

Exploring the Role of Aesthetics in Beautiful and Sustainable Cities

The Case of the NEB-STAR Project in the City of Stavanger

Universitetet
i Stavanger

Maria Bille Steffensen

Master Thesis in Energy, Environment and Society

Supervisor: Anders Riel Müller

Student number: 267825

Word count: 19.772

Page numbers: 53

June 2023

Abstract

This thesis takes an exploratory approach to investigate the role of aesthetics in the case of NEB-STAR, one of the newly appointed New European Bauhaus lighthouse projects based in the city of Stavanger in Norway. The New European Bauhaus initiative from the European Union represents a shift in policy thinking where aesthetics and beauty never before have been placed so high on the policy agenda for sustainable transformations. Through analysis of policy documents and interviews with key informants of the NEB-STAR project in Stavanger, the study shows that the challenging nature of the concept of aesthetics requires attention to be paid to the processes around its operationalisation. Using a relationality/territoriality conceptualisation of urban policy including the imaginary term as presented by Shelton, Zook, and Wiig, I argue that the role of aesthetics in the context of New European Bauhaus can be understood as an imagination process which either opens up for reconfiguration or reproduction of meaning and power that affect the shaping of a city.

Keywords: Aesthetics, New European Bauhaus, Urban sustainability, Urban policy, Cultural policy, Sustainable Urban Transformations

Table of Contents

Abstract.....	2
1. Introduction.....	4
New European Bauhaus.....	4
The city of Stavanger.....	6
NEB-STAR.....	8
Problem statement.....	10
Research questions.....	12
2. Literature review	13
The concept of aesthetics.....	14
Aesthetic interest in the urban	15
Conceptualising urban aesthetics.....	17
Aesthetics and sustainability.....	18
3. Theoretical framework	21
4. Methodology	25
Research design and strategy	25
Data selection, collection and analysis	26
Limitations	31
Ethics	31
5. Findings.....	32
New European Bauhaus.....	32
NEB-STAR.....	36
Local actors in Stavanger.....	40
6. Discussion.....	47
7. Conclusion	53
References	54
Appendix A: Interview guide	59
Appendix B: Transcriptions of interviews.....	62

1. Introduction

Since the introduction of the European Green Deal strategy in late 2019, the European Union (EU) has been on an ambitious path aimed at achieving a sustainable transformation of sectors of the EU economy, industry and society in an attempt to decouple growth from resource use and become the first climate-neutral continent by 2050 (European Commission, 2019). Although the Green Deal decidedly concerns cutting greenhouse gas emissions to reach climate neutrality through the introduction of a long list of green policies, the European Commission President Ursula von der Leyen stressed in her State of the Union Address in September 2020 how the mission of the Green Deal “involves much more than emissions cutting” since “we need to change how we treat nature, how we produce and consume, live and work, eat and heat, travel and transport” (European Commission, 2020). President von der Leyen then turned her attention to the building stock in Europe. She emphasised that the building and construction sector is currently responsible for 40% of the total emissions in the EU and thus one of the most crucial challenges to tackle if the union is to become climate-neutral and a leader in the circular economy.

In this regard, she stepped into what is one of the most current themes in the debate about the sustainable development of our buildings and cities: the extent to which we can afford to demolish usable buildings and throw away recyclable building materials. While it is often recognized that the most sustainable buildings are the ones we have already built, a complete halt to construction is nevertheless hard to imagine. Beliefs in the fact that we must renovate, transform, and recycle far more than we do today have therefore become prevalent, and similarly the desire for the new buildings we choose to construct to meet sustainability requirements, be built in circular and organic materials, and be flexible enough to meet the needs of future generations.

New European Bauhaus

To succeed in changing our ways and solve issues of biodiversity, production, consumption, energy, food and travel, von der Leyen proclaimed that it cannot go on to be an economic or environmental project only, but rather, she announced, “it needs to be a new cultural project for Europe” in which we all together are “shaping the world we want to live in” (European Commission, 2020). This new cultural project has become its own EU initiative called the

New European Bauhaus. It is, as suggested above, situated not only to complement the renovation wave agenda in the EU (European Commission, 2020b), but takes form as a cultural and creative dimension to the otherwise regulatory policies of the Green Deal, aiming to connect the green transition to our living spaces and experiences. Even though von der Leyen at first phrased the New European Bauhaus (NEB) as a cultural project, the program has become much more extensive; the NEB is to be a new movement, and, as she presented in the speech, “every movement has its own look and feel. And we need to give our systemic change its own distinct aesthetic – to match style with sustainability” (European Commission, 2020a).

The ambitions are unmistakable with the chosen name. The historical Bauhaus movement has had an enormous impact on contemporary aesthetics and architectural thought. Beginning with the German school of architecture, design, and crafts founded by Walter Gropius in 1919, Bauhaus gained great importance at a moment of new societal challenges as a result of the industrial revolution where there was a growing demand for inexpensive and healthy housing (Żychowska, 2019). Like the historical Bauhaus, the NEB is based on the idea that people from different professions and backgrounds should come together in creation. The NEB wants people to imagine and build a better future together by being a bridge between the world of art and culture and the world of science and technology. In the case of NEB, the biggest problem we are facing in the twenty-first century is the climate crisis, hence the ‘new’ of NEB is to foster a culture of sustainability.

In line with the co-creation foundation of NEB, the initiative was launched in January 2021 with a six-month long bottom-up co-design phase in which civil society and stakeholders were invited to inform the concept of NEB. Subsequently, the European Commission adopted a Communication in September 2021 that, by building upon these various inputs received in the co-design phase, sets out the framework, core principles and key actions in NEB, integrated with the UN Sustainable Development Goals and relevant EU policies and initiatives. It is at this point that the main characteristic of the NEB is materialized through the introduction of three core values:

- *sustainability*, from climate goals, to circularity, zero pollution, and biodiversity,
- *aesthetics*, quality of experience and style, beyond functionality,
- *inclusion*, valorising diversity, equality for all, accessibility and affordability

It is this triangle of the three core inseparable values of sustainability (defined as environmental sustainability), aesthetics and inclusion that the NEB wants to address and which, simultaneously, should steer the transformation of our societies towards an inclusive, sustainable and beautiful future. The NEB slogan is for that reason “Beautiful, Sustainable, Together” (European Commission, 2021). The heart of the initiative can thus be said to lie in mobilising the larger cultural and creative sectors, including the arts, to take a leading role in shaping sustainable societies that are good places to live.

In May 2022, five lighthouse demonstrator projects were selected for funding to serve as starting points for the testing of innovative ideas and solutions integrating NEB, hereby helping to point the way forward for other future NEB actions through their results (European Commission, 2022b). One of these lighthouse projects is based in the city of Stavanger in Norway and goes by the name New European Bauhaus STAvangeR (NEB-STAR). NEB-STAR runs over three years for the period October 2022 to October 2025 and is composed of 16 local, national and European partners. This thesis is interested in how the NEB-STAR project seeks to integrate the value of aesthetics with its local partners based in Stavanger.

The city of Stavanger

Situated on Norway’s south-west coast, Stavanger is the fourth largest city in Norway and home to 146,000 people out of the 5.5 million inhabitants of Norway, but the Stavanger region – made up of the municipality of Stavanger and the three bordering municipalities of Randaberg, Sandnes and Sola – accumulates to 268,000 (SSB, 2023). Since the oil discoveries in the North Sea from the 1960s and onwards, Stavanger has taken a dramatic step from being one of the poorest cities in Norway with struggling fishing and canning industries to becoming one of the richest with the location of many national and international oil-related companies as well as government agencies in the region. This development has let the city to become known as the Norwegian “oil capital” (Thorsnæs, 2023; Rommetvedt, 2008), however, this name has now largely been abandoned by the official authorities to make place for a new designation as “energy capital” that can meet the challenge of climate change and consequently a declining petroleum industry.

With a history of boom-and-bust-cycles, Stavanger often identifies as a city that has proved to be able to adjust to changing conditions, something that has paved the way for a strong

spirit of innovation as well as an entrepreneurial culture that long has permeated the region. The will to transform, create and try out new things, together with the technological knowledge acquired through half a century of oil and gas industries, is believed to make Stavanger especially fit to be in the front position in the green energy transition (Stavanger kommune, 2023b). The ambitions in the fields of energy, technology and innovation were noticeable already in 2014 when the city of Stavanger, together with Eindhoven and Manchester, was appointed lighthouse city with Triangulum – the first and biggest European smart cities lighthouse project (Stavanger kommune, n.d.-b). The involvement through Triangulum contributed to the establishment of the smart city department in Stavanger municipality and the Norwegian innovation cluster on smart and sustainable cities called Nordic Edge (Triangulum, 2019). Recently in the Spring of 2022, Stavanger was furthermore selected as one of 100 European cities to participate in the EU’s Cities Mission of 100 climate-neutral and smart cities by 2030, aimed at leading the way in the transition to reach the goal of climate-neutrality in the EU by 2050 (Stavanger kommune, 2022a; European Commission, 2022a).

Facing the challenge of finding new means of living, as expressed by Rommetvedt (2008), Stavanger has throughout the last couple of decades not only sought to evolve the region towards sustainable energy systems but also in terms of culture. In this regard, a lot of pride and cultural identity come from “the wooden city” (trehusbyen in Norwegian), another recent naming which refers to the vast amount of wooden heritage buildings that makes Stavanger the city in Europe with the largest contiguous area of wooden buildings (Stavanger kommune, 2022b). Considered part of the answer to the challenge of post-oil development, the high political priority of architecture, art and culture became especially visible when Stavanger in 2008, together with Liverpool, was selected as the European Capital of Culture (Rommetvedt, 2008).

When highlighting some of these historical, political and cultural conditions of Stavanger it is seen how the interest in becoming a NEB lighthouse is best understood as complementary to the characteristic efforts for Stavanger today, both in terms of the concentrated focus on the more cultural aspects of sustainable development of the region as well as the aspirations to take a lead in the green transition through involvement in “first-of-a-kind” EU lighthouse projects.

NEB-STAR

In the application to become a NEB lighthouse it is exactly the capability to reinvent itself in connection to the already established ambitions of climate-neutrality that is emphasised as setting the scene for NEB to become the next culturally oriented step in Stavanger's journey (NEB-STAR, 2022). With the already established interest in the EU Cities Mission, the NEB-STAR project aims to demonstrate how to accelerate the transition to a climate-neutral city by employing the NEB principles and values. Furthermore, the application stresses that NEB-STAR is not only based on some pre-existing collaborations between the municipality and local partners and stakeholders of which some already have climate-neutrality high on their agenda, but the objective of climate-neutrality in 2030 is also an integrated part of Stavanger's territorial transformation plan (kommuneplan in Norwegian) from 2020 (Stavanger kommune, 2019). This is why NEB-STAR aims to showcase how territorial transformation plans can incorporate the principles and values of the NEB.

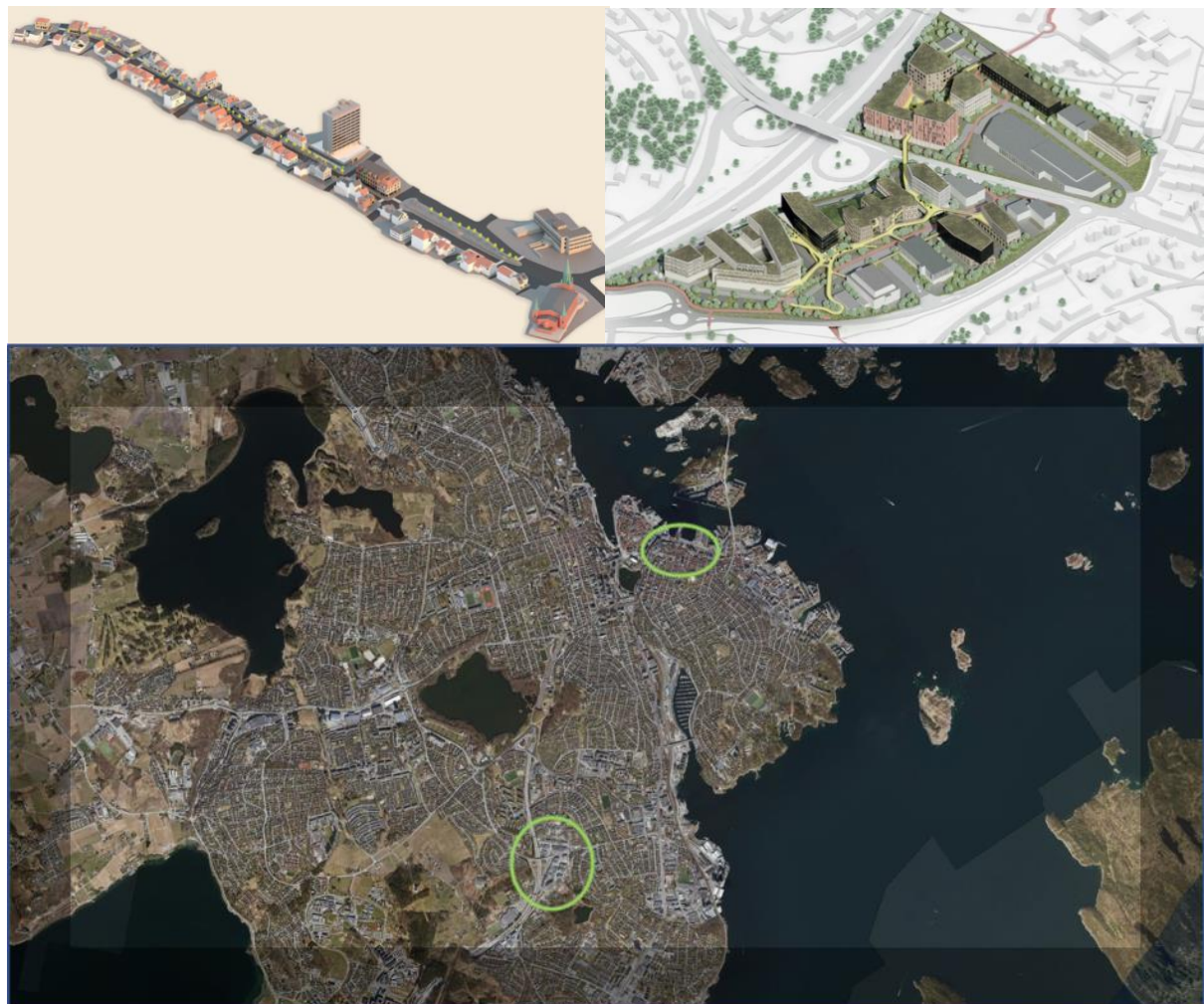
Through the NEB values of sustainability, inclusion and aesthetics, the municipality of Stavanger wants to tackle four major challenges linked to climate-neutral cities. These concern 1) the use, preservation and reconversion of existing infrastructure and heritage; 2) environmental and climate adaptation, risks, prevention and resilience; 3) social challenges; and 4) economic and territorial changes linked to the green transition. The cornerstone of the project is to address these challenges through the testing of active partnership models using four demonstrators (12-month area-based experiments) in two testbeds (experimental transformation areas) where the building stock is primarily owned by local property investors Pedersgata Development and Smedvig Property. The two testbeds will simultaneously implement a demonstrator each, after which these two demonstrators will be transferred to the other testbed for another period. By using two testbeds, the municipality of Stavanger will compare and qualify tools in different contexts to improve how they can be scaled and replicated.

The first testbed is on the one-kilometre-long street Pedersgata in the Storhaug district in the eastern part of the city (see Figure 1). This area is in the application described as “a mature urban neighbourhood (...) with great commitment and ownership among the local population and local initiatives, where local solutions can be tested and scaled up” (NEB-STAR, 2022, p. 7). Furthermore, it is characterised as “highly diverse in terms of built environment and

facilities with traditional 1-storey wooden houses and high-rise buildings, second-hand shops, and a myriad of restaurants with and without Michelin stars” (p. 7). The second testbed called Site 4016 is located approximately 4 kilometres south of the city centre alongside the motorway in the Åsen neighbourhood (see Figure 1). Site 4016 is the new name for the commercial area under development for companies in the building and construction industry. It is described as “a commercial transformation area (...) with a forward-looking business cluster that wants to take the lead in the development of long-term life-cycle thinking for the building sector” (p. 7).

Figure 1

A digital model of the existing area Pedersgata (left), the transformation plan of Site 4016 (right), and a map of Stavanger highlighting the two areas (bottom)

Note. The digital model and transformation plan are from the NEB-STAR application (2022). The map of Stavanger is from norgeskart.no with the researcher’s markings.

In the first round of demonstrators, the municipality of Stavanger will in the Pedersgata testbed “create temporary physical meeting spaces combined with interactive exhibitions and installations in public space” (p. 7). The temporary meeting spaces will be curated by social and artistic entrepreneurs, while the exhibitions also will include so-called progress stories made with the help of local, artistic stakeholders. At the same time, the local partners Veni and Smedvig, investors and main owner of Site 4016, will in the other testbed “fine-tune and operationalise the sustainability programme for Site 4016 with NEB-STAR methods (...) to support its transformation towards a climate-neutral, beautiful, inclusive and sustainable area, with particular emphasis on exploring the aesthetics and craftsmanship of circularity in buildings, infrastructures and public spaces” (p. 8). In addition, the municipality of Stavanger will facilitate “short-term artistic missions to generate next-generation facilities that connect Site 4016 with its surroundings” (p. 8).

In the second round of demonstrators, the municipality of Stavanger will in Pedersgata “develop a plan to transform Pedersgata into a beautiful, inclusive and sustainable climate-neutral area” based on the experiences of the previous demonstrators (p. 7). Moreover, local architectural firm and partner Helen & Hard plans to “host brainstorming and visualisation sessions to support the multi-functional use and transformation of existing buildings and infrastructures in Pedersgata (...) to develop a new experience of aesthetics of circular solutions with high-quality architecture and planning” (p. 7). In Site 4016, Smedvig and Veni will, again based on the previous demonstrators, “experiment with shared facilities such as maker spaces, exhibitions and other types of temporary meeting spaces for the industry and the local communities”, where the aim is to “operationalise Site 4016 as an innovation playground for circularity in its buildings, public spaces, and facilities, showcasing the craftsmanship of the local companies, inviting the citizens and stakeholders of the neighbouring areas in” (p. 8).

Problem statement

At a time when societies struggle with major challenges from both environmental crisis, health problems, and continued expansion of urban areas, the NEB promotion of aesthetics and the matching of style with sustainability to create beautiful and sustainable places is certainly noteworthy. A lot of political attention has been given to the role of technological innovation in the green transition, but when it comes to the built environment, the suggestion

that we can alleviate our problems by simply either replacing or introducing a selection of new materials or technological components falls short. As the COVID crisis has helped us to increasingly acknowledge, many important sustainability topics are interlinked, such as how urban environments affect the health of people in them. Highlighting the need to rethink the way we live and build today by focusing on cultural and creative dimensions of sustainability thus seems a promising step in the right direction at a time when it is more crucial than ever to recognise the “unsustainability” of our current culture.

However, some of the recent discussions around NEB call for attention to how the program is laid out. While NEB is recognised for how it might inspire non-conformist views and new collaborative approaches (Ness, 2021), scholars also advocate awareness of how it is implemented: “The contribution of the creative sector should overcome the purely formal added value of beauty and ephemeral pleasure. Culture is also essential to an exploration of the complex challenges, inquiry into our interdependence with the environment, and the nourishment of humans’ collective life” (Rosado-García et al., 2021). Others are more critical. It is argued that NEB is an expression of culturalisation of the political where the potential of culture is not explored but instead reduced to “colouring beautifully what is necessary” (Volgger, 2021, p. 7). It is also argued that NEB is falling into the same trap of instrumental thinking commonly found in current climate debates where art and culture are “required to serve and cater to the greater good”, “subordinating art to be the supplier of the right values and aesthetics rather than a force of change in and of itself” (Lovink, 2020, para. 7+10).

Appraisal or critique should nevertheless not be limited to the policy level. Therefore, a deeper look into the NEB-STAR project has its relevance. Given the contemporary nature of NEB, there are still many questions that have not been asked about this initiative specifically, and no other research has yet been conducted on the NEB-STAR lighthouse project in Stavanger. Since the concepts of aesthetics and beauty never before have been placed so high on the EU policy agenda, the particular interest of this thesis is what role aesthetics play in the making of the beautiful and sustainable in the EU lighthouse city of Stavanger. Cities are argued to be an area “in which aesthetics can hardly stay detached from debates over other values” (Lehtinen, 2020, section 2, para. 7).

NEB is in this approach regarded as a further development of the ideal of the sustainable city that – since the introduction of the concept of sustainable development in the 1987 Brundtland Report – increasingly has been taking a leading role in urban planning and policy discourse to the extent that “sustainable urbanism has become a new policy common-sense” and solution for a wide set of current sustainability issues (Angelo & Wachsmuth, 2020, p. 2202). The three-dimensional conception of sustainability as social, economic and environmental – also used in NEB seen with the value of environmental sustainability – has become the common-sense understanding that the sustainable city is based on. This is, nevertheless, despite research showing how the triple sustainability conception emerged “with little to no theoretical foundation or justification” which has left it with a lack of conceptual rigour and an inherently political nature (Purvis et al., 2019, p. 691-92). Although completely different in its philosophical origin, vagueness is similarly true for the concept of aesthetics today where its fundamental theoretical issues continue to make it blurry and complicated for us to understand (Kyndrup 2010).

With a politically novel use of a combination of the concepts of aesthetics and sustainability which either in no way is self-explanatory, this thesis is thus an exploration of how aesthetics is operationalised in the NEB-STAR project in Stavanger. The vague and ambiguous definition of aesthetics and sustainability in theory as well as in the NEB at the European level leaves a lot of room for interpretation and definition in the NEB lighthouse demonstrators including NEB-STAR. Thus, how the local actors define and negotiate aesthetics is to a large extent open. This provides both flexibility and adaptability to local contexts, but this very openness may also lead to disorientation and bewilderment. How local actors in the NEB-STAR project interpret and negotiate the value of aesthetics is thus the focus of this thesis. Using semi-structured interviews with key people involved in the project, together with analysis of relevant documents, the study aims to improve understanding of NEB and aesthetics in urban sustainable transformations.

Research questions

This thesis addresses the following research questions:

- What role does aesthetics play in the making of the beautiful and sustainable city of Stavanger?

A set of three sub-questions will help to answer the main question:

- How does NEB conceptualise aesthetics?
- How does the NEB-STAR project interpret and seek to operationalise aesthetics?
- How do the local actors in Stavanger interpret and negotiate aesthetics?

The outline of the thesis is as follows: Chapter 2 presents a literature review that helps me find a knowledge gap by focusing on the concept of aesthetics in relation to urban sustainability. In Chapter 3, I account for the theoretical framework that will contextualise the research and help discuss my main research question. This framework is based on the ‘actually existing’ approach from Shelton et al. (2015) who believe that investigating what actually happens on the ground is necessary if not to be left with an understanding of policy that purely comes from an idealised, unrealised point of view. This is followed by Chapter 4 where I explain the methodologic approach of the study and Chapter 5 where I lay out the empirical findings. The empirical findings are divided into three sections that each answer one of my three sub-questions. Chapter 6 will interpret and discuss the findings using the theoretical framework and drawing upon the reviewed literature on aesthetics, hereby answering my main research question. Finally, I sum up the outcome of the research in a conclusion in Chapter 7.

2. Literature review

This chapter provides a background and context on aesthetics in urban sustainability, pointing to the current state of knowledge. The literature review also helps to contextualise the arrival of a policy like NEB. The chapter is divided into four sections: the concept of aesthetics, aesthetic interest in the urban, conceptualising urban aesthetics, and aesthetics and sustainability.

The scope of literature on this topic is for the current research interest narrowed to focus on contemporary conceptual understandings, leaving out for example empirically oriented case studies or earlier philosophers of aesthetics. Literature was found through JSTOR, Scopus and Google Scholar and was considered based on the year of publication and whether the title

contained the word 'aesthetics'. Since this thesis relies on some basic understanding of aesthetics, the first section of this chapter consists of a short introduction to the concept and discipline of aesthetics. Hereafter, the second and third sections introduce aesthetics in relation to the urban. This particular literature was found through the combination of the keywords 'aesthetics' and 'urban'. Reference tracking allowed the identification of important authors in the field and ultimately a journal with a special volume on urban aesthetics that functions as an entry through which relevant literature on the combination of aesthetics and the urban are reviewed. In the fourth and last section, the concept of aesthetics is reviewed in relation to the concept of sustainability. This literature was found using the keywords 'aesthetics' and 'sustainability', or 'aesthetics' and 'sustainable cities' where reference tracking again was used to find key literature.

The concept of aesthetics

Aesthetics is a concept that appears most complicated and blurry in the way that the possible topics within it seem to encompass a lot, while it at the same time usually is associated only with the work of artistic disciplines. Aesthetics is commonly defined as "a branch of philosophy dealing with the nature of beauty, art, and taste" (Merriam-Webster, n.d.), consisting of countless attempts made throughout humanity that all try to find universal definitions of both beauty, art, and taste, as well as to explain their nature. To go much further beyond this definition of aesthetics is thus a challenging endeavour where one is faced with a comprehensive collection of philosophical theories and perspectives on what constitutes the aesthetic object, judgement, experience or value, just to name a few directions of attention. Hence, change in aesthetic appreciation is a historically documented phenomenon where norms of beauty, art and taste always have been contextual to location and time. Talon-Hugon (2018) shows, for instance, how the conception of beauty has changed considerably throughout the last centuries. Today, she finds it placed in a narrow aesthetic category with a circular kind of definition in that "beauty is what produces an aesthetic effect, and an aesthetic effect is an effect produced by beauty" (p. 65).

While legitimacy around the concept of aesthetics is, and always will be, hard to establish due to its philosophical standing, Kyndrup (2010) explains that much of the issues still pertaining to aesthetics today can be ascribed to its intertwining with the history of art. The concept of aesthetics was first coined and developed as a distinct philosophical inquiry in

Baumgarten's *Aesthetica* (1750-1758) as the art of thinking beautifully, meaning the study of how the mind beholds beautiful things spanning from natural objects to artworks. Although it originally comprised more than a reflection upon art, it nevertheless entered what Kyndrup calls a "marriage" with art only a few decades later. The partnership came to influence aesthetics dramatically, especially in the continental tradition where the German philosopher Hegel made aesthetics a philosophy of art with the aim of extracting and exposing the truth content of artworks. This understanding of aesthetics was first challenged when artistic disciplines themselves became concerned with escaping it and the fine arts, beginning with the historical avant-garde movement, Bauhaus for instance, and increasingly as new traditions in aesthetics united over the second half of the twentieth century (Kyndrup, 2010).

Contemporary aesthetics literature agrees that the time has come for the concept of aesthetics to evolve in this acknowledgement of it being more than a philosophy of art if not to continue to make us short of terminology and knowledge opportunities. This is for instance seen in Munro and Scruton (2023) who suggest that "it could be said that it is now orthodox to consider aesthetics entirely through the study of art" (para. 11). According to Kyndrup (2010), the fundamental theoretical issues that come from the marriage with art means that they must be separated and the relationship between them redefined to leave the blurry appearance of aesthetics behind. This view is also found in Shimamura and Palmer (2012) who too find good reasons to start dissociating aesthetics from art altogether. Needless to say, this is no easy task, but as Kyndrup (2008) reminds us, it is important to keep in mind that "concepts without limits are useless and at the bottom line literally meaningless. In fact, the most interesting part of concepts may indeed be their border line problems" (p. 25).

Aesthetic interest in the urban

When it comes to understanding aesthetics in connection to urban environments, Lehtinen (2020) provides a good entry. She explains how urban aesthetics is pragmatically oriented and multidisciplinary; it is expressed theoretically as a subfield of philosophical aesthetics, but it is equally present in the applied and practical approaches that are directly involved in how cities look and feel. These approaches are the disciplines of urban planning and architecture most significantly, but also the policies and the knowledge of various professional groups working with urban development. Urban forms and design have always

had an aesthetic dimension, and the disciplines of architecture, urban planning and development have similarly always been concerned with aesthetics. The word aesthetics, however, has not always been used, she explains. This section describes aesthetics from the perspective of the fields of urban planning and architecture.

Traditionally, Lehtinen describes, discussions of beauty in the urban context in particular advanced from the end of the nineteenth century with the American ‘City Beautiful’ movement and the ‘Garden City’ movement founded by Ebenezer Howard. The movements “represent important historical influences in conceiving of the city as an aesthetic entity or urban aesthetic features mediated through interplay with the surrounding nature” (Lehtinen, 2020, section 2, para. 3). Howard, together with the more known works of Frank Lloyd Wright and Le Corbusier that followed, claimed that design could not be separated from social issues. They found that the disorderly and inhumane industrial cities of the nineteenth century would have to lead to a new era of ideal cities, leaving the old order of society behind. Their visions for the cities of the twentieth century were based on social justice and harmony with the natural environment through the rightful use of novel technological solutions. Although their visions mostly remained on paper, their proposals influenced the reshaping of many cities (Fainstein & DeFilippis, 2016).

Lehtinen (2020) states that other influential developments in the twentieth century from urban planning and architecture that centre around the concept of aesthetics include the work of Sydney H. Williams (1954) and the notions of imageability found in Kevin Lynch (1960), as well as the human scale and walkability promoted in the works of Jane Jacobs (1961) and Jan Gehl (1987). Jacobs is famous for her critique of the ideas of Howard and Le Corbusier, claiming that their idealised big planning visions suffer from a dangerous misconception of real cities and neglect the value of the rich complexities they possess. In his analysis of large-scale authoritarian plans in a variety of fields, James Scott (1998) makes much the same argument. The efforts made by modernist planning to impose order on the messiness of humans and their environments is what he calls “authoritarian high modernism” where there is no room for valuable forms of human inventiveness and local initiative (Fainstein & DeFilippis, 2016).

In more recent years, architectural aesthetics form a significant part of the new literature on aesthetics in the urban. For instance, Christian Borch (2014) describes how architecture is

increasingly understood to be a sensual, spatial experience through the notion of atmosphere. But the concept of aesthetics has also entered the growing interest in contemporary urban planning literature on how the built environment can influence the quality of life in cities. For instance, Mouratidis (2021) reviewed the literature and proposed, among others, the development of aesthetically pleasing buildings and public spaces as a strategy for improving well-being.

Conceptualising urban aesthetics

In extension to the interest in aesthetics in the more applied traditions dealing with the urban sphere, Lehtinen (2020) explains how urban aesthetics during the last thirty years also has formed to be a distinct field of research. This has happened alongside a general broadening of topics in philosophical aesthetics, as well as a growing philosophical interest in the city and an overall humanistic turn in urban studies. The field of urban aesthetics is influenced by environmental aesthetics with roots going back to the 1960s, particularly its focus on how the environment is perceived and conceived by humans. Therefore, from the theoretical point of view that this section considers, urban aesthetics means the focus on elements of human experience in the context of the urban lifeform.

In addition to applying this focus on environmental aesthetics to the study of aesthetics in urban environments, the field of urban aesthetics also includes the inherent ethical concerns of the human-environment relationship from environmental aesthetics. As Lehtinen (2020) argues, urban environments cannot be seen as detached from the broader environmental context because the environmental concerns of today with climate change and biodiversity loss “will alter how cities are built and also how they look and feel” (section 1, para 3). She underlines, however, that urban aesthetics is a challenging topic to explore where either the concept of aesthetics or the context of the urban often escapes the discussion. There is still a need for new and more flexible terminology that can grasp not only the frequently discussed topics of the built environment, urban nature, and art in the urban environment but the whole variety of urban aesthetic phenomena to fully understand “how and why urban environments are perceived and appreciated in the ways they are” (section 1, para. 6).

Lehtinen suggests that distinguishing between the macro and micro scales of observation can help the discussion of urban aesthetics. The macro perspective concerns the overall look of a city that it grows into over a long time, namely through its unique features and formations

such as size and style of building stock as well as configurations of infrastructure. The micro perspective of observation is the more subjective aesthetics where the focus lies on the everyday experience of urban life. While the macro perspective thus can be said to be broad and visually oriented, the micro perspective instead relates to the more detailed multisensory, embodied experienced quality of urban environments. She states that the micro level is no less relevant since we as humans are not only engaged in planning and building but also in using and inhabiting urban environments (Lehtinen, 2020). Nevertheless, aesthetics is “still most commonly considered to concern only the form, appearance or even just the visual look” (Lehtinen & Vihanninjoki, 2021, p. 14).

According to Lehtinen (2020), an important task for the field of urban aesthetics is to contest what she considers a normalised Western discourse of “mono aesthetic of order” with implied ideas of orderliness or harmony in the use of words such as the beautiful or picturesque. Cities are always formed based on aesthetic compromises where the combination of aesthetically strong identity and manifestations of diversity seem important for urban communities to thrive. Thus, Lehtinen argues, negative aesthetic qualities also have a place in cities and the concept of beauty, or overall positive aesthetic qualities, can therefore in general not be considered the normative end goal of aesthetically sustainable cities.

Aesthetics and sustainability

In comparison to the countless books and studies on sustainable buildings and cities, the literature on sustainability that takes the concept of aesthetics as a point of departure is much less prevalent and has only started to grow recently. A lot of the research around the combination of aesthetics and sustainability is seen to come from the fields of psychology and cognitive neuroscience since improved computing power and available data have enabled the exploration of the complex relationships between design, urban form and well-being. However, this section considers literature that explicitly focuses on the contribution of the concept of aesthetics in advancing sustainability.

Hosey (2012) explains how sustainability in design discourses has been seen both as antithetical to beauty and a prerequisite for beauty. Through analysis of newspapers, magazines and books, he finds many professionals in the architectural and planning fields to believe that the increased attention to environmentally sustainable buildings has led to

irresponsible creations of ugly forms and spaces not good for any environment or the people in it. In contrast, Hosey describes, more environmentally oriented people have insisted that design cannot be beautiful if it is not sustainable, referring to a “waste spoils taste” mantra because of a typical negligent approach to materials in design practice. From these perspectives, Hosey argues that although the concept of sustainability was meant to broaden the purpose of design and architecture by adding ethics to aesthetics, what instead happened was a replacement of aesthetics with ethics. The reason, he explains, is because we have had success with developing clear and compelling evaluation standards for the ethically green, but not for the aesthetically good. According to Hosey, the key to sustainability can be boiled down to the phrase “love it or lose it” because long-term value and conservation are impossible without sensory appeal and inspiration.

Di Carlo (2016) similarly argues for a deeper look into the concept of sustainability to find a greater understanding of our problems today. She states: “It seems that while its *ethical* dimension has been incorporated within the concept itself, its *aesthetic* dimension went somehow forgotten” (p. 1). In other words, while the ethical necessity of sustainability is a given to us, we have somehow forgotten that the concept of aesthetics is an entirely necessary part of sustainability too. Di Carlo believes one of the most worrying problems of urban sustainability practices is the lack of seduction. Aesthetics, style and emotions are here understood as the essential elements of seduction which we are in desperate need of because “sustainability has to find its own power of seduction if it is to compete successfully with the ambiguous but established charms of the unsustainable city” (preface section, para. 2).

The notions of seduction and sensory appeal can on their own be said to do little to compete with unsustainable practices of production and consumption. To tame over-consumption, Saito (2007) emphasises aesthetic sensibility as the key to sustainability. She argues that “a new aesthetic sensibility should be cultivated to educate us about the consequences of our aesthetic preferences” (p. 78). By introducing the notion of green aesthetics as an approach that combines aesthetic values with environmental values, she shows how everyday objects can be approached through minimalism, durability, longevity, care, and sensitivity. Taking the notions of care and maintenance into consideration through the use of durable materials are aspects of aesthetics that also Harper (2017) promotes for sustainable design practices.

Saito (2017) deepens the discussion of green aesthetics to form the idea of the aesthetics of sustainability. This includes the cultural aspects of sustainability where citizens are considered active proponents of forming socially shared aesthetic sensibility. Based on the works of Saito (2017) and Harper (2017) among others, Lehtinen (2021) introduces the idea of aesthetic sustainability as a conceptual tool that “directs attention to the deeper layers of aesthetic appreciation together aesthetic, epistemic, and ethical values” (pp. 261-62). Instead of discussing historically distinct styles or trends, aesthetic sustainability aims at “understanding why certain objects, human-made artefacts (e.g. buildings, tools), landscapes, and environments are valued more than others, and how this appreciation increases or decreases over time” (p. 261). While evolutionary psychologists argue that aesthetic preferences are determined biologically and therefore are fairly stable, Lehtinen argues that education, culture and socially shared experiences are also changing preferences more quickly in some cases. She states: “(...) the most commonly shared aesthetic preferences seem to reflect the general value ethos of their time. With this in mind, it is not an exaggeration to state that we are currently witnessing the formation of a new aesthetic ethos negotiated through the terms of sustainability” (p. 264).

This chapter has outlined relevant literature to provide a background for approaching an understanding of aesthetics in the context of urban sustainability as well as giving important context to the NEB. The literature review has shown that while the concept of aesthetics in many aspects is difficult to grasp as it stretches far and wide, it is increasingly perceived as an important aspect of the sustainable development of societies, including the sustainability of urban environments. Thus, as a highly relevant but complex concept, the literature suggests that aesthetics is no easy task to concretise and make tangible in the context of sustainability. This underlines the need to explore how it can be operationalised in NEB through one of an EU lighthouse project. More specifically, what role it plays in the transformation of Stavanger into a beautiful and sustainable city. With the review of the knowledge of aesthetics in urban sustainability in place, the next chapter will introduce and describe the theoretical framework of the thesis.

3. Theoretical framework

This chapter presents the framework which will be used in Chapter 6 to interpret the empirical findings of Chapter 5. This frame of interpretation is based on Shelton et al.'s (2015) notion of the 'actually existing smart city' which in this thesis will be applied to what might be called the 'actually existing beautiful and sustainable city', although it is not an official name used for NEB. This chapter first outlines the content of the 'actually existing' approach after which I will point to how the framework will be used to understand the role of aesthetics in the NEB-STAR project in Stavanger.

By adapting Brenner and Theodore's (2002) notion of 'actually existing neoliberalism' on the connections between urbanisation and capitalism, Shelton et al. (2015) examine the 'smart city' phenomenon which is increasingly advocated by governments and the private sector as the primary means to deliver sustainable urban development. What account for the 'smartness' part of the smart city term is the deployment of digital technologies and data collection in the planning and management of cities, consequently understood to enable more scientific and efficient ways of solving urban sustainability problems. Shelton et. al describe how the proliferation of the smart city in urban governance has been subject to considerable critique in urban studies literature, especially for reflecting neoliberal and technocratic visions of economic growth with potential for mass surveillance and hence control over citizens.

While acknowledging the ability to promote economic growth as a key element of the smart city, Shelton and colleagues disagree with the "tendency within these critical accounts to see the smart city as a kind of universal, rational and depoliticised project that largely plays out according to the terms of profit-maximising, multinational technology companies" (p. 14). Because the emblematic, greenfield smart city projects that are predominantly marketed by multinational technology companies constitute the exception rather than the rule, Shelton et al. argue that these critical perspectives provide little insight and should instead be turned towards how the smart city actually exists. This requires examining how the smart city has been produced, taken root and effected change in particular places with a more mature character since the interventions always are "the outcomes of, and awkwardly integrated into, existing social and spatial constellations" (p. 14).

In line with McCann and Ward (2010), Shelton et al. use a relationality/territoriality conceptualisation to point towards this more nuanced understanding of the smart city. According to McCann and Ward, a substantial amount of policy literature has had a narrow approach in the sense that a lot of emphases has been put on either the role of relational geographies or territorial geographies – the fluidity or fixity, the generality or specificity – of urban governance. However, and although contradictory, they argue, with reference to Marxist geographer David Harvey (1982), that it is exactly the dialectic tension between the two that produces policies and places. Thus, seeing that urban policy-making is fundamentally equally both relational and territorial, they suggest that the most useful and appropriate approach to understanding contemporary urban governance in a global context is to study the whole, and not half, of the picture (McCann & Ward, 2010). Following this approach, Shelton et al. frame their analysis of the ‘actually existing smart city’ by drawing on the concepts of relationality and territoriality of which their particular smart city analysis also helps to provide more insight into.

Relationality refers to the means by which an urban policy has diffused, that is, through dynamic connections with other places and scales in the global flows of people, ideas and money (McCann & Ward, 2010; Shelton et al., 2015). In other words, relational dimensions deal with how and from where an urban policy has arisen. In the case of the smart city, Shelton et al. detect how its proliferation has meant a reconfiguration of the processes of urban governance because data now acts as the “obligatory passage point through which *all* other functions must position themselves” (Callon, 1986 in Shelton et al., 2015). One of the key changes in this regard is the emergence of new inter-organisational alliances and partnerships built around data-driven governance projects which they argue often “have little to do with the cities themselves, and instead reflect extra-territorial networks of key actors and institutions at the centre of much of the substantive efforts to realise smart city projects” (p. 16). As a result, they find that cities are increasingly coming to value the help of new kinds of technical expertise that tends to be brought in from the outside, thereby “devaluing the local knowledge of citizens whose participation in the political system becomes relegated to collecting or volunteering the data which will be analysed by the experts” (p. 17).

Territoriality refers to how urban policies are embedded in a specific place, that is, always dependent on the interests of local actors and the constituted social relations between them.

Relationality and territoriality are necessarily connected since the global flow of ideas “can only be operationalised or valorised when they are territorialised” (McCann & Ward, 2010, p. 181). In this sense, the local actors “play an important role in translating a general program into something that makes sense to those with particular territorial remits” (p. 179). In the place-specific, territorial dimension of the smart city model, Shelton et al. use the imaginary term as a central means through which to understand how relationships within the particular place affect the outcomes of the smart city interventions.

Articulations of social imaginaries can be traced back to the mid-1950s, but it was not until Canadian hermeneutic philosopher Charles Taylor’s *Modern Social Imaginaries* (2004) that the actual social imaginaries term was popularised. According to Adams et al. (2015), the social imaginaries term has since expanded rapidly across disciplines as a lens through which a long list of social, cultural and political phenomena are understood and problematised, thereby characterising social imaginaries as a “paradigm-in-the-making”, but also a field that as a whole is heterogeneous. Adams et al. explain that in contrast to ‘the imagination’ which is understood to concern the individual mind, ‘the imaginary’ emphasise the social aspect of the imagination. Social imaginaries thus capture how society consists of different socially shared understandings about particular phenomena. These should be understood not only as collectively *instituted* forms of meaning and power structures but also as collectively *instituting* forms of meaning and power because they account for how particular kinds of actions are possible. By focusing on the societal dimension of the human condition, social imaginaries challenge the more conventional conception of modernity as dependent on reason and instead posit modernity as a field of tensions co-instituted by cultural varieties of rationalities and imaginaries of the world (Adams et al., 2015).

Going back to the urban, the expansion of the use of the imaginary term across disciplines is illustrated with its application by Shelton et al. to the study of smart cities. From the perspective of Lindner and Meissner (2019), this is called urban imaginaries. As they enlarge on, the so-called “spatial turn” in social and urban thinking (influenced by scholars such as Lynch, de Certeau, Lefebvre, Foucault and Soja) has also made urban studies scholars increasingly acknowledge the role that the imaginary plays in shaping cities, especially concerning urban futures. The efforts to tackle global sustainability challenges is a particularly central theme in this regard where the study of urban imaginaries becomes a way

in which to examine, for instance, the top-down visions of the smart city, or bottom-up interventions such as urban gardening or different forms of urban activism.

Regardless of the intervention in question, however, Lindner and Meissner stress that what is important to consider is the conditions and processes through which urban imaginaries are produced and the potential effects they may have on the future development of cities. This, they argue, includes sensitivity to the politics of urban imaginaries in the Rancièrian sense of the word as the process of “making sense” of the socio-spatial conditions that surround us. Questions around the power dynamics in terms of who and what is included in the urban imagination process, and hence who and what is not, is therefore crucial and also help give further rise to the question of “what role urban imaginaries can play in reconfiguring – rather than reproducing – the socio-spatial politics of cities” (p. 9). In the case of the smart city, Shelton et al. highlight through the analysis of imaginaries in two US cities how there lies the potential for contesting dominant neoliberal framings of data, but also the likelihood of the reproduction of inequality in new ways because longstanding problems are left unaddressed.

Similar to the empirical analyses of McCann and Ward (2010) and Shelton et al. (2015), this thesis will use the relationality/territoriality conceptualisation of urban policy-making to analyse the empirical case of NEB-STAR and the ‘actually existing beautiful and sustainable city’ of Stavanger. The study of McCann and Ward compares the global diffusion of two different urban policy models that each has taken root in many cities through decades, while Shelton et al. take on the smart city phenomena and ground it in its historical and geographical context using the social imaginaries term to the examples of two US cities. In contrast, this thesis is interested in the very recently introduced NEB and the single case of NEB-STAR. Although there certainly is a desire in the EU for the NEB to become globally circulating and highly influential like the historical Bauhaus movement, the NEB has at this point not reached three years of age yet, and the lighthouse projects as the first examples of the policy ‘in motion’, including NEB-STAR, are still within their first year.

This has some implications for how the ‘actually existing’ framework will be used as the frame of interpretation of the NEB-STAR project in the city of Stavanger. Considering the early stage of policy-making and the chosen single case of NEB-STAR, the thesis will not review relationality in the sense of how NEB historically has moved around the world from one place to another. Instead, the relational focus will take a processual point of view on how

NEB is mobilised in the case of NEB-STAR. Furthermore, the territorial imaginaries concern only the city of Stavanger which then becomes, in light of the in-progress nature of NEB-STAR, a ‘here and now’ interpretation of how the aesthetics of NEB is taking root. While recognising the limitations this brings for understanding the whole NEB picture in line with McCann and Ward, the detailed character of the present empirical account will nevertheless be able to contribute to other future research that can aim towards such aspirations. Lastly, it is also important to note that this research does not make any claims about the outcome of the NEB-STAR project. Rather, it contributes to the understanding of what aesthetic imaginaries come into play in this early phase.

4. Methodology

This chapter outlines the methodologic approach of the thesis. It is divided into four sections that together provide an explanation of how the research was conducted: the design and strategy, the use of data, the limitations, and the ethical considerations.

Research design and strategy

The approach of this thesis is qualitative because I am interested in the perceptions, understandings and experiences of people concerning how they interpret and negotiate aesthetics when being part of NEB-STAR (Blaikie & Priest, 2019). The research is furthermore characterised as a case study because it is interested in the specific situation of the NEB-STAR project in the city of Stavanger. Although what constitutes a case is varied across research, Clark et. al (2019) state that a case study generally is where “the case is a key focus of interest and the researcher has a direct interest in examining the features of that case that make it unique” (p. 116).

The thesis is exploratory in nature because its purpose is to explore what we know little about to provide elaboration and understanding (Blaikie & Priest, 2019). As seen in the introduction in Chapter 1, NEB is one of the latest initiatives of the EU with NEB-STAR being an in-progress lighthouse demonstrator. And the literature review in Chapter 2 shows how literature dealing with aesthetics in the context of urban sustainability only recently started to

form. For these reasons, it is more useful to adopt a methodology oriented towards understanding rather than explaining phenomena. In light of the explorative nature, choices were not only made prior to or in the early stage but during the research as new insights were gained.

My empirical investigation in the thesis is approached with an abductive form of inference. The fundamental structure of an abductive strategy is in Danermark et al. (2002) defined as “to interpret and recontextualize individual phenomena within a conceptual framework or a set of ideas. To be able to understand something in a new way by observing and interpreting this something in a new conceptual framework” (p. 80). In this thesis, the phenomenon is the concept of aesthetics as introduced in NEB and the framework is the ‘actually existing’ approach, representing a relationality/territoriality conceptualisation of urban policy. With an abductive research strategy and the central element of recontextualisation of phenomena, the scientific discovery is not new events that nobody knew about before, but the not directly observable underlying connections and relations which can allow for new understandings of things. To interpret or recontextualise a phenomenon in one way does however not exclude other possible recontextualisations; abduction shows one of many possible conclusions and points to how something *might* be, not how it with certainty *must* be. This strategy is argued to require a certain amount of imagination and creative thinking from the researcher to be able to “see something as something else” (Danermark et al., 2002, p. 93). In this thesis, the theoretical framework as presented in Chapter 3 is thus used to interpret the empirical findings in Chapter 6 after these are presented in Chapter 5.

Data selection, collection and analysis

Not unlike most qualitative case studies, this thesis applies document analysis as one of the research methods. Document analysis can be defined as “a process of evaluating documents in such a way that empirical knowledge is produced and understanding is developed” (Bowen, 2009, p. 34) The material in this research consists of governmental web pages and reports selected on account of their relevance to the case and the concept of aesthetics. More specifically, the material to answer the first research sub-question includes the text on the home page and the ‘about’ page on the official EU website for NEB. This website also contains the rest of the material used to study aesthetics in NEB which is the speech by von der Leyen, press releases and the Communication that sets out the framework of the initiative. To answer the second research sub-question, the document material consists mainly

of the NEB-STAR project application to the EU, while the website of the municipality of Stavanger is also considered. The document analysis first helped to uncover meaning and develop an understanding of the research problem while also providing me with questions to ask in interviews. Moreover, the documents acted as the means of analytically tracking development in the concept of aesthetics from official EU policy to the official NEB-STAR project to be compared to the interview material from the local actors in Stavanger.

To answer my third research sub-question, I conducted seven qualitative interviews with seven local actors over three weeks in March and April 2023. This was approximately six months into the NEB-STAR project. Actors from the NEB-STAR partner organisations constituted six of these interviews, while the last interview was with a local artist who participated in a NEB-STAR-related meeting in January 2023 alongside other local artistic and cultural stakeholders (see Table 1).

Table 1

Overview of NEB-STAR partners and stakeholders interviewed and their relevant expertise

NEB-STAR partner	Informant	Title and/or background
The municipality of Stavanger	A, B, C	Advisor smart city, Urban planner, Architect
Veni	D	Civil environmental engineer (sustainability)
Nordic Edge	E	Architect
Pedersgata Development	F	Architect
	G	Artist

The process of gaining access to my sample was not associated with greater difficulty; the partners of the NEB-STAR project dictated the relevant actors, and an employee of the municipality of Stavanger was helpful early on in pointing me towards key people from the partner organisations involved in the aesthetic aspects of the project and providing me with their contact information. The employee of the municipality also provided me with the NEB-STAR application document to the EU. In this sense, the municipality of Stavanger acted as what is usually termed a ‘gatekeeper’ (Clark et al., 2019). Even though such a method potentially could introduce some bias into the research, the reality of the study being conditional on a small sample frame where actors relevant to NEB-STAR would be chosen based on their expertise seems to prove that it only meant I reached the most relevant

informants for my research more effectively. By interviewing a local artist, which in the NEB-STAR application is seen to be one of the stakeholders in the project, I was also able to get a relevant local perspective on aesthetics in NEB-STAR to complement the perspectives of the partner organisations and their key informants as suggested by the municipality.

All interviews were carried out in person at the informants' place of work. They were conducted as semi-structured interviews using open-ended questions which gave the possibility to change the order of the questions during the interviews and generally adapt to the interview situation. Most of the interviews were between 40 and 50 minutes long, however, two of the interviews lasted more than 2 hours because the informants had the time and were very engaged in the topic. All interviews were carried out in Norwegian except for one because the informant's first language was not Norwegian and therefore preferred to answer in English. The interviews were recorded due to pragmatic reasons: I wanted to be able to interact with my informant instead of spending a lot of time head-down focusing on writing notes, while also wanting to transcribe the interviews.

As the document analysis quickly showed that there is very little information to be found on the NEB-STAR project besides the application and a few short web pages, an interview was conducted with an advisor from the smart city department in the municipality of Stavanger to gain a better understanding of how the project had started and evolved since the application was submitted to the EU. This interview did not use an interview guide but a few clarifying questions. Although the interview was conducted with the intention to talk about the project and its initial progression, the informant nevertheless directed the conversation towards aesthetics.

The other six interviews had aesthetics as the point of departure using an interview guide (see Appendix A). All six interviews were started by repeating my purpose of gaining knowledge about their thoughts and experiences with aesthetics in the context of urban sustainability. The interviews were started with some introductory questions where informants were asked to introduce themselves, how they became part of the project and how it started, and lastly to describe the overall idea and aim of the project. This allowed for an easier start for the informants that could make them feel more comfortable, but it also made more knowledge of the context of the project possible. Thereafter, the informants were asked open-ended questions that explored the theme of aesthetics in NEB. I expressed that I had read the NEB-

STAR application but was interested to hear if they could elaborate on the project. The formulation of aesthetics in NEB as “quality of experience and style, beyond functionality” was also read aloud to all six informants in English as well as Norwegian, while mentioning that not only is the word aesthetics used in NEB but also the word beautiful. The informants were then asked to share their thoughts from this perspective on aesthetics and everyone was directly asked to relate their answers to the NEB-STAR project. The informants were also asked to tell their thoughts about the phrase “sustainability matches style” in NEB. They did not need time to think about these NEB statements and they all had a lot on their minds about the importance of aesthetics. However, when asked if they could explain how their statements and ideas relate to the NEB-STAR project specifically, the informants were generally more hesitant which was against my expectation.

The interviews were fully transcribed with minimum edits for clarity (see Appendix B) and the quotations used in the thesis were translated from Norwegian to English by the researcher. The textual data obtained from transcribing the recordings helped me to understand the content of my data and generate ideas for analysis. The process of data analysis can be described as iterative where interview material was first reflected on through notes, then coded, then read and reflected on again, and coded again (Clark et al., 2019). The interview material was organised into codes that represented repetitions, similarities or differences in particular attitudes, explanations and attributions. These codes were later further developed by situating them in light of the theoretical framework. The coding could not be based strictly on questions in the interview guide because these were not based on any theoretical assumptions and their very open nature meant that the informants, who usually gave minutes-long answers, answered many questions at once or answered a question in between an answer to another question. In other words, the interviews quickly became conversations that ensured room for the informants’ perspectives.

As the particular interest in this study is to explore how aesthetics is expressed at the local level of NEB-STAR, no interviews were considered with the six partners outside of the city of Stavanger. In addition to the four local partner organisations I had interviews with, there are six other NEB-STAR partners based in Stavanger (see Table 2).

Table 2*Overview of NEB-STAR partners not interviewed*

NEB-STAR partner	Level
Operator ICT	International (Prague)
Ceske Vysoke Uneci Technicke v Praze	International (Prague)
Gemeente Utrecht	International (Utrecht)
Technische Universiteit Delft	International (Utrecht)
Norwegian University of Science and Technology (NTNU)	National
Design and Architecture Norway (DOGA)	National
Downtown Stavanger	Local
University of Stavanger	Local
Tøyen Unlimited	Local
Young Entrepreneurship Rogaland	Local
Architectural firm Helen & Hard	Local
Smedvig Property	Local

Two of these local partners, Tøyen Unlimited and Young Entrepreneurship Rogaland, were chosen not to be included in the data collection based on their status as social and youth entrepreneurial organisations. The third one not considered is the University of Stavanger whose role in the project is to help the municipality of Stavanger in fulfilling the inclusive value of NEB in the co-creation process of NEB-STAR. Another local partner is Downtown Stavanger which is a membership organisation for shops in the city of Stavanger. It consists of four employees, none of which were on the list of key informants provided by the municipality of Stavanger. Since it is partly owned by and collaborates closely with the municipality, I chose to focus on interviewing several people in the municipality. Smedvig Property is the main owner of the Site 4016 testbed, but the mother company of Smedvig Property, Smedvig, also partly owns Veni. Hence, Smedvig and Veni are close cooperation partners both outside and inside of NEB-STAR. According to the NEB-STAR application to the EU, the sustainability programme for Site 4016 is developed and coordinated by Veni who plans to infuse it with NEB principles. For these reasons, I have interviewed Veni and not Smedvig Property. The last one of the six local partners not interviewed is the architectural firm Helen & Hard.

Limitations

First, interviews with more people involved in the NEB-STAR project or artistic stakeholders would have strengthened the research. However, due to either a long email response time or no response by some, there was no time to achieve a bigger sample size. This meant that I was not able to interview the architectural firm and NEB-STAR partner Helen & Hard which could have been highly interesting considering their sustainable architecture practice and the recognition they have gotten.

Secondly, this research is limited in its use of methods for data collection. Since I am based in Stavanger, sitting in the same office building as some of the partners and together with other master students, the possibility of joining the co-creation process in NEB-STAR through meetings or workshops and thereby make participant observations a part of the research method seemed promising. Participant observation would allow for a better understanding of the case and its stakeholders, giving greater credibility to what they say in the interviews. However, according to the other students also researching the NEB-STAR project, the reason we could not be included in the meetings between partners was due to sensibility issues and contractual agreements between them. The opportunity to join co-creation workshops for a broader range of stakeholders in a more open setting outside of the official partners did not present itself either. The empirical material that could have been obtained through observation possibly constitutes relevant information, however, this is a limitation which in practice could not be managed differently.

Ethics

In advance of the interviews, an interview guide was created to be submitted to Sikt – the Norwegian Agency for Shared Services in Education of Research. All the people interviewed were informed both in writing per email and at the time of the interview that personal data, their names more specifically in this case, would not appear in the final thesis and that the recordings and transcriptions would be deleted at the end of the research project. Therefore, it made sense not to write any names in the transcriptions of the recordings. In line with the guidelines of Sikt, all people interviewed gave their informed, written consent to participate in the research on the condition that the name of the partner organisation and the informant's work title is published.

5. Findings

In this chapter of the thesis, I present the findings of the empirical data. This is structured into three sections that signify the channel through which the concept of aesthetics is travelling: from the official EU level of NEB to the official NEB-STAR level, and ultimately to the level of the local actors in the NEB-STAR project in Stavanger. As such, these three sections each answer one of my three research sub-questions. To answer the first question of how New European Bauhaus conceptualises aesthetics, I present a section called New European Bauhaus. To answer the second question of how the NEB-STAR project interprets and seeks to operationalise aesthetics, I present a section called NEB-STAR. To answer the third question of how the local actors in Stavanger interpret and negotiate aesthetics, I present a section called the local actors in Stavanger. This last section is divided into four subsections that refer to the themes that emerged from the interview material.

New European Bauhaus

As described in the introductory chapter, the NEB initiative was announced by European Commission President von der Leyen in September 2019 as a culture-led movement based on co-creation to help deliver the Green Deal and its objective of climate neutrality. The NEB has since been developed and elaborated on continuously by the European Commission, making several official website pages, press releases and documents available, but which, as I argue, nevertheless leave a lot of room for interpretation when it comes to the question of how NEB conceptualises aesthetics. This section describes the NEB in this respect.

The NEB is guided by three core values which were introduced in the Communication adopted in September 2021 (European Commission, 2021). In this document, the three core values are defined as:

- *sustainability*, from climate goals, to circularity, zero pollution, and biodiversity,
- *aesthetics*, quality of experience and style, beyond functionality,
- *inclusion*, valorising diversity, equality for all, accessibility and affordability

In the same year, the official NEB website was launched (European Union, 2021). The home page of the website has “beautiful | sustainable | together” placed as the headline, with an introduction to the NEB and the beautiful underneath:

The New European Bauhaus initiative calls on all of us to imagine and build together a sustainable and inclusive future that is beautiful for our eyes, minds, and souls. Beautiful are the places, practices, and experiences that are:

- **Enriching**, inspired by art and culture, responding to needs beyond functionality.
- **Sustainable**, in harmony with nature, the environment, and our planet.
- **Inclusive**, encouraging a dialogue across cultures, disciplines, genders and ages.

While sustainability, aesthetics and inclusion are the three core values that guide NEB, the words beautiful, sustainable and together create the slogan of the initiative. In addition, the words enriching, sustainable and inclusive are used to describe the beautiful, sustainable and inclusive future. Thus, there are many interdependent concepts in NEB.

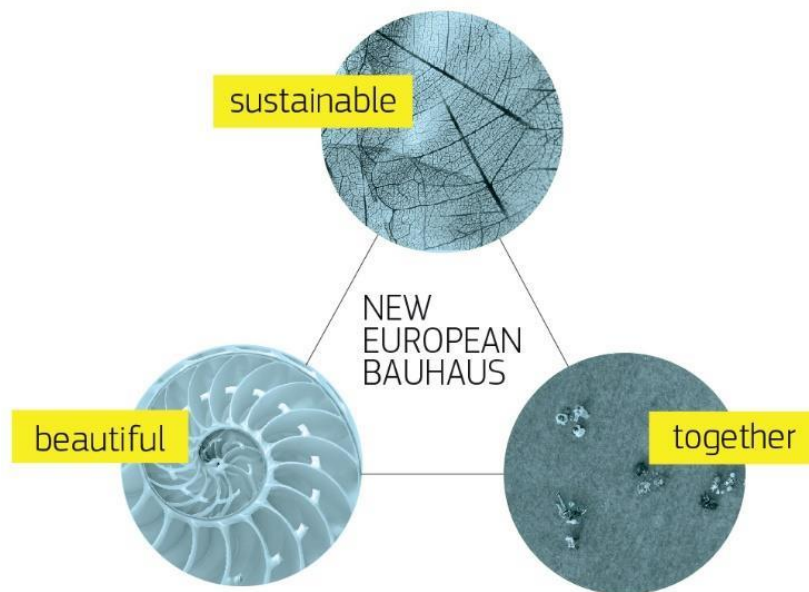
It would seem at first that the slogan and values are the same in NEB – sustainable is sustainability, beautiful is aesthetics, and together is inclusion. However, the explanation of the word beautiful nevertheless gives pause to this assumption. Seeing that the word enriching is listed together with sustainable and inclusive, the question arises of whether it is the word enriching, and not beautiful, that should be understood as the same as the value of aesthetics which similarly is listed with these concepts. This is plausible considering the definition of enriching as that which is inspired by art and culture as well as the fact that the definitions of enriching and aesthetics share some similarities in the “beyond functionality” wording. But the signal is even stronger in the way that NEB believes that the enriching, sustainable and inclusive are defining the beautiful. This suggests that the concept of beauty is not on the same footing as aesthetics, but must be understood as the result of a combination of “enriching” aesthetics, sustainability and inclusiveness. In other words, aesthetics, art and culture become a means to create a sustainable and inclusive future that is beautiful to us. The beautiful future comes through valuing aesthetics and being inspired by art and culture.

Although this connection between aesthetics and beauty is implicit, the Communication contains a presentation of the concepts in closer connection where the causal thinking stands even more out. The three core inseparable values are presented not only using the bulleted list

(presented earlier) but also with reference to a graphic illustration of a triangle (see Figure 2). While the bullets list the words sustainability, aesthetics and inclusion, the illustration instead uses the words beautiful, sustainable and together. Hereby, the NEB again implies that valuing aesthetics will lead to the beautiful. Thus, although the contents and relation between aesthetics and beauty are not clearly defined, what seems to be at stake is that aesthetics will enable the beautiful.

Figure 2

A graphic illustration of the triangle in NEB

Note. From the European Commission (2021).

In extension to the above, it is noteworthy how although both concepts in NEB are characterised by vagueness, the beautiful is emphasised more than aesthetics. The opening sentence of the Communication states that “the New European Bauhaus expresses the EU’s ambition of creating beautiful, sustainable, and inclusive places, products and ways of living” (p. 2). Many other examples of such sentences exist in EU communication on the NEB where the goal of the beautiful, sustainable and inclusive is highlighted, but aesthetics is not mentioned. On the website, it is also seen how the home page displays the goal of the beautiful, whereas the value of aesthetics is found on the ‘about’ page.

Another important aspect of the NEB is what von der Leyen in the State of the Union Address described as the “need to give our systemic change its own distinct aesthetic – to

match style with sustainability” (European Commission, 2020). It is described in the Communication as well but phrased differently as how NEB “promotes a new lifestyle where sustainability matches style” (p. 2). The word style is used in the description of the value of aesthetics, the “quality of experience and style, beyond functionality”, but the combination of the words experience and style could also signify lifestyle. Unlike distinct aesthetics, the word lifestyle better captures how the focus of the NEB is not limited to the built environment only, but concerns the whole of our living spaces and lifestyles within them.

This promotion in NEB of a certain kind of aesthetics where sustainability matches style is another example of vague use of what is already a very abstract concept. On the one side, the word style seems to refer to the value of aesthetics, and the matching of style and sustainability could translate into how the NEB is concerned with addressing the values of sustainability and aesthetics at the same time. On the other side, the NEB is very clear about the fact that not only two but all three values should be addressed simultaneously. The lack of a reference to inclusion suggests that matching style with sustainability should not be understood in the same way as the values, but instead is an expression of an overall objective of NEB: to facilitate the creation of a European culture where the sustainable and inclusive is the “new” beautiful. The “beyond functionality” part of aesthetics and enriching seems to express the same. It signifies the promotion of a new aesthetic norm that is distinguished from, while still building on top of, the influential modern aesthetic mantra of “form follows function” which was propagated in historical Bauhaus (Banks, 2019).

To conclude, there is no question of whether art and culture in the NEB are considered part of the co-creation of sustainable and beautiful societies. Furthermore, aesthetics in NEB is a key value to guide this transformation. What the findings above show are that NEB, however, does not give any answer to what role art and culture exactly should play in this cultural movement. Moreover, it is also not entirely clear how aesthetics should be understood in comparison to art and culture. Generally, it is seen how aesthetics and art and culture in NEB are overlapping terms, and while the relationship between aesthetics, art and culture on the one side and the beautiful on the other side is vague, some causality is supposed. The beautiful is also to a large extent left open to interpretation. This interdependent nature of beauty, aesthetics, art and culture has the effect that considering the concept of aesthetics in the context of NEB cannot be complete without considering beauty, art and culture.

NEB-STAR

The vagueness of aesthetics, art and culture at the EU level is nevertheless precisely what enables NEB-STAR and the other lighthouse projects to put them to use in different ways over the three years from 2022 to 2025, demonstrating what role they can have in creating a sustainable and beautiful future. This section describes the NEB-STAR project in more detail, focusing on the sub-question of how the project interprets and seeks to operationalise aesthetics. Through the NEB-STAR application to the EU, websites on NEB-STAR and interview questions that focus on clarification of the project design, it is seen how artistic stakeholders are considered an important driver in the project, while a lot of room still is left for the local actors of Stavanger to interpret the concept of aesthetics in the project.

NEB-STAR consists of 16 partners in total with 12 based in Norway (see Table 3). The Norwegian University of Science and Technology (NTNU) in the city of Trondheim is the project coordinator. Informant A explains that it was NTNU who reached out to the smart city department of the municipality of Stavanger and Nordic Edge, initiating them to apply to become a NEB lighthouse. As previously mentioned, Nordic Edge is the innovation cluster for smart and sustainable cities which was established in the city of Stavanger as a result of the smart city lighthouse project *Triangulum*. On the website of the municipality, it is also seen how NEB-STAR is listed as one of the projects of the smart city (Stavanger kommune, n.d.-a). Informant A mentions that there are some overlaps in ownership which the municipality did not know about at the time of the application.

Table 3

Overview of Norwegian NEB-STAR partner organisations and their ownership

Norwegian NEB-STAR partner	Local	Status	Ownership details
Norwegian University of Science and Technology (NTNU)	No	Public	
Stavanger municipality	Yes	Public	
Downtown Stavanger	Yes	Private	The municipality: 40%
Nordic Edge	Yes	Private	Smedvig: 31%
University of Stavanger	Yes	Public	
Veni	Yes	Private	Smedvig: 67%

Design and Architecture Norway (DOGA)	No	Public	
Tøyen Unlimited	Yes	Private	
Young Entrepreneurship Rogaland	Yes	Private	
Pedersgata Development	Yes	Private	Smedvig Property: 67%
Architectural firm Helen & Hard	Yes	Private	
Smedvig Property	Yes	Private	Smedvig: 100%

Note. Ownership details of Downtown Stavanger are from Stavanger kommune (2023a), while the rest are from proff.no.

As presented in the introductory chapter, the backbone of the entire NEB-STAR project is the territorial transformation plan of the municipality of Stavanger and its co-creation process. The goal is to show how territorial transformation plans can embrace the principles and values of the NEB by changing the way municipalities, businesses, citizens and other actors work together. This is approached through the testing of active partnership models with the investors Pedersgata Development and Smedvig Property – the main owners of the building stock in the two testbeds (experimental transformation areas). With the help of Nordic Edge, NEB-STAR will access the added value of combining climate-neutrality and NEB principles into improved financial and partnership models.

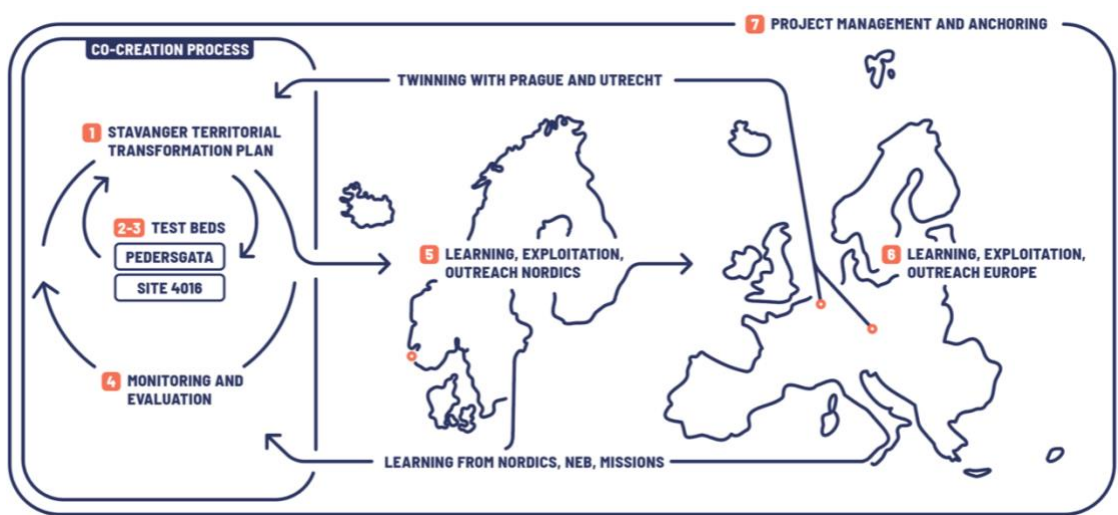
Informant A describes how the project took form from the wish to focus on bottom-up initiatives that produced meeting places for good neighbourhoods. This led to Pedersgata being chosen as the first testbed. The application states that the Storhaug district of Stavanger with Pedersgata at the core is considered a perfect environment to experiment with NEB, and part of the reason is the social, artistic, cultural and creative entrepreneurs based here. Furthermore, informant A explains that it was believed that including commercial actors would enable NEB-STAR to stand out from other lighthouse applicants. Site 4016 was considered especially relevant as the second testbed of NEB-STAR due to its function as a new commercial area that gathers companies in the building and construction industry. Informant A explains that with this starting point, the relevant actors to these testbeds were asked to join as partners, and NTNU, as the project coordinator, sent the NEB-STAR application to the EU. The partners are in the application described as having

“complementary and mutually reinforcing expertise on how to make the transition to climate neutrality inclusive, beautiful and sustainable – for, by and with all stakeholders” (p. 28).

In terms of understanding how aesthetics is expressed in NEB-STAR, the application points to the importance of the work package (WP) structure: “NEB-STAR will operationalise the connection between sustainability, inclusion and aesthetics in its WP/Task structure, selection and inclusion of partners and local stakeholders, and emblematic challenges the project addresses” (p. 6). NEB-STAR consists of seven WPs in total. The co-creation process is linked to the territorial transformation plans in WP1, the two testbeds in WP2 and WP3, and a joint evaluation and monitoring with stakeholders in WP4. It is complemented by inspiration from two other European cities in WP5 and WP6. NTNU is in charge of project management and anchoring in WP7 (see Figure 3). Each WP, except for WP7, consists of an overall objective, a list of the involved partners, the stakeholder target group, the specific deliveries, and the desired outcome.

Figure 3

Model of NEB-STAR project structure with seven work packages

Note. From the NEB-STAR application (2022).

There are in total four local target groups listed to be engaged in the WPs. These are 1) Local citizens and professional stakeholders, 2) social and artistic entrepreneurs, 3) school children, adolescents and students, and 4) investors, real estate developers and site owners. Artistic entrepreneurs are defined as artistic, cultural and creative entrepreneurs. Every target group is

to be engaged in almost all the same activities of WPs. They are to take part in the co-creation process in WP1 and the co-creation of the demonstrators in WP2 and WP3. They are going to co-create an impact model and participate in monitoring and evaluation in WP4, and they are to participate in local learning sessions, and co-create and co-disseminate progress stories in WP5 and WP6. Social and artistic entrepreneurs, however, are specifically also to “ask critical questions to avoid ‘business as usual’, curate temporary meeting spaces, and add value through artistic missions” (p. 10).

Although the WP structure aims to give a picture of how aesthetics will be operationalised in the project, it in practice means going back and forth between all pages of the document. Throughout the application, the words ‘aesthetics’, ‘beautiful’ or ‘beauty’ are used many times, but appear in sentences that do not go into any details. Instead, they underline the general ideas of NEB, such as “operationalising the triangle of sustainability, inclusion and aesthetics”, or “accelerating the transition to climate-neutral cities that are inclusive, beautiful and sustainable.” Furthermore, throughout the application and the WPs, the artistic stakeholders are not directly put in relation to aesthetics or beauty, but ‘artistic’ or ‘artist’ is seen to play an important role in co-creation processes and the two testbeds in the plans to curate temporary meeting spaces.

Although many stakeholders and partners are involved in the same WPs, and the triangle of sustainability, inclusion and aesthetics are to be operationalised across all project activities, partners and stakeholders, the partner Helen & Hard is the only one that is seen in direct connection to the value of aesthetics and beauty. The application describes that their role in the project is to “co-create a new sense of beauty and aesthetics and co-create temporary installations with school children, the community incubator, local stakeholders and with local artists” (p. 29). As the architects of Smedvig Property in Site4016, it is described how they will put particular emphasis on exploring the aesthetics and craftsmanship of circularity in buildings, infrastructures and public spaces. Their body of work in Stavanger and the Storhaug area will also be continued in the Pedersgata testbed where they similarly will focus on developing a new experience of aesthetics of circular solutions.

In conclusion, the NEB-STAR project focuses on exploring the aesthetics of circularity in buildings, infrastructures and public spaces. Aesthetics is in this way seen to be connected to the architecture of the built environment, but also more broadly to the urban environment. In

terms of art and culture, NEB-STAR wants to facilitate artistic missions and temporary meeting places curated by artistic stakeholders, while these, among others, generally also are seen as a group that is going to contribute throughout the different phases of the project. Thus, the artistic stakeholders are seen as important drivers in the project, although there are made no explicit link between them and the value of aesthetics or the objective of a beautiful and sustainable city. The emphasis on art, however, suggests that the NEB-STAR project, like the EU level of NEB, assumes some causality between art on the one side and the beautiful and sustainable on the other side. In the end, the findings show that the vagueness of the presentation of aesthetics in NEB from the EU level is true for the NEB-STAR level as well where it becomes even more diffuse. Aesthetics is to a large extent left open for the local actors to interpret and negotiate for its operationalisation.

Local actors in Stavanger

As introduced at the beginning of the current chapter, the concept of aesthetics in NEB travels from the official EU level and the NEB-STAR level until it reaches the level of the local actors in Stavanger. This section describes the findings from the interviews with local actors through four interdependent themes that emerged around the topic of aesthetics in NEB-STAR. The four central themes thus structure this section and answer the third and last sub-question of how the local actors interpret and negotiate aesthetics.

The project is challenging to understand and get started

The local partners express how the first six months generally have been characterised by efforts to understand the project as it is presented in the application. Informant B comments that NEB-STAR is exciting but “incredibly vague actually” (full interview transcripts are presented in Appendix B). When talking about the application with informant F, the informant cuts in to call it “long and written by NTNU”, giving the impression that the informant wanted to point out that it is out of the ordinary. Informant A explains that a lot of the time in the beginning of the project has been spent understanding the specifics of the project, the role of the different partners and anchoring the project internally in the municipality of Stavanger to create a feeling of ownership. As the informant also briefly mentions, the work package structure that is typical for EU projects is not a way of working that the informant is very familiar with from before. Informant A also mentions that the

deadline for delivering the first out of three rapports to the EU had been postponed which suggests that the starting of the project has been difficult.

The challenging nature of the project is also expressed by informant D. The informant says that working with aesthetics is difficult because of the lack of words and terms to use to describe it while continuing to explain how you have to pay very close attention to it in the application because of the way it is written: very long and fully crammed on all pages. The informant states: “I’ve been trying to read it for half a year, and I see something different every time.” Informant E stresses, without reference to NEB-STAR, however, that aesthetics is a concept that you have to practice talking about. To have a language for aesthetics is important in order to communicate between people working in the field of aesthetics and those that are not, the informant explains. Informant D also mentions in relation to the project framework that the partner listed as the leader of a WP does not mean that this partner is to be seen as a project leader, implying that not everyone reads the application and understands the project in the same way. This leads to the next theme.

The concept of co-creation is interpreted differently and causes frustration

As seen earlier at the official NEB-STAR level, the co-creation process of NEB-STAR stretches over WP1 (territorial transformation plan), WP2 and WP3 (testbeds) and WP4 (monitoring and evaluation). Informant A describes how the municipality has been gathering relevant information and data from different analyses conducted in the municipality in the first six months. From this knowledge basis, they are able to identify the key challenges that NEB-STAR should address in the testbeds. It is therefore not certain that it is necessary to go out and try to gather more information, the informant explains.

Informant B calls NEB-STAR “not a standard project” since is not given beforehand what to test and why because it instead is part of the co-creation process of the project. Informant B goes on to imply that not everyone is comfortable with this way of working: “(...) And it’s kind of something that everyone must, well, feel at home in or it’s hard to express it (...) but that’s the thing about getting the processes started and getting to know each other.” The co-creation process is also a topic highlighted by informant D who initially thought that the project was about being handed something specific to go and test at Site 4016. However, the informant today sees that NEB-STAR is not about getting a physical end product, but about the process and being allowed to try something out. Informant D explains that this way of

working has meant that the project still is somewhat characterised by frustration. People do not know exactly what the goal is and what they are supposed to do, and therefore they wait. Informant D, however, believes that co-creation entails taking initiative, also without being the project lead of a WP.

Interestingly, informant F answers when asked about the plans in NEB-STAR that the informant does not think anything concrete has been said yet regarding how the project will get materialised in the Pedersgata testbed. The informant explains that the informant has not participated in any meetings related to NEB-STAR and therefore at this point does not know much about the details of the project – also with regards to aesthetics. The informant believes that many are wondering how it is going to get materialised since it is a big project with a lot of people involved. The informant also underlines that it is still early phase, but expects to know more soon.

Informant C also understands NEB-STAR as commenting on the processes of sustainable urban transformations but is very unsure of what there actually is to co-create in terms of aesthetics. The project is very quick to address the tools, the informant describes, but the informant sees tools as a means to solve a problem – to achieve a goal. And generally, the goal needs to be defined together in order to choose the right tool to get there. The informant states: “I’ve spent a lot of time understanding why you’ve chosen the sites you’ve chosen and what it is you’re actually trying to achieve and what you have to do”. This frustration relates to the next theme.

Actors hold different beliefs about aesthetics and its contribution to the project

When talking about NEB-STAR with aesthetics as the point of departure, the local actors from partner organisations share their beliefs about the concept of aesthetics and some express how they believe that sustainability will require new ways of thinking about what is beautiful. However, it is generally much more difficult for the actors to link these reflections directly with how aesthetics is approached in the current processes six months into the project. Some explain that they are still in an early phase of the project, but it is clear that the actors involved hold different beliefs about how aesthetics is and ought to be expressed in the project.

Some of the actors turn to how the project seeks to involve artistic stakeholders and investigate how they can also be part of urban transformations in the future. Informant A initiates talking about aesthetics in the project which the informant refers to knowing is the focus of this study. Informant A goes on to explain that the municipality in WP1 wants to determine how artists can be part of urban development projects as a standard method and not just as a pilot or test. This is described as very challenging because it has to do with public procurement. When following up by asking about what the temporary meeting places and installations in the Pedersgata testbeds entail in WP2, the informant tells that at the time being they know that they are going to join with students of a local urban folk high school who are planning guerrilla stunts in May – a stakeholder target group of NEB-STAR. The informant stresses that many other things are happening in Pedersgata and NEB-STAR wants to participate in these to see how these can be geared to fulfil NEB-STAR goals. Thus, the informant states, it is not about inventing new things, but connecting to existing networks or projects and hopefully influencing them so that they will think even more about the values and principles of NEB. Furthermore, informant A mentions that an ‘artist-in-residence’ is planned on Site4016 where the artist will work on-site and participate in inclusion processes. Art is also considered included in other tests, the informant adds.

Similarly, informant D describes the involvement of artistic stakeholders in the Site 4016 testbed, but also with reference to the concept of aesthetics. Informant D explains that in NEB-STAR “(...) we are actually going to see the plans we have and the construction projects we have... How can we bring NEB in?” The informant mentions that they are going to test different tools from the municipality, for instance, an ‘artist-in-residence’. Co-creation and inclusion of stakeholders happen parallel to the testing of the tools, the informant explains, and one of the tools that they will implement soon is a method of public procurement, “and this will perhaps be according to aesthetics and the artistic.” Furthermore, the informant explains how “(...) beautiful and inclusive often end up together, so there we have different interpretations, while the environment is in a way a bit more... not defined (...), but what we often discuss is who represents aesthetics now?” What they want to achieve in NEB-STAR, informant D explains, is to “arrive at a process – a methodology, a method – for how one potentially can include it [aesthetics] without saying ‘there have to be two artists and four paintings’. (...) Who should be involved and when?”

Informant B believes that art and artists are relevant for urban development because they can “capture the things that are a bit in between” and help to think outside of the box, but the informant does not know any details about the inclusion of artistic stakeholders in either testbed. Informant B regards Site 4016 as an important testbed in that defining and solving the challenges connected to the sustainable and beautiful city requires the municipality to work closely with the property developers of Stavanger. Usually, the industry is very conservative when thinking about its very established forms of collaboration, but this site will challenge it to think more innovatively in such matters, the informant explains. However, while stating that the ambitions at the testbed are quite high and that there is a big focus on circularity and aesthetics in one of the buildings in particular, the informant mentions that there is an already adopted plan for the site. The plan is “perhaps, in a way, thought about from the perspective of the businesses that will be there (...) and then you see that perhaps something is missing in relation to the urban spaces there.”

Informant B is not involved in discussions or meetings around the Pedersgata testbed. As the informant states: “(...) we have split us up a bit because it’s a bit much to participate in... There are a lot of meetings.” The informant however comments, in contrast to informant A, that it seems that the group involved in the testbed still has to reach a common understanding of what NEB-STAR is and that the funding cannot be used for projects that are already going to be carried out. The informant mentions that the municipality, independent of NEB-STAR, is looking at the development of the street as well as the different plans and initiatives in the area, continuously discussing the balance that can enable good living places. The informant says that many wishes for NEB-STAR to be used not only to continue projects that are based on already very established collaborations but to shake it up and bring in new perspectives. The informant believes that “if NEB-STAR is to be successful, then you have to think a little more broadly.” From this, the informant brings in the concept of aesthetics: “And then there are perhaps different ideas of... Because if you look at that group [around the Pedersgata testbed] and look at those who perhaps did not represent that group, then there is perhaps a slightly different understanding of what aesthetics is.” This relates to an issue of the area the informant also describes: “There are probably some who feel very threatened because a large property developer came in to transform all the buildings and they become cafes and the things that make Pedersgata unique then disappears in a way.”

Other informants do not mention artistic stakeholders but focus on the concept of aesthetics alone in their perspectives on aesthetics in the project. Informant C struggles to see what they are going to contribute to the Pedersgata testbed apart from coordinating the initiatives that are happening. Although there certainly is a need to group them, the municipality is already working on that, the informant explains. Therefore, the informant continues, NEB-STAR becomes an actor trying to put yet another layer on something that is not very far from the ‘sustainable, beautiful, together’ to begin with. Informant C believes the partners involved in Site4016 to be very open and willing to achieve things, but states that what the informant has realised, which was only recently, is that there is very little to influence in terms of aesthetics since the developers have very clear construction projects that have come too far. Informant C states: “I think the aesthetic is probably what I see most absent concerning the awareness of how to go about it. And most immature in the project, perhaps.” This leads to the next theme that emerged which, again, relates to why aesthetics is interpreted differently among actors.

The project framework leaves poor conditions for concretising aesthetics

Informant C is concerned with system change and sees co-creation as an opportunity to enhance aesthetics in urban development processes. From this perspective, the informant considers it “challenging the way the project started – the way it is rigged from the start when you had to apply.” The application was not written by the people who work with urban development in the municipality of Stavanger, the informant explains. According to informant C, this has the effect that the application does not reflect the fact that the municipality already does a lot of co-creation and innovation work. Although this is not to say that you should not always strive to become better, the informant says, the informant still wishes that NEB-STAR would have offered something newer – a point also mentioned by informant B. The consequence from this start, informant C explains, is that you lose out on things and discussions that should have been had. But it does not only have to do with the NEB-STAR project; it also has to do with the fact that the planning and architecture departments generally lack considerable amounts of resources that were not increased with the arrival of NEB-STAR. Innovation and system changes require time, the informant stresses, and relevant departments, also for the case of NEB-STAR, do not have it.

According to informant C, the problem with the chosen testbeds is that they have limited leeway. The informant stresses: “All initiatives are good, but the target achievement is not

necessarily.” The informant sees the leverage that NEB-STAR gives the developers of Site 4016 and hopes that the testbed can help build trust, knowledge and shared understandings that can bring them in the right direction. In this regard, the informant believes that “the biggest innovation and contribution of NEB-STAR is that it has provided an opportunity to gather actors around a table.” However, when it comes to Site 4016, the informant states: “I think co-creation here will, in a way, be more about the concept of a sustainable construction industry (...). And there is very little about aesthetics and sustainability in the outdoor environment.” In this regard, the informant states: “I am very unsure of what we will co-create with the neighbourhoods.” The informant believes that the most important is to start the processes of urban transformations early. Otherwise, the informant states, “it becomes their [the developers’] definition of what is sustainable and beautiful.”

Another element of the project framework that leaves poor conditions for concretising aesthetics is the fact that local artistic and cultural stakeholders are not an official partner. Informant G explains that when the municipality through NEB-STAR reached out to local artistic and cultural institutions and stakeholders in January 2023, the institutions were more than disappointed to hear that the funding already had been distributed among the 16 NEB-STAR partners. People expected that a project emphasising Bauhaus and design would look different from what it is where art and culture is not a partner on the same level as some of the well-known private property development actors generally affiliated with urban development projects in the municipality. As informant G explains, the institutionalised artistic and cultural stakeholders are at all times dependent on funding, and with the design of NEB-STAR, there is the assumption that they would want to be engaged without any particular form of financial aid. NEB says that art and culture are important, and the municipality at the local level tells artistic and cultural stakeholders at the local level that it is important. The result of this announcement, the informant explains, is that they confirm that they know how important it is for society – they believe it to be truer than anyone else – but the question is “how do we... where’s the mechanisms for making this actually real? Um... that’s what seems to be, at least at the moment, a little bit hard to grasp in the dynamic as a whole. We know these things are important.”

In conclusion, the findings at the local level with actors in Stavanger show that the design of the project has had an impact on the initial six months with regards to the time that has been spent time understanding the project as a whole. This also includes the aspect of co-creation

which has left some of the people involved in a state of confusion or frustration that still characterises the project. The findings show that there are different beliefs and interpretations about what constitutes the concept of aesthetics in NEB-STAR; some focus on the role of artistic stakeholders, whereas others do not mention artistic stakeholders at all and follow a broader understanding of aesthetics which some argue is more absent in the project. In this way, the project has in the first six months not been able to facilitate important discussions that could have concretised the concept of aesthetics for its operationalisation in sustainable urban transformations in Stavanger.

To conclude this chapter and the three levels through which the concept of aesthetics travels, the concept is at the EU level vaguely defined, but aesthetics, art and culture are understood to be important for the creation of a sustainable and beautiful future. At the NEB-STAR level, it is seen how the project has adopted the vagueness and the causal understanding of art and culture while leaving a lot of room for local actors to interpret and negotiate the concept of aesthetics. However, six months into the project, vagueness still characterises the discussions around aesthetics at the local level where the concept is not concretised and actors hold different beliefs on its role in the project. They have not been able to find common ground on the concept of aesthetics nor with local artistic and cultural stakeholders because they deal with challenges stemming from a project framework that does not relieve the complexity of the concepts in NEB nor considers relevant aspects of the context in which the actors in Stavanger are situated in. In other words, the findings show how the vertical conditions and processes through which the concept of aesthetics travels are connected to the horizontal understandings of aesthetics across actors in the city of Stavanger. In the next chapter, the theoretical framework will help to understand this dynamic.

6. Discussion

This chapter of the thesis presents a discussion of the empirical findings in light of the reviewed literature and the ‘actually existing’ approach from Shelton et al. (2015) as the chosen frame of interpretation. Shelton et al. believe that examining what actually happens on the ground is necessary if not to be left with an understanding of policy that purely comes from an idealised or unrealised point of view. In the same way, this thesis aims to contribute

to the understanding of NEB through the exploration of aesthetics in what I have chosen to call the ‘actually existing beautiful and sustainable city’ in the case of NEB-STAR in Stavanger. Whereas the previous chapter has answered the three sub-questions of the thesis, this chapter will go into detail about the meaning of these findings using the ‘actually existing’ approach and literature on aesthetics. Hereby, this chapter will discuss and answer the main question of what role aesthetics play in the transformation of Stavanger into a climate-neutral, beautiful and sustainable city.

As described in the theory chapter, the ‘actually existing’ framing is based on a relationality/territoriality conceptualisation of urban policymaking from McCann and Ward (2010) which represents how it is the dialectic tension between the two, the fluidity and fixity, that produces policies and places. The relational dimension reflects the way that an urban policy always diffuses in connection to other places and scales in the global flow of people, ideas and money, whereas the territorial dimension reflects how an urban policy program is always integrated into existing local constellations. Hence, the framework highlights how a policy will take a different form when it filters through and takes root locally.

In the case of understanding the territorial dimensions of policymaking, the imaginary is introduced by Shelton et al. (2015) as an especially useful term to understand how relationships within a particular place affect the outcomes of a policy. Imaginaries capture how society consists of different socially shared understandings which are collectively *instituted* forms of meaning and power as well as collectively *instituting* forms of meaning and power because of how they make certain actions possible (Adams et al., 2015). In this regard, the question of who and what is included in the imagination process, and who and what is not, is crucial to whether imaginaries are shaping cities through the reconfiguring or reproduction of the socio-spatial politics of cities (Lindner & Meissner, 2019). In this thesis, relationality can thus provide a lens to understand how the vertical conditions and processes of NEB and NEB-STAR, through which the concept of aesthetics travel, impact the production of horizontal territorial imaginaries on aesthetics in Stavanger which have the potential to affect the development of the city.

The empirical findings have shown how there is a vertical frame around the NEB-STAR project in Stavanger where neither the EU policy documents nor the application written by

the NTNU helps local actors to understand how the theoretically complex concept of aesthetics, as well as its link to art and culture, can be concretised and operationalised to make the transition of Stavanger to a climate-neutral city both beautiful and sustainable. This openness could potentially have provided flexibility and adaptability for the local actors in Stavanger to interpret and negotiate how they want to address aesthetics, however, the first six months of the project in its horizontal local context seen to have been characterised by disorientation and competing beliefs around the role of aesthetics in the project. Additionally, although central to the concept of NEB, there is no clear bridge with art and culture in the sense that organisations representing art and culture are not equal partners in the project, but artistic stakeholders are still seen to be considered important drivers for the aesthetics of the project.

These findings are interesting considering how the NEB wants to be a movement where people come together to imagine and build a better future where sustainability matches style. Through the perspective of imaginaries, I argue that this objective can be translated into how NEB is an attempt to create socially shared understandings of what constitutes the beautiful and sustainable. From this point of view, the actors from the partner organisations do share some understandings of aesthetics in terms of agreeing that sustainability has the effect that we are culturally changing our perceptions of beauty. This confirms the literature on aesthetic sustainability stating that “we are currently witnessing the formation of a new aesthetic ethos negotiated through the terms of sustainability” (Lehtinen, 2021, p. 264). Although the ways in which what we consider beautiful is changing due to sustainability, this observation nevertheless says little about how local actors are operationalising aesthetics in Stavanger through the NEB-STAR project. Therefore, I argue that the role of aesthetics in the context of NEB can be understood as an imagination process which either opens up for reconfiguration or reproduction of meaning and power that affect the shaping of a city. The following sections develop this perspective.

When taking a deeper look into the specific context of aesthetics in NEB-STAR, the findings show that there are competing imaginaries about aesthetics in urban sustainability. Some put emphasis on art as part of urban transformation processes, whereas others problematise the lack of aesthetics in the project in terms of how urban environments are experienced and perceived by people, neglecting broader aesthetic considerations in urban development processes. These types of competing imaginaries and the use of the words aesthetics and art

in combination confirm the literature stating that the concept of aesthetics often still appears blurry and vague today after its long marriage with art (Kyndrup, 2010). Contemporary urban aesthetics literature furthermore states how aesthetics in the context of the urban is a challenging topic to explore where still more flexible terminology is needed to be able to grasp the whole spectrum of urban aesthetic phenomena (Lehtinen, 2020). The fact that art and aesthetics end up in close connection in NEB and in the case of NEB-STAR is therefore not unexpected.

In light of the ‘actually existing’ framing, there are three interdependent relational aspects of NEB-STAR that are seen to influence how imaginaries of aesthetics are produced in Stavanger. The first aspect is how the project to a large extent is externally generated and imposed. The EU project design structured around WPs acts as a guideline for the local actors to follow, however, with NTNU from outside of Stavanger as the prime mover of the project application, it has in practice taken a lot of time at the beginning of the project for the local actors involved to understand what the project entails. This also has to do with the fact that the application does not relieve the complexity of the many concepts used in NEB. While trying to grasp what the project is about, the 16 partners have in the first six months had to get to know each other and work according to the concept of co-creation which has caused frustration and disagreements among some of the people involved. Meanwhile, the WP structure has divided local partners and key people in the municipality into groups with different objectives and deliveries. Thus, the prerequisite for local partners to put a high value specifically on broad, collective discussions around how NEB-STAR should challenge and apply the concept of aesthetics to achieve beautiful and sustainable transformations is poor.

The second relational aspect of the NEB-STAR framework that impacts the production of imaginaries of aesthetics is the testbeds. As previously described, art and aesthetics vaguely follow the WP structure where the operationalisation of the value of aesthetics, as well as the inclusion of artistic stakeholders in co-creation processes, is present in all areas of the project in Stavanger. In the Pedersgata testbed, artistic stakeholders will curate temporary meeting places and the municipality will develop a plan to transform Pedersgata into a beautiful, inclusive and sustainable climate-neutral area. The municipality has in the beginning primarily been seeking to join existing bottom-up initiatives already planned in the area by the stakeholders targeted in NEB-STAR but it is not clear whether it is even allowed to apply such initiatives under the name of NEB in an EU lighthouse project. Furthermore, the local

actors do not mention the role of architectural firm Helen & Hard in relation to the Pedersgata testbed, and the architect in Pedersgata Development – one of the people that has had the most influence on the aesthetics of the street as it currently is – has in the first six months of the project not been to any NEB-STAR meetings. This leaves a blurry picture of how aesthetics are being addressed in Pedersgata in the specific context of NEB and the plans for the beautiful and sustainable transformation of the area. It suggests that aesthetics is operationalised automatically through connection with existing initiatives of which some also include artistic stakeholders.

In extension to the above, the Site 4016 testbed is by local actors recognised as an important step towards closer collaborations between the municipality and private property developers. The sustainability programme of the Site 4016 area will be operationalised with NEB-STAR methods to support its transformation towards climate-neutrality, beauty, sustainability and inclusiveness where emphasis is put on the exploration of aesthetics of circularity by the architectural firm Helen & Hard and an artist-in-residence. Through this testbed, some of the actors explain that they hope to find a method for how aesthetics can be part of urban development processes. However, other actors problematise how far the plans for the area had come at the time when the NEB-STAR project started, leaving aesthetic aspects of the urban environment as a whole and ultimately the definition of what is beautiful and sustainable mostly in the hands of the property developers and their architect.

The third relational aspect of the NEB-STAR framework that impacts the production of imaginaries around aesthetics is the partners involved in the project. The list of local partners does not include any art and cultural institutions or organisations despite NEB being about building a bridge with art and culture. Instead, the list of partners consists of many overlaps in ownership details where the property developer Smedvig is the most influential. The application to the EU also stresses that NEB-STAR is built on some existing strong collaborations which refer to ones established through the Triangulum smart city lighthouse project: Nordic Edge and the smart city department of the municipality of Stavanger. With these smart city actors as the point of departure of NEB-STAR, it is seen how some of the logic of the smart city is present in the NEB-STAR as well. Shelton et. al (2015) find that the proliferation of smart cities has meant that cities are increasingly coming to value new kinds of technical expertise, consequently “devaluing the local knowledge of citizens whose participation in the political system becomes relegated to collecting or volunteering the data

which will be analysed by the experts” (p. 17). In NEB-STAR, citizens are in the first six months not seen to be part of the project because, as it is stated by local actors, there is already a lot of information collected by the municipality that can be used to define the challenges that the project needs to address.

These interdependent relational aspects have implications for the production of imaginaries and thus how aesthetics is being operationalised in Stavanger because of who and what is included in the imagination process, and hence who and what is not. There is implicit causal thinking present in NEB and NEB-STAR between aesthetics, art and culture on the one side and the beautiful and sustainable on the other side. Some have criticised NEB for laying out a framework where culture is reduced to “colouring beautifully what is necessary” (Volgger, 2021, p. 7) or for typical instrumental thinking in sustainability debates, “subordinating art to be the supplier of the right values and aesthetics rather than a force of change in and of itself” (Lovink, 2020, para. 7+10). In the NEB-STAR project, artistic and cultural stakeholders are not involved in decision-making or negotiations of the concept of aesthetics, making their contributions take the form of adding value for the greater good. The partners directly involved with the testbeds are instead the ones with particular territorial remits in Stavanger that at the beginning of the project are seen to mostly translate aesthetics into something that fits into existing structures.

In conclusion, through the ‘actually existing’ frame of interpretation, NEB-STAR can be seen to be missing out on relevant perspectives of aesthetics in the imagination process around the goal of a beautiful and sustainable city. As seen in the literature on urban aesthetics, discussions around aesthetics in the context of the urban should consider the micro perspective of observation on aesthetics where the focus lies on the everyday experienced quality of urban environments (Lehtinen, 2020). Literature on aesthetic sustainability highlights the cultural aspects of sustainability in the way that citizens are active proponents of forming socially shared understandings of aesthetics (Saito, 2017). Thereby, the NEB-STAR has six months into the project left some important aspects of sustainable transformations unaddressed, giving more room for the likelihood of reproducing, rather than reconfiguring, the socio-spatial politics of Stavanger.

7. Conclusion

This thesis set out to explore the ways in which the concept of aesthetics is embedded in Stavanger through the EU lighthouse project by the name of NEB-STAR. Given the recent introduction of NEB and the theoretically ambiguous definitions of aesthetics and sustainability, the aim was to contribute to the understanding of both NEB and the concept of aesthetics in urban sustainable transformations. The research shows through analysis of documents and interviews that the NEB-STAR project is an example of how complex it is to operationalise aesthetics in urban sustainability. Through a relationality/territoriality conceptualisation, the role that aesthetics play in the context of NEB and the making of the beautiful and sustainable city of Stavanger can be understood as an imagination process. Imaginaries either open up for reconfiguration or reproduction of meaning and power in the shaping of cities which is why attention should be paid to the processes through which they are produced.

Based on this research, I suggest imagination processes around aesthetics in urban sustainable transformations start early and involve a wide spectrum of actors to discuss what constitutes the beautiful and sustainable. In this regard, I also suggest what also one of the local actors expressed: to practice talking about aesthetics. Having a language for aesthetics is crucial to be able to communicate between the people working in the field of aesthetics and those that are not. At this current still early stage of NEB-STAR, the research is limited to a 'here and now' picture. Thus, I recommend further research to conduct longer case studies on the role of aesthetics in urban sustainable transformations. It could be particularly interesting if future research would seek to explore other NEB lighthouse projects to compare the processes and methods through which aesthetics is realised in those contexts.

References

- Adams, S., Blokker, P., Doyle, N. J., Krummel, J. W. M., & Smith, J. C. (2015). Social Imaginaries in Debate. *Social Imaginaries*, 1(1), 15–52.
<https://doi.org/10.5840/si2015112>
- Angelo, H., & Wachsmuth, D. (2020). Why does everyone think cities can save the planet? *Urban Studies*, 57(11), 2201–2221. <https://doi.org/10.1177/0042098020919081>
- Banks, T. (2019, February 18). Bauhaus: What was it and why is it important today? *Design Week*. Retrieved June 12, 2023, from <https://www.designweek.co.uk/issues/18-24-february-2019/bauhaus-what-was-it-and-why-is-it-important-today/>
- Blaikie, N., & Priest, J. (2019). *Designing Social Research: The Logic of Anticipation* (3rd ed.). Polity Press.
- Borch, C. (2014). *Architectural Atmospheres: On the Experience and Politics of Architecture*. Birkhäuser.
- Bowen, G. A. (2009). Document Analysis as a Qualitative Research Method. *Qualitative Research Journal*, 9(2), 27–40. <https://doi.org/10.3316/qrj0902027>
- Brenner, N., & Theodore, N. (2002). Cities and the Geographies of “Actually Existing Neoliberalism.” *Antipode*, 34(3), 349–379. <https://doi.org/10.1111/1467-8330.00246>
- Callon, M. (1984). Some Elements of a Sociology of Translation: Domestication of the Scallops and the Fishermen of St Brieuc Bay. *The Sociological Review*, 32(1), 196–233. <https://doi.org/10.1111/j.1467-954x.1984.tb00113.x>
- Clark, T. S., Foster, L., & Bryman, A. (2019). How to do your Social Research Project or Dissertation. In *Oxford University Press eBooks*.
<https://doi.org/10.1093/hepl/9780198811060.001.0001>
- Danermark, B., Ekström, M., Jakobsen, L., & Karlsson, J. Ch. (2002). *Explaining Society: Critical Realism in the Social Sciences*. Routledge.
- Di Carlo, I. (2016). *The Aesthetics of Sustainability: Systemic Thinking and Self-organization in the Evolution of Cities*. ListLab.
- European Commission. (2019, December 11). *The European Green Deal sets out how to make Europe the first climate-neutral continent by 2050, boosting the economy, improving people’s health and quality of life, caring for nature, and leaving no one behind* [Press release].
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_19_6691

- European Commission. (2020a, September 16). *State of the Union Address by President von der Leyen at the European Parliament Plenary* [Press release].
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ov/SPEECH_20_1655
- European Commission. (2020b). *Renovation Wave for Europe - greening our buildings, creating jobs, improving lives*. Retrieved February 11, 2023, from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0662>
- European Commission. (2021). *New European Bauhaus - Beautiful, Sustainable, Together*. Retrieved March 3, 2023, from <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0662>
- European Commission. (2022a, April 28). *Commission announces 100 cities participating in EU Mission for climate-neutral and smart cities by 2030* [Press release].
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2591
- European Commission. (2022b, May 4). *New European Bauhaus: five lighthouse projects to be financed across Europe* [Press release].
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2780
- European Union. (2021). *New European Bauhaus*. Retrieved May 4, 2023, from https://new-european-bauhaus.europa.eu/index_en
- Fainstein, S. S., & Defilippis, J. (2016). *Readings in Planning Theory* (4th ed.). Wiley-Blackwell.
- Gehl, J. (1987). *Life Between Buildings: Using Public Space*. Van Nostrand Reinhold Company.
- Harper, K. D. (2017). *Aesthetic Sustainability: Product Design and Sustainable Usage*. Taylor and Francis.
- Harvey, D. (1982). *The Limits to Capital*. University of Chicago Press.
- Hosey, L. (2012). *The Shape of Green: Aesthetics, Ecology, and Design*. Island Press.
- Jacobs, J. (1961). *The Death and Life of Great American Cities*. Random House.
- Kyndrup, M. (2008). Aesthetics and Border Lines. *The Nordic Journal of Aesthetics*, 19(35), 24–31. <https://doi.org/10.7146/nja.v19i35.2785>
- Kyndrup, M. (2010). Aesthetics and its Future. Problems and Perspectives. *The Nordic Journal of Aesthetics*, 21(39), 7–21. <https://doi.org/10.7146/nja.v21i39.3000>
- Lehtinen, S. (2020). Editorial Introduction to the Special Volume on Urban Aesthetics. *Contemporary Aesthetics*, Special vol. 8.
https://digitalcommons.risd.edu/liberalarts_contempaesthetics/vol0/iss8/1

- Lehtinen, S. (2021). Aesthetic Sustainability. In C. P. Krieg & R. Toivanen (Eds.), *Situating Sustainability: A Handbook of Contexts and Concepts* (pp. 255–267). Helsinki University Press. <https://doi.org/10.33134/HUP-14-18>
- Lehtinen, S., & Vihanninjoki, V. (2021). Aesthetic Perspectives on Urban Technologies: Conceptualizing and Evaluating the Technology-Driven Changes in the Urban Everyday Experience. In *Technology and the City: Towards a Philosophy of Urban Technologies* (pp. 13–35). Springer.
- Lindner, C., & Meissner, M. (2019). The Routledge Companion to Urban Imaginaries. In *Routledge eBooks*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315163956>
- Lovink, G. (2020, December 7). *ESSAY: EXTINCTION BAUHAUS*. <https://artsoftheworkingclass.org/text/extinction-bauhaus>
- Lynch, K. (1960). *The Image of the City*. The M.I.T Press.
- McCann, E., & Ward, K. (2010). Relationality/territoriality: Toward a Conceptualization of Cities in the World. *Geoforum*, *41*(2), 175–184. <https://doi.org/10.1016/j.geoforum.2009.06.006>
- Merriam-Webster. (n.d.). Aesthetic. In *Merriam-Webster Dictionary*. Retrieved February 3, 2023, from <https://www.merriam-webster.com/dictionary/aesthetic>
- Mouratidis, K. (2021). Urban planning and quality of life: A review of pathways linking the built environment to subjective well-being. *Cities*, *115*, 103229. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2021.103229>
- Munro, T., & Scruton, R. (2023). Aesthetics. In *Encyclopedia Britannica*. <https://www.britannica.com/topic/aesthetics>
- NEB-STAR. (2022). *NEB-STAR (New European Bauhaus STAvangeR)*. [Unpublished].
- Ness, D. (2021). The shift from new build to regeneration: Can the New Bauhaus transform architecture and design to meet global challenges? *AGATHÓN | International Journal of Architecture, Art and Design*, *9*, 22–31. <https://doi.org/10.19229/2464-9309/922021>
- Norgeskart. (n.d.). Kartverket. <https://norgeskart.no/>
- Proff - The Business Finder. (n.d.). <https://www.proff.no/>
- Purvis, B., Mao, Y., & Robinson, D. E. (2018). Three pillars of sustainability: in search of conceptual origins. *Sustainability Science*, *14*(3), 681–695. <https://doi.org/10.1007/s11625-018-0627-5>
- Rommetvedt, H. (2008). Beliefs in Culture as an Instrument for Regional Development: the case of Stavanger, European Capital of Culture 2008. In L. Malíková & M. Sirák

- (Eds.), *Regional and Urban Regeneration in European Peripheries: What Role for Culture?* (1st ed., pp. 59–63). Institute of Public Policy, Faculty of Social and Economic Sciences, Comenius University in Bratislava.
- Rosado-García, M. J., Kubus, R., Argüelles-Bustillo, R. A., & García-García, M. L. (2021). A New European Bauhaus for a Culture of Transversality and Sustainability. *Sustainability*, 13(21), 11844. <https://doi.org/10.3390/su132111844>
- Saito, Y. (2007). *Everyday Aesthetics*. Oxford University Press.
- Saito, Y. (2017). *Aesthetics of the Familiar: Everyday Life and World-Making*. Oxford University Press.
- Scott, J. (1998). *Seeing Like a State: How Certain Schemes to Improve the Human Condition Have Failed*. Yale University Press.
- Shelton, T., Zook, M., & Wiig, A. (2015). The ‘actually existing smart city.’ *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 8(1), 13–25. <https://doi.org/10.1093/cjres/rsu026>
- Shimamura, A. P., & Palmer, S. E. (2012). *Aesthetic Science: Connecting Minds, Brains, and Experience*. Oxford University Press.
- Statistisk sentralbyrå. (2023). *Population and changes during the quarter, by region and contents* [Dataset]. <https://www.ssb.no/statbank/table/01222/>
- Stavanger kommune. (n.d.-a). *New European Bauhaus*. Retrieved May 6, 2023, from <https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/smartbyen-stavanger/smartby-prosjekter/new-european-bauhaus/>
- Stavanger kommune. (n.d.-b). *Triangulum*. Stavanger Kommune. Retrieved March 21, 2023, from <https://www.stavanger.kommune.no/samfunnsutvikling/prosjekter/triangulum/>
- Stavanger kommune. (2019). *Joint social element of the municipal master plan for new Stavanger 2020-2034*. <https://www.stavanger.kommune.no/siteassets/samfunnsutvikling/planer/kommuneplan/samfunnsdelen-2019/kommuneplanens-samfunnsdel-2020-2034.pdf>
- Stavanger kommune. (2022a, April 28). *Stavanger skal bli en av de første klimanøytrale byene i Europa [Stavanger will become one of the first climate-neutral cities in Europe]*. Retrieved March 22, 2023, from <https://www.stavanger.kommune.no/nyheter/stavanger-skal-bli-en-av-de-forste-klimanoytrale-byene-i-europa/>
- Stavanger kommune. (2022b, July 7). *Hei, du som bor i trehusbyen! [Hello, you who lives in the wooden city!]*. Retrieved March 30, 2023, from

<https://www.stavanger.kommune.no/bolig-og-bygg/byantikvaren/bygging-i-trehusbyen/>

Stavanger kommune. (2023a). *Aksjeselskap (AS) [Joint stock company]*. Retrieved June 6, 2023, from <https://www.stavanger.kommune.no/om-stavanger-kommune/organisasjon-og-administrasjon/kommunalt-eierskap/aksjeselskap-as/#stavanger-sentrum-as>

Stavanger kommune. (2023b, June 8). *Næringslivet i Stavanger [Business life in Stavanger]*. Retrieved June 12, 2023, from <https://www.stavanger.kommune.no/naring-og-arbeidsliv/naringsutvikling/#energihovedstad>

Talon-Hugon, C. (2018). The aestheticisation of taste, a consequence of the “aestheticisation” of beauty. *The Nordic Journal of Aesthetics*, 26(54), 63–74.
<https://doi.org/10.7146/nja.v26i54.103082>

Taylor, C. (2004). *Modern Social Imaginaries*. Duke University Press.

Thorsnæs, G. (2021). Stavanger (historie) [Stavanger (history)]. In *Store norske leksikon*. Retrieved March 21, 2023, from https://snl.no/Stavanger_-_historie

Triangulum. (2019). *About Triangulum*. Retrieved June 12, 2023, from <https://triangulum.no/about-triangulum/?lang=en>

Volgger, P. (2021). The New European Bauhaus - A Fatal Affair? In *DAKAM - Eastern Mediterranean Academic Research Center: ARCHTHEO'21. XV. International Theory and History of Architecture*. DAKAM Publishing.
https://www.academia.edu/63618698/The_New_European_Bauhaus_A_Fatal_Affair

Williams, S. H. (1954). Urban Aesthetics: An Approach to the Study of the Aesthetic Characteristics of Cities. *The Town Planning Review*, 25(2), 95–113.
<https://www.jstor.org/stable/40102074>

Żychowska, M. J. (2019). Bauhaus - didactic experiments and their legacy. *Global Journal of Engineering Education*, 21(2), 134–138.
<http://www.wiete.com.au/journals/GJEE/Publish/vol21no2/07-Zychowska-M.pdf>

Appendix A: Interview guide

Praktiske bemærkninger:

Hensigten med dette interview er at opnå viden om, hvordan du, som repræsentant for din organisation der er partner i NEB-STAR, forestiller dig æstetik som værende en del af en bærekraftig byudvikling. Fokus er således på dine tanker, erfaringer og oplevelser med æstetik og bærekraft.

Interviewet bliver optaget, men jeg anonymiserer navn og sletter lydoptagelsen ved mit projekts afslutning i midten af juni dette år.

Hvis du har nogen spørgsmål til samtykket, opgaven eller andet, så kan du altid kontakte mig og/eller min vejleder Anders Riel Müller fra UiS.

Jeg vil starte med lidt indledende spørgsmål for bare at blive lidt kendt med dig, din bedrift og forbindelsen til NEB-STAR, og herefter vil jeg spørge mere ind til æstetik og bæredygtighed.

Indledende spørgsmål:

	Noter
Kort fortalt: Hvad gør <i>*organisation*</i> , og hvad er din rolle hos <i>*organisation*</i> ?	
Hvordan blev dere en del af NEB-STAR? Tager <i>*organisation*</i> del i enten Pedersgata eller Site4016, eller begge områder?	
Kan du kort fortælle mig lidt om de overordnede planer for udviklingen af Pedersgata/Site 4016?	

Hovedspørgsmål:

Jeg har læst projektbeskrivelsen i ansøgningen til EU, men kunne godt tænke mig at høre dig fortælle lidt om det og uddybe lidt.

Som vi ved, så er æstetik jo en af de 3 bærende principper sammen med inklusion og miljømæssig bærekraft i NEB. NEB-STAR bruger både ordene smukt, attraktivt og æstetisk.

Det æstetiske beskrives i NEB først og fremmest som “quality of experience and style, beyond functionality”, som på den norske NEB-STAR hjemmeside oversættes til ”kvalitet og stil utover funktionalitet”.

Tema: Æstetik	Noter
<p>Hvis du skal prøve at sætte nogle ord på – sådan helt generelt – hvad denne æstetiske handler om i den bymæssige kontekst, hvad ville du så sige?</p>	
<p>Hvis vi så kigger mere konkret på NEB-STAR, hvordan indgår æstetikken i projektet? Altså hvilke tiltag i NEB-STAR hænger sammen med princippet om æstetik?</p> <p>Kommer det til udtryk på Pedersgata og Site 4016?</p> <p>Opfølgende spørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Hvilke overvejelser ligger bag...? - Kan du sige lidt mere om, <i>hvor</i>, eller <i>hvornår</i>, æstetikken kommer til udtryk for os? - Kan du sige noget om, <i>hvilke perspektiver</i> der er tænkt på, når NEB-STAR skal få til det æstetiske i de to områder? F.eks. er det set fra perspektivet fra dem, der kommer til at bruge områderne? - Er der nogen forskel på de to steder, når det kommer til, hvad æstetikken kan eller skal gøre? (f.eks. muliggør stederne noget forskelligt, eller muliggør aktørerne på stederne noget forskelligt) - Er der noget angående disse æstetiske aspekter, der har ændret sig igennem projektet fra ansøgningen og frem til nu? (F.eks. har man måtte lave nogen justeringer og hvorfor) 	

Tema: Æstetisk bærekraft	
<p>I New European Bauhaus er der også den her idé om “sustainability matches style”</p> <p>Hvordan vil du sige, at det kommer til udtryk i NEB-STAR?</p> <p>Jeg kan også spørge på en anden måde: Altså hvad kan æstetiske gøre for bærekraftig udvikling, eller hvordan forestiller dere i NEB-STAR de to begreber sammen?</p>	
<p>Hvis du for eksempel var i Pedersgata eller på Site 4016 om – lad os sige – 10 år, ville du så sige, at det æstetiske kunne have været med til at føre til mere bærekraft?</p> <p>Hvordan forestiller du dig det?</p> <p>Opfølgende spørgsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er der nogen tidspunkter, hvor æstetik ikke er bærekraftig? - Ser du nogen udfordringer i koblingen mellem æstetik og bærekraft? 	

Afsluttende bemærkninger:

Det var alt, jeg havde. Men er det noget, du har lyst til at tilføje?

Tak for at du havde tid og lyst til at snakke med mig.

Hvis det viser sig, at jeg kunne bruge noget uddybning på nogen punkter, kan jeg så kontakte dig?

Appendix B: Transcriptions of interviews

Interview A

Maria: Sidste uge så kiggede jeg igen på ansøgning og tænkte... Nu prøver jeg at lave en beskrivelse med det udgangspunkt. Man er jo lidt frem og tilbage på siderne for at prøve at se linket. Det er jo meget komplimentert. Meget tekst. Og der er meget på de nederste sider, der handler om hvordan det så skal gøres med skemaerne og sådan. Det er veldig svært at finde ud af, hvad det så egentlig betyder, og hvem som har hvilke roller. Men første ting jeg skrev ned er, at jeg egentlig ikke ved, hvornår ansøgningen er fra. Ved du det?

Interviewee: Henvendelsen kom jo fra NTNU sommeren 2021. Og så kom utlysningen fra EU vel i oktober, altså selve callen. Og frist for at levere søknad var 25. januar 2022. Så for et år siden.

Maria: Ja, så inden da har I sendt den afsted.

Interviewee: Ja så mellom oktober og januar, og da var det jo delvis åpent. Så NTNU kom ned her to ganger. Og så var det planlagt at de som kommer to ganger til for å møte flere av partnerne og for å jobbe sammen, men så før jul der stengte alt ned igjen på grunn av Covid. Så det blei egentlig ikke de planlagte turene. Så da var det mye Teams og kobling på med de ulike partnerne. Så nogen har man liksom hat fysiske møter med – me har jo truffet selv i Stavanger. Me kjenner jo på en måte ganske godt disse partnerne fra før av. Men for NTNU så var det... Og me hadde egentlig ikke en klar plan når man starta på hvilke partner der skal være med.

Maria: Nej, hvordan det?

Interviewee: Nei det begynte egentlig med at det første møtet var liksom mellom Nordic Edge, Stavanger kommune og NTNU. Det er jo NTNU som ønsket at søke, og det er koordinator for prosjektet. Og me ser at Stavanger har det beste eller tikke av på alle boksene, sa hu. De hadde gått igjennom ulike byer. Så da var det sånn: Ka er det me tikker av på? Måtte eg spørre. Og så lagde *** det me kaller for en skrytliste om hvorfor Stavanger måtte søke. Så da fik me sånn en oversikt over det me har på en måte. Behovet for omstilling, me har vært fyrstårn vi tidligere, det er Nordic Edge klynge og smart by. Me har testa og sånt. Jobbet med utvikling tidligere, der er mye kapital, mye innovasjon og der er vilje i befolkningen for å prøve noe nytt. Så det var liksom noen av de punktene som hun remset opp som gjorde at det ikke var så konservativt kanskje som en del andre byer. Noen byer er litt sånn store at det er tyngre masse, mens her er det veldig tradisjon for å jobbe tett sammen med næringsliv og det offentlige.

Maria: Ja, netop sådan innovationsånden som er her er veldig godt når man skal eksperimentere.

Interviewee: Ja der er liksom en vilje til det. Folk forstår ka me holde på med. Samtidig så var det også at Stavanger hadde jo så søkt eller jobbet med søknad. Den skjedde vel parallelt for det og var i januar 2022 me det å bli en av disse hundre klimanøytrale byer. Så det visste en jo og at dette ville vær på en måte en styrke eller kunne kobles på for her er det nettopp en kopling mellom New European Bauhaus og disse missiona. Ja, så det var en styrke. Og så fikk me jo på en måte forankra det eller målet var jo veldig forankret mot kommuneplanens samfunnsdel som er den overordna planen i Stavanger kommune. For når du har forankra den på toppen med de overordna måla så er det veldig lett og på en måte at koble på, altså få støtte til å jobba med det. Istedenfor hvis vi hadde spissa... Altså beskrivelsen hadde galt noe som gjerne var på sida. Men når man kobler det direkte opp mot...

Maria: Ja altså du tænker det er en styrke i den ansøgning fordi det allerede er noget som der er bestemt at I skal være klimaneutrale?

Interviewee: Ja, både klimanøytrale, at den kobles opp mot det, og og kommuneplanens samfunnsdel. Denne TTP'en som står i søknaden.

Maria: Ja. Ja.

Interviewee: At den og er den overordnet planen som er på toppen på en måte. Så når den beskrivelsen ligge inne av den planen og det hovedmålet, så jobber me jo med på en måte tiltak som veldig mange ønsker å jobba med i kommunen. Sant, det er en trekløver med regionensmotoren, gode hverdagsliv og grønn spydspiss. Og når me knytte det til at me skal jobba me de, så er det jo egentlig alle planer jobber imot. Så da er det mye lettere å få forankring internt med dette prosjekt – så er det verd at bruke tid på for det går både mot kommuneplanens samfunnsdel og mot klimanøytrale byer.

Maria: Så det er ikke en afdeling i kommunen som skal sidde og sige ”men det her er viktig.”

Interviewee: Nei. Og det er jo litt sånn som med samfunnsplanen og klimanøytrale byer: Det noe som skal gå på tvers av hele organisasjonen. Så det har vært veldig bra. Nei så det var egentlig bare... det begynte med de tre partnerne. Altså NTNU, Nordic Edge og Stavanger kommune. Og så ønsket me at ha me UiS. Så de ble koblet på fort. Så tok me lidt utgangspunkt i områdeløftet på Storhaug. Me ønsket at det ikke bare på en måte skulle være sånt tiltak fra toppen, altså sånn top-down. Men liksom koss jobbet kommunen i forhold til sånt bottom-up prinsipper for innbyggernes behov. Så då så me litt ut i fra K3 på Storhaug. Kvitsøygate 3. Områteløft på Storhaug. Har du vært der? Rett ved siden av... Veldig nærme Ostehuset egentlig.

Maria: Øhhhhmm jeg ved sikkert hvad det er.

Interviewee: Ja, for det er det liksom områdeløft av ulike prosjekter og tiltak. Frivilligsentralen, der er ungdomsklubber, der er altså masse forskjellige initiativer for bydelen. Så det var litt sånn måten de jobbet me på en måte med møteplasser og mat. Bare litt av bakgrunnen for at det ble valgt.

Maria: Så det skal være der egentlig?

Interviewee: Nei, det skal ikke det, men det var egentlig bare i forhold til hva me tror er viktig, så vet me at når man jobbe på at skape gode nabolag, så er det med møteplasser veldig viktig. Og hvis du skal liksom... Det å spise mat, lage mat, servere mat, gjøre jo og at du får en liten sådan ice-breaker. At folk blir mer trygge, at de får noe felles å snakke om. Altså, det er en god måte på en måte å inkludere ulike folk eller ønsker de velkommen.

Maria: Mad er en god ting og samles om.

Interviewee: Så det var mat og møteplasser der var liksom litt av greia. Så vi ønsker å bruke Pedersgata for der at hadde me allerede etablert en living lab og der visste vi at der skal skje mye fordi at det er og en av satsingene i Stavanger 2025 og de har jo Gladmat i Pedersgata som liksom tema for det jubileet som en av tre... Så da var Pedersgata ganske tidlig på en måte pekt ut som et område me ønsket å teste. Men så sa NTNU og at veldig mange av søknaden kommer til å være som sånn offentlig initiativ fra på en måte med ting som skal gjøres med offentlige penger med aktører som er på en måte enten kommunale eller statlige. Så det som me trodde for at vi skulle vinne opp var jo egentlig å koble på næringslivet, at vi får den der gründer på en måte. Så derfor måtte me ha med en entreprenør eller en eiendomsutvikler. Og så ble det Smedvig. Vi var liksom litt inne på nogle forskjellige andre men spesielt den Site 4016 i og med at det er byggebransjen så når du hele bransjen med å koble de på prosjektet og lærlinger og sånn og skoleelever og så videre.

Maria: Ja.

Interviewee: Så da var det naturlig og da var Veni med og selvfølgelig fordi de er jo tett koblet sammen. Og så var det jo Pedersgata Utvikling for det var Pedersgata og der kom jo litt dialog. Så kom Stavanger Sentrum med den som heter CID modell. City Impact District som er på en måte et partnerskapsmodell for offentlig privat samarbeid.

Maria: Ja jeg husker at den var nevnt med i søknaden.

Interviewee: Ja og den eies på en måte av Stavanger Sentrum og av Stavanger kommune. Men det at du utvikler et nabolag sånn som belysning nå. At de går sammen med gårdeiere, næringslivet eller sentrumsforeningen og Stavanger Kommune og de ulike bygningene og

siger 'hva skal vi gjøre i sammen i dette området.' Så er det litt sånn spleiselag for å utvikle det. Så jeg vet at belyningsplanen er det de holder på med på en måte. Belysninger i butikker og i gatebelysning, felles uttrykk. Så det kan være forskjellige ting som de jobber med, men sant, liksom det og sige ??? ut og opparbeide et uteområde og at du kan si det 'okay, men da gjør vi dette sammen, så ser det sånn og sånn ut', så får du litt sånn på en måte løfte alle. At det ikke blir sånn skille mellom...

Maria: Men hvordan er Stavanger Sentrum så en del af NEB-STAR i det her prosjekt?

Interviewee: Fordi de er og en egen partner så de skal jobbe... Dis sin oppgave er egentlig å se på og videreutvikler den CID modell. Så i den søknaden... En plass så står det liksom beskrevet hva hver av partnerne skal gjøre, som egentlig er ganske fin.

Maria: Øhm ja det er ret... helt til slut.

Interviewee: Ja der står jo et avsnitt på hver som er ganske greit.

Maria: Ja for der står der blandt andet der med Stavanger Sentrum vel. "Co-create partnership models... Contributes with the national strategy on City District..."

Interviewee: Ja altså den er jo på en måte, sant... Den CID'en eies jo av Stavanger Sentrum og Stavanger kommune. Der sitter det folk i den gruppa i sentrumskoordinatorene og på en måte med i...

Maria: Ja, så de har ikke nogle sådan indflydelse eller de er ikke med i de der demonstrators egentlig?

Interviewee: Jo altså så noe av det belyningsbiten foregår i Pedersgata, men de har egentlig ikke noe med Site 4016 at gjøre. Den er utenfor sentrum i dis området.

Maria: Ja det giver god mening.

Interviewee: Pedersgata Utvikling eier 60% av bygningene i Pedersgata. Og eies jo og av Smedvig.

Maria: Åh ja, det gjør det?

Interviewee: 60% er blitt kjøpt opp av Smedvig. Og STAS er jo 40% eid av Stavanger kommune og 60 % eid av Næringsforeningen. Ja så det er mange sånne koblinger. Smedvig eier jo også en del av... er eiere av Nordic Edge og dette bygget. Så der er litt krysskoblinger mellom de.

Maria: Ja, jeg var med på noen af de.

Interviewee: Mere enn me egentlig var klar over eller... Det dukkete litt opp sånn 'Okay de er med der og ja okay'.

Maria: Så kan du si hva er, bare sådan kort, hva er så rollene for Nordic Edge? Altså jeg synes, jeg hørte *** si noe om, at det var mest kommunikativt?

Interviewee: Ja de har ansvar for outreach... Altså der er den der... Ligger der ikke inne sådan en aksje med sånn et kart over Europa. Den modellen. For her er det jo liksom... Der er syv arbeidspakker i prosjektet, sant. NTNU har jo den der prosjekt management, de har liksom alt sånn at det er de som har kontakt med EU på en måte, leverer alle rapporter og har den koordinator-rollen. Mens Stavanger har jo på en måte ansvar for hele co-creation. Alt det som foregår her i Stavanger og Pedersgata og så er det Smedvig og den Site 4016 og så den NTNU som har monitorering og evaluering, altså effektmåling av betydningen av det vi gjør når vi tester... Hvilken verdi har dette. DOGA - norsk design og arkitektur center - som har Norden og så har Nordic Edge outreach i Europa.

Maria: Men de tal der... Var de egentlig koblet opp på noe?

Interviewee: Ja så det er jo litt sånn at når du ser i de ulike arbeidspakkene, sånn som Stavanger kommune har leveranser i alle arbeidspakkene, men me må leder bare to av pakkene, så det er litt sånn at...

Maria: Er det de som kommer... Altså de tal der... Der er syv.

Interviewee: Hvis du går litt lengre opp i den. Nei, kanskje du må lengre ned. For der er bare... Hvis du går ennå videre, så er det beskrivelser... Jeg tror vi må gå litt høyere opp i starten.

Maria: For alt det her i mellom...

Interviewee: Da må vi ennå lengre ned. Sånn som her. Hvis du går inn på 18 så begynner den beskrivelsen. Så er der beskrivelse av arbeidspakke en og hvem det er som er med i denne arbeidspakken og hvor mange måneder har de i denne arbeidspakken. Sant så der står det liksom lead Stavanger kommune, arbeidspakke en, lead Stavanger kommune, og så bidrar alle disse inn og så er det beskrivelse på hva vi skal... hva dette skal inneholde opp leveransen og hvem som er ansvarlig. Sånn at Nordic Edge for eksempel i arbeidspakke 2 og 3 er ansvarlig for forretning og partnerskapsmodeller. Som en del av de arbeidspakker de er ansvarlige for. Sant så er her så er det vel Stavanger kommune så er det noe som er lead. TU. Eller Norway Unlimited eller kjenner du til Storhaug Unlimited?

Maria: Øhhh jeg synes jeg har hørt det før.

Interviewee: Ja, for det er sånn noe for sosiale entreprenører. Per nå så på grunn av en sånn formalitet så står det Tøyen Unlimited, men det egentlig en sånn nasjonal paraply som gjør... som blant annet har flere sånne inkubator i Oslo og så har de et stort...

Maria: Så det er egentlig Storhaug Unlimited som I jobber sammen med her?

Interviewee: Ja men og den paraplyorganisasjon er Norway Unlimited men litt på grunn av sånn formaliteter... Fordi at Storhaug Unlimited er en del av Stavanger kommune så måtte de lage en paraplyorganisasjon for at de skulle bli en egen partner. Ja så det var litt sånn teknisk ting. Men i praksis så er det på en måte den nasjonale paraplyen vi jobber med på en måte med *** som leter Norway Unlimited og så er det i praksis mye av det de sosiale entreprenørene som er på Storhaug.

Maria: Og de her arbeidspakker... Er de koblet opp på noen forskjellige faser i prosjektet og den kobling... Fordi der er jo det ene skjema hvor der er noe med år 1 og år 2, er det den hvor man kan finne den kobling, fordi der er jo også den der tidslinje...

Interviewee: Der er sånn alle pakkene har egentlig, leveranser på tvers av den tidslinja. Altså sånn at der og står det og litt sånn med deliverables så står der at me holder på med disse rapportene nå og da skal me i måned 6 levere første rapport og så er det i måned 18 skal vi levere neste rapport. Der har me gjort ett år med testing og så en sluttrapport i måned 30.

Maria: Måned 6... Hvornår er det?

Interviewee: Det er nå om 2 dager... men vi har fått litt utsettelse på de rapportene.

Maria: Måned 6 er 1.april, hvilket vil sige at I er begyndt 1. november....

Interviewee: 1. oktober. Ja, det er vel egentlig si i forhold til de ??? så er me nå ferdig med de første 6 måneder co-creation fasen og nå skal vi over fra april av begynne med et ut-testning, det er neste året.

Maria: Den co-creation perioden her hvordan har den foregået? Så har I holdt nogle møder...

Interviewee: Ja vi hatt en kick-off i oktober, en tre-dager kick-off, hvor de kom fra Praha og Utrecht og var tilstede og det var 20-30 stykk fra Stavanger kommune, der var ganske mange som ble koblet på for at få, på en måte litt sånn forankringer og eierskap fra start av. Det har egentlig vært 6 måneder som har vært litt sånn.... Vi skal både på en måte prøve å forstå prosjektet og prøve å få en sånn forståelse av de ulike partnerne sånn inne i dette og så er jo

selve Stavanger kommune så kjempestor sånn at du... Jeg føler jeg har brukt enormt mye tid på å bare på en måte forankre det intern i de ulike tjenesteområdene sånn at de som har ansvar for byplan de er med fra starten av prosjektet. Fordi at sluttresultatet av dette prosjektet skal jo være et detaljert for hvordan vi skal få både det inklusive, samskaping og det estetiske inn i de overordnet planene. Og kos... for å få til det... for at det liksom skal være modent, som de kaller det for , at folk liksom er klar for at sige at dette skal være viktig å ha med inn - altså løfte det opp som mye mere viktig - så må me begynne nå med å... altså bruke de neste to åra på å koble det på de rette avdelingene, rette planene, vise eksemplare, snakke med de, få de til å delta på andre fora. Så det har vært... Det er liksom en stor jobb i seg selv. Og så har det egentlig vært fokus på ulike partnere og på en måte bli kjent. Vi har hatt flere workshops og møter mellom partnerne. Vi hadde en workshop en hel dag her i januar som DOGA tok initiativ til. Så... Foreløpig brukt heller mye av det kartlegging og innsiktarbeidet som allerede er gjort, som me finner. Det er jo utrolig mange som jobber sånn i både kommunen og private og utbyggere i forhold til hva er det på en måte brukerne ønsker. Innbyggerne. Så derfor har vi ikke brukt så mye tid på å gjøre liksom... Gå ut og spørre ennå. Vi føler at vi på en måte gjør en rigg mellom partnerne og internt og andre avdelinger og sånn sammen med mer sånn trygge på hva er det egentlig me trenger å finne ut av? Og det er ikke sikkert vi trenger å gå og spørre hvis det er gjort en stor kartlegging eller en sånn psykososiale stedsanalyse som på en måte fortsatt er gjeldende, ja, eller ??? rapport. Altså det er veldig mange ting som er gjort som vi kan hente som me har egentlig bare samlet inn i forhold til arbeidspakke 2 og 3. Disse testområdene, hva er det allerede som ligger på en måte kunnskapsgrunnlag. Så der har vi og brukt en del tid på å finne ut av og på en måte hente inn og lese oss opp på hva er utfordringene, og hva er det på en måte vi ønsker at forbedre eller ta vare på...

Maria: Ja fordi nu starter de her eksperimenter så faktisk nu her.

Interviewee: Eller vi starter nå at planlegge eksperimentene eller testene.

Maria: Så hvordan foregår det... Hvad skal der ske... Nu har I fået udskydelse på rapporten men...

Interviewee: Ja, men vi fortsetter som om vi ikke skulle utsettes. Nei så det er egentlig og være mye mer sånn hvem... Litt sånn hvis han tenker da i forhold til estetikken, sant, som dere jobber med, så er det litt sånn... Altså hvor er vi i dag, og hvad ønsker me at opnå om 2 år. Sant. Og da er det en del sånn... Nå har vi hatt prosjekt Sjøkanten som har vært et godt eksempel på hvordan en kan bruke kunstnere i forhold til byutvikling. Men det var ét prosjekt, en pilot, en test. Så hvordan får vi det til å bli at det liksom blir en vanlig praksis som de kan benytte seg av.

Maria: Ja så det ligesom bliver en del af metoden.

Interviewee: Metoden. Ja at det ikke bare blir noe som var gøy å prøve en gang i forhold til en event og så liksom blir ikke det på en måte en del av de verktøyene, metodene, som de bruker. Og da må vi liksom både koble på andre avdelinger som byutvikling, kultur, kanskje de som jobber i forhold til BMU som er mer sånn praktisk utvikling. Altså hvem er det sånn nytter av disse? Hvem er det for fagpersoner eller rådgiver eller tjenesteområder som er... som trenger på en måte kjenne til og eie prosessene.

Maria: Men ejer prosesserne....?

Interviewee: Altså at de føler at dette er noe som de har lyst til å bruke, for eksempel kunstnere i byutvikling.

Maria: Ja, altså så dem der utvikler et område eller?

Interviewee: Ja for det skjer jo hele tida. Så er det liksom, sant, nye områder skal evalueres eller utvikles og så skal de... er de forpliktet på en måte ta en type sånn innspill eller medvirkning. Gjøre klarlegning. Så noe er jo sånn lovpålagt og noen er jo på en måte frivilling at det er et behov eller et ønske for å komme opp med andre ideer. Så i forhold til sånn områderegulering og plan og sånn så er det liksom litt punkter der du skal ha medvirkning. Ja som er en del av prosessen dis. Så det som vi jobber med er egentlig å finne ut av kos gjør vi det. Og da er det ofte litt sånn at få me de rette folka, vise gode eksempler og teste. Prøve enda mer, nye tester nå videre framover og så er det egentlig og å finne... Og en av de store utfordringene er egentlig hvordan kjøp... hvordan bestiller du sånne type anskaffelser. Fordi at du kan ikke bare velge en, altså du må liksom ha en metode for det. Og der er og forskjellige sånn i kommunen... Der må du snakke med de som jobber med anskaffelser, kos kan vi gjøre dette. Hvordan kan vi lage en rigg. Og da er det noen sånne dynamiske innkjøpsordninger blant annet der du har en type... Der folk har på en måte meldt sin interesse på forhånd. Så kan en legge ut et sånn 'Me ønsker og få hjelp til dette', tjenstedesign på rådhuset for eksempel, og så melder disse firmaene seg på. Og det er liksom hvordan kan vi gjøre det med kunstnere. For ofte så...

Maria: Ja så det er den fase i går ind i nu. Det er I skal prøve at lave en eller anden model... Altså I skal ud og prøve at finde ud af hvordan skal vi lave den her model.

Interviewee: Ja og den må på en måte både passe for kommunen og så må den og passe for kunstnere og så må den ikkje kollidere med det som er tradisjonelt i forhold til ??? og kunstrådet og... Det er veldig strenge krav hvis du skal anskaffe i forhold til utsmykking eller sånne ting.

Maria: Så det er ligesom at... På Pedersgata der er der bestemt hvilken slags demonstrators... Der er det med... En midlertidig mødeplads...

Interviewee: Utstillinger og informasjon i bybildet.

Maria: Men hvornår skal det faktisk være der? Hvornår kommer det?

Interviewee: Det har me ikkje heilt... Om det er mye eller lite eller stort det vet me heller, men det kan være forskjellig type tester nå. nå hadde me et ønske om å bare koble oss på STUF - Stavanger Urbane Folkehøyskole. De skal ha en sånn guerilla stunt i mai. Dumpster diving og ??? på en måte. Og litt sånn... Grønne flekker som ikkje er større end en parkeringsplass som de bare på en måte plasserer litt ut i bybildet, og gjør litt sånn guerilla stunt. Så det jo for så vidt en måte å teste midlertidig ting på. Så jeg tror det vil komme en helt rekke med ting. Så det er både fysisk og testa kos fungerer det og kos tenke folk i området om det. Og så er det og den der litt tørre biten på baksida om kos får me dette til i praksis med innkjøp og anskaffelser og sånn bestillinga som ofte er ganske sånn store jobb som ikke er...

Maria: Ja så det er en stor job som ligger foran jer nu og så... Og så i løbet af den process... Og så begynner man også at kunne se noget fysisk i gadebilledet og sådan?

Interviewee: Sånn at der vil være mulighet for å koble... Altså me skal koble sammen med Stavanger 2025. Der er det mange prosjekter og midler og der de skal gjøre ting. Matfestivaler, sant. Så me kan sige at me ønsker å være med når de gjør noe.

Maria: Men altså så de skal foregå...Så der skal være 12 måneders test på det, og så samtidig skal det foregå på Site 4016. Og så skal det bytte om på en måte. Men der er ikke sådan klarlagt...

Interviewee: Altså det som er klarlagt... Hvis det er i forhold til kunst så er det klarlagt at der skal være en sånn artists-in-residence som starter på Site 4016. Så første året nå så skal det være en kunstner som jobber i forhold til medvirkningsprosessen og er med på Site 4016. Og så ser me og... Me skal og gjennomføre en kvikk test dette siste året på Site 4016. Og den tenke me og at det hadde vært spennende å koble opp mot kunst. Så egentlig vil det foregå en del på en måte kunstrelatert som allerede er bestemt som der er midler til på Site 4016. Samtidig som dette Stavanger 2025 og den gatefestivalen og alt så er det liksom mange ting som vil skje uansett i Pedersgata og da kan me sige 'men når dokke skal gjøre dette kan vi kanskje vri det litt i grunnen og tilpasse det sånn at det passer til våre mål'. Me trenger ikke gjøre det sjøl på en måte. Me kan være med på den biten der.

Maria: Så der ligger en masse muligheter derude. Der er nogen ting, der er... Det ved I nu skal ske, men der er også mange ting...

Interviewee: Der er veldig mange ting som me kan koble os på så me trenger liksom.... Sånn som nå der hadde me i januar en... Me skulle gjøre en innovasjonscamp med ??? videregående som er sånn Ungt Entreprenørskap som har en sånn modell for innovasjonscamper. Og då var det liksom... Me visste at de skulle me i januar, me trengte å få innspill i forhold til søknaden og sånn fra ungdom. Kos ønske ungdom å bli involvert eller

kos kan me koble de på i stedsutvikling. Så då gjorde me det. Det var utfordringen de sku ha i den innovasjonscampen som var uansett de skulle gjennomføre og me skulle komme med en problemstilling, sant. Og da fikk vi jo svart ut noe at de me skulle levere. Så sånn er det egentlig litt... Nå i forrige uke var det to workshoper intern i Stavanger kommune med fremtidsverksteder. Med 70-80 deltakere fra alle tjenesteområdene og det er med...

Maria: Var det med UiS?

Interviewee: Nei, det var ikke den for nei, for den, ikke den utopia... Dette var mer en sånn en klassisk sku jeg til å si. For UiS er jo helt sånn.. De skal være mere på utsiden og gjøre sine ting. Nei dette veldig sånn... Der var det fire ulike sånne fremtidsscenarioer som de sku jobba med, og det gjelder revidering av den kommuneplanen sin samfunnsdel. Så då stod me på en måte for facilitering av den workshop og planlegging og sånn, og så gjorde de andre alt andre, sant. Der er der liksom en rigg som du bare kan koble deg på. Og det er egentlig tanken med hele NEB-STAR og at me ikke skal finne på nye ting, men koble os på eksisterende nettverk og prosjekter... og forhåpentligvis påvirker de litt til å tenke ennå mer på inkludering og rettferdighet, og estetikk end det de ville ha gjort til vanlig.

Maria: Ja, når men jeg ser, at klokken er ved at blive...

Interviewee: Ja. Jeg vet ikke om det var klarere, eller om det bare var en ny grad av forvirring.

Maria: Øh nei det var det, altså jeg håber at den haropptatt så jeg kan sitte og lytte lidt igen.

Interviewee: Men ellers må du bare komme og spørre og, sant.

Maria: Nej men for eksempel det du sagde med de der arbeidspakker. Det kan godt være, at jeg skal kigge lidt nærmere på det og prøve og...

Interviewee: Dra de litt fra hverandre.

Maria: Ja, fordi de var vanskelige at forstå....

Interviewee: Ja for jeg tror det en sånn klassisk måte at bygge prosjekter i EU. At du må ha sånne arbeidspakker og sånn. Ja.

Maria: Men når man ikke er vant til at arbejde med... Jeg kender jo ikke til sådanne ting, og så er det lidt vanskelig...

Interviewee: Ja for meg var det og ganske nytt. Men man lærer litt undervejs.

Interview B

Maria: Som jeg skrev også så var det jo for at høre din vinkel på æstetik og bærekraft, fordi det er det, jeg har syntes var interessant med NEB-STAR. At æstetikbegrebet var en del af New European Bauhuas. Det er jo noget, som er lidt en ny måde at gribe tingene an på. Det er ikke et begreb, du har set ellers i de type politikker. Så derfor er det at jeg vil høre dig, hvad du tænker, når du læser æstetik og bærekraft i den her kontekst. Og det bliver som sagt optaget, men jeg anonymiserer det, så der ikke kommer navn med, men stilling og bedrift er med. Og lydoptaget sletter jeg, når prosjektet afsluttes. Så jeg vil starte med lidt spørgsmål om dig her i Stavanger kommune, hvad du gør, og hvordan I blev en del af NEB-STAR. Og derefter vil jeg spørge ind til begreberne. Så du er urban planlægger, det er din titel?

Interviewee: Byutvikler. Byplanlegger.

Maria: Ja, ja. Og hvad er det du gør i Stavanger Kommune?

Interviewee: Nå er jeg prosjektleder for en områdeplan i det som heter Paradis som er et sånn sentralt byområde som skal transformeres fra tidligere jernbane virksomhet til bolig og næring, ja, og nye grønne områder.

Maria: Ganske stort egentlig.

Interviewee: Ganske stort ja. Så veldig spennende. Det er på måte en av de siste sentrumsnære områdene man har igjen i denne byen.

Maria: Og ved du... Hvilken kobling har du til NEB-STAR?

Interviewee: Jeg har jo jobbet med *** tidligere. Vi hadde et prosjekt sammen som heter Sjøkanten, som er kunst i byutvikling som er et lidt eksperimentelt prosjekt. Så det var sånn jeg ble kjent med *** gjennom en sådan felles interesse for kunst i byutvikling eller kunst som metode. Så når jeg hørte om dette prosjektet så ble jeg jo interessert. Det var vel egentlig foreslått fra ledelsen at jeg skulle være med da i dette prosjektet, men i tillegg så syns jeg det jo er veldig spennende. Utrolig vagt egentlig.

Maria: Ja jeg har jo fundet lidt ud at der er mange ting, som ikke er fastlagt endnu. Jeg snakkede med *** i går som gav lidt indblik og mere introduktion til projektet for jeg har bare haft projektbeskrivelsen og ja nu er der også en hjemmeside, men der er lidt begrænset indhold på den. Så du tager kun del i Pedersgata ligesom resten af kommunen? I har ingenting at gøre med Site 4016 eller?

Interviewee: Jo jeg har Site 4016 primært. Så har jeg vært litt med bare i diskusjonen rundt Pedersgata, men me ha delt oss litt opp for det blir litt mye at være me i... Det er veldig mye

møter. Så jeg fokuserer primært på Site 4016, som jeg synes er veldig interessant. Men du fokuserer gjerne mere på Pedersgata eller er det mere generelt for din del?

Maria: Nej det er generelt. Altså det er ligesom hvor det kommer til uttrykk. Æstetikken.

Interviewee: Jeg synes Site 4016 er veldig interessant fordi det er på en måte... Det er jo en utbygger som er med og det er jo det når man skal på en måte løse disse utfordringene som me har både i forhold til bærekraft og vakre byer, ja hele den pakken, så er man nødt til å gjøre det i fellesskap. Det er ikke sån at kommunen kan gå inn å definere det aleine, så det å finne noe sån modeller for samarbeid som man på en måte kan skalere opp å bruke gjennom prosjekter.

Maria: Så når du er mest involvert i Site 4016, kan du så fortælle lidt om hvor er I henne på dette stadie? Hvad ved I, der skal ske? Hvad er der planlagt?

Interviewee: Ja så er det jo Smedvig Eiendom som har kjøpt opp store deler av det området og de ønsket å bruke dette som et sted for byggenæringen, også for innovasjonen innen byggenæringen. Så det er ulike type virksomheter som skal lokaliseres der. Og så er det en del fellesfunksjoner som er lagt oppå samarbeidsmodeller, som man skal teste ut. For byggenæringen er en veldig konservativ bransje som trenger... Altså det er lite nytenkning egentlig i byggebransjen fordi det er så etablerte samarbeidsformer som på måte ikke støtter opp under innovasjon.

Maria: Ja der er veldig sådan faste procedurer for hvordan du opfører bygg og sådanne ting.

Interviewee: Ja, det er entreprisemodeller som på en måte hindrer samarbeid. Det ligger på måte i samarbeidet eller i disse kontraktene natur at det er veldig vanskelig å samarbeide. Det er vanskelig og å tenke ut nye løsninger. De ønsker på måte med dette området å utfordre, ja, både næringen for at få næringen til å tenke mere innovativt. Så det er ganske høye ambisjoner for det. Så de har jo allerede en plan som er vedtatt, og Helen & Hard er jo med som arkitekter, og de er jo veldig dyktige. Og så ser man og kanskje at det noe mangler i forhold til byrommene der. Det er kanskje på måtte tenkt mer ut ifra virksomhetene som skal være der, og så har du noen sånne funksjoner og noen transporterer og noen sykkelkoplinger og sån, men på måtte at man ikke har... Ja det er kanskje noe som har gått litt...

Maria: Men er det så det som er dit fokus i det område? Lidt mere området som helhet?

Interviewee: Ja det er nok det kommunen har sett litt på. At det nok er noe som kanskje burde vært løfta frem. Altså selve området... Kos fungerer alle disse delene sammen. Det er gjort noen tanker om det, men er de gode nok? Så er det på en måte det å få dette samarbeidet altså alle disse partene til å jobbe sammen og finne nogen sånne områder kor man da skal teste, eller ka er det me ønsker at teste her i dette prosjektet, for det er jo ikke et standard prosjekt. Kos kan man komme inn med ulike fagperspektiver og jobbe sammen da på et

likeverdig samarbeid. Så det er jo det... Nu jobbe me med å få frem alt som finnes av data og informasjon fra før. Det har jo blitt gjort veldig mye arbeid her.

Maria: Det nævnte *** også.

Interviewee: Og så er det det å finne ut og definere ka det er me skal teste, og det er jo i fellesskap. Og det på en måte noe som alle skal, ja, føle seg hjemme i eller det er vanskelig å uttrykke det, men...

Maria: Ja det er Smedvig og Veni og Stavanger Kommune primært eller?

Interviewee: Ja, som er partnerne inne i dette her. Så har du også Sosialt Entreprenørskap eller Ungt Entreprenørskap. Så har du Norway Unlimited, som også har jobbet mye opp mot ungdom da og driver undervisning. Så det er jo... Ja, men det er jo det med at få prosesserne i gang og å bli kjent.

Maria: Ja som jeg nævnte så har jeg læst den her prosjektbeskrivelsen, og læser fortsatt og prøver at få lidt bedre forståelse for prosessplanen der er lagt og så videre. I NEB-STAR, eller New European Bauhaus, så ved vi jo, at det er æstetik og bærekraft og inklusion. Og den her i projektbeskrivelse er det både ordene smukt, attraktivt og æstetisk der bliver brukt. Og bare sådan for at have et utgangspunkt at snakke ud fra, så tænkte jeg, at jeg kunne nævne, at i New European Bauhaus der beskrives det æstetiske som «quality of experience and style, beyond functionality». Og det bliver så oversat på norsk på NEB-STAR hjemmesiden til «kvalitet og stil, utover funksjonalitet». Så altså når du læser det, altså det er det æstetikken er, «kvalitet og stil, utover funksjonalitet»... Hvis du skulle prøve at sette nogen ord på, hvad er det så det handler om i den bymessige kontekst? Hvad betyder det, at vi skal utvikle noget til... eller har nogen byer som har kvalitet og stil udover funktionalitet? Altså det æstetiske princip skal med ind i det vi gjør.

Interviewee: Ja, på en bymessig kontekst er det på en måte helheten det. Og så tenker jeg... Jeg tenker jo at en by... En vakker by det er jo på en måte.. Du kan tenke deg de italienske, vakre byene er på en måte en totalopplevelse. Men byer de kan jo være vakre på andre måter. Jeg bodde lenge i Nederland og var mye i Rotterdam og det er på en måte en by som gjennom alle de årene som jeg bodde i Nederland og det er jo lenge siden... Jeg har kendt den byen i 24 år snart, og hvordan den utvikler seg veldig. Den by kunne man ha testa veldig. Den har vært veldig eksperimentell. Og så har det vært litt som den har vært igennem. Den ble jo totalbombet under krigen, så det har vært litt sån rester av gammel bebyggelse, og så har du fått de der voldsomme nye byggene. Og så har det sån i en periode vært veldig sån «øy, mange hull i bybildet» på en måte. Ja at der er lite sammenheng. Og så har der etterhvert som tiden har gått så har de ulike lagene på en måte komt til som har gjort at du får mer en opplevelse av sammenheng og, ja, at byrommene mellom byggene har liksom kommet mer på plass da. Og det har vært en veldig sån gradvis prosess. Så jeg tenker at det estetiske ikke nødvendigvis er det som på måte er, ja, det er kombinasjonen av alle disse elementene som

en by utgjør. Det trengs ikke at være perfekt. Altså det estetiske er ikke det perfekte. Det uperfekte kan og være veldig estetisk tiltalende på en eller annen måte. Det tenker jeg, og i den nye... I New European Bauhuas og byutvikling og det estetiske så tenker jeg det handler mye om historie, om det handle mye om ombruk, altså det har en egen estetikk. Det bærekraftige har en egen estetikk, og det må me kunne lære oss å verdsette at det ikke er det perfekte. Me må jo gjenbruke bygg mer i stedet for at tenke nå at dette bygget ikke passer perfekt til det behovet, så må man tenke kanskje det vakre i det uperfekte. At du tar utgangspunkt i det, man har og det av varierende kvalitet og så tilfører du noe nytt som er det der estetiske nye laget da. Og så tenker jeg at det grønne er jo... Det estetiske i byer henger veldig mye sammen med de grønne kvalitetene for det er noe sån veldig umiddelbart som bare er dypt forankret i oss mennesker. Som er en sån kvalitet som me må få mer inn i byene våre.

Maria: Ja, så hvis du skal si, hvordan jobber i så med det perspektiv i NEB-STAR... Hva er det for noen tiltag, som udgør de kvalitetene. Det æstetiske. For eksempel på Site 4016.

Interviewee: Nå er det jo veldig sån... Me er jo på en måte i en prosess kor me prøver å sette disse gruppene og bli kjent. Kanskje å bli lidt trygge på hverandre og ha disse felles møtene. Så me har på en måte ikke heilt komt dit enda. Men jeg tenker at mye av potensialet er jo... Altså kunsten kan på en måte fange det, tenker jeg. Både kunst som utsmykning tenker jeg absolutt at det er noe som me må ta hensyn. Men og kunst som det at på en måte at prøve å fange de tingene som er litt i mellom. For når man setter seg og når man jobber med byutvikling så er det veldig profesjonalisert. Og folk går liksom rett inn i materien med en gang, mens kunst og kunstnere kan på en måte komme inn litt fra siden og så løfte blikket og si «åh ja men dette er jo faktisk veldig fint», og så er det ingen som har tenkt over det fordi du tar for gitt eller fordi du er i dit sånn løp som du kjører uansett. Så det å kunne stoppe litt opp og reflektere litt over kvalitetene i området som faktisk er der i dag, og ka er det på en måte som mangler, eller uten at det direkte nødvendigvis går på det estetiske. Det kan jo være noen stemmer som ikke blir hørt eller noe.

Maria: Så I tenker også med Site 4016 at skulle have noen kunstnere i spil?

Interviewee: Ja, det er vel snak om at det skal være en kunstner som har en sån «artist in residence» da på Site 4016, men det må du dobbeltsjekke med ***.

Maria: Ja men det nævnte *** også i går, men det er var jo ikke noget, så vidt jeg kan se, er med i sådan i den første projektbeskrivelse. Det kan også være, at det står der. Der står mange ting. Men ja, det nævnte *** også. Ja så det er der snak om for at få en mere kunstnerisk perspektiv ind i udviklingen af området for at se om der var nogen kvalitetene, som man har overset?

Interviewee: Ja eller om det er noe... Altså kunstnere med på en måte den verktøykassen de har med seg, så er de vant på en måte å gripe fatt i de ting som kanskje ikke er, ja, så opplagt

da, så det kan føre mye. Så at man får med seg nye perspektiver og andre vinklinger og at man kommer litt ut av den der på en måte boksen som gjerne er i det standardiserte løpet som man på en måte følger. Kor ska sykkeltraseen gå. Kor ska fotgjengerne gå. Og så er det mye logistikk på et sånt område. Byggegrænser, ja, vandavrenning. Det grønne. Ja.

Maria: Helen & Hard de jobber så med bygningerne.

Interviewee: Ja de jobber med bygningene og med planen. Og de har jo... De representerer på en måte og estetikken da inne i dette prosjektet. Så det, ja...

Maria: Og du sagde også det med ombygg før. Det sirkulære i bygningerne... Er det et stort fokus på Site 4016?

Interviewee: Ja det er et stort fokus på det og det er jo ett bygg som heter Spind, som er et sånt bygg som skal transformeres da, og der er det stort fokus på sirkularitet, men og estetik. For der har man brukt igjen... Gjenbrukt fasaden – for det er ikke en bygg som er bygd i dag, men det er projektert så det er på en måte et prosjekt som har vært presentert mye her lokalt da som et sån forbilde prosjekt. Så jeg vet ikke om du skal intervju noen fra Veni eller Smedvig og?

Maria: Jeg har Veni.

Interviewee: Ja, har du ***?

Maria: Ja.

Interviewee: Ja så *** kan fortelle mye mere om det for det er *** som kjenner det prosjektet ut og inn.

Maria: Så altså fra Stavanger kommunes perspektiv så har I også prøvet at få... Der er jo det kunstfokus i forvejen med.. Ja du nævnte det tidligere også.. Hedder det bare Smartkunst?

Interviewee: Ja.

Maria: Ja så at prøve at koble det til også, og så kom det på en vis også til at representere den estetiske verdi i New European Bauhaus i det prosjekt her. Men du er også lidt inde i Pedersgata. Så mit spørsmål var om du ser, om der er nogen forskelle på, hvordan æstetikbegrebet så... Om de to områder muliggjør noget forskjelligt for æstetik, eller om der er nogen forskjellige måder man griber det an på? For der er vel også snak om, at kunstnere skal være involveret i Pedersgata?

Interviewee: Ja. Nå har jeg ikke vært med på disse store fellesmøtene som de har hatt, men det er jo klart en helt ulik... Det er to veldig forskjellig kontekster. Pedersgata har jo kulturminnene og ombygging av eksisterende bygg som er verneverdige da, så det er jo på måtte noe... Et annet utgangspunktet da. Det er jo en gate som har vært veldig sån på en måte, ja, lidt sån, det har vært mye forskjellig. Har både haft kanskje et positivt og et mere negativt rykte. Og så er det nok noen som føler seg veldig trua fordi at en stor eiendomsutvikler kom inn å transformerer alle bygget og det blir kafeer og det forsvinner det på en måte som gjør Pedersgata unik da. Inni det. Så... estetikkbegrepet er jeg lidt sån usikker på. Tenker du på i møtene?

Maria: Ja altså i de ting som der er snakket om skal ske på nuværende tidspunkt, eller ideer... Jeg går ud fra, at æstetikken på en eller anden vis er repræsenteret i planerne fordi det jo er en af de tre bærende principper. Der var vist også noget med... Grønne vægge på nogen bygg eller noget, synes jeg at have læst, men det ved jeg ikke er en større del af det, der skal ske der?

Interviewee: Utifra det som jeg har hørt, så må nok den gruppen som jobber med Pedersgata nok få en litt mer sån felles forståelse av ka som NEB-STAR egentlig er. At NEB-STAR ikke er et prosjekt der man kan få støtte for prosjekter man allerede hadde tenkt å gjennomføre, for det er jo veldig mange prosjekter man har tenkt å gjennomføre i Pedersgata. Lysplan... Det er mye som foregår. Og så er det kanskje litt sån ulike bilder av ka, ja, for hvis man ser på på den gruppen og ser på de som kanskje ikke representerte den gruppen, så er det kanskje lidt sån ulik forståelse av ka estetikk er. Er det på en måte dette her «nå skal me få noe sån enhetlig og me skal ha en felles lysplan og meskal ha et skilt som markedsfører gaten» eller er det den der charmen som gaten alltid har hatt som er æstetikken. Jeg tenker jo at hvis den gaten skal være vellykka og estetisk sett innbyder eller er interessant, så tenker jeg æstetikk... Det er jo ikke et løsevet begrep som står heilt på egne bein. Det henger litt sammen atmosfære. Ja, som du siger alt det som ikke er det funksjonelle, så kanskje det atmosfæriske. Og for at det skal fortsette eller bli vellykka så tenke jeg at det å ta vare på en del av de virksomhetene som allerede er der i dag, at det kanskje lidt sån er nøklen å kunne fortsette å ha noe sån lokaler kor du har ganske rimelig lei og at du kan bevare det som er litt sån, ja, kanskje eksperimentelle. At folk kan starte opp noe her, og så kan det få lov å vokse. At det ikke må vekk igjen når... Ja, for da blir det jo en veldig kjedelig gate og estetisk utrolig fin, men....

Maria: Så kommunen tænker at de skal lægge til rette for at der kan være en æstetik som ikke nødvendigvis er «nu skal vi have ensartet hele gaden» på en måde.

Interviewee: Ja, for det har jo aldri vært en ensartet gate heller, så det er nok det å og løfte frem om man kanskje bør endre, justere. Skal hele Pedersgata være en sån sentrumsgate eller bare deler av det for eksempel. Ønsker man at barn skal bo i byen for eksempel. Ja, men det er ikke nødvendigvis æstetikkbegrepet. Det handler kanskje litt mer om funksjoner og

sånn. Men det er jo klart at hvis hele gaten blir en sånn restaurantgate så gjør det kanskje noe med bomiljøet, både positivt og negativt.

Maria: Så du sagde noget med ulike perspektiver før. Så snakket du så også om dem som bor der eller? At det er også et spørsmål om at få det forskjellige perspektiver med i den utvikling af byen eller?

Interviewee: Ja, og det som jeg vett... Altså det som kommunen jobber med og uavhengig av New European Bauhuas er jo å se på alt som foregår i Pedersgata, alle planene å tiltakene. Men og kjem som bor i området. Hvem er det som bor nede i Stavanger øst i Badedammen. Er det barnefamilier? Ja, det er faktisk en del barnefamilier, og ka slags miljø vil de da ha i så fall å påvirke det i strategien for Pedersgata. Skal man bare fortsette å ha fokus på aktive fasader og aktivitet, og denne her koblingen. Pedersgata er jo tenkt som en kopling mellom Stavanger sentrum og Øst, men det har jo og noen konsekvenser, og er de konsekvensene for store da for å kunne opprettholde et godt bomiljø. Det er vel kanskje det, ja, og uten at man har noe svar på. Om man skal fortsette med det ene eller det andre.

Maria: Det er kanskje det som NEB-STAR kan facilitere. Og tage den diskussion.

Interviewee: Det tror jeg hadde vært veldig nyttig. Og egentlig at det er noe som veldig mange etterspør. Sånn at man bør bruke NEB-STAR til å ikke bare på en måte fortsette å rulle ut alle prosjektene som allerede er tenkt og alle disse samarbeidsformer som allerede er veldig etablert. Det er jo veldig etablerte samarbeidsformer i Stavanger sentrum, men kanskje røske litt oppi det og så få litt nye perspektiver. Det tenker jeg... Hvis NEB-STAR skal være vellykka, så er man nødt til å tenke litt bredere og få noe inn fra sidelinjen. Det er ikke nødvendigvis de naboene som roper høyest for det er ikke sikkert at de er så mange. Det kan være noen helt andre som egentlig burde blitt hørt. Og ja, men akkurat med estetikk begrepet.... Det var jo det du spurte om... Estetikkbegrebet henger jo sammen med alt dette.

Maria: Ja, det er jo svært at skille tingene helt ad. Det var også derfor at mit næste spørsmål var... Det er jo veldig centralt i New European Bauhuas med den her idé at «sustainability matches style». Så der får du allerede den kobling mellom bærekraftsværdien og så æstetikværdien. Jeg ville så spørge hvordan du ser den kobling, men det sagde du allerede nu, at tingene henger sammen på en måte.

Interviewee: Jeg kan jo utdype det litt hvis du vil for jeg tenker jo på mange måter... Og det er sånn personligt, så tenker jeg, og det er ikke NEB-STAR men på en måte den endringen me skal igjennom, at den kanskje... Jeg håper at den er en sånn redning for byen og for man har revet altfor mye og bygget altfor mye nytt som har vært litt for billig og i litt for dårlig kvalitet. Men denne her bærekraftstenkningen og sirkulær økonomien utfordrer det, for du er nødt for å planlegge mye mer langsiktig, og du er nødt for å tegne bygg som er mye mer fleksible og holdbare. Det er en estetikk i det, og den estetikk i gjenbruk av materialer og det er en estetikk i å ta vare på eldre bygg. Så man seier det at kulturminnevernet er jo, eller

bærekraftsbegrepet er jo kulturminnevernets beste ven. Nå får den heilt ny liv da fordi det faktiske ikke bare er noe man ønsker seg ut ifra kulturminne hensyn – det er noe man ønsker ut ifra bærekraftshensyn og. Og selvfølgelig det å bygge om å tilpasse å være litt mer sånn... Tenke litt mindre rigid omkring ka det er som er vakkert. Det er noe vakkert med det som er litt... kan virke litt sånn litt tilfeldig eller litt sånn påbygd. Det var sånn man bygde byene før. Altså Colosseum var jo... Man plukket ned mursteinene og brukte det i nybygg. Det er en sånn tankegang man alltid har brukt – at man har tatt i bruk det man har hatt, og det må me jo nå i større grad og. Det tror jeg da kan føre til på sikt vakrere byer.

Maria: Som sådan et avsluttende spørsmål så tenkte jeg... Hvis du nu var i Pedersgata eller på Site 4016 om 10 år, hvordan ville du så si, at det æstetiske kunne have ført til bærekraft der? Men det er jo også nogen af de ting, du netop har sagt. Det kan være, jeg skal spørge... Hvordan håber du, at NEB-STAR særligt kan... Er der noget, du håber det kan ændre for Pedersgata eller for Site 4016? Er der en afgørende ting, hvor du tænker det her kan gøre, at vi kan have en anden oplevelse af de områder?

Interviewee: Det var et veldig godt spørsmål. Ja... Tenker du mer knyttet opp mot estetikkbegrepet?

Maria: Ja så det kunne være, at du egentlig tenker at det du håper på er at få en vakrere by?

Interviewee: Altså jeg håber jo på for Pedersgata sin del da at man kan bruke NEB-STAR til at man ser verdien av... Altså og på den måten kanskje den økonomiske verdien av å ta vare på en del av disse tingene, som de som har vokst frem litt sånn spontant. At man både har disse restaurantene som man har i dag, men noen av de er veldig eksklusive og andre mindre eksklusive, men du har jo et sånt stort mangfold av restauranter og kafeer og virksomheter i dag. At man i tillegg til det og tar vare på liksom det litt mere nedpå å litt mer organiske som... At man har rom i Pedersgata for at det ikke bare blir restauranter og kafeer i hvert eneste bygg, men at det og er litt mer sånn spontane ting som kan skje, og det tenker jeg og er en sånn estetikk inn der. Det litt sånn spontane, og ja, uplanlagte på en måte. At man får en felles forståelse for både kommunen og utbyggere og innbyggere. At det er et sånn felles prosjekt, at byen er felles prosjekt kanskje ja. Og at man finner noen metoder for å jobbe med byen som et fellesprosjekt. Det tror jeg at kan føre til at Pedersgata blir en spennende, ja, fortsetter at være et spennende sted, og at man i utviklingen helt nære i Stavanger Øst i større grad enn det som er tenkt til nå og har foreslått i de planene som foreligger nå, at man i større grad bevarer det som bygger på det som finnes fra før da og ikke rive det ned sånn som man har planlagt å bygge.

Maria: Men tror du, der er nogen måder, hvorpå at det kan liksom... Hvor det ikke bliver bærekraftig? Hvor æstetikken ikke vil føre til bærekraft? Tror du det?

Interviewee: Ja, jeg tror hvis man tenker at dette er bare et sånt sjipt bygg fra en tid fra tid me ikke har lyst til å identifisere oss med lengre. Hvis man tenker estetikk som på en måte

noe enhetlig eller noe... Ja estetikk i på en måte i en sånn tradisjonell forstand kanskje, at man Da tror jeg...

Maria: Hva er den traditionelle forstand?

Interviewee: Nej ja, tradisjonell forstand det er jo kanskje ikke et begrep som eksisterer. Man kan jo tenke seg for seg at... Altså for eksempel på 70-tallet så var dette gamle ikke set på som... Man vil på en måte kvitte seg litt med fortiden og bygge nytt og moderne. Det var jo en estetiske... Der var en egen bak det. Det som var veldig knyttet mot funksjonalitet. Og da har man jo i den prosessen revet veldig mye av det gamle og bygget mye nytt. Og så har man seinere kanskje tenkt at den perioden er noe man vil kvitte seg litt med, og så har man kanskje også revet en del bygg og bygget en del nytt. Så den måten å tenke estetikk på samme som epoker på en måte. Og det gjør man jo i dag og, at man tenker «okay dette er et veldig sånn 80-talls bygg... Årh kanskje me ikke bare kvitte os med det. Det er forferdelig stygt.» Og så bygger man noe nytt. Men alt er jo i en... Man er jo i sin tid, og det er ikke så sikkert at me bygger i dag er noe som me ser på om tyve år som veldig flott. Så ja, så hvis man fortsetter den tankegangen og tenker noen ganger at nå skal me på en måte kvitte oss med det me ikke er fornøyd med som allerede har bli bygd og så bygge nye ting... Det tror jeg er skadelig for miljøet. Det er jo lite bærekraftig da. Så man må kanskje åpner opp eller blir litt sånn... Tenke litt sånn friere omkring estetikk da. Kanskje estetikken er mer i byrommene her. At det ligger mer i det grønne, at det kan være et lim. Hvis det er noe du ikke er fornøyd med i et område, en fasade som er forferdelig stygg, at man ikke nødvendigvis tenker at nå skal man bygge dette om og dette må bli finere, men at man tar tak i ut rommene og gjør de veldig gode. Så forsvinner det bygget litt mere i bakgrunn kanskje. Så blir det mindre viktig.

Maria: Du kan holde ud at have det der.

Interviewee: Ja og så blir man vant med det og kanskje man blir glad i det etterhvert. Det kan jo være.

Maria: Ja det er riktig. Nej men det var det, som jeg hadde. Er der noget, som du har lyst til at tilføje?

Interviewee: Nej ikke som jeg kommer på. Jeg synes det var goe spørsmål.

Maria: Det var godt. Jeg håber ikke, de var for vanskelige.

Interviewee: Nej nej nej, jeg syns det var veldig kjekt egentlig at reflektere lidt på et tema som jeg syns er veldig viktig. Det bliver spennende å lese.

Interview C

Maria: Ja, fordi jeg skriver jo om NEB-STAR og har fået dine kontaktoplysninger af ***. *** havde vist også nævnt, at der var nogen fra UiS, som skrev om det. Og jeg er særlig interesseret i at høre om æstetik i det her projekt, så det er egentlig bare at høre, hvad du tænker, og hvad det er for nogle erfaringer og forestillinger, du har om det, og i tilknytning til det her projekt. Og det bliver optaget, men jeg sletter interviewet og optagelset og det i juni, når jeg afleverer projektet. Så hvis du har nogen spørgsmål efterfølgende, så er det bare at skrive til mig, ja, også hvis du vil se på noget. Så først har jeg bare nogle indledende spørgsmål for bare at høre, hvem er du, og hvad er din rolle her hos Stavanger kommune, og så lidt kort om NEB-STAR. Og så vil jeg spørge mere ind til æstetik og sådan... begreber... bæredygtighed. Meget åbent egentlig. Så først... Kan du fortælle, hvad du... Altså din stilling er arkitekt?

Interviewee: Sivilarkitekt, ja. Og begynte vel på Byplan i sin tid der hvor vi jobbede med alt fra detaljregulering av dele av saker til områderegulering. Og så er det blitt gjort en omorganisering, så nå er jeg på noe som heter Overordnet Plan, så de som driver med detaljregulering og delsaker er på Plan og Arkitektur. Så den andre, du ønsket at intervjuet, er Plan og Arkitektur. Av den grunn så tenkte jeg at det kunne ha vært interessant å hatt han og med, men vi er jo begge arkitekter. Og Overordnet Plan der er det jo og, altså, områdereguleringene, så det er liksom som overordnet strategisk, men plan da, men så ikke på så høyt nivå som kommuneplan, ja. Men samtidig så har jeg og bedrevet mye mulighetsstudier i tillegg til fordi jeg tenker... For å vær en dyktig planlegger og for å være en dyktig arkitekt, så må du jobbe i spennet av skala. Du kan ikke bare være i den ene av skalaene, for da mister du begrepet med skalaen rett og slett. Da blir det veldig vanskelig å forstå hva de der store linjene du drar på planer og sånn som det, hva det faktisk ender opp å bety sånn at, ja... Jeg liker veldig det å tenke egentlig for alle, så bør man egentlig jobbe, gå ned i detaljene og så neppe seg opp og få et overblikk, ja. For ingen av delene, hverken for mye av det ene eller det andre, tror jeg i grunnen ikke du har godt av når du jobber med byutvikling. For i dette område må du og hele tiden tenke på helheten og sammenhengene og se områdene i sammenheng med hverandre og så videre. Ja.

Maria: Det giver mening. Ved du, hvordan NEB-STAR startede? Hvordan blev I en del af det?

Interviewee: Ja, det var sånn på oppløpssiden så vi var ikke med på å skrive søknaden og så videre, men sånn at... Jeg anser det som sånn utfordrende måten det starte, måten det blir rigget fra starten når man sku søke. Og det er jo ikke nødvendigvis smartbyens feil. Det handler jo og om ledelsen, altså det å sette av ressurser og så videre. Men akkurat den biten der må jeg bare ærlig innrømme: Jeg vet ikke, for jeg ble koblet på, og det jeg kjenner til er jo når vi fikk... hadde fått midlene og skal sette i gang.

Maria: Men hvorfor er det utfordrende?

Interviewee: Fordi at måten man har... I forhold til hva man har sagt man skal gjør, altså når folk som ikke har jobbet med byutvikling, ikke jobber med arkitektur, har skrevet en oppgave på hva vi skal levere og hvordan de skal jobbe. Så mister man jo ganske godt ut av på ting da. Det betyr ikke at man ikke kan hente seg inn, men, for eksempel, jeg ville nok kanskje ikke ha valgt de sitene, som er valgt. Det handler jo litt om hva du har... Jeg hadde nok tenkt helt annerledes i forhold til mulighetsrom og handlingsrom til å få til ting. Samtidig så er der ting som er veldig flott med det som er, men ja, der er en del sånn jobb og vask og diskusjon som sku ha vært, ja. Så jeg har jo brukt mye tid på å forstå hvorfor man har valgt de sitene man har valgt og hva det egentlig er man prøver å oppnå og få til og hva man skal gjør. Og det har vi hatt store problemer med at svare på ??????. Så jeg har jo nok vært litt den der med 'Jeg forstår det, men', ja. Hva, liksom, hvorfor, hva ønsker man? Man er veldig fort til å adressere verktøyene. Og jeg tenker at verktøyene et middel for å løse en problemstilling. Men for å finne ut hva verktøy man skal bruke, så er det jo... Hvad er det man ønsker at oppnå, og hva er målene, hva er målsetningene. Og der syns jeg det er, ja, det bærer preg av at man er på løsningene og verktøy og egentlig ikke tenke helhetlig nok på det og heller ikke by... Ja. For jeg, som jeg har sagt det gruppen, jeg er jo med på dette prosjektet fordi jeg ønsker strukturendringer, jeg ønsker jo å bruke dette prosjektet til å bidra til endringer på den måten vi jobbe med planlegging, at man får inn elementer og en bevissthet i forhold til eksterne, interne, politiske og så videre. Så planlegging består jo av veldig mange aktører, sant, så veldig mye handler om kunnskapsbygging. Så hvis dette prosjektet kan være med til å bygge tillit og skape forståelse og bygge kunnskap sånn at man jobbe på nye måter, så tar en nærmere mål, altså større måloppnåelse, så er det jo... Det er det at jeg vil. Jeg er sånn... Det verste jeg vet er at bruke masse energi på en plan som gå rett i en skuff og ikke blir fulgt opp. Og det er jo derfor jeg tenker at det er utrolig viktig med hvordan man jobbe, for det handler om eierskap, og det handler om ydmykhet både fra planleggingsfaget, men og fra politikere, fra eiendomsbesitter, utvikler og så videre. Men det handler jo og om å bygge en sånn forståelse om en felles målsetning og forståelse for hva som skal til for å komme dit. Og veldig ofte så er jo prosjekter seg selv nok, sant, de er, ja, de ser seg selv og sin egen profitt. Og kan jo prosjekter ta ut potensialet for 10 andre tomter og legge feil formål på feil tomt som gjør at hele dynamikken i et område ødelegges og potensiale til området, til byen, til å utvikle seg til å bli mer bærekraftig, fungere bedre, så på alle måter, blir dårligere. Og det handler jo om det å være bevisst hva målene er, og at alle vet hva det målet er, og så at man jobber med å spisse hva det betyr da. Hva må vi gjøre for å komme dit? Jo, det betyr at vi må gjør sånn. Det betyr at det kan vi gjøre sånn, sant, i alle nivåene av planlegging. Og politikere har nok kunnskap og vært nok delaktig i prosessen. Dette og ta eierskap, kan forstå det. For når du jobber med sånne områderegulering, eller store planoppgaver, så går det jo igjennom en del prosesser, og i løpet av de prosessene så lærer du deg jo ting, sant. Du prøve ut ting, sant. Så det første du kanskje tenkte var god løsning... Gjennom den prosessen så oppdager du 'nei det der er en kjempe dårlig idé, vi må gjør sånn på grunn av det og det og det', sant, så for os da som har jobbet med det, så blir det veldig selvfølgelig på slutten i det leverte resultat, mens det blir jo helt uforståelig kanskje, fordi som ikke var kobla til forstår det ikke på samme måte, sant.

Maria: Hvem snakker du om du – er det politikerne, eller?

Interviewee: Jah, joh, men og innad i planmiljøet. Du kan til og med ta det til ledelsen på en måte. Altså det krever utrolig mye visualisering og jobb for å klare å vise og synliggjøre en sånn prosess og ta folk igjennom fra A til Å, altså hvordan du ender på de ulike tingene. Og jo lengere du er fra prosessen, så det eksterne, naboer, næringsforening, ulike interesser da, jo mindre påkobla de er, jo vanskeligere bli det jo... Og så er det og det at hvis du egentlig er invitert inn, altså for eksempel som en nabo, som kanskje får et planarbeid tet på seg eller inn forbi sitt område som aldri har vært borti det... De kan ikke språket, de vet ikke hvordan de skal ta... De vet ikke hva de ulike tingene betyr. Og det handler jo om at vi må jo hele tiden jobbe beinhardt på hvordan vi visualiserer og presenterer ting for folk sånn at de kan... At dette blir lettere for de å ta stilling til det, og det jobber vi jo aktivt med her, med blant annet 3D modell som jeg har holdt på med. Hadde deadline på 3D modeller.

Maria: 3D modeller?

Interviewee: Ja av det vi gjør. Altså vi jobber i 3D og så er det å visualisere og ta det inn i en bymodell, sånn at det kan komme opp i nivå sånn så folk kan gå inn, litt sånn spillmotor-aktig, sant, at du kan gå inn og...

Maria: Men det var i et annet prosjekt, ikke?

Interviewee: Ja, men vi snakker om å gjøre det her og, men det er noe vi allerede jobber med. Men det handler om å bygge kunnskap, tenker jeg. Aller, aller viktigst, forståelser. Så bærekraft vil jeg si er sånn... Arh når folk sier co-creation og bærekraft, så skjønner jeg at bar blir sånn... Det er så utslitte ord for jeg jo mer opptatt av hva du bruker det til. Hva det betyr for det veldig fin, altså... Man har mange festtaler på sykt mange nivå, men man følger det jo ikke opp.

Maria: Hva har man?

Interviewee: Festtaler. Altså 'ah vi skal gjøre alt det, vi skal gjøre'. Og NEB-STAR er jo en sånn en form for fest... Eller en manifestasjon av en festtale, som man prøver jo å gjøre noe med dette her, men så er det fremdeles svulstig der på det store. Og så gjelder det å ta det ned til noe som man faktisk ser. Men det er sånn... Det er fort jeg merker i prosjektet at så var alle på co-creation, sant. Og det er sånn... Og jeg hele tiden 'Ja, jeg hører hva du sier, vi skal co-create, jeg hører deg snakke om verktøy, men hvorfor skal vi bruke de verktøy? Hva er det vi skal co-create om?' Fordi at co-creation det er kjempe bra det. Medvirkning er utrolig viktig. Men det er ikke svaret på alle typer samarbeid, og det er og en måte å slitte ut og bygge ned tilliten til kommunen for eksempel. Fordi att hvis jeg drar og har masse sånn medvirknings- og co-creations-arrangement, hvor det blir mer den der greie 'ja vi gjør det' og så tar man det ikke inn i arbeidet sånn at du som har vært med inn... Du ser jo ikke resultatet av den tiden du har lagt i det arbeidet. Da har det liten verdi. Da betyr det ingenting. Og problemet er at neste

gang du kanskje har et skikkelig godt prosjekt så gidder ikke folk å bli med. Fordi du har bygd ned tillitten til den type samarbeid. Så derfor er jeg utrolig opptatt av, at når vi driver med medvirkning og co-creation, så må vi... Så er det utrolig viktig at de som blir med de ser seg igjen og at de blir fulgt opp, og det at de kan se avtrykket av at de har vært med. Ikke nødvendigvis at alle kan få viljen sin. Altså det er jo det som er så fordømmende vanskelig med det vi holder på med. Det er jo det att hvis skal ivareta så utrolig mange behov. Jeg satt senest i et møte på fredag liksom mitt i den type frustrasjonen hvor folk er påvirket av planarbeid. Og jeg har kjempe forståelse, sant. De blir fortvilte, de forstår ikke liksom hva er prosessen. Og da er det sånn... Man må si, ja, man skal ta på alvor det som blir spilt inn, og man skal sjekke ut tingene. Og så kan det være at 'jo, den planen blir endra lett som følge av det', sant, fra der vi starta ut. Men hvis du har medvirkning bare for å sjekke av at du har gjort det, og du egentlig ikke bruker det i arbeid dit, og at det ikke er syndig, så har det ingen verdi overhodet. Heller negativ verdi. Sånn at jeg er jo opptatt av mål, og jeg er jo kjempe opptatt av at folk skal blir mer bevisst verdien av at ting er vakkert, altså hvordan du påvirkes når ting spiller til sansene dine og du opplever steder som er godt å vær. Og steder som godt å være det handler jo om veldig mye. Det handler jo om grønt, altså det er jo dokumentert at det har en positiv effekt på helsen vår. Altså hvilepuls går ned sånn at det har en helseeffekt å se ut på noe vegetasjon, altså noe som er grønt, ikke malingen grønt, men vegetasjon. Det er liksom typiske en sånn greie at hvis vi skal bestemme at det skal vær grønt... Altså det er folk som har vært... Det er blitt brukt som at de har malt asfalten grønn.

Maria: Vel ikke her i Stavanger?

Interviewee: Joda, jo her i Stavanger. Statsbygg. Du kan gå ned og se. De har noe beder og så er det noen grønne striper på asfalten. Og det er staten, sant, som ikke tar ansvar. Så her handler det jo om og... Det nytter jo ikke at det er kommunen, det handler jo om at staten tar sitt ansvar for dette. Nå er det så mange kokker, så svare til ulike departement til ulike... Og det jo det å se helheten att, 'ja okay greit, statsbygg må jo og svare på det'. Altså når vi legger sykehuset mot kommunens vilje til Ullandhaug fordi det er en enklere byggeprosess, men byutviklingsmessig så har det jo i forhold til mobilitet skapt kjempe utfordringer. Og det er den type ting, liksom, at det skulle ikke ha godt an. Jeg sier ikke at det nødvendigvis burde ha lagt fremdeles på Våland eller de tingene der, men det handler liksom om at man... Og man har det i Kristiansand og. Bygger et sykehus ut forbi sentrum.

Maria: I Danmark også.

Interviewee: Ja! Jamenn man har det hele veien. Og det er jo store aktører som vi liksom jobber imot disse tingene, sant, så det... Dette handle jo...Og dette er jo bare et eksempel. Det er mange eksempler på det, sant. Altså BaneNord er jo og en sånn aktør, og dere hadde sikkert det samme hos dere, at når man ikke drar i samme setning, og det er jo derfor jeg er på den systemendring, og jeg tenker at dette prosjektet kan kanskje være en liten brikke i det arbeidet, men det er jo et kontinuerlig arbeid som må skje hele veien. Men denne typer

prosjekter kan ofte være ?????, for vi har ikke fått pengene lokalt, sant, det kommer fra EU. Og det gir en sånn form for leverage da til at man har ett annet mandat fordi man svarer til...

Maria: Ja hvad mener du med det?

Interviewee: Nei, sånn for eksempel... Jeg svarer jo ikke til kommunedirektøren eller til ledelsen her eller til politikerne her. Vi svarer jo til et prosjekt om målsetningen der, så det gir jo en frihet i forhold til hvordan du jobber med tingene, så gjør at man kanskje kan utfordre – at man er litt mer fristilt. Mest sannsynlig så ville ikke dette prosjektet kanskje oppstått hvis det sku har vært...

Maria: Nej.

Interviewee: Sant, så av og til så trenger du ytre påvirkninger for å starte en sånn type modning. Og så når man da har gjort det, så er det lettere å sette i gang, og det er liksom... Min erfaring er jo og et prosjekt som heter 'Vi vil bo i Hillevåg', og det fikk støtte fra staten. Sånn storbymidler på bærekraftig byutvikling. Og det var jo der, sant, der hadde man 1 million som man fikk som man skulle svare til departementet, og ikke her. Og der sto man jo mye friere i forholdt til å sette i gang ulike prosjekter, sant, der kan man kanskje gjøre noe som er litt ut av boksen og så umiddelbart kanskje ikke hadde kommet igjennom. Og det prosjektet gjorde jo, vil jeg tro, at det var mye av grunnen til at ledelsen her hadde større forståelse når vi søkte om midler til noe som hette 'Sjøkanten'. Innovasjonsmidler til det. Og vi brukte kunstnere for å skape oppmerksomhet rundt byutvikling. Sant, så det... Det baller på seg, og *** som var prosjektleder for det er jo og med i dette her NEB-STAR prosjektet. Ja, sånn at det... Men sant du bygger jo og en del kompetanse og kunnskap, men så er jeg jo opptatt av den systemendring og det med kunstnere må ikke bli for noen små grupper i kommunen. Det er jo noe...

Maria: Nej så du siger at i udgangspunktet så er det egentlig... Altså man kan ende op med at have lidt mere frihed, eller man ser lidt flere muligheder, når det er, at du får sådan et projekt fra EU. At du svarer ikke tilbage til nogen her, siger du, men..

Interviewee: Vi svarer jo her, men...

Maria: Men først og fremmest...

Interviewee: Ja altså vi må jo svare her, men EU trumfer jo svarene her på en måte, så når den søknaden er sendt, så er det jo... Svarer vi på søknaden? Sant.

Maria: Hm. Men sådan som jeg forstår det, så siger du, at det giver nogle muligheder for at jobbe på en anden måde?

Interviewee: Ja, og det er jo sånn... Og det er jo noe av det som var bra, tenker jeg, som var gjort da, før vi kom inn i bildet. Det var jo det at man hadde fått private aktører inn, fordi det handler jo om... Jeg tenker jo... Det er jo at de må endre måten sin å jobbe med furua. Vi hører alltid 'Ja, men prosjektene kom for langt, vi kan ikke gjøre noe', men de er jo kom for langt fordi at... I teorien, ideelt set, så skal de jo komme her når de har planinitiativ. Utfordringen er jo at mange har nesten klar til byggesak når de kommer med prosjektene sine. Da er det veldig vanskelig å snu det, sant. Der har man brukt så masse penger og brukt så mye energi at, sant, da blir det krevende å endre. Men i starten helt tidlig i prosessen, mer sånn åpent, så er det mye lettere. Og det jo noe av det som jeg syns er problematisk med sitene vi har, eller utfordrende med de, selv om jeg syns at aktøren på Site 4016 er veldig åpen og villig til å få til ting, så er utfordringen det at de har jo egentlig helt klare byggeprosjekter. Hvor er påvirkningsmuligheter? Hva kan vi faktisk påvirke? For hvis man bare skal liksom egentlig ha... Syns det er interessant og kjekt at få leverage og utnytte de ressursene på en måte, men egentlig ikke endrer seg sjøl og tilbyr endring og handlingsrom til å gjøre noe, så er jo verdien lavere.

Maria: Så i dine øjne er det godt at have de her kommersielle aktører med i projektet, men de konkrete projekter der så er udvalgt er så nok lidt for sene i processen?

Interviewee: Ja.

Maria: Det skulle have været lidt tidligere. Man skulle have fanget noget op som var lidt mere tidlig fase?

Interviewee: Ja. Yes. Ja... Og det å få... Og det gjør jo at handlingsrommet er... Det blir fremdeles det så... En av de tingene som New European Bauhaus.... Ja... Kommenterer på, det er jo liksom prosessene. Og her er det brannslukking vi holder på med. Det er jo liksom... Jeg har kommentert til møter og... Heldigvis ??????, men det er litt det at når vi... Når prosjektene er solgt med parkeringsplasser. Alt det er jeg liksom... Og vi har lagt gravebevis for infrastrukturen gjør jo liksom at det arealet som er der og er det aller viktigste – hvor folk skal gå igjennom – får lave kvaliteter fordi at det er gjort noen grep, og det er ingenting å gjøre med det. Og da er jeg litt sånn... Hvis det er sånn – nå håper jeg ikke det er sånn, men – det å lage noen kunstprosjektet rundt og sånn greier ut i det offentlige rom på en måte langs i et rom som egentlig er ødelagt og ikke har tatt ut potensialet sitt fordi de er kom for langt i en prosess... Det syns jeg jo er kjedelig. Og det gir veldig mye mindre. Og når begge prosjektene er veldig sånn, sant. Men sku kanskje ha ??????, sant. Paradis for eksempel ville jo vært et sånt prosjekt. Den planen, den områdereguleringen der hadde nok vært den mest nyttige. Kanskje i tillegg til det Site 4016, mens Pedersgata er fryktelig, fryktelig krevende å få til. Jeg skjønner ikke hva vi skal. Ja, jeg sliter fremdeles med å se hva det er man skal bidrag inn med der, annet enn å koordinere alle de initiativene som er der og prøve å sette de litt i system og holde de litt i tøylene på en måte, samstille det sånn at det ikke er all over the place. Prøve å sette det i en kontekst, ja... Men ja... Jeg tenker at det nok kanskje ikke er et steds som hadde trengt dette prosjektet. Så det er... Ja... Det der pynte, male, pynte på

glasur... Nei, jeg er jo opptatt av at... Ja at geometrien, altså volumene og avstandene, byggene, høydene, formålene. Alt dette henger jo sammen. Og så er det jo hvordan fasadene utformer materialbruk. Hvordan du implementerer det grønne. Ja... Og i Pedersgata så er der litt handlingsrom, men det er knapt og lite. Kanskje ikke i det hele tatt i forhold til hvor det er da.

Maria: Og hvorfor er det det? Er det fordi, at gaden er, som den er, eller at der er de bygninger, som....

Interviewee: Der er de bygninga, der er et initiativ, man ska... Man jobber jo med denne matgaten og den er komrt veldig langt som konsept. Plan & Arkitektur er godt kobla på de prosessene. Kommunen er godt kobla på de prosessene. Der i et samarbeid. Du har det City District Impact, sant. Du har veldig mangen ting. Jeg sier ikke at det optimalt, men jeg sliter å se hvordan... Nok en aktør så skal prøve å lage et lag på dette så allerede er. Komplekst på en måte. Jeg tror at de aktørane som er inne det er nok, ja. Selv om jeg ser et behov for rydding altså men det har vi egentlig satt folk på og her.

Maria: Rydding?

Interviewee: Ja rydding i alle initiativene.

Maria: Ah rydding i alle initiativerne.

Interviewee: Ja sant, du har alle de ulike aktørene. Du har gladmaten, du har byjubileet. Altså ja..

Maria: Jo så det er fint nok at få gået til det, men det skulle kanskje ikke have været NEB-STAR som nødvendigvis...

Interviewee: Nei altså for hvis det er det 'sustainable, beautiful, together' så er jeg litt sånn 'ja okay, men de er jo 80 % der' liksom. Jeg sliter med å se den store oppsiden. Jeg ser hvert fall problemer med å se systemendringer der for alle aktørene som er der jobber jo sammen eller ønske å jobbe å få til ting. Så ja, jeg tenker at Site 4016 nok er en mye, mye bedre case, og jeg tror at det å jobbe med en aktør som vil noe og som er åpen... Det kan jo påvirke... De kan jo være en ambassadør for andre aktører, men de er jo og i den... I den Pedersgata, sant. Så det er ja.... Jeg hadde nok ikke gjort det... Jeg hadde nok ikke rigget det på denne måten her. Jeg hadde vært veldig mange andre steder end det. Men tilbake til det site da. Jeg tenker at det som er bra det er jo at de er åpne, jeg merker de lytter, og jeg tenke det er... Og med Veni med inn som har... Greit nok det er en aktør unna de, men de har et annet fokus og *** er en veldig sånn drivkraft for det med bærekraft og det å ha folk som jobber på denne måten. Altså det ville nok hu ha gjort uansett, men det gir nok henne ekstra... Leverage holdt jeg på, når hu er et rom hvor der er flere som bygge opp under ting hun sier og sånn... Og så utvikler dette sig og tenker. Jeg føler og at den arbeidspakken eller den gruppen der fungerer

utrolig bra. Jeg ser mulighet for kunnskapsbygging, jeg ser mulighet for å bevege de selv om det er lite dessverre. Men det handler jo om at prosjektet er kommet for langt. Hadde de en kompt kortere, ikke liksom ikke leid ut og gjort leieavtaler med... Og så har jeg jo håp om at der er... At vi kan få gjort noe med noen av prosjektene, altså det er jo arkitekter inne, og dyktige arkitekter for så vidt. Men jeg er jo ikke imponert over alt de har ha gjort der. Altså arkitekter... Der er liksom den der... Det å være litt for skulpturell hele veien i forhold til at og glemme egentlig å ta innover seg... Og områdene kan gjerne vær skulpturelle, men jeg har nok mer sansen for, i hvert fald i sånne områder som det, områder som tar inn over seg stedet de er og spille opp til området og ikke liksom få sånn UFO bygg, som kunne ha komt hvor som helst. Det jeg i hvert fall ikke skjønne er hvorfor bygget ser sånn ut som det gjør. Det gir ingen mening. Sant. Og da... ja.

Maria: Ja for n bevæger du dig også sådan ind på æstetikken på Site 4016. Og du siger, at der er noget, der kan gøres der. Det er lidt.

Interviewee: Haha, ja jeg håper det.

Maria: Men ved du, hvad det er? Altså hvad er det for nogle æstetiske greb, som man jobber med der? Ved du det?

Interviewee: Nei, altså...

Maria: Eller i forhold til søknaden til EU, der står jo nogen ting, man har tænkt sig.

Interviewee: Ja... Men jeg opplever jo at det er ting som er... Altså jeg opplever at man har et prosjekt og så går man og passer ting inn i stedet for å tenke motsatt vei. At liksom man da har tenkt på hva man har i veldig stor grad og jobber ut fra det isteden for å, ja... Og jeg har jo prøvd og... Jeg har jo ikke vært så mye på direkte, det er jo det som er utfordrende, sant. Man har en arkitekt, som gjør et arbeid for en utvikler, og så er det os, og så er det flere andre. Så sitter vi å snakke sammen, og så er det sånn.... Jeg har jo ikke lyst å snakke ned arkitekten over for utbygger. Samtidig så sitter jeg her og har kjempelyst å si at det prosjektet der, det må dere gjøre om på. Det funker ikke. Det liksom... Dere driver og snakke om gangbroer, men dropp gangbrua og heller fiks det og det prosjektet og få til noe der da. Altså jeg ser at potensialet der og der er godt. Men det der, er det godt og? For i så tilfelle så har jeg ingenting å komme med og det har jeg vært ganske tydelig fra starten av, at hvis der er for lite her så sliter jeg med hvordan vi skal forsvare dette her. Hva er det vi skal co-create for det vi kan la folk få mene noe om det er kanskje... Der er ikke så mye handlingsrom det heller for det er egentlig bare å pynte på, altså det med bevegelsen gjennom i og med at det er et ganske spesifikt område. Man kunne kanskje fått litt innspill på hva type supplerende funksjoner man kunne lagt inn, altså hva som kunne ha vært tilgjengelig. Men der har de jo gjort en del arbeid for å rutte, med det jo sånn... Hvis vi ikke har det handlingsrommet, så kan vi ikke gå ut og spør folk om det. Så jeg er jo veldig usikker på hva vi skal samskape med nabolagene om. Det er jeg kjempe usikker på.

Maria: For de snakker om nogle gangbroer, og det ser du ikke som...

Interviewee: Altså det er liksom... Jeg siger ikke at det er dårlig, men det er en fiks idé. Fordi at det man sier 'ja, men der blir det så mye nyttetraffic' og sånt som det og skal inn og sånn... 'da kan vi heller hive folkene opp'. Og altså overgang versus undergang så er jeg jo så klart enig. Men gode byrom... Det handler jo om å ta alle aktører på alvor i tverrsnittet. Altså ta Champs Élysées. Du har liksom 8-felts vei, men du føler deg kjempe ivaretatt som fotgjenger. Og det er jo fordi du har tilsvarende brede fortauer, sant. Så jeg tenker det er jo ikke noe problem å ha vei og ha det i plan. Ikke problemet i det hele tatt. Og så sånn som vi drive på med underganger som folk ikke tør å gå i, og folk så springe over, altså... Det burde bare stopp. Hvis du skal gjøre noe så i det i hvert fald en overgang. Du skal hvert fall ikke lage underganger. Eneste gangene er kanskje visste terrenget er så på din side at det ikke er at du går ned et hull, men at det er faktisk at når du kommer ut på andre siden, så er du på nivået på en måte. Så er det flatt og du er på nivå. Da er jeg med på det. Men sånn som vi har bygget underganger og sånn som vi bygger underganger, så er det jo ikke, ja... Og så syns jeg og ofte at estetikk blir veldig sånn... På overordnet, altså på fugleperspektiv, og det syns jeg er en uting. Og det er litt sånn... Når man har vist sånn som det der Tjensvollkrysset med den der UFO'en. Jeg syns jo ikke det er fint i det hele tatt for meg som gående. Det er gjort fint og lagt denne fine runde der, men som gående så ser vi jo ikke det. Vi har lagt... Altså se ut mot veier... Altså hvis man hadde tatt gående på alvor så hadde man jo lagt for det første lagt brede gangbru. Man hadde og passet på at det fungerte med... Bedre opp og ned i forhold til den ringen man hadde. Altså jeg syns jo at det som var der før fungerte bedre enn det som er det nå. Og hadde man kanskje liksom jobbet litt mere liksom Highlinen, sant, i New York, sant, og man... Komme opp dit og så legger man grønne ??? mellom liksom sånn at når jeg... Selv om der er trafikkaos og sånn som det, så ser jeg highlinen. Jeg slipper for at forholde meg til bilene. Men hva gjør vi? Og Ryfast er jo og et eksempel på det. Kulverten med Mossvandet for eksempel. Da har man i stedet for å dra noen høye veger opp, sånn at du du fikk mer parkareal deroppe, så skrår man det ut og lage det grønt der og så skal jeg se ned mot den trafikkmaskinen med den støyen. Altså det er jo gjort vakkert for de som kjører... Altså hvor er gående, hvor er estetikken inne og optimaliseringen for meg som fotgjenger og sykelist i området som jo er dedikert for gående og sykelist. Det er liksom helt... Og det er sånn som jeg kaller sånn 'veiporno' tenking nesten.

Maria: Du kalder det hvad?

Interviewee: 'Veiporno'. At du er opptatt av doseringer, veier og så blir man opptatt av veianlegget fra bilistens si perspektiv. Og jeg syns jo ofte vi ivaretar grønt og estetikk bedre for bilister enn hva vi gjør for fotgjengerne, sant, fordi vi legger det grønne på utsiden av støyskjermen, og så sette vi en kjipe støyskjerm og så får du en asfaltflate og så går du i et sånt super kjipt rom. Hvorfor gjør vi det ikke kjipt å kjøre og attraktivt å gå og sykle? Altså alt dette henger jo sammen. Ja... Og det er jo litt av det jeg liksom er på der på site. Der er en undergang, ja og så prøver de å lage en gangbro. Men hvis folk fremdeles må gå i den, altså, burde man ikke heller ha sett på tilstøtende tomter da og heller gitt mer plass til den

undergangen så den ikke blir kjip. At man la grønn areal mot den sånn at det faktisk ble attraktiv, og jobbet med bygningsstrukturen. Jeg har aldri skjønt hvorfor man inn til terrenget og sånt... Hvorfor man ikke dra ned bygget og treffe bakken isteden for sånn at det blir attraktivt å gå der. Og jeg tror det er mange dårlige eksempler på hvordan vi forholder til underganger hvor vi lage en høy mur med parkeringsareal ute og så går du i en sånn kjip asfalt-betong greier med dårlig tverrsnitt og det føles utrygt å gå her. Og jeg tenker jo at det må man jo få til her, men man har lagt bygget på en sånn måte at det bygget... Altså istedenfor å bygge seg ned mot den undergangen, så bygger man seg opp, og så er man heller et lavpunkt i midten av det bygget som sånn kvartalsaktig. Og det er bare sånn 'uff hvorfor har de gjort det?'. Jeg forstår det ikke, sant, og jeg klarer liksom ikke å se argumentene for det. Det er litt sånn skuffende da at arkitektene ikke... Og der er jeg litt sånn lei meg for eget fagområde på en måte over hva er det dere har tenkt på? Hvorfor er dere så lite bevisst om konteksten dere er i, og tilstøtende områder.

Maria: Ja, fordi det er det, du tenker på. Ja nu sagde du UFO bygninger tidligere, altså forstået som noget som kan være hvor som helst eller?

Interviewee: Ja når du ser det... For noen ganger ser du jo på formen at 'Jo men vi ser at der er en sikt linje der og derfor har de valgte å dytte ned bygget der, og så møter de noe lavere bebyggelsen der så derfor er bebyggelsen trykket ned der, mens der er der mye støy så der går man opp' altså så den der forståelsen av hva de ulike veggene treffer for noe, sant. Hva er nabobygget, hva er det så ved siden av, er det en gangvei der, er det parkeringsareal. Så for dette her ene bygget så skjønner jeg ikke overhodet. Hadde jeg vært sensor på oppgaven så hadde de nesten strøget fordi ja... De har... Greit nok, men jeg ser ikke hva dere bidrar, hverken arkitektonisk eller liksom formmessig til området. Så det er jo sånne ting jeg tenker... Men ja. Jeg håper jeg kan gjøre noe med... Ja men den der forståelsen, altså bygget den forståelsen der, der kan jeg jo heller ikke... Jeg har jo ikke lyst til å henge ut, sant, så det jeg og et vanskelig fora å få sagt de tingene, sant. Jeg bør helst ha de på tomannshånd, sant, og si 'du hei, dette her må dere jobbe med, altså'. Ja. For nå må jeg si det veldig mye mer subtilt. Og ja... Det kan godt vær at jeg ikke er kjempe subtil heller, men, haha, jeg må si det på en annen måte. Og det gjør det jo og... Sant hadde de vært... Hadde alle vært kortere, så hadde vi ikke hatt denne diskusjonen, sant. For der hadde vi jo jobbet med hele organiseringen av området. Og nå er jo hovedutfordringen at den er så å si ferdigorganisert og der er kanskje en eller to tomter som kanskje har noe handlingsrom, men de er ganske blå der og, sant. Alle byggene har noe navn, og da er jeg litt usikker på hva... Om det er mulig å påvirke resultatet. Så det jeg tenker er... Og resultatet er jo bevisstheten i forhold til at de kanskje ser at man sku ha jobbet annerledes. Men det handler jo om her og, altså en helt... Hvordan man tenker når man sette i gang, og man må ha ressurser til det. Og det er jo... Og da tenker jeg jo at det er sykt viktig å ha nok ressurser. Hvis... Utrecht for eksempel de er jo utrolig mange fler folk. Utfordringen på planavdelingen... Vår utfordringen er jo at vi ikke øke kapasitetene her, sant, vi er status quo og så skal vi gjøre mer.

Maria: Ja så NEB-STAR kommer og så er det samme?

Interviewee: Ja og så er det sånn... Jeg sku gjerne ha jobbet mye mer med det, men der er jo ikke... For det første er de ressursene ikke avklart innen, og vi har ikke de ressursene nå. Så nå er vi jo fire stykk, tre-fire liksom, som bidrar på en halv stilling.

Maria: En halv stilling tildelt NEB-STAR?

Interviewee: Ja.

Maria: Ja okay. Og det er dig og *** og ***...

Interviewee: Ja det er *** og ***, og så er det og en som heter *** som er på den. Men der burde jo ha vært fler med. Der burde jo ha vært fler med på prosess, og man burde ha involvert mye mer. Men det er jo det som er litt uheldig for prosjektet – at det ikke er avsatt ressurser. Og så er det et problem her, som egentlig ikke har noen med NEB-STAR, men som er et generelt problem, og det er at vi er underbemannet. Betydelig underbemannet både på Plan & Arkitektur. Der er de mye mer sånn... Jeg vil si at de som er underbemanning er mer betydelig enn vår, men de er underbemannet, sant, for det er sånn at du må si fravær i absolutt alt og bare ??? på. Og innovasjonsarbeid og det å drive med systemendringer det krever tid. Du må ha tid. Der må være pust i avdelingen for at folk skal liksom gidde, sant, for jeg er jo veldig opptatt av ‘ja, nå er jeg vi inn det prosjektet’. Jeg er jo utrolig opptatt at å kople på avdelingen sant. For det jo vi som skal jeg jobbe med de eksterne på nye måter, så... Sant... Så da tenker jeg at ja det er fint at liksom *** og *** drar til Utrecht og snakker om de greine, men det er jo disse folkene som sitter her som bør snakke med planfolkene, for det jo der den greien er. Jeg tenker liksom... Smartbyen i større grad må være en sånn fasilitator for å passe på at kunnskapsbyggingen skjer der den skal brukes. Ja... Jeg synes det blir sårbart da... For jeg er en ganske framover lent person. Jeg jo hele tiden ønsker at ting skal bli bedre og sånn som det. Men du må dra med deg heile systemet, sant, og skal bygge den forståelsen. Og så må du alltid ha de der som ikke vil for du må ha miksen, sant, av de som vil og de som ikke, for hvis ikke så drar jo de som vil for mye... De tar jo ikke med seg historien og hvorfor altså... Sant. Så det jo... Man må ha motstand i prosessene. Det er essensielt for alle prosesser, eller så har man rett og slett for dårlig kvalitetssikring, ja... Så...

Maria: Så de som ikke vil, er det også intern, du tenker, eller er det borgerne, du tenker på?

Interviewee: Ja dem der er sånn ‘der er ikke tid’ eller ‘hvorfor skal vi gjøre dette her?’ Det var jo sånn jeg holdt på med ting, sant. Gud, kontoret ditt ser ut som en barnehage liksom, sant, fordi jeg drev med mye utadrettet arrangement og sånn, som er for at mobilisere folk om byutvikling. Så det er jo det å forstå at det å ha et orienteringsmøte, det ikke samskaping eller co-creation – det er informasjon. Sant. Så i en planprosess...

Maria: Du har vært med til et sånn møte i tidlig...

Interviewee: Informasjonsmøter?

Maria: Ja altså sådan hvilke møder har der været i...

Interviewee: I dette prosjektet? Nei, det er noe vi generelt gjort. Nå er vi er i plan... Altså i en planprosess kan det komme en plan, og så har du et informasjonsmøte. Og det er både er initiativtakerne, hvis det er private planer, og og hverfall ikke alle nordmenn. Men når jeg begynte i 2012, så var det liksom et sjekk på samskaping, liksom. Og involvering. Og det er det jo ikke. Det er jo bare informasjon. Og det er noe, sant, å bygge opp som generasjonsskifte. Og ser det jo noen som så, selv om de er den generasjon, er frempå, så er der de som er virkelig ikke. Det er sant, så det er jo kunnskapsbygging og modning. Og så er det jo og... At ledelsen og aktivt vil og vil støtte opp rundt det, sant. Det er på en måte mange nivåer og krever... Ja. Nei vi har jo møter på det site med alle aktørene og det syns jeg fungerer veldig bra. Å sitte å jobbe sammen og tenke sammen, og det må vi fortsette på. Men så tenker og at vi bør og jobbe breiere. Så det å lage et seminar hvor man inviterer lokale arkitekter, eiendomsutviklere, altså folk som ikke er med i prosjektet og har temaer som er relevant for dette her. Altså i forhold til den der kunnskapsbyggingen at det, ja... Jeg syns det blir mer interessant når du setter opp og drar den der kunnskapsbyggingen ut av gruppene og prosjektet og går ut. Ja, fra de grensene. Så det er og noe jeg har meldt inn da.

Maria: Jo, det er super interessante ting, du sier. Jeg kan også godt sette det i relation til lidt af det, jeg har hørt ellers fra andre interviews, så jeg synes, at jeg får en god forståelse for, hvad der sker. Du snakke jo om, at det æstetiske jo ofte er det grønne også, fordi vi ved, at det er godt for os. Det er ligesom bevidst at de her gode sammenhenge imellem det grønne og så trivsel. Er det noget, der er tenkt på på Site 4016? Hvordan ser du, at man planter trær her på det område her... Der er jo en lille smule arbejde med at området skal være grønt. Hvordan ser du det? Er det noget 'ja selvfølgelig, det skal da bare ind?'

Interviewee: Det som er publikumsrettet det er jo gang- og sykkelforbindelsen gjennom området. Og så er spørsmålet jo om der skal noen funksjoner inn i forhold til konseptet til et site så er det jo primært til byggenæringen og kunnskapsbygging der, og så er det kanskje snakk om at man kan ha noen tilgjengelige arealer, sant. Så grønt er jo en av de tingene man kan tilby og så er der jo en grøn park som man skal koble på, og jeg som jobber på Plan er jo utrolig opptatt av sammenhenger, altså det å støtte opp i ???. Men jeg syns jo det er synd at det alltid blir tre det er da, for jeg tenker ja trær og alleer, men det jo vel så fint... Jeg syns både danskene og... Jeg var i Hamburg nylig... Det å bruke stauder og bed og ting som liksom ikke er høyere enn 30-40 centimeter, sant, som skifte med årstidene, er vel så viktig. Og man kan bruke grønt og som identitetsbærende, sant, ut ifra hvilke planter og hva type planting man gjør. Så helt klart, det jo sånn både en kvalitet og et reparasjonsverktøy. Altså man kaller eføy arkitektens trøst', sant, det at man har drettet seg ut, så kan man fikse med... Sant... Så det handler og like grad om reparasjon i dette tilfellet her. Kanskje. Men det er jo en vilje, ønske, forstå. Men da er vi jo igjen tilbake det jamen vi har lagt parkeringsplasser. Og det kan ikke gjøre noe med, og så er jeg bare sånn 'shit, okay, da sliter vi litt.'

Maria: Skal der også reparasjonsarbejde på parkeringspladserne?

Interviewee: Ja og der er der sånn ‘okay kan vi bruke armert gress da’, sant. ‘Kan vi bruke de små...’ Altså kos kan vi gjøre det. Ja... Jeg tenker i NEB-STAR ånd så er det jo... Så er vi jo ikke helt der vi sko har vært. Men samtidig så tenker jeg ‘okay, hvis vi ikke har hatt det, så hadde vi kanskje ikke fått til noe’, så. Altså man må jeg... Jeg er litt sånn ‘okay, greit’ og så må man jo optimalisere i den situasjonen. Man er uansett... Det er ikke noe point... Men ja... Nei jeg tenker jo og hvordan byggene treffe bakken. Og materialbruk der er jeg og kommet med innspill på ting, men sant, der er de jo og komt fryktelig langt med prosjektene. Så det er, ja, litt vel mye overflatebehandling. Men jeg ser nå et lite potensialet for kanskje å kunne få til noe. Men det jo det... Vi har jo ikke helt avklart hva det potensialet ligge. Jeg vet jo for eksempel ikke om det bygget jeg sier så er virkelig både vært i urbane, eller et område, som burde vært jobba om med om det en mulig. Ja. Jeg håper jo det. For jeg kunne jo kanskje vært meg og bidratt til å kompensert da for noe av det andre og så blir det litt flikking på de andre tingene. Noe kanskje litt programmering. Ja, men det er jo utearealene primært, de offentlige eller semi-offentlige. Men ja, men estetikk handler jo og om... Altså folk er så hurtig på fasader – både fasader og fasadematerial er super viktig. Detaljering – superviktig. Hvordan byggene møte bakken – kjempeviktig. Om de treffe i et bed eller om de treffer rett i asfalten. Jeg er nesten litt sånn at du kan nesten ha så fint material du bare vil, men hvis du trekker den fine kledningen rett ned i asfalten og fortsatte i et asfaltareal, så gjør det bygget mindre vakkert enn om du hadde hatt en meter med bed eller hekk. Eller...

Maria: Det jo noget som jeg har lagt merke til, når jeg kommer hertil fra København. Der er virkelig meget asfalt i den her by. I nabolig. Hvor man tænker ‘men her er det jo ikke bilen, der er det primære objekt, ligesom’. Så... Det virker til, at der har været meget lidt håndværk... Der er ikke fliser, brosten, på Storhaug, og sådanne ting. Selvom der jo egentlig burde være nok, kan man sige, grund til det i et land med alt den sten. Det er vældig meget asfalt, haha, og vældig få bede.

Interviewee: Ja og det er liksom en sånn... Og man ser det overalt. De fineste bygg asfalterer man heilt inn.

Maria: Ja alle de tomannsboliger tænker jeg hvor der er lejligheder. Der er ingen, der har lyst til at have en have, for den deler du alligevel med så og så mange andre, og så vil folk hellere have plads i gården at parkere i forhold til gaden, for så koster det heller ikke penge. Der er også begrænsning på, hvor mange der må holde i gaden, så derfor skal alt ind der, og så derfor bliver der asfalteret i hele baggården.

Interviewee: Og så er det jo ingen bestemmelser, sant, som fanger dette her opp noe steder, sant. Hvis jeg hadde hatt lyst å asfaltere hagen min så må jeg jo ikke søke om det sånn som det er i dag. Altså byggeforskriftene, sant. Men hvis jeg skal ha en avkjørsel... Det må søkes om. Men sant, der er mange ting hvor du ikke må, sant, altså så der er jo flotte hager som blir bygget ned, sant, så du kan jo stanse med at de ikke får en avkjørsel, eller så må man skrive det inn i vedtakene. Det veldig vanskelig. Det krever kunnskap på så sykt mange nivåer. Og det er jo da, som det du sier det, at vi trenger de store strategier. Fortau de skal ikke

asfalteres, så hvis de skal asfalteres, så skal det ikke være sort, vanlig asfalt, og så skal man bruke et eller annet annet noe. Nei, man får ikke asfaltere... Litt sånn som det er på veier for på veier er der et sånt 'nei du får ikke lov', veien er beregnet 20 cm mellom fortau og vei. Der kan man legge brostein om man vil. Altså hvis man hadde hatt en sånn bestemmelse som sa 'nei, du får ikke asfalteret heilt inn til en bygning. Du skal ha 30 cm med et eller annet annet noe'. Man skulle ha hatt et brei fortau. Nye fortau der asfalteres inn i forbi sentrums-kronen, så skal det vær heller, sant, fordi fortau skal skille seg ut fra veiene. Altså der er utrolig mange sånne greb som man kan gjør. Og der tenker jeg man kanskje kan påvirke, men der i veldig liten grad og for tingene... Det er lagt ut ny husplan og tingene er solgt. Sant. Da ligger det en kostnad i forhold til leieutgifter og sånn som det, og det er jo derfor det er så sykt viktig. Kan man komme inn? For hvis der ikke er økonomi der til at gjøre dette her, hvad er det i alverden vi skal medvirke og samskape, og det er jo min største bekymring. For det problemet... Handlingsrommet, handlingsrom. For hvis vi tar samskaping som de sier, men vi vil ha knallgul asfalt, og vi vil ha bed og vi vil ha... Og hvis der ikke en lagt inn det da, hvis de ikke kan få det, at vi vil ha heller eller hva enn, og hvis der ikke er økonomi til det da har man jo ingenting å medvirke om. Da er nyskapingen egentlig bevisstgjøringen og det at vi sitte sammen på den måten og man oppdage de tingene. Ja... Men denne type diskusjoner er jo diskusjoner vi gjerne tar her på byutvikling. Men problemet er jo at utbyggerne ikke kommer i tidlig fase. Sant.

Maria: Men er der ikke også snak om at gerne ville ændre på en sådan type process i forbindelse med NEB-STAR?

Interviewee: Jo men nå har vi én aktør med på en måte og de har jo ingenting å gi og så veldig lite å endre på. Det hadde jo vært mer interessant hvis de hadde hatt et prosjekt som var helt nylig starta opp. Og så! Kjørte denne prosessen. For nå har de jo lite... Vor er endringen? Sant. Så jeg er veldig, veldig usikker. Jeg er jo evig optimist, men ja, jeg merker jo i diskusjonen når vi begynner å bli konkrete og detaljerte, så blir det 'Nei, uh' og så var det nesten sånn 'Ja, men har vi råd til å gjøre om på de parkeringsplassene? Kan vi legge et ben, kan vi...?' Og da har jeg det bare sånn... 'Jesus altså'. Hvorfor er jeg egentlig med? Hva er det dere har å tilby i dette prosjektet? Ja. Og det tenker jeg handler om og hvem som har... Altså hvordan prosjektet startet opp, sant. Nordic Edge og så Smartbyen og masse andre er med og så er ikke byutviklingsavdelingen med. Og det er byutvikling vi jobber med. Da er det sånn... Altså du kan ikke gjøre et sånn prosjekt uten at vi sitter i førersetet. Og det er litt sånn dumt da i forhold til måloppnåelse for prosjektet. Sånn at det å få til ting her er nok... Mindre enn om vi hadde valgt noen andre steder. Ja.

Maria: Jeg tænkte... Vi har ikke været inde på så meget med bærekraft – i hvert fald ikke sådan eksplisit. For jeg lurer på hvordan... Altså for i New European Bauhaus er der jo den her tanke om at 'sustainability matches style'. Så der er lavet den her kobling, det er jo ligesom... Det æstetiske skal jo være i tilknytning til...

Interviewee: Og det var da da du spurte meg om intervju og jeg sku svare på... Dette er jo...
Altså jeg har jo veldig lyst til som å snakke opp prosjektet og snakke om...

Maria: Jaja, men det er jo...

Interviewee: ... essensen i det for det er jo ingen med estetikkerfaring eller den arkitekter som har vært med på å skrive denne oppgaven overhodet. Og som sagt: de har vært opptatt av verktøyene, og det forstår jeg jo fordi det jo dis kunnskap og det de er gode på. Og sånn så det... De kan jo ikke dette her. Da det helt naturlig at det blir sånn som det. Og det betyr jo ikke at jeg ikke syns at de er flinke eller relevante aktører, for det handler ikke om. Men det handler om balansen av fagkunnskap som har vært med og skrevet søknaden og valgt ut. Og det virker litt tilfeldig og noen som har hylt høyest og så videre og konstellasjoner som allerede var der og brukt eksisterende nettverk og sånn som det. Nei, estetikk syns jeg ikke har fokus overhodet. Jeg er veldig usikker på hvordan vi skal få det inn, for jeg er kjempe opptatt av det, og det var litt... Jeg snakket litt om når jeg snakke om dette bygget ??? fordi estetikk handler jo og om bygningsformer, så formen og, sant, hvordan det relaterer seg til tilstøtende bygninger og landskapsrommet. Alt det er jo estetikk. Og så er jeg liksom... Finishen på estetikken er jo overflatebehandlingen, sant, men det hjelper jo ikke å ha et bygg som ikke relaterer seg og skaper noe til mellomrommet mellom bygningene da blir det lite... Hvis du da snakker om, ja ofte kan en gjøre forbedringer, men estetikk er jo ikke bare fasade. Estetikk handler om volum, volumforståelse, om mellomrommene, materialbruken i mellomrommene, men og bruken, altså tverrsnittet sant. Hvor legger du vei, hvor legger du grønt, hvor legger du ganger, altså hvordan organisere mobiliteten. Ja så estetikk handler om så veldig mye mer. Og da er det jo det at når byggene her er ferdig prosjekterte av arkitekt i veldig stor grad, så lurar jeg jo liksom på hvordan skal vi få påvirke estetikken i dette her området, sant, jeg har kommet med innspill på at hvis det er bærekraftig, da bør jo egentlig det gjenspilles og i fasadematerialet, altså at man... Og er noe av det mest bærekraftig vi har er jo tre. Og gjenbruk av materiale, sant, altså at du ikke produserer på nytt. Så hva... 'Ja, det er bestilt inn' og 'Ja, men vi har fått inn at dette prosjektet har resirkulerte bjelker og sånn som det'. 'Ja fint nok, men det utgjør da...Det vil komme frem prosent av det bygg...' Altså man må jo tenke mye mer da.

Maria: Du sier det er begrenset, hvor meget det egentlig fylder?

Interviewee: Det samme svaret mitt her er jo det som jeg har spurt siden jeg ble kopla på prosjektet er kor er handlingsrommet? Det var først på siste møtet vi var på at det ble virkelig presisert, sant, at 'Nei, dette bygget er sånn' og 'Her har vi leid ut' sånn at når du prøvde å pirke borti tingen, så bare det 'Nei her kan vi ikke gjøre noe, der kan vi ikke gjøre noe', sant.

Maria: Hvornår var det møde?

Interviewee: Det var før påske, det var vel i mars.

Maria: Så det var der det blev sådan helt tydelig for dig...

Interviewee: Ja der blir det sånn helt tydelig for meg at det er veldig begrensa handlingsrom, selv om de ønsker å tilby handlingsrom, men altså... Det handler jo ikke nødvendigvis om viljen, det handler om hvor i prosessen prosjektet deres er og, sant, så det jo ikke nedsnakking av... Viljen er der! Jeg tror at...

Maria: Forudsætningerne....

Interviewee: Forutsetningene, handlingsrommet de har er ikke så stort. Og det er jo det liksom... Bevisstheten rundt det fra de ulike partene her har nok ikke vært, sant, det var min første ryggrad, ??? refleks å spør om, sant, mens de var veldig 'Ja, men vi skal gjøre det og det', og jeg var sånn 'Jeg hører dere sier at vi skal gjøre det, men hvorfor skal det co-create? Hva er det dere skal co-create om?' 'Ja vi bør snakke med, vi skal snakke med...' Bare 'Om hva da?'. Og da handler det jo om... Jeg tenker co-creation her vil på en måte handle mer om det konseptet om bærekraftig byggeindustri og kos du de skal bygge opp og kos... Og det er veldig lite om estetikk og bærekraft i utemiljøet og på den type... Sant. Og det handler jo om det. Og jeg tror jo at hvis vi hadde satt oss sammen før dette prosjektet var komst så langt...

Maria: Hvem er vi?

Interviewee: Hvis kommunen og Smedvig hadde satt seg sammen – og det hadde vært veldig fint om de hadde Veni på laget – hvis vi hadde satt oss ned og supert om vi hadde hatt med de fra NTNU på pakka, altså at man hadde satt seg litt brett sammen og idémyndrett om det området. Altså kos kan vi jobbe med dette området? Ja. Og det er jo derfor jeg litt sånn 'Åh, vi sku ha hatt hvert fall ett prosjekt som hadde det handlingsrommet'. Fordi at da hadde vi hatt mer å vise frem. Men det er litt sånn med det der... Man tar prosjekter sånn litt for ting man skal svare ut på, og så svarer man ut på ting som allerede er. Og da blir jeg sånn... Ja men hvor er potensialet dit til at gjøre noe nytt? Så med bærekraftperspektivet de er jeg litt sånn... Men jeg tror gullet i dette her uansett er, og det sier de andre, det er at vi sitter rundt bordet sammen på denne måten. Jeg tror at den største innovasjonen og det største bidraget NEB-STAR har er at det har gitt en anledning til å samle aktører rundt et bord.

Maria: Men var det ikke også rundt bordet sammen før – det bygger vel på...

Interviewee: På Pedersgata var det det, men...

Maria: Ikke så meget Smedvig?

Interviewee: Ikke på Site 4016 nei, så der er det nok større potensial, og der har vi også sagt 'Åh, skulle ønske... Det sånn jeg vil jobbe liksom'. Men jeg kom alltid med den 'Ja men...' og så 'Jaaaa, ser den'. Så ja... Sant. Her står det ikke på viljen. Jeg opplever kjempe... Men så

klart så arbeider jeg med andre akkurat innenfor samme drift, som ikke er villig til noen ting som helst. Men det igjen... Og for flere andre hvor det handler om at de vil egentlig bare vil ha prosjekt sitt igjennom, sant, de kommer når prosjektet er ferdig. Og jeg tenker at det aller viktigste her for å få til bærekraftig sammen, og vakkert, så må vi starte prosessen tidlig nok. For hvis ikke så blir det jo dis definisjon av hva som er bærekraftig og vakkert. Og da er der ingen påvirkninger, så når innbyggerne og folk begynner å si 'Jamenn det syns ikke vi er noe'. Sant. Prosjekter oppstår på en annen måte. Arkitekter og blir bedre når de får utfordringer. De dårligste prosjektene du ser er jo prosjekter hvor der er ingenting fra før. Hvor der er liten motstand i tomtene og sånn som det. Det blir generisk og kjedelig og vedlikeholdsfritt.

Maria: Men de verktøjer som bliver testet... Ser du, at de kan hjelpe til at utfordre? Er det noget, som kan blive implementeret og så ændre på den måde, man jobber med det?

Interviewee: Jeg syns at det Utrecht har gjort med den Bar Code... Jeg syns den er interessant, og jeg ser stort potensial at av planavdelingene i Utrecht og i Stavanger koblet seg sammen og kanskje få lage plattform hvor vi kan diskutere. Altså at der på sikt, for eksempel, at man... Nesten sånn som at du har vennskapsbyer, så hadde du et vennskap at man satt seg sammen og diskuterte sånn at man... Det handler jo hele tiden om å utfordre seg og få... Og da er det interessant å få en annen by forbi og til å se på oss og for de at vi ser på de. Så jeg tenker at den Bar Code, det at se på den eller så... Nei, jeg er usikker. Mye ting gjør vi jo fra før av. Det bærer jo vel og litt preg av att nok... Når de har skrevet søknaden så er de ikke klar over hvor mye invasjonsarbeid og hvor mye samskaping og medvirkning planavdelingen egentlig allerede gjør. Sånn at der slår du egentlig ned ganske mange åpne dører. Ja. Men det er jo et kontinuerlig arbeid, så det er ikke at det ikke godt nok eller noe som det, men at måtene det ble skrevet på... Jeg sku ønske at det var noe nytt og ikke liksom ting vi allerede holder på med, sant. Ja. Så litt sånn spising der, men nå ble jeg veldig sånn negativ, men jeg er veldig positiv til denne type ting, men prosjektet har ikke tatt ut potensial sit.

Maria: Men nu spørger jeg jo også netop ind til æstetik, og der må du jo bare sige sådan, som du ser det.

Interviewee: Og det er totalt fraværende i det. Forståelsen. Altså man tenker på overflater og den type ting, og det er en bitte liten del av det estetikk handle... Litt som jeg sa at du kan gjøre en fasade fine, men hvis rommet og bygget ikke funke, så er det liksom perler for svin. Da fungerer det jo ikke allikevel, men da fungerer heller ikke estetikken helt. Ja, så det... Ja det kompenserer noe, men ja... Så jeg tenker, ja, estetikken den er nok den jeg ser mest fraværende i forhold til bevisstheten og hvordan man jobbe. Og mest umoden i prosjektet, kanskje.

Maria: Men hvordan ville du se æstetik og bærekraft... Altså hvordan ser du, at de to henger... Altså hvad er det for et forhold, der er mellom de?

Interviewee: Med bærekraft og estetikk? Ja men det er for eksempel... Nå husker jeg ikke hva den byen, men lurer på... Ja det var en plass i Sør-Afrika, nej Sør-Amerika. Jeg er sånn dårlig på name dropping. Jeg husker liksom essensen av tingen, men jeg har aldri liksom... Men der var en by hvor på de hadde et område som var plaget, og så fikk de en park og de belyste det og gjorde det attraktivt. Altså et areal å bevege seg i. Kriminaliteten forsvant. Så og si. Det ble et attraktivt område og du fikk gjort noe med tingene. Og du kan ta Fargegaten som et eksempel. Det bak av byen. Man taler om Bocca i Argentina hvor man farga husene og så blir det plutselig attraktivt å... Millionervis av turister valfarte der... Sånn at estetikk og opplevelsen av vakkert er kjempeviktig. Det er jo at det er et verktøy på lik linje med samskaping. Men dette og er ett verktøy fordi det er forståelsen... Altså hvis du opplever et sted ubehagelig å gå så går du der ikke. Der finner du en annen vei, eller så forte du deg gjennom det. Og det er liksom det estetikk gjør. Jeg husker jeg begynte på på arkitektstudiet og da sa ??? 'Ja, når du ser et godt rom, så skal du måle det opp. Du skal reflektere over hvorfor du trives å vær i det rommet sånn at du kan ta det med deg når du sjøl skal lage noe'. Hva er det du må være bevisst. Og det er det kjempeviktig. Estetikk og det vakre det kan sette en by på kartet. Det kan gjøre at du får folk til bosette seg der. Det kan bety at du får internasjonale bedrifter til og ville etablere seg der. Så stor kraft har god estetikk. Og så er det blitt de siste årene, 10-årene, så er det blitt utrolig undervurdert. Bak på 1800-tallet, 1900-tallet, hadde det jo denne effekten. Da gjorde man det jo helt bevisst. Se hvilke byer og hvilke deler av storbyer du trives å være i. Og så er det med inntoget av digitale verktøy for å visualisere, sant, veldig abstrahert, sant, og lage flotte former, og arkitekten miste skalaforståelsen. Og det er jo helt klart at når de byggene komme ut i by, så har det jo ikke skalaforståelse. De har ikke struktur at sånn... De føles som fremmet elementer, sant, og du får en som fremmedgjøring i det offentlige rom og i byggene. Estetikk og arkitektur er essensielt. Det kan få folk til å føle ubehag eller lykkefølelse og tilfredshet. Så når du bruke det feil og ikke er bevisste... Og det er jo en sånn liten tankekors både på hvordan arkitektskolene drives og kos de jobbes med, sant. Man har lenge hatt en som fremmedgjørende arkitektur, og det er jo derfor det kommer den der forståelse for materialitet, for skala, artikulering av fasaden, relieff i fasadene. For å bryte ned et volumene og ta inn den menneskelige skala. Alt det er det jo det handle om, sant. Man har hatt mastodonter som ikke tar hensyn til det. Jeg er jo veldig opptatt av det, men ja, jeg ser jo at det både er min egne... Altså arkitekter ikke nødvendigvis er det. Og det handler jo mye om skolen. Nei... Så der er en stor jobb å gjøre på universiteter. På utdannelsen når det gjelder planlegging og arkitekter. Det er liksom der man må begynne. Du begynner jo alle steder – vi begynner jo her – men hvis du ikke gjør noe der nede så får du liksom ikke nok ??? i det, rett og slett.

Maria: Nei, jeg har godt læst der er allerede nogle forskningsartikler som snakker om NEB og uddannelse af arkitekter.

Interviewee: For jeg tenker at der ligger jo... Hvis utdannelsen ikke, sant, og de komme her, sant, så jeg bare tenker 'Shit, hva er du for en slags arkitekt'. Du burde jo ikke fått lov til å komme ut. Du dritter jo i alt og det... Og jeg er ikke imot at du kan ha en noe sånn et bygg

hvis du er bevisst hvorfor du har det og hva du ønsker å oppnå, og du oppnår det du ønsker oppnå. Men for meg så virker det nesten som en tankeløshet. Det er mote, eller det er moter. I steden for at liksom fagkunnskapen ligge i bunn. Og det var en av grunnene at jeg gjorde en helt alternativ diplom når jeg studerte. Min diplom heter 'Rom i dans'.

Maria: Rum i dans?

Interviewee: Yes. Og var jo fordi at alle satt på dataen, og så var det '240 høyde og så rom tre gange fire for da...'. Og så blir det bare sånn... 'Jamen hvor er arkitekturen.' Altså ja du må passe på at du må kunne alle de tingene, men du må jo manipulere med de tingene. Du skal jo lage fortellinger, du skal jo gjøre noe utover det, sant. Når du sende data, så blir det så ferdig. Det ser ut sånn som det skal være, og så har du kun det inne. For mig er det bevisstheten til... Dans, og moderne dans som jeg brukte i diplom min, er jo... Den abstrahere og tydeliggjør de der kroppslige reaksjonene vores, sant, de bruke hvordan du reagere fysisk, på rom og på følelser og så videre, og så transformere de det til bevegelser og dans. Et sånn fysisk uttrykk, da. Og så jobbet jeg egentlig med og se 'Okay, men kos reagerer du på rommene?' Og så gjorde en sånn bildeserie hvor meg plasserte – faktisk mor min – i ulike rom hvor hu blev instruerte i forhold til sånn hvordan kroppen oppfører da og sa hadde jeg et samarbeid med en professor i Bjergsted på moderne dans, en amerikaner, som veiledet meg og som kom med sånn bøker og ting jeg kan se på, og da gjore en dans i et rom hvor jeg analyserte, som en arkitekt, og lagde en romlige skulptur ut av det. Og det var egentlig for at lage en sånn... Ta den da bevisstgjørelsen om at... Jamen hvem er det vi bygger for, hvem er det som skal bevege seg. Forståelsen. Der er steder som føles direkte ubehagelig å vær. Fordi de er designet på måte hvor man ikke har forstått rommet. Og det er litt det der med at når... Du vet når man danser sånn som tango – for det var og en av de jeg studerte – der har du tre posisjoner: du har en åpen, en hvor du ser mot hverandre, der har du ganske god avstand når du danser, og så har du en sånn tett, og der ser du enten samme vei eller hver sin vei. Og det er jo fordi at her oppe er det ubehagelig, sant. Får du ting for tett på. Og sånn er det i rom og. Et rom som går som en trapez, sant. Hvordan de er formet, sant. Mens får du signaler med føttene dine, men du har luft her oppe, så går det helt greit at det er trangt, sant. Man kan bruke proporsjoner, man kunne stått og filmet når folk gikk under enn undergang som hadde et tverrsnitt, så var avlangt, så selv om det var tre meter og god takhøyde, fordi at det lengre enn det det er høyere, og fordi det er mørkt, og fordi du går fra et stort rom inn i et mindre rom, så vil du se at folk nikker idet de går inn som om de må dukke, sant. Fordi det føles lavt. Og det er den type ting som er estetikk blant annet. Det er forståelsen for mennesket i arkitekturen og bruke de, og noen ganger ønsker nok folk var rolige, sant, fordi du ønsker liksom at de skal inn sånn i dette her, og så kommer det ut... Altså men man må vite at det er det man gjør og det vel det min reaksjon på at det var bare 'ja med fine fasader og dadadadada'. Ferdig bygg ser fancysmancy ut. Men hvor er arkitekturen? Så har du de som jobde med hva vei ska bordene vær på parketten eller på tregulvet inn i rommene. Så hva gjør retningen av plankene med det rommes. Og jeg nok mer der at du må se at alt det betyr noe. Det er ikke bare rommet, men det er helheten. Ja, men helt klart, estetikken må i større grad... Der må en sånn endring... Men det handler og om at arkitektur er et av de yrkene som har

minst respekt, altså nå i nyere tid, i forhold til at alle tenke at de kan gjøre det. Du hører stadig 'Ja jeg har tegnet mitt eget hus, så alle kan gjøre det' og sånn som det, og så er jeg sånn 'Ja du sikkert gjør, og det sikkert at huset dit er helt greit, men hvis du hadde hatt en god arkitektur på det, så hadde du kanskje fått noe du ikke trodde du trengte, men så gav det en helt fantastisk opplevelse i hverdagen din, og gjorde at det fungerte bedre'. Og det er liksom sånn, ja, at arkitekter ikke kan sitte og si 'Jamen sånn blir det' på en måte. Og det handler jo mye. Det handler om på 80-tallet når du hadde den jappetiden og alle arkitekter miste jobben sin, og så ble det bare sånn 'Vi må bare ha jobb' og gikk på mange kompromier. Det gikk liksom ned og sånn, ja, totalentreprise hvor det bare blitt sånn, ja. Så liksom arkitektens rolle har jo og endra seg. Så det påvirket jo og sammen med skolene så klart, så det er jo ikke noen kvikk fiks på dette her. Det er sånn, ja, long fiks. Men skolar, systemene, det å få arkitektur inn i utdannelsen, bevissthet om arkitektur... Altså hvorfor har vi ikke arkitekturhistorie på skolene? Det er jo ingen ting som påvirker oss mennesker mer enn arkitekturen vi omgir oss med, og så er det så lite fokus på det. Så ja, jeg tenker her er der skolesystemet og, altså det generelle at det man, ja... For hvis folk ikke vet hva de skal spørre etter, så spør de ikke etter.

Maria: Nej altså jeg har jo en filosofibaggrund, økonomi og filosofi i kombinasjon, og det er jo at lære at stille de rigtige spørsmål. Det er jo det helt grunnleggende for at bevæge sig fremad.

Interviewee: Og det er sånn jeg og... Som du kanskje merker hvordan fokus mit... Det er sånn jeg liker å jobbe. Jeg like å forstå hva er, og så kan man begynne å se på hva man skal gjør. Men man begynner veldig ofte i feil ende eller midt inne i der. Og det er for så vidt greit. Alle initiativer er bra, men måloppnåelsen er jo ikke nødvendigvis. Og min bekymring er jo at ting fader ut fordi det ikke blir relevant nok. Det er ikke noe støtte. Du har plenty nok med prosjekter og ja det var kjempebra å gjøre det, og så blir det ikke fulgt opp. Det er jo derfor jeg er på systemendring. At du gjør noen varige grep i hvordan du legger det opp. For vår del så ville jo vært at 'Nei, en detaljregulering... Setter du igang en detaljregulering, så skal vi ha et visst antall møter, og ingen skal ha gjort noe egentlig på forhånd, vi skal jobbe litt sammen frem til en hvis fase, og så går man hver til seg'. Men det krever jo ressurser hos oss og der. Men oppsiden... Hos os vil det kreve mye ressurser, og det betyr at de må få forståelse for at vi må ha ressurser til det fra ledelsen og vilje og interesse av det. Og alt er helt opp til kommunedirektøren og politisk. Men fortjenesten er jo at utbygger og eiendomsutviklerne bruker mindre penger, fordi at du får mer effektiv prosess. Noe av grunnen til at de bruke mye i prosessen er jo ét, at de velge å ikke forholde seg til rammene og prøver å utfordre de. Men en annen er jo at de ikke har dialog med oss og bare sette i gang utifra sine egne behov og sine egne tanker og der er det jo ikke gitt at det er det som er relevant for byen eller det politikerne ønsker, eller... Sant. Prosessen blir mye bedre da hvis man ??? seg frem fra starten av som man vet hvor man står og hvor handlingsrommet er, og så slipper man å bruke veldig mye penger og så måtte gjøre ting på ny igjen eller... Altså det dyreste er jo, aller aller dyreste er jo, det å måtte gjøre til ting på ny og på ny. Endringer. Hvis du komme til meg som arkitekt og jeg gjør et prosjekt for deg, det dyreste der er jo når du

ombestemmer deg langt ut i prosessen. For der må alt tegnes om på ny. Der er ingen kvikk fikks, og det er litt sånn med disse prosessen og. Hvis du må endre hele grepet så må jo de som har vært inne og lagt dette prosjektet... De må jo begynne helt på ny igjen. Jeg tror der masse penger og tid å hente både for oss og for utviklere og eiendomsbesittere.

Maria: Ja hvis man kunne...

Interviewee: Hvis man hadde startet dialogen tidlig og om man både hadde lagd et system på det der sånn så alle føler generelle... Hva blev klokka?

Maria: Ja den blev nok mange. Men jeg synes også, at vi har været godt omkring. Så det var det, jeg sagde: Det kommer an på, hvor meget du snakker, ha ha.

Interviewee: Ha ha... Er det noe mer du lurer på? For jeg har mistet møtet mitt, så nu har det ingenting å sige.

Maria: Nej altså, det er jo kun fordi, at jeg synes, det er interessant. Det er ikke fordi, det nødvendigvis er sådan helt afgørende spørsmål.

Interviewee: Nei nei, det var liksom bare hvis det er noe du tenker som vi ikke har... Bærekraft...

Maria: Ja fordi det er jo den der kobling imellem de to, som vi også bevæger os rundt om. Altså du siger at... Du giver eksempler med kriminalitet og hvor meget det betyder at være et område. Men sådan en by som Stavanger, hvor det er sådan 'Okay, nu er Pedersgata «udviklet» så at det er en gade, som folk har det bedre med at være i, og det kan man sige, det har at gøre med de æstetiske greb, der er lavet. Men hvad kunne det ellers være? Altså hvis vi siger, at Stavanger er jo generelt en tryk by at være i. Så hvilke... Hvad er det for et område, som du ville taget i så, og hvorfor?

Interviewee: Ja jeg ville... Jeg hadde nok været all over the place, ha ha. Men nei, jeg er jo litt opptatt av materialitet og sånn som det. Alt det der vedlikeholdsfrie betongbygg, høyhus, så egentlig er super... Altså andre ler jo av os når vi bygge så høye bygg i en by hvor vi er 130.000. Det er jo helt tøysete hvis på tenke på alle de utfordringene der er med å bygge høyt. Hvor dyrt det er å produsere betong og lite bærekraftig det er. Jeg tenke jo... Pri 1 for meg ville vært, ja, 'Stavanger er Nord-Europas største trehusby. All ny bebyggelse som bygges i Stavanger skal bygges i tre', for eksempel. Og eventuelt sagt noe om 'Okay, noe ????''. Men primært liksom... Men ikke betong. Det er kun... Da må det være til sånne... Hvor det er ingen annen mulighet på en måte, men det sku verdt det vanskeligste valget. Og så ville det vært og det å rive. De driver og river bygg, selv tøyset betongbygg som står. Begrunnelsen for å rive burde vært, ja, ganske...

Maria: Sundhedsskadelig, he he.

Interviewee: Altså det er sådan en type ting... 'Nei, du får ikke rive'. Nå snakker vi om å ta denne syke... San Fransisco og rive – som er arkitektonisk fin, tilpasser seg skalaen, fin ??? – for at bygge fire etasje mer oppå skal vi rive hvor du allerede har høy utnyttelse, ja, en parkeringsplass eller hvor du har ett etasjes storbygg på en måte. Greit nok, men ikke denne type bygg. Det er heilt tøysete, det burde ikke godt an engang. Det er jo ikke bærekraftig overhodet. Så når vi rive bygg som kan stå i 60-100 år, det er sku vært særdeles vanskelig. Da var det for at man klarte å løse ut et bærekraftsmål. For bærekraftig er jo så mangt, sant. Sosial bærekraft, det handling jo og om, la oss si at... Et bygg og et områda har vert så ??? at man treng og knytte mer sammen. Okay, hvis man da rive for å lage en bedre situasjon for nettopp det er for gangforbindelse og få gåene, så der igjen legger man egentlig tilrettelegge for den bærekraften som går på miljøvennlighet i fra alt til gå og sykle i stedet for å kjøre. Men det handler jo om at der må vær sammenheng mellom disse tingene. Men vi driver jo fremdeles i bærekraftens navn og river. Og det helt tøysete. Da er det sånn 'Nei, okay, dette bygget er det faktisk ikke eigna for det. Da flytter man ut, og så får man inn ting som er egnet i det'. Alt kan ikke få lov at vær alt. Alt kan ikke være bolig og alt kan ikke.... Altså... Det tenker jeg som essensielt i forhold til bærekraft, men det handler da om de prioriteringene. Ta noen valg. Og det er jo det man ikke gjør, og de valg må jo gå nedover i hele systemet. For hvis der er ingenting lengre oppe som fange det opp, så fange hvert fall ikke byggesaken det opp. Der går det jo direkte på de hjemler vi har. Om de kan si ja eller nei. Og der er estetikkparagraf der, men altså der er ikke noe bærekraftparagraf, sant. Så det... Og estetikk, sant, der har man kanskje den mer på utseende, sant, kan si noe om volum, men kanskje ikke nødvendigvis om bærekraft. Det er så og si å peke her da. Det handler jo om å ha verktøy til å få det til. Og der er det jo igjen tilbake til... For til og med for bærekraft så er det sånn at det må inn i start. Det må opp i plan- og bygningslov, men det må inn i offentlige forvaltning. Altså på at 'Nei, her har du vurdert det. Inn i ROS-analyser. For det inn der.

Maria: Ind i hvad, siger du?

Interviewee: ROS. Risiko ?????? Og da er det sånn 'Ahh, skikkelig dårlig i forhold til bærekraft'. Men det er jo, sant, du kan jo velge sjøl hva du velge. Men hvis det hadde vært et overordnet krav at enhver detaljregulering, enhver områderegulering, sku redegjør for bærekraft... Og da bør det og vær presisert hva type bærekraft. Vi snakker om økonomisk bærekraft. Altså bærekraft er jo et suppebegreb det og. Det handler jo om å presisere bærekraft. Man bruker jo bærekraft til å si høy tetthet, for eksempel, knutepunkter, sånn som det. Men nå med ???, så bygger vi jo en bymur mellom byen og sjøen. Man bygge tettest der man har levekårsutfordringer, altså, hvor bærekraftig er det. Der man bare brukte den arealbiten på bærekraft, altså flere folk, og så vise det seg at hvis man ser på det, så bor det ikke flere folk i høyhus. Der bor færre. Så egentlig det eneste det går på er persontetthet per kvadratmeter. Så er det ikke det vi skal bygge. Så det handler jo om... Da må de begrepene og den forståelsen innarbeides. Og det jobber jo vi med hele veien. Vi har presentasjoner for politikere og jobber med det internt, men denne forståelsen må ut da. Og det må vær fler som

jobber med det og en større bevissthet om det. Fordi at jeg skjønner jo ikke at folk har sagt 'Ja, men bærekraft handler jo om tetthet' og da er jeg litt sånn 'Ja, men tetthet er bare bærekraftig opp et visst punkt. For høy tetthet er forurensing.

Maria: Tæthed har fået lov til å spille en veldig stor rolle.

Interviewee: Det har det. Man har ikke avansert at tetthet og er forurensing. At tetthet skaper helseproblemer, at tetthet skaper levekårsutfordringer, tetthet skaper psykologiske problemer, det belaste helsevesenet og samfunnet. Og så er det en gruppe som har tatt ut en stor fortjeneste, altså det er én gruppe som blir hørt. Mange som ikke blir hørt. Og så er det sånn 'Ja, flere skal bo hjemme lengre'. Ja, men hvor vil du ha bodd, liksom. Ville du bodd i ett sted hvor du hadde et nabolag sånn så når du kommer ut i hagen din eller på balkongen din, så hva det noen som så deg og sa hei på deg? At det gikk an å komme i kontakt, eller ville du være i en sånn svær blokk, hvor egentlig ingen snakke til hverandre fordi at alle lever livene sine inn forbi leiligheten sin. Og fordi det ikke var noen felles plattformer. Der er en grunn for at Vinnmøllebakken og Hålandstunet er gode prosjekter. For det handla om skala den. Og da skjønner jeg ikke hvorfor vi fortsette å tro at vi skal jobb sånn. Altså andre steder rive de jo høyblokkene sine. Vi bygger Knut Holms gate som har så negativ vind påvirkning på uteområdene.

Maria: Hvor er det?

Interviewee: Det er den som ligge med Sankt Olav dersom det drives og bygges nå. Alle vinnanalyser viste at den skapte så masse vinnproblematikk at du ikke kunne oppholde deg på det utearealet som kommunen nettopp brukt flere millioner på det Tivoli fjellet på å utbygge. Men da vedtar vi at det skal vi gjør. Og der er jeg bare sånn... Men hvor er sikkerhetforanstaltningen? Vi får jo til og med dokumentert at det er negativt utemiljø med noen sånn som det, sant. Og det handler jo om at der er prosessor, og ja, som er krevende. Da ivaretar man jo ikke byen og det helt sånn... Ja... Og innbyggerne. Så det er jo kjempe utfordrende. Og så er det det der helhetstenkning. Jeg tenker vi sku ha hatt mye mer områdeplaner og kommunedelplaner, for kommuneplanen blir så overordna. Vi burde mer jobbet med de der da nivåene fordi detaljregulering fungerer egentlig kun når du har en områteregulering i bunn fordi at der er for vanskelig å sikre de overordnede strukturene. Altså ganglinjene, sykkellinjene, strukturene, bevegelsene, behovet ved skole, barnehage, sykehjemmet, den type ting. Det er vanskelig å ivareta på det for da er det sånn 'Nei, den planen utløste ikke noe'. Men summen av alle de planene utløser noe. Men da er det jo for sent, for da vil jo alt utviklet stå igjen. Ikke har vi skole, ikke har vi barnehage og ikke har vi sykehjem.

Maria: Men i forhold til NEB-STAR, så er det jo netop at man gerne vil...

Interviewee: Og der kommer den Bar Code inn. At man kanskje liksom ser... Jeg tenker der ligger et potensiale der å si at... Fordi den handler jo om at hvis du bygge bolig, så må du og

bygge noe annet. Altså det å bygge bolig tricke noe annet. Og min store frustrasjon her er at man ikke tenke helhetlig nok på den offentlig infrastrukturen. For en ting i framskrivingen, det er greit nok. Framskrivning handle om når ting skjer, sant, når du må sette i gang tingene. Men hvis man sier på en framskrivning at vi ser bare nedgang så derfor trenger ikke denne plan å ta innover seg skole eller barnehage eller hva de nå er. Men sier du 'Ja, men dere bygge jo bolig? Bolig utløse jo...'. Det skulle bare vært sånn at så mye bolig utløser så mye... Summen av alle de planene. Og det er jo der man får problemer for nei, for når alle de da er bygd ut, så har de jo ingen... Altså Stavanger er en veldig utbygd by. Og da, hvis du skal fortette i sentrum og du ikke har de areal til en skole så er det jo faktisk ikke mulig. Skal du begynne da å kjøre? Skal du rive ned kvartaler? Det er dårlig planlegging. Det handle om å sette... Se det at 'Ja okay, så mye bolig det utløser det'. Man sku ha hatt en visjon for Stavanger. Hvor mye mennesker tåler Stavanger innen forbi de ulike sonene?

Maria: Ja der må være en sådan...

Interviewee: Balanse.

Maria: Ja sådan et eller andet punkt, hvor tingene går op i en højere enhed, men får du kun, hvis du rammer altså det punkt der. Hvis du får for mange mennesker, så kan du ikke... Så kan byen ikke henge sammen.

Interviewee: Nei, og det er noe med det at, ja, hvis men velter vektskålen ja da vil det bety at da kan vi ikke bygge mer bolig her. Da må man ta noe grep. Men det er jo den der bevisstheten, og de går jo og på bærekraften, liksom. Men det har vært så ensidig betydning av og bruk av det av ordene og forståelsen av det. Det håper jeg jo at prosjektet, om ikke er akkurat dette prosjektet, men den retningen da kan vær med å bidra til over tid. Men jeg er bekymra. Jeg er jo redd for at en del steder så bygger vi fremtidens slum. Og vi får forslumming og utfordringer. Man sier jo at ensomhet er den største, en av de store problemstillinger vi kommer til å slitte med og det at folk må bo hjemme ennå lengre. Da må vi jo ha bygg og områder og uterom og byer som varetar eller ta hensyn til det og motvirke negative tendenser sånn som ensomhet. Okay, hvis vi bodde i miljø hvor det var lettere å si hei... Det er sånne mekanismer som er så veldig enkel. Om du kommer på en fest, har en sånn glass i hånden, hva enn det er, så føler du at du har en purpose. Står du der uten noen ting, så følte du deg ganske utilfreds. Jeg husker vi hadde livsromlab. Der lagde vi et rom, hvor alle sku plassere seg der de følte seg mest komfortabel. Der gikk hjørne først og så plasserte folk langs veggene og så var der en som sku demonstrerer litt og la seg midt i midten, sant. Det handler jo om at du må ha noe. Når du har en hund, så kommer du i snakk med andre med hund. Når du røyke... Jeg husker jeg var så misunnelige... For da kommer du i kontakt på det der med røyking greien på arkitekt liksom og fikk snakke med alle på trinnet for der satt alle der og ble kjent med folk. Men jeg kan ikke fordra røyking. Så det der med å ha noe. Samme gjelde i byer og rom. Og hvis man ser tilbake til italienerne og hvordan de planla plasser. Altså Jan Gehl har skrevet mye om det, og likevel har vi jo klart å lage et byrom her som er en trafikk-knute for gåene, men ikke et sted å oppholde seg.

Maria: Hvilken gade?

Interviewee: Nytorget.

Maria: Det helt centrale torg dernede.

Interviewee: Ja og det er jo fordi at det ikke hadde et fokuspunkt. Det handler jo om hvordan formen på gulvet er blant annet og om du stanser opp. Men der skal alt trengs for alle høyder, og så har man jobbet for mye i 2D.

Maria: Det er sjovt, når jeg kommer udefra. Og er du i byen over helgen, og gerne lidt senere ude på dagen også... Det er jo interessant at Stavanger har den her helt centrale plads, og dens eneste funktion i helgene det er at facilitere mad til unge mennesker som er på byen. Og så, jo, der er marked også tidligere, men...

Interviewee: De vil jo heller vær oppe der på Domkirkeplassen for det har vegger og rom og en flate og en skala som gjør at det er godt å oppholde seg. Torget i dag er bare en bakke.

Maria: Og det er egentlig heller ikke så lang tid siden at det blev lavet. Og det er jo også lidt interessant.

Interviewee: Og det var jo ramaskrig. Og da tenker jeg da har komiteen gjort en dårlig jobb for der var prosjekter som var mye bedre. Men det handler jo og om at man fort igjen... Man jobbe i 2D og digitalt og blir opptatt av det grafiske og glemme rommet, glemme mennesket i det rommet. For eksempel disse ??? som er i rommene på disse plassene i Italia... De hadde sånn en avstand i forhold til hvor stor avstand må der til for at jeg ser at du er en god ven av meg. Jeg kjenner deg godt. Hvor langt ifra kan du vær fra meg og jeg fremdeles kjenne deg igjen? Hvor lang avstand er der før at jeg ikke ser ansiktuttrykk, eller... Den type ting. Og så ta nærsynt og langsynt ut av equation. Og så utformer de utfra det fordi det påvirke fremmedgjoringen eller tillitsbyggingen i det rommet. Og når du har det et ???, sant. Hvor er fokuspunktet dit? Er det på midten av rommet, hvor er det i rommet, og hvis det går sånn så det så vil avstanden mellom a og b bli mindre visuelt. Men flatene større er likevel, sant. Det er sånne ting som man må ta med seg inn, og det har man jo ikke tenkt. Her er vender alt inn til hva hauge på torget så nå Burger King liksom. Men hvordan tror du det sted hadde fungert hvis det var et introvert sted? La oss si at reguleringen la opp til at det sku vær kontorer. Ikke noe matservering, og sånn som det...

Maria: I Burger King?

Interviewee: Ja. Det hadde ikke engang vært ungdom og spist der, der hadde jo ingen oppholdt seg der. Og det er jo på tross av at det er et viktig krysningspunkt. Og de driter fordi de skal ikke oppholde seg der. De skal bare inn der. Men det funker ikke sånn et rom å

oppholde seg. Og det handler jo om masse, ja... Så derfor, ja, estetikk og forståelse av mennesket som skala i alt vi gjør er kjempeviktig. Og derfor er det sånn at vi er nærme nok, avstand nok til at føle ???, men nærme nok til at det ikke føltes feil å si hei og hilse. Og hvis du hilse og nikke som er det av å til lettere å slå en prat. Og hvis man kjenner at det er kjemi der så blir det plutselig at man inviterer på kaffe og sitte og prate. Og det er jo den type ting som motvirke ensomhet. Så estetikk er jo, og bærekraft betyr noe der og.

Maria: Men er for dig det vakre og æstetik... Hvad er forholdet der?

Interviewee: Forskjellen? Vakkert kan være mye mer personlig hva du synes er vakkert og hva jeg synes er vakkert er ikke nødvendigvis å se at det er noen fellesnevner der, som jeg tenker handler om estetikk. Men jeg kan jo ha ett... Men vakkert er og at tingen er tro mot seg sjøl. Og godt håndverk og så videre. Har skala. Det er jo noen sånn premisser som gjør at selv om du kanskje har en annen arkitektonisk utgangspunkt enn meg, så synes du allikevel at det er fint og behagelig. Det er kanskje ikke sånn, men du trives der. Du har jo det gylne snitt og alle ting med det, og det er jo det som handle om å forstå at tingene. Symmetri. Jeg kunne sikkert ha heve opp en hel haug med fasader for deg, og så kunne vi ha sattet og peket på hva det var vi synes var finest. Og det jo og en sånn øvelse. Og jeg tror ikke... Noen forskjell vil der vær, men jo flere ganger du har gjort den der øvelsen og peket på mange forskjellige ting og sammenlignet med det, jo mindre påvirket av mote blir du. For det er jo det man ser innen for arkitektur. 'Ja nå skal det vær moderne og nå skal der vær sånn'. Og så lager man ting og så er det ikke vakkert i det hele tatt. Flate tag og store vinduer og så ser det ut som en bygge ???. Man har helt glemt estetikken og kvaliteten i det. Man har bare tatt noe av man trodde man visste hva var, og så har man ikke peil på estetikk og form. Og det er jo summen av det der gjør ting vakkert. Vi kanskje synes at ting er vakkert, men jeg tenker... Estetikken er til stede når du synes ting er vakkert. Vi kan ha litt forskjellig ???.

Maria: Kan der være noen utfordringer i at når det vakre bliver det, der er bæredygtigt. Kan det så have noen utfordringer for estetikken så? Hvis det er det, som er fokus. Vi laver en 'sustainability matches style'. Det er det, som er vigtigt. Hvis det er det, som bliver det vigtige.

Interviewee: Hmm..... Ja....

Maria: Kommer æstetikken med automatisk?

Interviewee: Med det som er vakkert? Nå spør du jo en fagperson så for meg er det så klart gjør det det. Estetikk handler jo om et sett regler på en måte, og så klart ting kan være vakkert og uden å... Nei, men jeg tror at hvis det er der vi har problemer så er det det minste problemene vi har for å si sånn. Men utfordringen med når du jobber med vakkert og skal diskutere vakkert... Det er jo derfor de diskusjonene som går her er krevende og blir litt tåpelige fordi at de driver og diskutere tidspunktet tingene gjort på alt det der 'der og der og der, og sånn og sånn og sånn' og så evne de ikke å abstrahere det. De må gå mye mer... De

må gå tilbake til estetikken, for estetikken har jo reglene for det på en måte. Jamenn hvorfor? Sant. Hvis du si at det er vakkert, ja hvorfor syns du at det er vakkert? Stygt. Ja, hvorfor syns du det er stygt? Sant. 'Fordi jeg liker det ikke'. Okay greit nok det, men hvis vi skal få det bedre, så må vi finne ut av hva det er som gjør det stygt. Er det monotont, der er for flatt og kjedelig og ser ingen... Okay greit! Jamenn da er det det vi snakker om. Det er estetikk, sant. Vakkert og stygt. Det resultatet har av estetikken. Så det betyr jo egentlig bare at vi har hoppet over. Vi har hoppet til følelsen, sant, og så er det estetikken vi må bruke og oppsettet der vi må bruke for å gjøre ting vakre. Så jeg ser det ikke som problematisk, men det gjør bare diskusjonen litt sånn bakvendt. Jeg ser fort at det blir sånn skyttergravdiskusjon og det syns jeg er lite interessant. Jeg syns det er mer interessant at se på 'Okay, det her fungerer ikke...'

Maria: Det fungerer ikke med det vakre?

Interviewee: Og det stygge. Det blir en sånn veldig polarisert diskusjon da i isteden for at 'Jeg synes det er vakkert fordi sånn og sånn. Det gjør det og det'. 'Jeg syns det er stygt fordi de og det', og så er det det vi skal jobbe etter. Og så bør vi kanskje... Så er det at det finns ikke nødvendigvis... De estetikkreglene de sitte i ryggmargen på en del arkitekter, vi en del inne, men det er kanskje det å fått de opp på banen. Litt mer beskrive. Hva er det som gjør ting vakkert. Hva er det som gjør at ting ikke fungere og at folk prøver å unngå stygt. Hvorfor opplever folk det ubehagelig og lite attraktivt å være her? Jeg hadde en sånn presentasjon for Næringsforeningen, og da brukte jeg og noen dårlig eksempler. Og da sa jeg jo 'Jeg tenke jo at her har jo hverken arkitektene eller utbygger tenkt at dette ikke skal være et bra sted. Men her har man jo ikke tatt ut potensialet.' Og alle ser det jo. Du ser jo at det ikke er en gate de ville gått i. Men de jo fordi... Man har ikke hatt de diskusjonene, og hvis man hadde tatt inn estetikken, og vakkert om du vil, i diskusjonen når man holdt på, så hadde man fått en helt annen diskusjon. 'Jamenn det terrenget, der må vi må jo ha parkeringsplasser, så vi legge de i første etasje.' Ja, men hva gjør det med første etasje? Hvordan blir det å gå langs parkeringskjeller fortau på to sider? Hva rom er det? Så det er jo bare å gå i Storhaug og det rommet som er blitt bygget ut der... Der er jo plenty med eksempler på dårlige gaterom. Badedammen, sant. Hvor er det det fungerer? Jo der hvor du har eksisterende bygg. Der hvor du har kommet med nybygg så har jo nybyggene gjort situasjonen verre. Og hos os så står det jo egentlig at en detaljregulering skal tilføre noe til et område og ikke bare ta. Og så er det hvordan vi etterleve det. Men dette er stort og langt ???,

Maria: Ja det er det.

Interviewee: Men det er kjekt at det finnes initiativer.

Interview D

Maria: Du skrev jo under på den der... Jeg havde jo skrevet til dig, at hensigten med interviewet det var jo at høre, hvordan du forestiller dig æstetik som en del af det her en bærekraftig byudvikling. Så jeg optager det, men anonymiserer det, så jeg har egentlig bare tænkt mig at inddrage bedrift og stillingsbetegnelse nok, eventuelt. Og jeg sletter det hele, når jeg afleverer.

Interviewee: Ingen problem.

Maria: Så hvis du har nogen spørgsmål til det, også efterfølgende, ja så er det bare at skrive. Så jeg vil starte med lidt indledende spørgsmål, for bare at blive kendt med, hvem du er, og Veni, og så herefter vil jeg spørge lidt mere om æstetik og bærekraft. Så først så vil jeg høre dig, om du kort kunne sige, hvad er det Veni gør, og hvad er din rolle hos Veni?

Interviewee: Ja. Så Veni er et lokalt teknologi- og innovasjonsbedrift som blei starta for er litt over fire år siden. Begynte egentlig i IT digitaliserings ”prop tech”, teknologi for eiendomsbransjen. Også ser vi da at av når man jobbe med de type tingene at bærekraft har en veldig stor rolle inne i det. Så vi er faktisk en av de største avdelingene, blitt nå i Veni, og i vi jobber VDC, virtual design construction, og bærekraft inn mot bygg, anlegg og eiendomssektoren. Så det er det team jeg tilhører i Veni. Så vi har store offentlige private eiendomsutviklere også typp Stavanger kommune eller Smedvig eiendom som også er med i NEB-STAR. Og så jobber vi for entreprenører og arkitekter, rådgivere, ja, vi jobber egentlig i hele bransjen, både under tidlig fase, prosjektering, bygging og drift av bygninger og, ja. Så det er vi vel 100 ansatte nå og fortsatt i vekst. Så vi ser at dette med å kombinere bærekraft og digitalisering for å skape verdi for kundene, det er et bra segment å være i nå. Min rolle har vært litt forskjellig, men har hele tiden jobbet med bærekraft i Veni og egentlig begynner jeg at få en litt lang karriere nå, men har jobbet stort sett med miljø og prosjektledelse og linjeledelse i bygge- og anleggsbransjen. Jeg har vært regionsdirektør for et entreprenørfirma og de type ting der man ikke jobber med faglig... Altså når man jobber med bærekraft, så er det mye fag, men jeg har og jobbet sammen som leder for virksomheter her lokalt. Så, ja, min rolle er å jobbe med bærekraft i prosjekter, enten det tidlig fase byutviklingen, altså områdeplaner som for eksempel Paradis, eller i byggeprosjekter eller anleggsprosjekter. Og det handler om å være en del av et tverrfaglig team og prøve å rådgive hvordan prosjekter best mulig kan både oppfylle de økonomiske målene og de mer sosiale, samfunnsmessige og miljømessige hensyn. Og det er helt sinnssykt at jeg får betalt gode penger for å gjøre det som er sikkert sygt gøy hver dag. Så jeg tror du har valgt en bra master der. Så det er meg. Bakgrunn som ingeniør. Først tok jeg... Studerte i England ”civil environmental engineering”, som er bygg- anlegg og miljøteknikk, og så tok jeg en master i det som den gang het miljø og ledelse. Nå heter det bærekraft. Så det er...

Maria: Samme plads?

Interviewee: Nei i Newcastle først, og så i Edinburgh. Så min professor i Edinburg sa 'tatover bærekraft i panna, for det er framtiden', og det tok kanskje 20 år før det blei vanlig å bruke i Norge, så England var lidt foran.

Maria: Ja, du var frem for din tid vel...

Interviewee: Jah, ægte olieborn. Jeg har vokst opp med en far i oljebransjen, og har kranglet litt med han, så har alltid vært veldig interessert, men veldig respekt for det...

Maria: Og der var det ikke en mulighet at blive her og studere?

Interviewee: Jo jo, ah kanskje ikke på... Jeg ville vekk. Jeg ville ut og se verden litt.

Maria: Jo men jeg tænkte på at dengang, der var det nok endnu mere rettet mod...

Interviewee: Ja det var energi. Da var det elkraft i Trondheim og det friste ikke. Men da de ændrede det til energi og miljø i Trondheim på NTNU, så så de en endring i søkere, så jeg er litt den der... Men jeg søkte på Ås og i Bergen faktisk, med å ta... For man kan velge seg litt mer miljøfag med. Så det er en spennende reise.

Maria: Og ved du, hvordan... Jeg ved jo, at Veni er det her... Er det søsterselskap til?

Interviewee: Hmm nei datterselskap i Smedvig, søsterselskap av Smedvig Eiendom.

Maria: Ahh okay yes. Så selvfølgelig er der den kobling der. Men ved du ellers, hvordan Veni, og nok også Smedvig, blev en del af NEB-STAR? Altså hvordan startede det?

Interviewee: Det tror jeg egentlig kom fra Nordic Edge, vil jeg tro. Jeg var faktisk ikke så mye med i søknaden. Det var *** i Nordic Edge som inviterte meg og Stavanger kommune, eller Veni og Stavanger kommune, og NTNU til et møte. Og det vi så var kor utrolig nyttig når man skal ha transformasjonen... Altså kommunen er ansvarlig for kommuneplanen og en områdeplan, og det plan og det, men det er jo vi som operasjonaliserer det, det er jo eiendomsutviklerne og entreprenørene og rådgiverne som ser til at det blir sånn. Så jeg tror det er en utrolig styrke i NEB-STAR prosjektet. Og da var det fordi at Smedvig hadde hele området oppe på Åsen, Site 4016 – gammelt industriområde som skal transformeres – og de har gjennom Smedvig eierskap inn i Pedersgata Utvikling som et helt annet type område med småhusbebyggelse, næring og det. Og da tenkte me at da passer det så bra at hvis vi tester de samme tingene på to så forskjellige steder, så vil vi få et veldig godt grunnlag.

Maria: Så Smedvig ejer...

Interviewee: 50 % av Pedersgata Utvikling som er *** og de som... Men det er egentlig kommunen som på en måte er ansvarlig for områdeplanen nå og sentrumsplanen og det, så det er sånn... Men da har vi liksom to private selskap på begge steder som gjør at det ikke bare er et kommuneprojekt da. Da får vi med bransjen og, som skal ha en sånn omstilling klimanøytral eller bærekraftig, vakker og inkluderende. Du klarer det ikke alene. Så det er det som er kult med... Men jeg tror det kom fra Nordic Edge faktisk, altså for at svare kort på det. Langt på det.

Maria: Kan du fortelle mig helt kort, har du innblik både i Pedersgata og Site 4016? Jobber du med begge...

Interviewee: Nej. Det jeg jobbe med er Site 4016.

Maria: Kort, kan du fortelle hvad er det, som er planen der i NEB-STAR? Altså transformation af et industriområde.

Interviewee: Ja, så det vi skal gjøre på Site 4016 og Pedersgata, det er de to demonstrasjonsområdene, så det vi skal gjøre er å teste de verktøyene for bærekraftig omstilling da, som er beskrevet i NEB-STAR søknaden. Det er en hel portefølje av verktøy fra Stavanger kommune. Kvikktest, 'artist in residence', og så en hel del... Innbyggerapp. En del ting som Stavanger kommune sine forskjellige avdelinger har. I tillegg har vi sagt at vi skal oppdatere bærekraftsprogrammet for Site 4016 fra bærekraft til regenerativt. Det er spennende, for det er en ny dreining som vi ikke har jobbet så mye med. Hva vil det sige å være regenerativ istedenfor bare bærekraftig. Vi skal og jobbe med digitale planlegging- og operasjonelle systemer – så de teknologiene som Smedvig og Veni da har som verktøy – det skal vi jobbe med å dele med kommunen for eksempel, så de kan bruke sine... Se kos ting henger sammen. Stavanger kommune har en digital tvilling som vi og skal se om vi klarer å bruke. Sammen med Utrecht. Vi har to twinning cities. Utrecht har noe som heter 'bar code' som er en byutviklings/byplanleggingsverktøy for igjen med bærekraft som hovedmål. Så vi skal prøve å oversetter den til norsk og norske forhold og teste det ut på Site 4016. Så vi skal egentlig se de planene vi har og de byggeprosjektene vi har... Kos kan vi tage NEB ind. Hva må vi endre på for at få det til å bli ikke bare et økonomisk bærekraftig, for Smedvig må jo få butikken til at gå rundt, men og at det er miljømessig og sosialt bærekraftig og. Og det vi og skal gjøre er... Vi ser at områdene rundt – dette er ikke et kort svar – vi skal og koble på studenter og elever, så de som går på videregående skole og ungdomsskoler. Så de skal inn på innovasjonscamps som forskjellige elevbedrifter, altså utstillingsområder, ja. Egentlig se kos kan vi koble bygg og anleggsbransjen og den endringen de skal gjennom med det fysiske på Site 4016, altså endringen av området, og hvordan svarer det opp til kommunen sin kommuneplan mot 2030.

Maria: De her unge, som skal... Altså hvordan skal de involveres?

Interviewee: De kommer gjennom Ungt Entreprenørskap som en av partnerne i NEB-STAR. Så de har et opplegg for bygg- og anleggsstudentene i hovedsak. Vi kan og inkludere, men oppe på Site 4016 er det de i hovedsak. Og jeg tror at hvis du har et intervju med *** så hadde han forklart konseptet med klyngen og alt det. Men det er Ungt Entreprenørskap med *** og ***. De kjører disse camps og innovasjonsdager, elevoppgaver, mentoring... Alle disse tingene. Og så har vi og avtale med universitetet. At de, UiS, og skal med på å verifisere en del av testene og resultatene med omverdenen, skulle jeg til at si. Interessenter rundt.

Maria: Ja men de interessenter rundt...

Interviewee: Ja det er en anden arbeidspakke så det er ikke min arbeidspakke, men de skal jo... Så dette med samskaping og involvering av interessenter, det pågår i noen parallelle løp, men vi skal teste på Site 4016 med de verktøyene som er beskrevet. Så det vi for eksempel skal gjøre nå, nokså kjapt, er på en måte å ta en kvikktest, og det blir kanskje for estetikk og det kunstneriske. Kvikkteste en metode innen offentlig anskaffelsesmetode. Da skal vi teste eller lyse ut om vi får... Vi har ikke satt innholdet ennå, men der er det en mulighet til å koble på en kunstner, det mere estetiske for vi, for at si det sådan, er ganske god på både økonomi og miljø, men ofte det der estetikk... Hva betyr det at noe er estetisk inkluderende og vakkert. Hva betyr det... Det er ikke sånn som jeg sitter og jobber mye med i min arbeidsdag.

Maria: Så det er heller ikke Ungt Entreprenørselskab... Altså de ting, der bliver planlagt sammen med de, det har heller ikke æstetik som...

Interviewee: Jo, jo...

Maria: Jo det er det?

Interviewee: Jo, det kan det være.

Maria: Okay det kan det være.

Interviewee: Ja, for eksempel så hadde de en innovasjonscamp der det var Ungt Entreprenørskap og Helen & Hard, arkitektene, og så hadde de på fremtidens klasserom, og da fikk de elevene til at si, koss ønsker de at et klasserom skal være. Fordi måten man lærer på har jo endret seg fra liksom å sitte å plukke noe og så spy ut på eksamen til at nå har elevene og en helt annen læringshverdag. Så kos bør et klasserom se ut for å håndtere det, og da, uten at jeg var med på det, men da tenker jeg at estetikk nok...

Maria: Ja, ja, det er det da. Men der er vel ingen skole, der er del af...

Interviewee: Nei nei, men vi jobber med eleverne, så vi tenkte det var interessant. For selvom det ikke er direkte skolene på site, så kan det komme en skole på Pedersgata eller på Storhaug. Så det kan vær. Så det er litt sånn utenom. Men vi tar inn estetikk på... Det viser seg på temaene, så vi kan faktisk velge og dytta det i den retning.

Maria: Ja. Og det var jo også egentlig, de indledende spørsmål, jeg hadde. Så nu er vi allerede bevæget os over i æstetikken, som jo var det næste. Fordi jeg har jo den søknad også, fået den tilsendt, og det er jo det, jeg ved. Jeg kan jo læse det, og så....

Interviewee: Den har jeg prøvd å lese i et halvt år, og jeg ser noe annet hver gang! Så ja.

Maria: Ja den er veldig svær. Og det er også begrenset den viden, som der så er, men den er også lidt svær, så det er også derfor, at jeg gerne ville høre jer, som er med i projektet, prøve at si lidt mere om det. Og jeg tager jo fat i æstetikdelen af NEB-STAR, for jeg har sagt, at det er det, jeg synes er interessant. Og det er jo så en af de tre bærende prinsipper, ved vi, og vi snakker i NEB-STAR både om det smukke og attraktive og det æstetiske. Så der bliver brugt nogle forskellige ord også i den forbindelse. Men så tænkte jeg, det kunne være sjovt at tage fat i den her overordnede sætning, der er om æstetik i NEB, hvor der står, at det er 'quality of experience and style, beyond functionality'. Det er på den norske NEB-STAR hjemmeside oversat til 'kvalitet og stil, utover funksjonalitet'. Så det er det, der er sagt om æstetik. At det er 'kvalitet og stil, utover funksjonalitet'. Så hvis du skulle prøve at si noget om...

Interviewee: Ha ha...

Maria: ... hvad er det i den her bymæssige kontekst. Hvad... 'kvalitet og stil, utover funksjonalitet'... Hvad snakker om? Hvad forestiller du dig, at det er?

Interviewee: Helt enkelt et sted der man trives er det som jeg legger litt... Altså her er jeg representant både for en innbygger på Storhaug, som... Jeg hører på en måte litt til sånn personlig i Pedersgata. Det er et sted, jeg bruker veldig mye tid i. Det er mitt nabolag. Også jobbmessig er jeg oppe på Site 4016, som er omtrent så lite vakkert som du kan få den. Ja. Gitt at du ikke liker slitne 80-talls, men det er gjerne en smak. Men det som jeg... Jeg tenker det vi skal prøve å skape er en by der man trives og får trives, så har folk forskjellig smak. Så noen like det industrielle, det røffe med den type ting, mens andre like småhus i tre... Altså... Så for at vi skal klare å lage Stavanger som er... Ikke bare funksjonelt da, men også ha kvaliteter og estetikk utover det... Jeg ved ikke helt, hvordan jeg vil vinkle mig ut nu, men... For meg så er det et sted der man trives – der flere trives, der ikke bare én gruppe trives – og da må man... Hva skal jeg si... Vær åpen for hva som oppleves som vakkert. Og jeg tror at jeg som ingeniør er ikke opplært i formgivning og de tingene der, så jeg har faktisk lært veldig mye allerede gjennom NEB-STAR på... Og, og gjennom tidligere når jeg har sittet sammen med arkitekter og høre hvordan de tenker å jobbe. Men for meg og så handler det veldig mye om natur. At en by for meg som skal vær utover det funksjonelle må og ha en stor del natur og ikke bare en liten busk eller noe, men store trær, altså... Den der vitamin N,

naturen, som vi ser etter coronaen: Hvor kunne vi vær? Jo vi hadde lov at vær ute. Der kunne vi være sammen. Og kor gikk vi da? Jo, det var jo steder der vi trivdes, og der var det jo gjerne noe grønt, noe blått, noe, ja noe annet end bare betong og asfalt og stål og glass. Ja... Jeg ved ikke, om jeg svarte på spørsmålet, men.

Maria: Jo jo. Så kan jeg jo... Næste spørsmål er jo så hvor er det i NEB-STAR... Altså hvad er det for nogen i det projekt, som representerer det? Den forståelse af æstetik, eller hvor kommer det til udtryk i de ting, som I jobber med?

Interviewee: Det er det, vi jobber med egentlig, igen. Jeg føler, at de andre ting kanskje er lettere at sette ord på, mens det er når vi jobber nettopp med estetikk, så har vi ikke ord og begreper å bruke, og søknaden er skreven som den er, og jeg tror vi alle har hatt øyne for det vi kan, det vi... Vi tar tak i det vi kjenner...

Maria: Hva mener du med, at søknaden er skrevet, som den er?

Interviewee: Altså den er jo mange sider, tettpakka skrift, så det estetiske der er på en måte... Du må leita litt fram. Så hvis jeg leser det med et business perspektiv, eller et miljøperspektiv, og hvis jeg leser det kanskje med det estetiske perspektivet... For min del er det at vi alltid skal ha de tre tingene med oss som er måten jeg fokuserer på det. Så hvis vi snakker om... Eller vakkert og inkluderende havner ofte sammen, så der har vi forskjellige tolkninger, mens miljøet er på en måte litt mer... Ikke definert for det jobber vi og med fra bærekraft til 'sustainable regenerativt', ikke sant, men det vi ofte diskuterer er hvem representerer estetikk nå? Er det alle? Bør vi ha en som har det som fag? Det å huske... Jeg har en sånn lapp med... Det å huske å ha med estetikk og, husk hva betyr det i denne sammenhengen? At noe er inkluderende. Hvis vi diskuterer en sak, hva betyr det at denne saken med inkluderende, vakker, og bærekraftig. Så det er egentlig så langt vi har kommet, og så er det de diskusjonene, der vi ser så konkrete tester.

Maria: Så er det diskusjoner det har vært i Veni eller hos Smedvig eller?

Interviewee: Nei, i arbeidspakken. Så mellom for eksempel da Stavanger kommune, Helen & Hard og Smedvig og Veni. Vi har hatt noen workshops eller arbeidsmøter, og da diskuterer vi området, og så begynner vi å snakke om, okay, først hva er mulighetene eller hva er utfordringene? Og da er det kanskje, okay, i dette området er det veldig mye betong og asfalt, gamle bygg, lite funksjonelt for fremtidens bruk. Ingen trær – der er 15 trær på hele området- Og da begynner vi å snakke om, okay, hva skal til for dette området skal bli inkluderende. Det skal fortsatt være et industriområde, med fokus på bil og kjøretøy og tunge kjøretøy. Men kor har vi mulighet til og gjøre området mer vakkert og mer inkluderende. Jo det er gjennom nybyggene, gjennom at de ikke bare er funksjonelle betongklosser, glass, billigst mulig. Men at de er bygget av tre eller at de tar naturen inn, eller. Så det er de settingene. Så det er liksom hvor kan vi se på området som en helhet og som byggeklosser i forhold til miljø og estetikk og inkludering. Og så motsatt vei da fra innsiden og ut. Her har vi en bransje, som er bygge-

og anleggsbransjen som er kjent for vær... Hvis du bare tenker at de har et omdømmeproblem. De raserer skog og bygger beton og stål. Men har vi mulighet til å lage vinduer der folk kan se inn i vår hverdag, eller vi kan fortelle ut 'sånn ser produksjon ut nå'. Vi har en 3D printer, vi har en robot. Vi har ett eller annet. Vi har grønne løsninger. Så det er og en mulighet at me kan vær et utstillingsvindu for de gode eksemplene fra bransjen på noe som jeg er både inkluderende, vakkert, bærekraftig.

Maria: Ja så det også inkluderer folk i branchen og får...

Interviewee: Ja, så Smedvig og Veni er en del av en klynge, og den klyngen har veldig mange medlemmer, så vi kan og gå teste ting, fortelle, vise, dele og få input og vice versa. De kan fortelle, vise deler, som vi kan ta med oss inn i NEB, eller koble studenter på eller elever på eller, ja. Så sånn som det har foregått nå med inkludering og estetikk, så er det at vi på måte har det i vår diskusjon at vi ikke kommer inn i det vante, men at vi stopper opp og tenke, okay, hva betyr det her? Og som de sa: det er ikke bare at en kunstner skal komme og plassere en skulptur midt i Site 4016. Vil det være estetisk? Ja, kanskje i seg sjøl så er det en fin ting, men fungerer det, vil folk trives der, og vil det gi noe? Eller kan man heller se på kunst som en prosess – som en del av et byggeprosjekt? Ha med en kunstner. Vil det gi oss et annet resultat? Sånne diskusjoner.

Maria: Har I låst jer fast på noget? Noget som er bestemt som skal ske.

Interviewee: Det som vi har bestemt er sånn noe som kvikktest. At vi skal lyse ut en konkurranse som vi ikke vet om det blir for å ha en kunstner x antall prosent av tiden i våre møter, at noen er i rommet som skal representere kunst eller natur eller estetikk eller noe sånt. Eller om det skal være et kunstprosjekt, at de skal ha tilholdssted på Site 4016 og jobbe der med sin form for kunst. Så det vet vi ikke ennå. Det... Co-creation! Men det er det første som kommer når det gjelder det estetiske, og hvis man da sa at kunst er lik estetikk i dette i denne sammenheng da. Ja.

Maria: Der fikk jeg egentlig svar på lidt forskjellige ting, tror jeg... Kan du siye lidt mere om den snak, I havde omkring kunst. Kan du uddybe lidt mere om, for eksempel, hvad I har diskutert, når I har snakket om, om der skulle være kunst på Åsen? Hvad har været for og imod? Hvorfor er det ikke blevet sådan, at nu skal der være et...

Interviewee: Det vet vi ikke ennå. Det kan bli det. Det vi ser er at i byggeprosjekter så er det ikke uvanlig å ha kunst og utsmykking. Det er veldig vanlig egentlig, men det er gjerne en interiørarkitekt eller en arkitekt eller en designer, så det du ser her er jo arkitekt og interiørarkitekter som har gjort. Så det er vi sånn veldig kjent med. Og så ofte så har man gjerne en skulptur ved inngangene eller...

Maria: Så den bygning ved Nytorget... Er det en gammel politistation... Det er jo også netop det.

Interviewee: Ja og for eksempel Kruse Smith. Når de bygde sitt nye hovedkontor så hadde de... lagt kunst i betongen. Det var en som tok fargeprøver på å lage firmalogo i betong inni... Og det, for oss i bransjen, for oss ingeniør og fagpersoner 'åhh kunst i betong – elsk!' sant. Jamenn det er sånn som Politihuset altså, Y-blokka og igjen at Oslo rev Y-blokka. Det er bare helt hinsides at de fikk lov. Og verne bygg – for meg er gamle bygg estetiske. Dette bygget... Hvis du ser på betongen så er den ikke perfekt, så for en betong fagperson så det kanskje stygt. For eksempel at vi har lappet de hullene. At vi gjorde det clash grønt for å vise at her har det vært noe før. Det syns vi er kult. En fagperson kan kanskje synes det horribelt. Fordi ja, det er funksjonelt, men det er jo ikke sånn det skal se ut. Så det vi har snakket om det er på en måte den kjente måten å gjøre det på. Du vet hva du får på en måte... Men så tenkte vi at hvis vi skal gjøre noe annerledes da som er litt altså... Det NEB handler om er co-creation. Altså kos kan vi sammen sette sammen personer som ikke vanligvis sitter sammen i samme rom og får vi noe annet ut av det da. Og der var det... Der satt vi og snakket om, okay, hvis vi ikke bare bestiller et kunstverk og setter det ved inngangen eller midt i bygget eller whatever. Hvis vi lyse ut at vi har en mulighet her til å ta med kunst. Udefinert. Om det lyd eller lys eller fysisk eller prosess. Hvis vi lyser ut en mulighet, hvem vil svare på den, og på hvilken måte? Og hva kan det gi? Og jeg tror, at det er det, som er hele NEB. At vi har mulighet å teste noen som vi kanskje ikke hadde tort å gjøre ellers, eller kanskje ikke hadde fått lov å prioritere pengemessig. Altså det er ikke vanlig at en eiendomsutvikler ansetter en kunstner. Men kanskje det er det i framtida. Hvis vi skal skape en inkluderende, vakker og bærekraftig by. Så det er litt det diskusjonene har gått på. Om vi har en veldig åpen utlysning... Hvis vi beskriver en mulighet eller en utfordring eller en fremtidsscenario, kos vil en kunstner svare på det og bli med på en prosess? Og det er det jeg tenker, igjen, at vi i bransjen som er ganske tradisjonell og trauste, det å få jobbet sammen... Jeg syns det er det som er så magisk ved NEB-STAR. Jeg får jobbe sammen med folk, som jeg ikke vanligvis jobbe sammen, som har andre perspektiver og kunnskaper og meninger. Og for eksempel Nytorget, det som skal rives... Jeg sa til en kollega av meg, som er egentlig sånn kvasi ingeniør og ikke så teknisk, han super ingeniør. Og jeg bare 'åh det så trist at de skal rive det', og han var 'hvorfor det? Det er ???stygt'. Og jeg bare 'huh?' Og da var det bare sånn 'ja, selvfølgelig'. Det estetiske er jo relativt. Han syns det ville vært mye bedre å utnytte hele den tomt med noe glass, stål og betong. Mens jeg syns man skulle bevare det gamle. Identiteten vår på en måte, byen vår, og så hellere tilføre noe annet. Og da var det der hvor vi må ha respekt for hver sin mening og finne ut kos skal vi da som by... Hva er viktig for oss? Og kos kan vi utvikle oss i denne retning?

Maria: Men er der forskel på, hvordan du så griber det an på Åsen og så på Pedersgata? Er der forskel på, hvordan du skal...

Interviewee: Det ved jeg egentlig ikke kos... Fordi jeg er mest på Åsen. Så akkurat kos vi griber... Men det vi jobber med nå felles er på en måte og lage noen... Du sa, som så det er definert i søknaden med den ene setningen, vi jobber litt med å ta fram noen som hovedord, begreper og setninger, og NEB prinsippa... Og både oversette de til norsk, for det vi ser når vi har dialog, det er ikke det samme vi legger i... Vi merkede da vi skulle oversette at vi la

forskjellige ting i forskjellige ord. På engelsk og på norsk. Så ***, som ledet arbeidspakke 2 Pedersgata og meg, hadde tolka noe forskjellig fra engelsk til norsk. Så det er en ting vi jobber med – å sette opp en ordliste. Kanskje ikke konkrete definisjoner, men en ordliste med... Her er det noen hovedting i NEB og hva betyr det. Så vi på en måte kan ta oss med videre inn i diskusjoner, uten at det skal være definert her som skrevet i stein, men som et utgangspunkt i diskusjoner. Så ja... Men bra du tar dette opp, for jeg tenker å prøve og skrive... Trekke essensen ut av svarene. Et annet eksempel er grafisk profil. Vi skal ha en grafisk profil for NEB-STAR prosjektet vårt, og der og ser vi ganske mange meninger på hva er vakkert og inkluderende når det gjelder profil, farger og former.

Maria: Jamen er den der ikke allerede? Der er jo brukt noget på hjemmesiden?

Interviewee: Ja, men den er til kommentar nå. Og der er vi litt uenige. Så det er og et sånn eksempel da. Og hvordan håndterer vi det? Det sånn et veldig konkret og praktisk eksempel med... Passer denne grafiske profilen til det vi har lyst å fremstå sånn ut av, eller liksom... 'Is this us?' Og vi har noen kunstelementer... Bryter de med den andre profilen? Bør de bryte med det? Bør de passe sammen? Betyr homogent vakkert? Sant? Alle de tingene nå, bare følelser... Det blir sagt såne ting som 'den høyt utdannet grafiske designer som har laget dette, hvorfor skal din mening var vær mer verd end denne personen sin mening?' Ja, hvorfor det? Vi er i NEB.

Maria: Kaste det hele op og...

Interviewee: Ja, kanskje. Nei men det er såne ting... Da plutselig blir det veldig, ja. Fordi det var ikke en inkluderende prosess å lage den grafiske profilen. Den ble lagt sånn, og ikke for å henge.... Men...

Maria: Nei det er bare ét eksempel på...

Interviewee: Ja denne person fikk beskjed på at gjøre det slik, men i et NEB – og dette var veldig tidlig, sant – men i et NEB perspektiv... Burde vi ha gjort det på en annen måte? Og det er de tingene vi en måte lærer oss nå. Ikke bare følge de vanlige 'vi har fremdriftsplan, et pott med penger, vi skal levere dette'. Og der kjenner jeg på litt utrygghet faktisk. Jeg har en lang erfaring, men dette er utenfor min erfaring. Denne måten å jobbe på. Så... Hva betyr det å være inkluderende da?

Maria: Men I har jo de her demonstrators... Hvornår skal de starte?

Interviewee: Ja så egentlig skal vi begynne å teste nå, så vil det være et mulighetsstudie nå som beskriver området med potensiale og utfordringer. Så vi beskriver nabolaget rundt, vi beskriver de som er der, vi beskriver planene for området og sånn, og så beskriver vi hvilke verktøy vi skal teste og når. Så beskriver vi en for eksempel kvikktest anskaffelse av kunst eller kunstner. Vi beskriver 'Bar code', oversetter Utrecht sin modell til en Stavanger modell

for å teste. Men vi skal... Det er først måned tolv, altså om fem måneder, da skal vi ha gjennomført de første... Deploy demonstrators, står det i søknaden. Så egentlig utført noe da. Men vi har jo hatt innovasjonscamp, fremtidens klasserom for eksempel, så vi har begynt med noe, men ikke de store tingene.

Maria: De store ting... Er det de to demonstratorsne?

Interviewee: Eller de verktøyene, som er beskrevet i søknaden. Så innbyggerapp, digital tvilling, oversette bærekraftsprogrammet fra sustainable til regenerative. De tingene. Så vi har ikke begynt på sjølve jobben. Vi har bare beskrevet hvordan de verktøyene kan påvirke planene for området på en måte. Og så holder vi på å sette opp en fremdriftsplan. Vi bør starte med Kvikktest fordi det er en kjent prosess som har et visst tidsløp, og vi trenger et halvt år. Derfor bør vi starte med det tidlig, sånn at ikke det kommer når alt annet er gjort liksom.

Maria: Men det indgår som en del af demonstrators?

Interviewee: Så demonstrators betyr egentlig bare et demonstrationsområde, ikke sjølve testenene.

Maria: Nej men testene skal vel fortsatt foregå inden for en 12 måneders ramme?

Interviewee: Ja, og så skal de testes på neste sted de neste 12 månedene, eller jeg testes om igjen eventuelt. Det gjenstår at...

Maria: Ja så det som I nu har vedtaget, det er at kvikktest må ske først. Men hvornår skal det starte? Du siger nu her?

Interviewee: Ja så vi har ikke avtalt møte, men vi har avtalt nå rett etter påske må vi sette oss ned og lage en plan for kvikktesten og få den utlyst. Så jeg tenker den blir lyst ut i mai og så må de få tid til å svare, og så starte det da kanskje i august, for eksempel. I don't know. Det er sånn lidt åpent ennå.

Maria: Ja det er fordi, jeg slet ikke har nogen måneder eller noget oppe i mit hoved, så jeg prøver at få lidt forståelse for...

Interviewee: Så måned 1 var oktober og måned 6 var marts, og der sku vi egentlig ha levert mulighetsstudie, men det er utsat en måned. Så vi er egentlig i måned syv nå, og da har vi... Måned 6 til 18 er første testperiode, så nå. Så vi har 'watch the space', så du må bare bli med på noen af de her demonstrators og ting og tang hvis du vil det. Men det der vi... Det er der vi er nå.

Maria: Er der noget, som har ændret sig drastisk fra det, som man har tænkt i starten skulle være en del... Altså det har været åbent... Det har ikke været sådan, at nu skal vi placere den her ting her eller noget, men...

Interviewee: Jeg tror at det som har endra seg drastisk er at mange av os ikke var direkte involvert i søknaden. Trodde det skulle være mer konkret, mens sånn som jeg opplever det nå det, så handler det like mye om prosessen. Og refleksjon... som det du faktisk gjør. I stedet for en fysisk ting så er det å gjøre noe, reflektere over det og på en måte... Så det vi har gått fra er co-creation der, og igjen, måten man skal jobbe på i et prosjekt er egentlig at alle skal ta ansvar og bidra. Det sker ikke. Så folk sitte og vente på at noe skal skje. Mens egentlig i NEB så er tanken, og her er den drastiske endringen, at alle skal ta initiativ til at det, vi har sagt skal gjøres, skjer, så ikke bare jeg som work package lead eller *** som work package i Pedersgata som skal facilitere alt. Alle skal bidra, og det skjer ikke. Og det er en sånn frustrasjon nå 'Men hva er det vi skal gjøre?'. Så det er det som har kanskje, om ikke endret sig drastisk, som har... Det var veldig sånn halleluja i starten 'nå skal vi i gang med noe spennende', og så skjønnte ingen heilt hva vi skulle gjøre, og vi er fortsatt inne i den der... 'Kos går vi videre? Hva er egentlig målet? Hva skal vi levere?' Så det er kanskje det som er det drastiske. At å snu hodet fra at vi skal levere et konkret produkt, et bygg, et kunstverk, en rapport til... Vi skal gjennom en prosess. Så det for meg er den største endringen, kanskje. For jeg trudde jeg skulle få et eller annet og så skulle jeg teste det på site. Her har du dette – gå og prøvd den der borte i ditt byggeprosjekt? 'Okay, dududu... Narh funka, funka ikke' Nei, det er ikke sånn det er. Og det tror jeg smart og kult og hele hensikten fordi, hvis igjen, skal vi endre kommuneplanen mot 2030 som er veldig få år til, til klimanøytral, inkluderende og vakkert – bærekraftig, inkluderende, vakkert – så må vi jobbe på en annen måte. Vi må ha en god prosess, og vi må teste andre ting. Det er jo... Så da øver vi oss jo på det.

Maria: Nu har vi jo ikke så lang tiden igen, men det var et sidste tema, som jeg gerne ville koble på, og det er jo bærekraft. Fordi det er jo også vældig centralt i NEB, og egentlig så er der jo den her idé om at 'sustainability matches style'. Altså der bliver lavet den her kobling mellem æstetik og bærekraft. Hvordan... Det bliver jo nok også et lidt stort spørgsmål, men hvordan ville du sige, at det kommer til udtryk... Altså hvad der det for nogle ting, der kobler sustainability og style... For det må jo også snævre..

Interviewee: Ja, og det jeg tror i... Hvis jeg går ut av NEB og ser på min egen karriere, så har vi ikke vært, men nå merker en enorm endring i bransjen, bygge- og anlegsbranchen, på akkurat det. At før så var det greit 'okay vi jobber med energi'. Det var veldig teknisk. Vi reduserer energiforbruk, sant, alle de tingene som vi snakket om innledningsvis før vi begynte på intervjuet. Men nå... Altså mennesker trives ikke, og vi bygger ned byene våre. Så vi ødelegger det som gir oss liv. Vi fjerner ett og et tre, for eksempel, i byggeprosjekter. Det er jo ingenting at vi fjerner disse treene for det er bare to trær. Men hvis hvert eneste sted gjør det så har vi ingenting igjen. Så det vi ser er... Skal vi både som mennesker trives, så kan det ikke bare være funksjonelt. Det kanskje ikke bare bruke litt energi hvis ingen har det godt der. Men hvis vi blir syke av å være der, hvis naturen ikke klarer å regenerere seg. Så jeg tror

det er mye mer sånn helhetlig, holistisk tankegang som kommer nå. Og og på økonomi. Vi ser... Du får ikke leid ut hvis ikke disse menneskene vil være i det bygg. Altså min egen hverdag... Altså bare å flytte inn... Jeg trivdes godt der vi satt før, men energien jg har hver dag bare jeg kommer inn her. Det har for meg... Dette er virkelig bærekraft fordi vi trekker naturen inn, vi bidrar til et bygg som ikke fungerte, og nå fungerer det på en helt annen måte. Det er fullt med liv. Ikke bare for oss som er her, men for omverden rundt. Det er åpent, det er tilgjengelig, velkommen inn. Hele den der tankegangen. Og det hadde heller ikke funka hvis det bare var bærekraft, hvis det bare var miljø. Og så er det og at... Jeg tror at det som er vakkert kan også endre seg. Hvis du tenker sånn litt dystopisk på det. At det at naturen overtar litt igjen. At det ikke er grønn plen, strigler, beine kanter og sånt. Når begynner folk å skjønne at jo, men en eng med naturlige blomster som er veldig vakker, kanskje vår og sommer og mindre vakker på høsten, men det okay for det er naturlig. Eller som jeg sa med betongen her. Fordi det er gjenbrukt så har det sin egen... Så er det vakkert fordi det har et liv. Så jeg tror de tingene kobles mer, både bevisst og ubevisst nå. Og så, igjen, hvis det er et sted mennesker og natur... Eller altså natur og mennesker er en del av det og skal trives, så er det... Så vil vi på en måte gjøre det på en annen måte. Og for kommunen så er det det veldig lett for de i kommuneplanen å sette av arealer, eller, men det å beskrive en kvalitet, og der man kobler estetikk til kvalitet, kos skal de beskrive det? Og det er noe vi må kanskje se gjennom NEB. Altså kos sikre vi... Og det for eksempel en ting vi snakke om med Utrecht og den der Bar Code. Så spurte vi 'Hvordan ivaretar dokka det vakre? Kos definerer dokka kvalitet?' 'Øhhhhh', sant. Da var det lett å si hva er miljø. I forhold til mobilitet: Du skal kunne gå til skole, butikk, helsetjenester, lalalalala. Men skal det være vakkert der du går? Hvor mye grønt er det? Og vi kan sette en blå-grønn faktor. Men er det... Gjør det at det er vakkert?

Maria: Ønsker I at komme frem til.... altså siden I spørger....

Interviewee: Ja så tenker vi... Det vi ønsker å komme fram til er en prosess, en metodikk, en metode for hvordan man eventuelt kan få det med uten og så si 'det må være to kunstnere og fire bilder' liksom. Det er noe med å si prosessen. Hvem bør involveres hvornår? Hvem har en rett til å føle seg inkludert eller vakkert, eller... Har ikke svaret. Har ikke peiling. Syns det er kjempe spennende. Og så tar vi dette med oss inn i andre prosjektorer og. Du merker at gå tilbake til vanlig jobben å sitte og diskutere noe miljømessig, så har jeg plutselig estetikk med meg med inn i det. Og så begynner jeg å spør litt andre spørsmål. Jamenn hva betyr det for dokke som skal flytte inn her? Kos ønsker du at ha det rundt deg? Og så stiller jeg litt sånn andre spørsmål enn som ingeniører sånn utenfor min rolle. Men når jeg skal ivareta miljø, så har jeg plutselig sånn andre koblinger til hva det kan bety. Så alle må bare være med på NEB og så fikse vi... Det var vel nesten det vi rakk nå hvis vi...

Maria: Ja du må gå.

Interviewee: Men hvis du ikke har fått det du trenger med... Om du trenger noe oppfølgings spørsmål så...

Maria: Ja det kan være, men så skriver jeg til dig. Og så er vi jo heller ikke så langt væk.

Interviewee: Sant...

Interview E

Maria: ... som vil indgå, så hvis du har nogle spørgsmål til det, så er det jo bare og spørge. Først så tænkte jeg lige at ville høre lidt om: Hvad er din stilling? Hvad er din rolle her hos Nordic Edge? Om du ved hvordan I ligesom kom ind i NEB-STAR. Og så vil jeg gå ind i de her begreber der. Så kan du fortælle kort hvad er Nordic Edge, og hvad gør du så her? Hvad er dine arbejdsopgaver?

Interviewee: Ja. Nordic Edge er jo en non-profit organisation, der arbejder sammen, der arbejder for sine medlemsbedrifter for at bistå dem i at skabe samarbejder, i det hele taget, komme til en mere bæredygtig og smartere by, eller samfund. Og der er medlemmer fra både academia, det offentlige og det private. Og min rolle er jo, at jeg leder Innoasis som er et hus, som er tiltænkt at være både den fysiske hub, men også en værktøjskasse for vore medlemmer, hvor man både hjælper dem med at selvfølgelig møde andre i netværket, men også fordi vi tilbyder tjenester, der går på, at vi kobler kapitalen med startups eller talenterne med startups, eller hjælper til internationalisering og eksport. Og vi skal også udvikle. Altså huset i sig selv kan man komme til at teste løsninger, men det er også noget vi skal videreudvikle og få nogle task labs på plads, så man kan bruge huset som en testarena også.

Maria: Ja. Jeg glemte egentlig at høre dig. Jeg har jo lavet nogle interviews, og der har jeg ramt rundt 40 minutter. Går det fint, at vi går lidt over den halve time, eller havde du?

Interviewee: Ja vi kan måske prøve at holde det til en halv time.

Maria: Ja, det er bare... Jeg tænkte, at det var meget godt lige at vide. Ved du hvordan I blev en del af NEB-STAR? Så hvad var jeres vej ind i det?

Interviewee: Jeg tror... jeg faktisk lidt usikker hvordan Nordic Edge kom ind i det, men jeg forstod det som i at med den her ansøgning så var det academia der tog første initiativ, og så blev Nordic Edge koblet på, og så tror jeg, at det er Nordic Edge, der ligesom har bragt de private selskaber med i det her. Men jeg har jo tidligere arbejdet i Helen & Hard, som også var med, og vi fik jo forespørgslen fra Stavanger Kommune, som på en måde ledede det der med at få forskellige stakeholders ind. Men jeg forstod, at det er meget unikt sammenlignet med Blox Hubs' NEB projekt, som hedder Desire, at de har jo netop ikke den der hverken lokale forankring med nogle meget fysiske steder som vi har i Stavanger, og heller ikke direkte kontakt til dem der faktisk ejer... Eller dem der ejer ejendommen er projektet. Så det gør det lidt mere konkret på en måde.

Maria: Ja. Men de her fysiske områder. Kan du fortælle lidt om det? Ved du, hvad der skal ske?

Interviewee: Ja der er to områder i NEB-STAR projektet. Det ene er jo Pedersgata og det andet er jo Site 4016. Og jeg tror faktisk det var sådan også at de private kom med. De var begyndt at udpege de her områder, og i begge områder kan man jo sige at Smedvig ejendomme er en stor aktør, der ejer meget ejendom, og på den måde så har man jo også lidt nemmere for at udføre tester og i det hele taget realisere, ja, projekter på sigt. Men jeg tror også at de her områder blev udvalgt, fordi de er i transformation. Og så er det interessant jo, at det er to vidt forskellige transformationsområder. Fordi Pedersgata er jo en urban gade, hvor der allerede er, selvfølgelig, en transformation på vej. Det er en gade med enormt meget engagement. Der er allerede en debat om udviklingen går den rigtige vej og så videre. Så er der allerede meget, kan man sige, brugere der er inddraget og har en mening. Men Site 4016 er jo et industriområde som mere er, vil jeg tro, ikke et sted for mange, der bor i området, fordi man ikke forholder sig til det, fordi det har ingen urban karakter, det har ingen grøn karakter. Det er ren industri. Der er jo kun parkering, asfalt og industribebyggelse, og hvad er der... 16 træer. Men det er jo også meget interessant i forhold til, at man kan udveksle mellem de områder, ikke. Jeg tænker det også er en fordel, at de er så forskellige. For det man på en måde tester ud i Pedersgata kan måske informere det andet område og vice versa. Så er det også det der med at Pedersgata har jo i sig selv iboende kvaliteter, som måske er lidt sværere at finde på Site 4016, hvor man ligesom skal have tilført og bygget op.

Maria: Det tænker jeg, at vi kan komme lidt mere ind på, altså det mere æstetiske i... Det er jo netop det, jeg også gerne vil høre dig sige noget om i relation til de to områder. For jeg har jo læst projektbeskrivelsen, søknaden til EU, og tænkte, at det kunne være, at der var nogle, der kunne uddybe lidt. Altså hvordan skal det forstås? Og de ting der så er planlagt... Hvad lå bag det? Jeg er jo interesseret i æstetikdelen, som vi ved er en af de tre værdier, som der skal være med i det, der bliver eksperimenteret. Og det bliver jo i NEB-STAR bliver der jo både brugt ordene smukt og attraktivt, eller vakkert er det jo på norsk, men... og æstetisk. Og i New European Bauhaus der står der først og fremmest at det æstetiske er det her 'quality of experience and style, beyond functionality.' Og det blev oversat på den norske hjemmeside, NEB-STAR hjemmeside, til "kvalitet og stil, udover funktionalitet." Så jeg ville spørge om du kunne sætte nogle ord på sådan... Hvad tænker du så at... Hvad er det her æstetik? Hvad handler det her om? Kvalitet og stil udover funktionalitet i den her bymæssige kontekst.

Interviewee: Jeg tror jeg først og fremmest, at æstetik er et begreb, man skal øve sig på at tale om og få et sprog på. For i projekter er det meget vigtigt med brugerinddragelse, eller inkludering. Og i det så tænker jeg, at man må et sprog på, så man kan kommunikere både mellem dem, der faktisk arbejder med æstetik, en arkitekt og designer, et sprog som man kan kommunikere med til dem der ikke til daglig arbejder med det. Jeg tror i sig selv, at begrebet... Jeg tror, det svært og på en måde både definere, hvad man synes er god æstetik, og ja i det hele taget få sat ord på det. Man kan jo ikke få den dialog, hvis man ikke formår at tale mere om det. Og selv for arkitekter kan det være svært at beskrive en oplevelse og en

æstetik. Man kan selvfølgelig gøre det med farver og i det hele taget... Og det er jo meget interessant, men det vigtige med det er jo, at det er jo et begreb, som er, på en måde, er forduftet lidt, eller... Det er måske ikke så nemt at måle, og hvis man ser på kommunens planer og alt, så er der meget få ting, der definerer æstetik på noget.

Maria: Når du siger kommunens plan, hvilken plan tænker du på? NEB-STAR, eller?

Interviewee: Nej, mere sådan overordnede planer for kommunen. Kommuneplaner og sådan noget. Jeg tror ikke, at man finder meget om krav til æstetik, man finder krav til funktionalitet, som du var inde på, man finder krav til klima. Men måske ikke så meget på æstetik. Så jeg tror, det er rigtig godt, at det begreb er kommet ind som en vigtig del af, hvordan vores byer skal se ud. Det er ligesom på sådan noget begreb. Og så er det jo, som jeg var inde på, at der var meget stor... Hvis man skal tale om æstetik inde i Pedersgata kontra Site 4016, så er det jo klart, at der er måske en... Pedersgata har jo en æstetik, som er måske mere appellerende og nemmere at sætte ord på, og hvor der er meget identitet at bygge videre på, imens Site 4016... Der må man måske begynde at tale om, hvad er det for en æstetik, man vil have, og hvordan kan vi skabe et den, ikke. Men jeg tænker jo, at æstetik er en meget stor del af menneskers oplevelse af en by og en arkitektur og et rum. Og jeg tror jo på, at det at give gode oplevelser kan være med og inspirere mennesker i dagligdagen. Så man får det bedre eller bliver inspireret til at gøre noget, eller ja.

Maria: Ja. Jeg kunne godt tænke mig at spørge lidt mere ind til Site 4016, fordi ved du... Altså nu kommer du jo også fra Helen & Hard, som jo vel er med i det område. Ved du, hvad det er for nogle overvejelser, der så ligger om området. Er det så det du siger... Jamen det er jo et område, som ikke har denne her urbane karakter, men er det tanken, at det skal kunne noget andet i fremtiden?

Interviewee: Ja jeg tænker at det, det i hvert fald skal kunne er at starte... Altså at det i hvert fald skal kunne tale sammen med omgivelserne. Jeg tror ikke, at det er det store mål at få... Som jeg har forstået det, så er det tanken og formålet at koble det på byen i større grad, og det handler selvfølgelig om at skabe forbindelser og... Men der er også et ønske om på en måde at dem, der bruger grunden, kan tage det i brug, men jeg tror ikke, der er en ide om, at det selvfølgelig skal blive ligeså urbant som Pedersgata. Det er to... Det skal jo stadig være et industriområde, men det kan jo være tilgængeligt alligevel. Og man kan jo have funktioner der, som er interessant at bruge om eftermiddagen. Eller altså nu åbner der jo en cafe, ja så... Og så er det jo også det der med, at man overvejer for eksempel at udstille lidt, hvad man laver i byggerierne. Det kan være, at man udstiller maskiner eller produkter eller tilgængeliggøre på en måde ligesom det, der foregår. Og så er det jo meget interessant egentlig det at på en måde at tilrettelægge for, at produktionen foregår i byen, i stedet for at det bare, altså...

Maria: Ja er så langt væk. Men har du så en idé om, hvad det er, der repræsenterer de æstetiske greb eller æstetikken i det område? Altså i det der er snakket om nu, eller planlagt

nu for området. Kan du lave en kobling mellem jamen det er her at... Det er de her ting, der udgør æstetik i det område.

Interviewee: Jeg tænker jo, at der er meget eksisterende bygningsmasse, der skal genbruges, så det vil jo udgøre en del af en æstetik. For det er jo også meget interessant og tale om æstetik, når man genbruger byggerier. Fordi hvis vi skal starte med... Og man skal jo også genbruge materialer i det hele taget... Og ligesom det byggeri, vi sidder i nu... Hvis man skal genbruge materialer, så skal man jo begynde at tale om en ny æstetik, måske. Man kan ikke forvente, at alt ser ligeså poleret og pænt ud som byggerier. Så det var noget med at finde en balance på, eller skabe en æstetik ud af det. Og det kan jo handle om at skabe balance mellem noget, der er meget groft eller upoleret, og så noget der måske mere poleret. Eller at det man tilføjer har en anden varme, end det der stod der fra før, og så videre. Så jeg tænker jo der ligger noget æstetik rundt bare det med genbrug af byggeri. Jeg tror også, at man ønsker ligesom at genbruge andre materialer til at bygge nyt med. Men så tror jeg jo det, at bare indføre mere grønt i det område vil være en vigtig del af æstetikken og oplevelsen. Per i dag fremstår det meget gråt, og det er jo nærmest kun forbi biler. Så det vil være vigtigt.

Maria: Er der en... Hvem er det, der bliver tænkt på, der skal få gavn af de her... i det her område?

Interviewee: Det vil både være alle dem der arbejder i området og dem der passerer igennem, men også dem der bruger grunden. Ikke fordi man forventer, at folk skal flytte ind, for man vil jo ikke lave boliger, men det vil jo være en vigtig opgradering, tænker jeg, for hele området, både som en passage og et sted, man kan opholde sig.

Maria: Ja. Du nævnte, at der var store forskelle på de her områder. Det var også noget, jeg ville spørge ind til. Så du sagde noget med, at på Pedersgata er der jo en i forvejen god interesse og involvering, men der er jo også en identitet i området. Er det fordi identitet også så egentlig spiller ind på æstetik?

Interviewee: Ja jeg tænker vel mere, at æstetik kan være med til at skabe en identitet. Så det Pedersgata har er jo selvfølgelig... Jeg tænker, at der er det nemmere at sætte ord på, hvad det er for en æstetik, der er. Jeg kunne mærke, at det stadig er lidt inden at beskrive æstetikken på Site 4016. Men i Pedersgata så kan man jo beskrive det både selvfølgelig med den gamle træhusbebyggelse, men det er jo også i stor grad den der... Hvad hedder det... Altså det er meget mangfoldigt og rigt. Altså der er stor variation, og der er en blanding af nyt og gammelt, og der er en blanding af ulige skala, så det er ligesom en meget sådan varieret byområde, kan man sige. Og så er der vel alligevel noget, som er gennemgående i forhold til bebyggelsen. Og så er der jo selvfølgelig også bare nogen byggerier, der har en stærk identitet i sig selv.

Maria: Har Helen & Hard været involveret... Eller er de involveret på nogen måde i Pedersgata?

Interviewee: Ja altså Helen & Hard har jo arbejdet meget i Østre Bydel og projekter i Pedersgata. Så er der jo Vindmølleparken-projektet, som jo æstetisk set bygger meget videre på den gamle træhusbebyggelse. Man har ligesom prøvet at skabe en mere urban bebyggelse, hvor de samme typer moduler er sat sammen i en mere landsbyform kan man sige, og har jo også lavet Bellies – rehabilitering af Union Canning – som jo er også er interessant i forhold til en æstetik, og hvordan man genbruger en gammel fabrik, og hvor der ikke er mulighed for at genbruge den hele, men er mere lidt sådan eksperimenterende transformation, hvor det kun er dele af bygget, der står tilbage. Som jeg tænker alligevel giver en meget stærk identitet. Eller koblet på den historie, der har været der. Og så har Helen & Hard også lavet reguleringsplan for hele Mølleneset, altså det der siloområde. Så det indgår ligesom også i Pedersgata tankegangen, og har også haft andre projekter før.

Maria: Ja, er det også noget som er med i NEB-STAR? Hele vejen derned?

Interviewee: Ja, det tror jeg.

Maria: Ja fordi det er faktisk ikke noget, der bliver... I hvert fald ikke i de ligesom første beskrivelser af de her demonstrators. Der er det jo ikke noget, som fremgår, men det kan være, det fremgår sådan lidt i nogle arbejdsplaner, som ligesom er dem som er lidt sværere at finde sammenhæng i.

Interviewee: Og så troede jeg jo også, at det der Sulangkvarteral var med, hvor Helen & Hard har lavet en skitse for den her urbane folkehøjskole kan flytte ind.

Maria: Ja, er det også Stavanger Øst, eller?

Interviewee: Det er nede ved siden af Vindmøllebakken og Mølleneset.

Maria: Okay, og ja de er vel også med i projektet. Den nye folkehøjskole. Jeg ved jo ikke, hvor mange diskussioner eller møder, du har været med til, men er der noget, der har ændret sig? Så noget man har tænkt i starten, og så har man gået en anden vej i stedet for, sådan generelt i projektet?

Interviewee: Det kender jeg ikke så meget til, men jeg forstår, at det der går på co-creation er blevet en meget stor del af det, ja.

Maria: Og det her sprog, som du snakkede om med æstetikken, hvordan vil du så beskrive det i forhold til det projekt her?

Interviewee: Nej jeg synes jo, det er interessant. Jeg synes, det er interessant at få en fælles diskussion af, hvad god æstetik er, eller hvis man skal få en brugerinddragelse i Pedersgata, så er det jo et meget sådan mangfoldigt målgruppe, man burde tale med. Og der er det jo både

en kunst, hvordan man går i dialog, for det kan handle om alt om alder og kultur og forskelligt, så det er noget med at nå ud, for tit hvis man inviterer til et sådant møde, så kommer jo bare de samme mennesker, der altid stiller og har meninger om det tema. Men netop i Pedersgata, så er der jo rigtig mange, der bruger gaden, som aldrig ville komme på et sådant måde. Så hvordan når man ud til dem? Og igen, hvordan kan man få, altså, mennesker til at sætte nogen ord på, hvad det er for nogle kvaliteter i Pedersgata, de gerne vil beholde. Hvis man også skal tale om æstetik og ikke bare, at de vil beholde en butik eller sådant... Hvis man skal nå til det, så skal man jo klare ligesom og beskrive oplevelser mere, tror jeg.

Maria: Ja, og hvordan gør man det i det her projekt, eller er det noget som...?

Interviewee: Jeg troede, det var en del, men jeg kender det jo bare fra Helen & Hard, siden vi i hvert fald har diskuteret det... At det ville være interessant. Det er jo ligesom... Ja, for det der jo sker i Pedersgata er jo... Eller det mange kritiserer er jo, at dem der har været der i mange år flytter, og ja der sker en sådan gentrificering, som gør, at nogen grupper måske ikke længere kan finde sin plads. Og jeg tænker jo en af kvaliteterne til Pedersgata er jo netop, at det er et meget mangfoldigt miljø. Så hvis det ender med at blive kun en restaurantgade, som bliver... Så vil man jo tabe kvaliteten af, hvad der har været i forhold til menneskene, der kommer der. Og en af de ting Helen & Hard i hvert fald har gjort, er jo for eksempel at lade unge multikulturelle tale med unge multikulturelle, for eksempel. Sat unge mennesker i stand til at gå ud og tale med sine egne, i stedet for at arkitekten gjorde det for eksempel. Det kan jo være en måde, men jeg har ikke nogen svar på det her. Men jeg tænker, at det er en del af det, hvis man virkelig skal have involvering og inkludering i Pedersgata, så skal man jo virkelig være god til og både skabe rammer og tale om det.

Maria: Ja, så det vil så sige, at for dig så handler æstetikken jo så egentlig også om at få flere perspektiver i spil.

Interviewee: Ja, det tror jeg det handler om, hvis man skal inkludere, for jeg tror æstetik er jo på nogen måder individuelt.

Maria: Men det leder egentlig os meget fint over til det sidste, som var at høre lidt om koblingen til bærekraft. Fordi i New European Bauhaus der er det også meget centralt, at centralt, at 'sustainability matches style'. Det er jo målet, at de to ting skal matche. Og hvordan vil du så sige, at det ses i NEB-STAR? Nu har du jo nævnt noget om måske noget social bæredygtighed, men...

Interviewee: Jeg tror, det handler om at... Altså det kan handle om alt fra, at det, der ser smukt ud, eller det tager man altså bedre hånd om, og så bliver det mere varig. Det kan være et perspektiv på det. Og så er det jo det, jeg var inde på med oplevelsen. Altså det kan være alt for, at det... Altså for eksempelvis i Vindmøllebakken, som der er et co-living projekt, er der lagt stor vægt på, at fællesarealerne skulle have en høj kvalitet og en god æstetik for, at de skulle indbyde til brug. Og det er jo en måde og ligesom lade æstetikken at give en særlig...

Eller æstetikken påvirker adfærd, kan man sige, ikke, og så er det jo også i forhold til det, som jeg inde på, at hvis vi skal genbruge mere, så skal man jo også begynde at tolerere en ny æstetik. Så jeg tror, der mange forskellige perspektiver, der er interessant i forhold til ord... Ja hvordan æstetik kan påvirke det bæredygtige.

Maria: Ja. Er der noget sådan i de... Du har jo sagt det med sådan en genbrugen. Det er vel det, der er centralt på Site 4016. Men er der andre koblinger til stede der også, som altså ikke går på materialer? Nu siger du, at det også skal være et område for dem, der bor i området. Hvordan? Hvordan laver man så den kobling mellem æstetik og så en, social form, måske, for bærekraft i det område? Hvor vil det komme til udtryk? Fordi der er jo nogle mennesker, der bruger en bygning, men så er der nogen, der jo selvfølgelig ikke har det samme forhold...

Interviewee: Det kan jo handle om alt fra at skabe en æstetik, der er inviterende for. Det kan jo handle om så enkelt som bygningernes udvendige udformning, og hvordan de møder bakkeplanet, og at man faktisk føler, at man er velkommen ind i et område. Men det kan jo især i det område tænker jeg jo bare det, at det her område får et løft æstetisk i alt fra, at det bliver grønnere til at det bliver... Hvad hedder det... Ja i det hele taget at få en æstetik vil jo gøre at folk taget det i brug mere.

Maria: Jeg tænkte som sådan en af de sidste ting, at det også kunne være interessant at spørge... Er der nogle steder, du ser, hvor at æstetik ikke nødvendigvis vil føre til bærekraft? Altså er der nogen æstetiske greb, som man har, altså... Hvis et område er smukt, så vil vi også tage bedre vare på det eller... Men det kan vel også være svært at sige, hvad der er smukt. Og vi ved jo fra tidligere, at vi har haft vores ideer om, hvad der er det gode, og så kommer vi lidt videre, og så 'nå nej, det var ikke så godt alligevel, så'. Ser du nogen udfordringer i at koble de to, æstetik og bærekraft?

Interviewee: Øhm.....

Maria: Altså du var også... På Pedersgata snakkede du jo også om, at der kunne være nogle udfordringer i den måde, man udvikler gaden på. Altså som jo også er det perspektiv, som kommer fra dem, der bor der.

Interviewee: Ja, det er jo ren på gennemføring. Altså jeg tror... Altså med Pedersgata så har de jo været enorm... Det er jo sket en fantastisk udvikling, for det er jo klart det, at det da er spændende med den udvikling, for det der sker er jo, at der er en aktør, der ikke bare tænker hvert enkelt hus, men tænker det som en områdeudvikling. Bare at få på plads de bænke har gjort en kæmpe forskel. For jeg bor jo selv tæt på Pedersgata og har været med til at opleve den ændring, der er sket. Men så er det jo både det der er spørgsmålet om, hvorvidt én privat udbygger skal definere et område, eller om der burde have været en plan for det i forkant, som var mere demokratisk forankret, eller hvad man skal sige. Og så er det jo også det der med, at ja, der er nok også en balance i, at et område på... Ja det du faktisk spørger om, som går på, hvor meget man skal... Hvis man polerer for meget, så kan det jo være, at man taber

den der charme, der lå i, at noget bare var meget gammelt. Og det er jo interessant i Pedersgata. En del af charmen er jo, at det er lidt trashy, eller hvad man skal sige. Så det er jo altid interessant. Så hvor meget skal man så renovere, og hvordan kan man beholde det der look på en hvis vis, fordi der er nogle af husene, der er blevet næsten for polerede. Der ligesom er blevet opgraderet, ikke. Men man kan også godt se, at kvaliteten på opgradering er faldet meget. For det første huse, der er blevet renoveret, til dem der blev renoveret sidst. Det hus, som Hekkan ligger i, er jo super lækker detaljeret og meget præcis varebrug. Jeg synes, at det har en højere gennemføringsgrad end de huse, som Meze ligger i, som jeg synes begynder at blive lidt sådan 'disneyficeret'. Fordi de fremstår bare for polerede eller som en kulisse... Jeg ved det ikke... Men det kan jo være alt for farvebrugen til at... Jeg tror også, at man kan få for meget farvebrug på en måde. Fargegata har jo sin æstetik, og så kan man lide det eller ikke kunne lide det, men det er jo lidt intenst måske...

Maria: Men hvad sker der, hvis det bliver lidt for 'disneyficeret'. Altså hvilke negative konsekvenser har det så for bærekraft i sådan den... Fordi man kan jo godt sige, at 'nå jamen det er jo miljømæssig bærekraft, at du tager vare på nogle huse, og de bliver opgraderede og tilbageført og identitet og kulturarv' og alle de ting. Men er der nogle andre aspekter som... Altså hvad er det for nogle aspekter, som det kan have en negativ indflydelse på i forhold til bærekraft? Det er jo et meget bredt begreb.

Interviewee: Ja det er jo i hvert fald i forhold til social bærekraft. Fordi her handler det jo også om, at når man renoverer, så bliver det dyrere, og så flytter folk ud. Så der er jo ligesom... Der er jo folk, der er flyttet ud, som hørte hjemme i Pedersgata. Så det er jo ligesom en del af det, den sociale bæredygtighed. Så er der jo også med materialebrug, men jeg ved jo ikke om de er bæredygtigt renoveret eller ej, det kan jeg jo ikke svare på. Jeg kender ikke materialebruget eller noget, men der kan der jo ligge noget. Men det er jo ikke sikkert, at det altid vil gå hånd i hånd, æstetik og bæredygtighed. Det er vel det samme med, at du kan lave noget, der er super bæredygtigt, fordi man tænker på energibesparelse, eller, men så er det måske æstetisk meget dårlig. Og det kan vel gå begge veje, at noget er meget æstetisk, men ikke så bæredygtigt. Så de følger jo ikke hinanden. Men de kan styrke hinanden.

Maria: Hvis man indfører flere træer og grøntområder og så videre på Site 4016. Det er så et æstetisk greb. Er der nogle udfordringer ved det? Kan der være nogle, ja, ting som det har en indflydelse på, som ikke har den effekt som, ja, er kun den gode effekt? Eller ja...

Interviewee: Det kan der sikkert være i forhold til brugen, ikke, og det kan der sikkert være i forhold til valg af planter. Ja, men ellers tænker jeg ikke, at der er nogen.

Maria: Nej. Det grønne er lidt mere...

Interviewee: Safe...

Maria: Ja det er lidt lettere at forholde sig til måske.

Interviewee: Ja, men selvfølgelig er der også grøntarealer hvor nogen har en bedre æstetik end andre.

Maria: Men hvordan ved man, at et område vil blive brugt, hvis man laver det grønt?

Interviewee: Man må jo lave også møblering og tilgængeliggøre det på den måde. Men et grønt område har jo også en værdi bare fordi man kan kigge ud på det, kan man sige.

Maria: Ja. Jeg tror, det var det.

Interview F

Maria: Nej, jeg blev introduceret til det igennem ***, og *** er involveret i det som partner. For jeg kom til ***, for *** havde undervist i et fag, jeg havde på første år, og fortalte om mine tanker og udtrykte, at det kunne være lidt gøyt at have et filosofisk perspektiv inde i det, og så foreslog *** så New European Bauhuas, fordi æstetik er så centralt der, som det er. Så det er lidt det, der er udgangspunktet for hele min opgave. Men som jeg skrev, så er hensigten jo at høre, hvad du tænker om det, æstetik og koblingen til bærekraft, og i bykonteksten. Som der også stod på papiret, så inkluderer jeg ikke navn direkte, men stilling og bedrift. Og jeg får slettet lydoptak og så videre, når projektet afsluttes – når jeg afleverer masteren i juni. Så hvis du har nogen spørgsmål til det, så er det bare at sige fra. Og så vil jeg starte med at spørge lidt om... Ja nu fortalte du lidt om Pedersgata og udviklingen nu her, men hvad er det du gør, og hvad er det så det er for en kobling til NEB-STAR. Vi starter med det lidt først, og så bagefter gå ind på mere sådan æstetik. Så kan du kort sige, hvad din rolle er hos Pedersgata Udvikling er? Hvad gør I?

Interviewee: Jeg er prosjektleder. Det er min stilling. Så... men det som jeg jobber med er udvikling. Altså å se på ka som er potentialet for de eiendommene som me har og hvordan me burde... Kam e burde gøre med de i framtiden. Og om det eventuelt er noe me må søke om og få godkjendt/avklart med myndigheter. Og og sørge for at de byggene er hensiktsmessige forbruket i fremtiden, enten det er publikum eller ansatte som jobber der, og at det ser fint ut selvfølgelig, og at det er trivelig og bidrar til en fint bymiljø for alle som bruker gaten og byen.

Maria: Ja, og hvordan var det så, at I blev koblet på NEB-STAR? Hvad er baggrunden for det?

Interviewee: Jeg kjenner ikke detaljene, men det er sannsynligvis nogen som har tipsa om at me burde være me på det prosjektet eller at Pedersgata området her er noe som passer fint til formålet med prosjektet kor man undersøke ka som er på en måte fremtidens bærekraftig

byutvikling. Så me har jo stilt vor ????? til disposisjon kan du si for kommunen og universitetet som administrerer og jobber med prosjektet. Så foreløpig så vet me ikke helt konkret i hvilken form det tar, for det er jo i tidlig fase ennå. Men ja, jeg håper at det kan komme noe spennende ut av det.

Maria: Og jeg går ud fra... Altså fordi NEB-STAR er jo lidt delt op i to; der er Pedersgata og så er der Site 4016. Men jeg går ud fra, at I er med i diskussionerne rundt her og ikke i andre deler?

Interviewee: Stemmer. Jeg har ikke hørt noe om Site 4016 annet end at de og er med på prosjektet.

Maria: Så hvad... Er der noget i NEB-STAR, som er fastlagt, om hvad der skal ske på Pedersgata på nuværende stadie?

Interviewee: Jeg tror ikke det er på en måte sagt noe konkret ennå om hvordan det skal materialiseres. Men nå er det ikke meg som jobber opp imot det prosjekt hos oss.

Maria: Nej, det er ***?

Interviewee: Ja det er *** som har vært vor deltager der ja. Men jeg vet at det har vært snakk om konkrete områder og eiendommer hvor me kanskje kan... Som me kanskje kan utvikle som en del av dette prosjektet.

Maria: Okay. Jeg har jo lest søknaden til EU, så...

Interviewee: Den er lang. Det er NTNU som har laget den.

Maria: Ja så... Og det kan være lidt vanskelig helt at gjennomskue nogen gange, hvad det så egentlig var, der skulle ske, og det virker også lidt overordnet. Men det er så fremdeles det overordnede?

Interviewee: Det tror jeg sikkert, at der er mange som lurer på... Hvordan dette blir materialisert fordi det er et stort prosjekt og mange mennesker involvert og mye penger. Så... Men jeg vet ikke mere detaljert om det i hvert fald ennå. Men det skal foregå over en periode dette her. Jeg regner med at me snart får vite lidt mer.

Maria: Okay, så ved du ligesom hvornår tidsfristen for, hvornår der sker noget?

Interviewee: Som sagt er det *** som er vor koordinator, så der må du nesten snakke med ***.

Maria: Okay, men *** kaldte jo dig chef æstetiker. Hvor kommer det fra? Du kalder dig jo projektleder.

Interviewee: Nei det er vel fordi at jeg tar en del beslutninger om byggene sine ytre fordi jeg og er arkitekt. Så jeg jobber med tegninger og fargesetting af bygg. Jeg ser på hvordan vinduene skal se ut og listverk. Hvordan skal det plasseres og hva farge skal de ulike byggene ha og sånt. Så det er vel derfor han kalder mig chefestetiker.

Maria: Jeg hadde lidt en mistanke om, at du nok kunne være arkitekt så. Det fremgår jo ikke på hjemmesiden. Jeg kunne godt have stalket dig på LinkedIn, men tenkte jeg likeså godt bare kunne høre dig. Men ja som vi ved, så er æstetik en af de her tre bærende prinsipper, der udgør New European Bauhaus. Og i den her søknad til EU, så bliver der jo brukt på norsk 'vakkert' eller 'attraktivt' og 'estetisk', og i New European Bauhaus bliver det hovedsagelig summeret til 'quality of experience and style, beyond functionality'. Oversat på denne nye NEB-STAR hjemmeside til 'kvalitet og stil, utover funksjonalitet'. Så jeg tenkte at det var bare en fin sætning at have som utgangspunkt og så spørge, hvad du så tenker, at det betyder? Kvalitet og stil, utover funksjonalitet? Hvis det er det, som er æstetik, jamen hvis du skal sette noen ord på det, hvad ville du så sige?

Interviewee: Jeg tror det handler om materialbruk, utforming, farger... På en måte alt som ikke er teknologisk, men som er veldig visuelt, som faktisk er det me som mennesker oppfatter, når me ser på byggene. Fordi... Noen tenker kanskje at nå skal me løse bærekraft med teknologi og med x antall centimeter isolasjon og gjenvinning av varme. Luft og ventilasjon og alt sånn. Men det nytter ikke hvor smart et bygg er hvis det ikke ser bra ut fordi det er de fineste byggene som står lengst. Og det er veldig dyrt å rive og bygge nytt. Så derfor tror jeg at det er helt essensielt, at hvis man vil være bærekraftig, at man prioriterer estetikk. At det ser vakkert ut, at man bruker ????? materialer, og da hvis det ser fint ut er det og sånn at det er mindre sabotasje. Du går ikke og tegner på et nymalt hus, sant, og så bliver viljen til at vedlikeholde også større fordi du er stolt av det som er vakkert, og du vil gjerne at det skal opprettholde sin skjønnhet, sant. Så jeg tror det kanskje er noe som folk glemmer litt. At det faktisk er veldig viktig at ting ser bra ut. Farger henger sammen med det. Noe som er grått og trist kan du godt kvitte deg med, mens noe som er fargerikt og interessant vil du gjerne have rundt deg, sant.

Maria: Ja, hvis du så skal sige... Kan du sige noget om, om de tanker på en måte er del af NEB-STAR? Jeg ved, du siger, at I er i startfasen, men har du set det udmøntret i NEB-STAR? I ideerne eller planerne eller tankerne om det. Hvad der skal ske.

Interviewee: Per nå så har jeg ikke det. Men jeg har jobbet med estetikk lenge før me hørte om dette prosjektet så... Her vil det jo fortsatt være veldig viktig i våre prosjekter og eiendommer uansett.

Maria: Men nu siger du, at vi glemmer, at det er veldig viktig for bærekraft at tingene også ser bra ut, fordi det holder lenger, men hvilke overvejelser ligger der så bak hvornår det så er et vakkert område eller... For hvem og hvornår?

Interviewee: Folk har jo selvfølgelig litt ulike preferanser, men når kommer etterhvert mer forskning og data på hva som er på en måte mer generell basis, frembringer en følelse av behag og noe er fint og interessant. Og da snakkes det jo blant annet om variasjon, men og orden farger. At de historiske sentre ofte blir oppfatta som mer attraktivt enn moderne områder faktisk. Så jeg tror ikke at Arkitekturopprøret har løsningen, men de har adressert noe viktig hvert fald. Det var gjerne større fokus estetikk faktisk historisk enn det har vært de siste 50 eller 100 årene, som skyldes litt at funksjonalismen og modernismen kom. 'Form follows function'. Og det skulle bli tatt med mange nye teknologiske framskritt på 1900-tallet, som det jo var. Så ville byggeindustrien og arkitektene og være en del av det. Og det har vel påvirket byggeri og arkitektur sånn at man har kommet litt... Distansert seg litt fra det å tenke på farge og ornamentikk og sånn. Jeg tror ikke løsningene er at kopiere gamle bygg, men løsningen kan være at være mere bevisst på hvordan man utformer bygg.

Maria: Og er der noget... Er der noget særligt, som Pedersgata kan eller muliggjør i forhold til æstetik i forhold til andre pladser? F.eks. Site 4016? Er der nogen forskel på sådanne pladser?

Interviewee: Det er jo veldig ulike områder. Pedersgata er jo en historisk bebyggelse som er kanskje mellom 100 og 150 år gammel. Mesteparten er det, mens... Er det Site... Hvad er tallet egentlig?

Maria: 4016. Jeg ved ikke, hvor det kommer fra faktisk.

Interviewee: Kanskje det er postnummeret.

Maria: Ja da det kunne godt være.

Interviewee: Det er jo et lidt mere industrielt og nytt område, så... Me får jo mye gratis i form av at selv om ting har vært slitt her, så er det jo et interessant gateløp, sannt. Det er litt topografi og det er litt variasjon i den eldre trehusbebyggelsen, sånn at når me renoverer og fikser det så bliver det jo... Det er noe naturlig med gaten som gjør at den og blir vakker når fiksa den. Selvfølgelig kan me jo... Me må jo være bevisst på fargebruk og hvordan me tilbakefører eller rehabiliterer for at det skal bli fint. Det går ikke av seg selv. Men det er et fortrin at me får jobbe med det historiske materiale, mens der ute så er det jo på en måte mindre human skala da, det er jo ikke en gate – det er store åpne plasser og tilrettelagt for bil og varetransport og industri, så... Det er kanskje en større utfordring for de sånt sett at gøre det område estetisk innbydende og attraktivt.

Maria: I har egentlig et godt utgangspunkt?

Interviewee: Ja me har jo det. De fleste syns jo at det... Der er jo en grund til at veldig mange liker sig i Gamle Stavanger og. Det er fordi folk syns det er charmerende med sånn bebyggelse som er gammel som er tilpassa seg terreng, topografi, gamle gateløp. Mer organisk.

Maria: Hm. Men hvis du nu skulle lege, at du ikke var pladseret her, men på Site 4016, har du så nogen bud på, hvordan man ville kunne gjøre til et æstetisk område eller plads?

Interviewee: Hmmm ja...

Maria: For på Pedersgata der snakker du om æstetisk greb som farger.

Interviewee: Det er klart at det kan du jo jobbe med der og. For det industriområde er jo ennå tristere når det groveste set bare er glass og beton. Og så er det jo ganske store flater på bakken, så hvis det skal bevege seg mennesker der og ikke bare kjørt... Jeg er lidt usikker på hvilke virksomheter som skal være der, men....

Maria: Jeg tror faktisk, der er meget byggeindustrien, men jeg er ikke helt sikker.

Interviewee: Det setter jo noe premisser da, sant. Da må du legge til rette for kjøretøy. Men hvis det skal være kontorer og folk som jobber der og så er det jo at se på at de delene av byggeriet bliver vellykkede og en skala som tilpasser menneskene.

Maria: Det kan være, at du også har sagt det, men de æstetiske greb på Pedersgata, som I jobber med, er fargene, og hvilke andre ting er de æstetiske... Hva udgør de æstetiske ting, som I gjør?

Interviewee: Ja, fargesetting av hus er jo en ting og velge riktige, holdt jeg på at si, historiske farger som er representative for deg når husene har blitt oppført og sånn. En annen ting er jo når hus er blitt endret over tid, så må man ta stilling til hvordan me skal rehabilitere det, og om me skal få tilbake for eksempel stilhistoriske vinduer, så vil jo det ofte være et stort løft hvis huset har blitt modernisert på 80-tallet. Så er det jo å velge riktig og listing og listverk på dører og vinduer. Men me har jo og jobber med... Me har sånn ting som er i gateområdet sånn som belysning. Me har lagt et lyskonsept. Jeg tror me har fått en bra gatelampe nå til mere vennlige temperatur. Altså 2000 galvin som er mye gulere enn 5000 som det var som passet sånn bedre med eldre bebyggelse. Og så er det noe historiske lykta som etterhvert skal monteres på veggene innafor i gaten som er på en måte en historisk stil som passe husene.

Maria: Er det sådan op over dører og sådan?

Interviewee: Det er vel sånn... Det kan plasseres over dører, men det trenger ikke være det. Det kan og være mere sånn gatelykter som du ofte ser i byer som henger ut fra fasadene. Det blir sannsynligvis på motsatt side av de lysstolpene som er på denne siden.

Maria: Der er lysstopler på den ene side kun?

Interviewee: Ja lysstoplerne er på den anden side.

Maria: Ja okay.

Interviewee: Ja så det er jo to ting. Det som er i gatene og det som er mer fasadene.

Maria: Hm ja. Du har...

Interviewee: Så bygger me og litt nytt av og til når... Noe plasser er det jo åpent, ledig areal og sånn og da er det at passe på at det passer in i miljøet. At det harmonerer for eksempel på motsatt siden av veien der er det et ganske stort nybygg, og der var det...

Maria: Er det der hvor Mano er?

Interviewee: Ja Mano og Yipps. Akkurat hjørnet der er gammelt, men alt andre er nytt helt borte til bensinstasjonen. Det var en parkeringsplass før, og så var det regulert et bygg for noen år tilbake som hadde... Det hadde ingen farge, og det hadde bare en lukket sokkel hvor det skulle være boder og sykkelparkering inne, og så var det vinduer som var litt sånn moderne da hulter til bulter, så der åpnet me jo opp soklen først og fremst sånn at me fikk glass og næringsvirksomhet som gjerne gir noe til gatemiljøet og fortau og publikum. Og så stilte me vinduer på linje, sånn at det ble en mindre stressende facade, mer harmonisk. Og så har me delt opp ganske mange bygg så me har delt opp i fire farger så det oppleves lidt mer sånn 'town houses' end et stort volume. Så det er jo estetiske grep da for å få det til å skli bedre inn i bygningsmiljøet. Det hadde me jo ikke trengt at gjøre. Me kunne jo ha bygd det som var regulert, men me så at det ikke var fint nok. Ja.

Maria: Du har jo allerede vært inne på det i starten, hvor du sier, at et smart bygg... eller bærekraftig bygg ikke nødvendigvis bare er et smart bygg, fordi i New European Bauhaus der er det jo veldig centralt også den her idé om at 'sustainability matches style'. Og mit spørsmål lyder jo egentlig på, hvordan du mener, at det så kommer til uttrykk i NEB-STAR, men det har du nok lidt svært ved at svare på. Og du har jo også vært inne om den kobling i jeres arbejde, men du kunne måske si noe om 'okay, hvordan er det Pedersgata så ser, at æstetik det kan føre til bærekraft?'. Eller hvordan henger det sammen med bærekraft? Sådan helt...

Interviewee: Det kommer jo an på hva definisjonen på bærekraft er. Er det da at redusere klimagass eller er det at folk føler seg bedre. Bedre mental helse. Så det er jo... Jeg ved ikke den eksakte definisjon på bærekraft.

Maria: Men det er jo noen ting, som I gjør her, som som alligevel er blevet anset til at stemme overens med NEB-STAR og den kobling?

Interviewee: Det er jo sannsynligvis fordi at me driver med en form for bærekraftig byutvikling. Me har kjøpt gamle hus som har vært i en dårlig stand, som har blitt rehabilitert og fikset for fremtiden så de kan stå i 100 år til som er selvsagt mye mere bærekraftig. Altså her er det jo infrastruktur. Det er en vei og det er strøm, vann og avløp, sånn at det... Me trenger jo ikke regulere og tage i bruk noen jomfruelig mark. Det er jo veldig bærekraftig. Og det er jo både de statslige og regionale planer veldig opptatt av - at me må først prøve forbedre å fortette å få mer ut av det som allerede er bebygd fra før. Så gjenbruke og transformere bygg der hvor du allerede har offentlig infrastruktur. Det er jo noe av det mest miljøvennlige du kan gjøre.

Maria: Du sagde, at det kommer også an på, hvad du legger vekt på i det bærekraftsbegreb.

Interviewee: Ja, det er klart. Gaten er jo blitt mer attraktiv og et sted som folk i byen kan bruke, og det kan jo hjelpe på det selvbildet folk har om byen, for eksempel at de tenker at dette en attraktiv by og her fins det plasser jeg kan gå og spise og ting jeg kan gjøre og øke trivsel til folk fordi de kan oppleve en viss form for urbanitet, og at det fins lokale steder de kan gå og treffe andre mennesker og sånt. Så det er jo mental helse, og det er mange lag som ikke bare handler om klimagasser da.

Maria: Hm. Så hvordan var Pedersgata tidligere?

Interviewee: For 10-15 år siden så var det jo mye kriminalitet, og mange uansvarlige eiere kan du kanskje si. Mange bygninger som var i veldig dårlig forfatning. Og mange var jo faktisk redd for å gå inne i gaten. Avisartikler snakke om drive by skyting og voldtekt, narkosalg og ja. Det var lidt sånn harry og et dårlig rykte i gata da på grunn av at det var mye i politi og avviserne om kriminalitet og sånn. Det er det oftest som skjer når ting ikke bliver vedlikeholdt og leieprisene går ned og så kommer det... Da oppstår det gjerne ulovlige ting.

Maria: Hm. Og det er selvfølgelig modpolen som I gerne vil hen imod. At det skal være en attraktiv gade. En plads hvor folk er trygge og har...

Interviewee: Ikke sant. Hvor de har det fint og kan møte venner og kose seg.

Maria: Men kan der være nogen tidspunkter, hvor æstetik ikke er bærekraftig? Er der noget af det, vi tænker på som æstetik, som kan føre til, at det ikke automatisk bliver mere bærekraftig?

Interviewee: Hm... Inden forbi bygg eller?

Maria: Ja sådan i bykonteksten. Ja det er jo nogen brede begreber.

Interviewee: Nei jeg vet ikke, det må ikke bli bare sånn jålete og forgjengelig. Det er jo sånn for mennesker også. Hvis du kun blir for opptatt av utseende så blir du kanskje litt selvsentret og ikke opptatt av andre ting så... Jeg ved ikke om det går an at trekke en parallell der. Om du ikke... Du må ikke være så opptatt av estetikk og hvordan ting skal se ut at glemmer at bygget må ha et innhold som fungerer og et program som fungerer og andre ting. Du må alltid ha en holistisk tilnærming og tenke på de ulike interessene.

Maria: Ja, så kan der være noen utfordringer i at koble æstetikken op mod bærekraften nu. Kan det være noen utfordringer i den måte vi jobber med æstetik nu for bærekraft?

Interviewee: Jeg tror det er veldig viktig at estetikk kobles på bærekraft. Det er lidt skummelt hvis... Det er veldig viktig, at det blir med for det er noe som er på en måte lidt nyt for hvis man snakke om bærekraft for 10 eller 15 år siden så var der ikke noen som tenkte på estetikk. Men nå forstår folk at det er viktig både for det nevrologiske, at det stimulerer hjernen og at folk trives bedre når de er i fine miljøer, men og i forhold til det med byggets levetid. Bygg som er imponerende og flotte og fine de vil der alltid være interesse for. At de består.

Maria: Men hvis du siger at for 10 år siden var der ingen som tænkte på den måde, og nu er vi blevet bedre til at forstå det... Hvorfor tror du så... Hvad er grunden til, at det alligevel er lidt vanskelig så at materialisere det i en sådan projekt her?

Interviewee: Jeg tror det kanskje er fordi at det ikke er kommet langt nok ennå. De som står med de finansielle instrumentene som store utbyggere og sånn... At de kanskje ikke helt har kjøpt det konseptet ennå og forstått det helt. Men jeg tror det... Du ser kanskje i andre land end Norge at de har kommet lenger da. Nede på kontinentet, og kanskje i Sverige, og kanskje og i Danmark. At der begynner man å forstå at det ikke bare er bærekraftig der er bestandig, men og at folk og markedet etterspør ting som er vakkert. Folk aksepterer ikke lengre at bo i en helt plain gipset leiligheten med en grå betonasaden. Man vil ha mer.

Maria: Der er en vis kultur her innen for byudvikling eller i byggemiljøet, som skal modnes? Som ikke er ligeså modnet?

Interviewee: Ja det er ikke likeså lett at måle det med estetikk i kroner og øre, så de som står bak investeringene har gjerne ikke helt forstått... Altså de er kanskje mere opptatt av Excelark kanskje enn å ha den der offentlig allmenne perspektivet om folkehelse og levetid på bygg og sånn. Det er noe som på en måte må kultiveres, siviliseres inn fordi det har vært så mange tiår og så lenge at man på en måte har vært preget af den modernistiske, funksjonalistiske tankegang. Og så er det og sånn at ting har blitt mye mere optimalisert at det ofte... For eksempel arkitektene sine ?????? fyller nok mindre end hva det var før. Alt har blitt så veldig sektionalisert.

Maria: Jeg sad og tænkte på, om jeg skulle... Om vi lige kunne nå det sidste spørsmål, for det var ligesom bare et sådan spørsmål jeg tænkte var fint at slutte af med. Fordi det handler nemlig om, hvordan du håber eller forestiller dig, om 10 år lad os sige det, Pedersgata. Hvad er det det her nye fokus med 'okay æstetik og bærekraft sammen'... Hvad er det... Hvordan ser det ud, eller hvad kan det... Hvordan håber du, at det kan gøre? Er det det vakre?

Interviewee: Jeg håper jo at om 5 eller 10 år at me klarte at gjøre mer av det me har klart frem til nå og ennå bedre kanskje. Høyere kvalitet. Forbedre fra hus til hus, å at helheten og vil framstå... At gaten vil framstå mer helhetlig etter at store deler har blitt rehabilitert, fått et interessant innhold og ikke minst på Nytorget som både har vært lidt prop på grunn av at de skal bygge om torget og alt det der. Jeg håper virkelig at Nytorget om 5-10 år framstår i ny drakt, både gate- og bruksplan...

Maria: Er I involveret i det?

Interviewee: Hmm altså me har jo eiendommer mot der sånn at me er en aktør sånn set, men det er ikke me som bestemmer... Me bestemmer ikke hvordan torgplassen bliver. Det er kommunen sitt prosjekt. Men me er spent og ønsker at de skal komme i gang. Me får medvirke og vil sørge for at det bliver en finn... Og mellom våre eiendommer og det skal være uteservering blant annet, bilfritt og mye mere grønt.

Maria: Ja. Tak for din tid. Jeg sad og tænkte på, at det kunne være... Jeg må se, om det er relevant at høre ***, hvis *** kan fortælle lidt mere om, hvad der er snakket om sådan mere konkret i forhold til projektet. Det må jeg se på.

Interview G

Interviewee: Hvis me snakker rent om NEB-STAR... Det første me hørte eller jeg hørte om det var fra... Var gjennom Pådriv. Så det er veldig kult og interessant at når *** snakker om det og med din vinkel på det og.. Og kanskje foreslått meg I forhold til kunst. For det kom lidt etterpå. Første interaksjon med NEB var... Vi sitter i Pådriv her i Hillevåg. Det er en stor nybygg prosjekt gjennom Smedvig – utviklere, store utviklere – som heter Site 4016. Og den er bunnet opp av den NEB-STAR prosessen. Der er en som jobber som tidligere jobbet på Pådriv. Veldig snill **** og det er veldig cool. Brenner for bærekraft. Og *** var optatt av at kanskje dette projektet trengte av litt mere den lokale forankringen. Så det var snakken med Pådriv. Og så kom NEB-STAR og det var litt sånn “whats that”, hvad er det, hvad handler det om, hvordan er det tilknyttet til Site 4016 og Smedvig og Stavanger. Så fant me ut av at det var mer tilknyttet til Stavanger gjennom kommuneinitiativer. Stavanger kommune, UiS alt det der. Hva er NEB-STAR egentlig. Okay, det handler om New European Bauhaus. Okay, da blir jeg litt sånn engasjert på en annen måte, fordi da handler det om kunsthistorie og Bauhaus estetikken.

Maria: Ja altså bare ud fra det navn, som det har fået?

Interviewee: Ja men og hvis du leser litteraturen på den NEB-STAR nettsiden, da forankrer det den kulturbiten, den kunst og kultur biten, ganske dypt i den sjelen av hva det betyr for å utforme en bykultur ut fra den bærekraftige kunst.

Maria: Mener du på de offisielle EU sider?

Interviewee: Ja. Så det som skjer her en sånn noen knock-on effekt. Så det er den. Og så er det at vi har vært del av noen workshops igjennom Smedvig. Jeg har og blitt ansatt av Stavanger kommune for at jobbe med et prosjekt i Storhaug som heter Stavanger industriområde og Stavanger industrihistorie. Det er formidling av kultur rundt industrihistorie. Da er det i regi av Stavanger 2025, et stort 900 års jubileum veldig tilknyttet til kommune ??? bidrag til det. Og NEB-STAR er en direkte partner til det 2025 prosessen fordi Pedersgata er en av de to fokusområder for Stavanger og NEB-STAR målene... Pedersgata og Site 4016. Så det er det. Og så er det at det direkte prosjektet jeg jobber med, Stavanger industrihistorie, er fokuset på Storhaug industri og det viser seg at det er veldig knyttet til hvordan det Pedersgata område blir opplevd av folk. Jeg vet ikke om du kjenner til Pedersgata, men...

Maria: Jeg har godt hørt om sådan historien der og sådan...

Interviewee: Så det var veldig nedslitt på 80-90-tallet. Før veldig viktig samfunnsområde og nå blir det oppbygget ganske mye til, kan du si sånn, mer rettet mot utekultur og mat og sånne ting. Da er det igjen... ganske... åpenbart involvering av de grupper som er involvert i

at fremheve disse prosjektområdene for NEB-STAR prosessen. Jeg deltok og i et møte som var foreslått av kommunen for NEB-STAR kunst og kultur. Og det var der, jeg så ***.

Maria: Ja, det var i januar?

Interviewee: Ja. Og det var ennå en dynamikk, fordi jeg deltok i den for jeg hadde fått tipset at det var en jeg kjenner i kommunen som ledet den diskusjonen. Og da hadde jeg kanskje litt Pådriv hat på, men og lidt kunstner hat på med sånn “okay what's this”. Jeg har alltid vært som kunstner mere interessert i samfunnstilknytning til kunst, sånn funksjon av kunst mere end institusjonell kunst. Så jeg tenkte siden jeg var allerede bevist om det med Pådriv og byutvikling av alt det så “okay what can be here for an artist to involve themselves in” sådan proaktivt. Da var det presentasjonen av NEB-STAR prosessen, målene, tidspunkt, midler og hvordan det var ønsket at kunst- og kulturaktører kunne engasjere seg aktivt i... kan du si samfunnsrettet utviklingsprosjektet. “Okay, that's great”. Det var noen kunstnere der og det var nøkkelpersoner fra alle de kunstinstitusjoner og jeg tror at de antatt at det skulle bli utlyst midler som de kunne søke hver for sig. Lidt av den, lidt av den, lidt av den... Og de kunne skape kanskje et prosjekt for forskjellige kunstnere som de kjenner i deres nettverk. Det er et veldig systematisert kunstnettverk i Stavanger og når du går på institusjonsnivå.

Maria: Er det noget særligt for Stavanger eller er det lidt sådan alle pladser?

Interviewee: Øhh jeg tror det er noget lignende andre steder, men i Stavanger har det vært lidt av en monopol på hvem styrer grupperne rundt institusjoner. Who knows who. You got to be in with the in crowd. Og da er jeg og lidt sådan.... Jeg liker at være selvstendig og gjøre det jeg vil for mig selv fordi jeg tror det er det som er mest... passende for en kunstner som kanskje vil uttale seg ved å gjøre noe relevant til sitt liv i steden for å være forbundet til institusjoner. Pointet med at jeg nevner det her var at den samling – kunst og kultur i forhold til Stavanger og NEB-STAR – var at jeg....Jeg tror... Flere millioner kroner var relatert til akkurat den biten – den fremhevingen av kunst og kultur. Og en fra en av de institusjoner spørre sånn helt åpenbart etter alle de her «We got to engage artist. How do we make projects? Let's get the city going. This is great.» Så spørre en hvor mange midler der er, som kan utlyses. Og svaret var at alle midlerne var allerede fordelt mellom de 16 aktører som er de aktive aktører i NEB-STAR prosessen i Stavanger. Og det inkluderer Smedvig, og det inkluderer de utviklere i Pedersgata og det inkluderer alle de kjente byutviklere tilknyttet til kommuneprojekter. Så han var rasende fordi da hadde han tenkt at de kunne representere kunstinstitusjoner på vegne av kulturutvikling i årene frem... Men antagelsen egentlig var... 'Kan ikke bare dokka finne på noe og snakke med ditt nettverk og snakke opp at dette skal være bra for lokal kultur' uten at det bliver nogen særlig økonomisk hjelp. Det var også lidt av en spesiell opplevelse. Fordi for min del så er jeg veldig vant til at si 'Okay what can you do with what you got'. Hvad kan vi gøre. Okay kanskje me kan lage en skulptur, okay kanskje du lage nogle malerier, kanskje me kan gjøre noe. Men å være avhengig af midler. Det er ikke... hvordan jeg jobber, men flere institusjoner er baserte på det, så de forventede, at et prosjekt som fremhever New European Bauhaus – en kunst og kultur process i Stavanger

til at stå sammen med andre Europeiske byer – at det skulle være litt av en anden type ordning på det. Og ikke at det var mye basert på frivillig dugnad. Så det er grunnen... Når du tager kontakt, og *** kjenner meg ganske godt, mere eller mindre. *** ved at jeg har flere synspunkt på disse ting. Så når du tager kontakt og spørrer om den prosessen, så bliver jeg lidt interessert, fordi som det jeg opplever som en enkel person, som en kunstner... Det er en ganske stor og omfattende sak, NEB-STAR prosessen, og det påvirker nesten alle prosjekter som pågår i Stavanger på en eller anden grad i de neste to eller tre år. Og det er lidt interessant.

Maria: Og hvorfor er det, at det påvirker de projekter?

Interviewee: Fordi de har tatt så mye i kommunen sine planer for utvikling av områdene i Stavanger. NEB-STAR har blitt satt inn, eller den NEB-STAR gruppen i kommunen som representerer den lokale tilnærmingen av NEB-STAR projektet, de har involvert sig i flere avdelinger og flere projekter ud over hele byen, så det tager ikke lang tid akkurat nå før du kommer tilbake til noe relatert NEB-STAR prosessen. Og det er spennende... Det er og lidt interessant. Det er mit... oppfatning av det akkurat nå. Så nu er jeg spændt på din tilnærming og synspunkt på det. Og hva du lurer på i forhold til...

Maria: Men hvad synes du om, at de her... Det kunstmiljø som er mere institutionelt havde den opfattelse?

Interviewee: Generelt set hvad er mit opfattelse av at en...

Maria: Altså fordi som jeg forstår det, så var du jo ikke en af dem, som blev sure, fordi du netop ikke har den tilknytning. Du er vant til at jobbe på en anden måde. Men altså du sagde før... at *** ved, at du har en masse synspunkter. Men hvordan ser du... Øh.. det forhold der at de bliver vrede.

Interviewee: Well, this I might have to do in English and I might have to do a bit honestly, because... What.. I mean, I had a lot of discussions with people involved in arts. I think professionally, I'm professionally via Pådriv and professionally by my other work... I'm more involved in maybe kommune cases, kommune aktiviteter. So, so that's like..... there I get, like, a different perspective perhaps on a lot of these things. A perspective that I wouldn't usually get as an artist, an independent artist. And I have a lot of contact with people who are independent artists, and it's hard being an independent artist. It's hard being an independent artist when you want to be an independent artist because you want to do stuff that you want to do. But you also want to live a normal life and you want to pay your bills. Now that might mean that you have other jobs or because you want to have other jobs. You don't want to be in a bubble the whole time. You want to be active or in your community, or you want to, I don't know, you want to fix boats or you want to make bicycles I don't know what, what the hell you want to do. But that's more the traditional role of an artist... It is to be multi-functional and make art. And the majority of people who I have as close contacts are more in

that field. And those kinds of artists struggle a lot with how the institutional system works with funding and with giving out funding. How they define what a professional artist is, how much you sort of have to work, or prove that you work, and justify your income and also how you... if you do get funding help... how that funding is used. Well, if you get it, I've never got it. Um, If you are, if you are..... Do you want to try and be a part of the institutional, uh, system or do you not? Do you want to make the sort of art you want to make and feel free and independent? Or do you want to learn how to be part of a producing cycle that is constantly applying for funds, planning activities based on funds? If you do that, can you still be an independent functioning artist, um, free to do what you want to do? Um, or do you kind of get a little bit distracted from what you really want to do, um, with your creative voice? And I know there's some people who can walk that line very well. Um, but I think there's a lot of people who also struggle with that tension between wanting to feel like they live a normal life and make art and maybe feeling like they are never gonna be taken seriously as professional artists. And then there's professional artists who have had as a goal to be institutionally recognized, um, who don't, um, who don't maybe accept that there's a difference between them as being within an environment or a network who would be seen favourably if they apply for funds, be called up and chosen by those organizing the projects. There are quite a lot of contacts that exist within the kommune with art institutions who they've brought with previously. And often the people who get chosen for projects have been part of that group. That sucks for some people. Who don't feel they're treated equally. Again, what's my, what do I feel about the, the sort of, it's, it's really unfortunate that you maybe have asked me these questions at this time because it's, it's, it seems like a very busy time for this discussion right now. And it's, it's kind of tugging a little bit on my conscience, like how to articulate it. There's uh, there's friends who do great things and contribute all their time and focus on community events and, and making their own art. And they feel outside the system. They don't feel recognized or they feel like that all they do is strike out when it comes to getting help and support. And then there's others who are used to getting the funding. They've got good connections with the institutions, and they're still representing themselves as ones who are struggling and fighting the fight. And doesn't quite hang together sometimes. Um, so to come back to your initial question about what I think about sort of a more institutionalized art world, if that was what you sort of were...

Maria: Jeg tænkte mere på, hvad din opfattelse var af det, der skete, og om du synes, at der var nogle gode grunde til den reaktion, eller om du synes at ...

Interviewee: Den NEB-STAR processen?

Maria: Because they believe that NEB-STAR should be the time when the funds went that way. So i wanted to ask, if you see it the same way?

Interviewee: I think it could be a great idea. I think it's a great thing to, to..... Suggests that cities have the opportunity to form themselves more connected to arts expression and the creative industries. What I'm concerned about in this process is how closely those processes

seem to be connected to, um, funding and administrative processes, art funding and initiative processes. Like these things have bridges between them in terms of culture and in terms of development. But there, it's like trying, it feels... I've also been made aware of something called, uh, what is it? EIT, European Institute for Technology, which has a subsection called the, uh, what is it? The council for, creative, um, council for Creative. I can check it because it's worth mentioning, because it's also connected to the exact same people who are connected to the NEB-STAR process.

Maria: Okay.

Interviewee: Um, and it's... it seems like yet another layer, yeah, in the whole, yeah, um, strategy of involving arts and creativity processes in city and national programs. Which again, fundamentally isn't a bad thing. What worries me about it is, um, what worries me about it is. Hold on. EIT culture and creativity. This thing, which is a Europe-wide, um, uh, initiative, education, innovation, creativity and society supporting Europe's "CCSI" to innovate for a better Europe. Europe needs the cultural and creative sectors and industries, the "CCSI" as one of the key drivers of the novel innovation model that will help the EU to prosper in times of disruption and transformation. You're a philosopher, you need to get your thinking head-on with all of this. My critical thinking is very based in like Weimar School, Theodore Adorno, Walter Benjamin, 1900-1910 avant-garde thinkers who were also intellectuals who started to look at the way industrialization and capital capitalism were starting to transform society as a whole and start to sit down, make a cup of tea, look at it and go, what's actually going on here? Like, what's, what's really like, what's actually happening? Is it what people say is happening or is it something else? Maybe we need to think some more. And people like, Roland Barthes and Gamamer and people who took structuralist philosophy, like, uh, a phenomenology as far as it could go, because it was an age where things were fracturing and societal engines start to capitalize on how you can transform these things to systems of control. I'm trusting you here that we/I can jump topics a little.

Maria: Ja ja ja...

Interviewee: The reason being is when I'm reading these words... These words are newly published. This is like "We believe culture and creative sectors and industries have the power and potential to be the real game changer. With our first open round challenge-based and mission-driven calls, we invite you to co-create our common future in Europe with your innovative, creative and disruptive ideas and proposals. Education, business research dimensions, organizations called the Knowledge Triangle Integration and we extend it to the public authorities and civil society. We believe with diversity, culture, and creativity, we can empower the next generation of innovators to address the global challenges." If these kinds of processes are happening on a multinational scale. And this is connected to what we would consider to be some of the dynamics of the NEB-STAR process. And these are having trickled down effects on the local arts funding institutions. You need a pretty strong grassroots and underground arts movement to counteract that kind of institutionalization.

Otherwise, the majority of things that could happen will just get subsumed, absorbed, by this project and this project and this project and this project and that's the amount of projects that can happen and those are the people involved and that's the art scene for the city. That's that. What about people wanting to create something alternative, transgressive, yes that said disruptive. The problem with that, if you are inviting disruptive behaviour, you are already saying you can appropriate disruptive behaviour as part of a plan. So it's not disruptive anymore. So what do I think about all this as an artist? I think as a cultural person, I think it's very positive because it's awakening people to the wider role of arts and creativity in city development. As an artist, it kind of makes me a little bit concerned. It will be either too excluding to people who can't get into that system and can't... can't get either the recognition or the funding to do something interesting and they'll get dispirited and they won't do it, or they won't feel it's for them and they won't engage and they'll just stay doing their own thing in their small spaces and feel like they're not valued as part of a creative community or it will only involve and promote the work of people or groups who either do not or choose to not, overanalyse or challenge that dynamic. At the moment I mean there's, for all this talk of arts and culture, I haven't really seen a whole lot of art and culture in these sorts of programs and suggestions.

Maria: I NEB-STAR?

Interviewee: Yeah and also in Stavanger. There's a lot of city projects. There's a lot of culture projects. There's of all things, like food culture is being seen as a huge factor. I've worked in restaurants for 10, 15 years. That is a world I love. It's sort of for somehow, I don't know. Maybe these things are, you are from Denmark, maybe in Copenhagen. These things maybe fit together in a more organized way or maybe in big city thinking, these things are able to be integrated in a better way where there is more freedom in each field of expression. It just seems that here with the working knowledge I have, what the galleries are, what the galleries want to show. Who's involved with them, the sorts of funding that comes along and the people who are more community based artists outside of that, it's quite hard to get a clear overview of what sort of the real voice of the arts scene here is. Seems quite divided. And stupidly, I seem to sit somewhere in the middle, but I'm not hugely, uh, like I said, in some ways I choose not to play ball with institutional systems, but on the other hand, if I did, I may very likely not be, encouraged to either. And why is that? I think it's probably because I, I'm a little bit.... There's a really good, uh, Groucho Marks quote. I wouldn't want to, uh, what is it? I wouldn't want to be part of a... "I wouldn't want to be part of a group that would have me as a member". It's like, it's maybe a show of, uh, bad taste, uh, if anyone would want me to be part, but I just think I react a little bit to things being over, over institutionalized. Um, and I like to do what I want to do and I think that's really important for an out scene. I was also speaking with a friend of mine who's a musician yesterday, and we were talking about, arts funding for musicians. And uh, he said something really cool. He said it's, uh, it's not very metal. He's a metal musician. "It's not very metal. Asking for, for funding to record your angry voice against society". Like it's not very metal to say, "can I have 10,000 kroners to record an ep, please? And you get thanks. Thanks for the 10,000 kroners. Oh, government's

terrible. The city's rotting in hell. Thanks we paid for this. Can we apply next year too? Oh yeah. Yeah. As long as we can appropriate the product of what you've done, no problem.”

Maria: Så det hænger lidt sammen med det du sagde om disruptive... Altså at... Det giver lidt udfordringer om du er inde eller ude og hvad er du så... Hvad er det så, du faktisk siger.

Interviewee: Yeah. And that's where I don't wanna run completely off the trail with, what you're asking about. But as you said, with your background in philosophy and economy and you are studying this, and you, are a Dane, and you're living here and you're looking at the NEB-STAR project. You're gonna be pretty aware that these, dynamics quickly can be applied to different ways in which society is organized and different ways in which society functions. If you can, if you can control dissent in an organized way, then it's much better for the organizing of things. That's, that's, that's a system of control. That's excellent. That's what systems of control want is more controllable systems. But the more prevalent they get, the more innovative they get. The more it attracts people who have the ability to, um, be creative and innovative and use their creativity and innovation. This might apply to me too. I don't know, I might have to be self-aware here, to implement programs, the more blurry the lines get as to what's actually, relevant commentary in a society and what is, accepted commentary. Like, again, you can walk around the streets jumping and screaming in, in your underpants and saying, oh, the world's going to hell. And I said, what's going on? And you'll say, ACE of performance, because I'm commenting on the general way that society is, uh, being overpowered by social media. And we believe everything we hear, and I'm just trying to be a, like a, a physical version of Twitter today. Mm-hmm. And people will be like, oh, that's great, did you get funding for it? Yeah, yeah, yeah, as opposed to the person who actually snaps and has a meltdown and has problems with their mental health and their daily life. And struggles to express themselves or maybe doesn't have a way to express themselves. Those people will be less likely to be seen and heard as results of how society is functioning and yeah, I dunno, it just, I think it concerns me a little bit.

Maria: Jamen fordi på den ene side så siger du jo, at du ser NEB-STAR som noget godt. At de tager de emner op, og at det kan være godt for samfundet. Men samtidig ser du også et bredere billede af, hvor det kommer fra, og hvad det betyder, når det kommer, og at nu træder vi måske ind i en ny tid igen, og at det her er en måde at sætte noget struktur på det. Men hvis det i udgangspunktet synes at det er godt at vi får kultur og det kreative også i relation til bærekraftig udvikling at vi bliver nødt til at tænke i andre baner og bærekraftig samfund i fremtiden og det er også mange ting men.....

Interviewee: What... what does that mean? Because bærekraft is the core concern of the Pådriv project. And we've seen that bærekraft means stop doing half the things you thought you were gonna do. Stop promising you were gonna do more. Listen to the people around. Start looking at the social groups and the social services and the schools and the people living in a local community. And try and think how they can work better together. Not stuff outside it, not program, not new created initiatives, not, new innovations of different alternative

technological solutions. I'm stealing maybe, but I'm stealing like, like a transition is like the, the max of what be extends to anything other than that should be the opposite direction of less use de-growth, scaling down things that have a, an effect on people's habits and people's movements, and also technological and industrial developments that, that encourage more, more, more, more, more, more, more. There's a thing from, there's a very good writer and thinker called Terence McKenna, and he kind of talked about this thing called novelty theory, which is everything will just com keep getting, do you know novelty theory?

Maria: No I don't know it but...

Interviewee: But, uh, more complex. If there's one thing it'll fracture into two, and if there's two, it'll fracture into four, and if there's four, it'll fracture into eight and each of those eight will then be blown up to be a one again. And each will, those will then be broken into two, to four to bit and it'll just, yeah. And that will be capitalized upon to an extent where people are. Just jelly in their heads, overloaded with stuff, messages, ideas, things. Overload, mental overload, material overload. And that sadly seems, despite all the use of the word bærekraft and the efforts, a lot of very good national, international efforts on behalf of trying to curb, and when we say bærekraftig, do we mean environmental? Do we mean societal? Do it mean cultural? But in terms of environmental ones, which seem to be the main thing people are concerned about, and a lot of efforts being made in that thing. Societally and culturally, we are still going in the more, more, more mentality. Um, so when we say bærekraft is, I think a really, it was one of the three words used in the, in a discussion, I was at last night about the development of, um, Pedersgata area.

Maria: Det var i den kirke?

Interviewee: Yeah. So it was, uh, were you there?

Maria: Nej.

Interviewee: It was very good. It was very interesting. Okay. I've already had some discussions with people about it this morning because I, I, I still think that, in a perfect world, if everyone's intentions were good, you could still get away with a lot by saying the right things and appeasing people's worries and, uh, um, using some beneficial factors to, yeah, move things along, develop things. Since this is a world where we are more or less affected by a lot of different factors, um, whether they're economic or social or, um, um, psychological, I think that there's, um there's a, a, a huge risk that in real terms, we're not societally gonna be in any different place we were 10 years than 10 years ago, or in 10 years time, in real terms, despite the discussion of bærekraft and the focus that people are making. And you, and, and, and I'm, you asked me to be an artist. So if I stop being a, a city culture development thinker and go back to being an artist, I look for example that, uh, I, I like to play music too. Every single guitar manufacturer for some reason seems to be producing 10 times more models than they've produced in the last however many years. So many more

entry level guitars, more than anybody can play, produce, produce, produce, produce. It's got a different color on it. It's got a different top on it. It's got a different back on it. Plug it into this different pedal. What does one of those pedal, no, there's actually 10 different types of those pedals and you can plug those into new sound interfaces to make all your stuff sound better. I'm sorry. But 95% of the people using those things aren't sadly gonna be making epic records. They're gonna be consumers churning over economic mass. Their income translated into objects, to taken home to tried probably to be resold. Churn, churn, churn. The majority of industries seem to be producing huge amounts more than is needed. Still food, objects, stuff, things. That's not where we're meant to be. That's not what we're meant to be doing. If we are thinking bærekraft, we're meant to be doing the opposite of that. We're meant to be saying, stop making new guitars. Full stop. Buy one second hand, repurpose them, get them fixed. Try and write a song on whatever you've got. Support people doing things in a basic way. So I, and, and the thing is, I think, I think the thing that concerns me is I think all of this is, it's all connected, not in a, I'm a conspiracy theory kind of person, but you see my point? Yeah. This is a, this is a frame of mind.

Maria: Ja ja ja...

Interviewee: There is more, there will come more an initiative of funding. Have more idea, produce more, do more, more. Okay. More. What about what I'm actually trying to say or how I feel. What about instead of being encouraged to chase after stuff, I'm instead being encouraged to look at the surroundings I'm in reflectively, creatively, culturally, or, um, whether you are, uh, working in a restaurant or you are working in a business or you're working is an artist. All of these things seem to be, hugely important to take notice of, but it's incredibly hard not to get distracted by stuff and things. And the more programs and initiatives that are encouraging and appropriating more stuff and more things.

Maria: Men ser du New European Bauhaus i den kategori? Tænker du også at det er et udtryk for det?

Interviewee: I think the reason why it's, uh, why, why it's maybe provoking a kind of a double response in me is because it's, uh, it, it's kind of doing a bit of both. It seems to be suggesting or presenting what are important things. But it's also not making it hugely easy for the end user artist to interact with those ideas. There's quite a gap at the moment. Art and culture great. Important for cities, always has been, should be more important. Yep. Like people are gonna agree with that. Artists are gonna agree with that. How are they going to interact with that idea on their terms? Um, is it an open arena? Is it free for all? If it's free for all, how is that judged? How do you judge the quality of, what people are doing? Can everybody, um, afford to participate if it's an open arena? Um, so I think that the... just the fact. I almost gotta draw it. Just the fact the... in relation to the, if we say that's the sort of the NEB and that's saying yes, of course culture and arts is important. And that comes down to sort of a local and the kommune tells the art institutions that this is important and here's some other artists here. And the institutions say, is there funding for this? And they say no. And the

artists are used to not having funding anyway. So the institutions and the artists are kind of looking back at this sort of announcement and say, well, well, yeah, we know it's important. That's what we do. But how, like, how, how do we relate what we are doing to what you are saying is important? We know it's important and you are saying it's important, but how do we connect these things up? How do we... where's the mechanisms for making this actually real? Um, and that's what... that's what seems to be, at least at the moment, a little bit hard to grasp in the dynamic as a whole. We know these things are important.

Maria: But do you feel that NEB-STAR is trying to figure it out?

Interviewee: I mean, in a, well, in a local term that would enable, that would mean saying who is NEB-STAR here? Like, is it a like, what are we, what, what are you even talking about? What is it? It's a project. Is it a person? If it's a person, like who's responsible for that? There's more than one. There's a board, there's a committee, and they are working related to Stavanger kommune and to the university and these other partner associations in order to raise the profile and awareness of the values connected to the New European Bauhaus as a whole. Uh, like what, it's, it is very hard to know what that actually means to an artist or, or a creative person. I think that the values and themes, as you rightly say, that are being presented by the project are of huge importance. They always have been. Otherwise, we wouldn't have art and architecture and stuff. Um, as I was thinking yesterday, um, it's a stupid way of saying it, but, you think someone like, this isn't man enough, but someone like Rachmaninoff whose third symphony is the most known symphony, do you think he would've got to three symphonies if he'd written one and gone? Yep, that's pretty good. That's it. That does what I meant it to do. Or I paint one painting. There we go. That's that done. I've managed to say what I wanted to say. The reason music, art, poetry books happen is because we are trying to say something and we don't succeed fully. We need to keep trying. We need to keep making, you need to keep, um, exploring how materials and ideas work, and that's what makes culture and that's what makes cities and that's what makes art. But those, I feel that the things that drive those processes are, humans reacting to their life situations. It's not because they've necessarily been asked to, to make art and culture, they are being themselves. They're trying to express themselves. So in, in relation to the... I think it's amazing that these values are being presented and forwarded by the NEB. I just hope that they don't get sort of institutionalized the ideas and values themselves.

Maria: What would it take for that not to happen?

Interviewee: What do you think?

Maria: Det ved jeg ikke.

Interviewee: I don't think anyone at this point has much of an idea as to how to answer that, which is precisely why people are trying to make the process. Understandable and practically, um, identifiable and such. I don't know. I don't know. I, um, not one that is. I don't know. I

was gonna say not one that is like monetarily driven, not one that is economically dependent. Cause if you tell, as I said, institutions, that they have the opportunity to contribute to art and culture development and then tell them that any money that was available has already been hoovered up by administrative bodies, they're gonna be pissed off. They're not gonna want to play ball. Same with people who are then told they need to apply to get money, in order to be creative and disruptive and have a common on society. It's not gonna get the most immediate, honest response. So you'd need to, you'd need to try and reach laterally into a community you'd need to try and try and communicate equally with, with, um, creative individuals, uh, irrespective of their level of opportunity or, stability in relation to funds or economy you'd need to. And, uh, here I'm kind of... I haven't thought about this cuz you asked the question. It, it's a way of thinking about it, but I, again, from an artist's perspective or from an art historical perspective, then I think more about things that are more, um, more like, uh... In France there used to be the Salon, and the Salon was the big national show in Paris and everybody could send their picture and everybody's picture would be hung, but not at eye level. So they would get hundreds of paintings. They'd all be hung. But the people who ran the big gallery, the big museum, would agree or disagree on which paintings would be hung at eye level were the ones that they felt were that year, the strong ones. And all the other pictures would be hung. Yeah, they might be hung, yeah. Really high in the walls. Yeah. But a space that is all-inclusive. You can't hang everything on top of one another. Of course, you can't. But there, there is a space, or like, if you want to talk about it in a, in a sort of a, way of sharing ideas, a more kind of, um, speaker's corner open mic, alternative for art or culture. Doesn't cost anything to participate. Everyone's welcome and you know that your contribution is gonna be taken and judged equally alongside those of others. Irrespective, you'll be judged on your, your contribution and the quality of what you're doing. And, that would then go on to somehow be representative of a cultural and a creative voice for the city. That it would avoid the, the, um, floodgates of money and bureaucracy. Mm-hmm. I don't know how that would happen though, really. Um, so I think the, coming back to your initial point and your focus, the values of what NEB-STAR as a European initiative. Let's not forget New European Bauhaus... The Bauhaus set the bar for so much alternative ways of thinking and creating, but it also saw the need to try and put it within a wall or two, put a couple of chairs, put an avant-garde teacher or painter or thinker who could try and talk with a group of people and say, right, okay, what are we gonna do here?

Interviewee: Like, how do ideas work? How do colours work? How do shapes work? More like, um, we think a little bit outside the box or a little bit inside the box. How does this have a knock-on effect on society? How does this have a knock-on effect on public culture? These are big questions. And that is the association I get. Poor you, that's gonna have to annotate this stuff. Uh, the as that is a deliberate association by choosing that name. Utterly unequivocal. It is. Could have called it European art culture city program. New European Bauhaus... It's very deliberate. That means that same kind of broad, multidiscipline, application of creativity and thinking, is necessary to encourage from people and people's contributions need to be trusted and supported and, um, recognized as worthy in a lot of different fields, irrespective of what opportunities for, Funding or promotional or, um,

appropriation there might be along the way. So I'm so, and again, as you say, what I have no idea how that would work at this time, but they've chosen those words and they've chosen that mission. And as I showed you, or as we saw with that EIT process, that's yet another even bigger, they're talking multimillion euro funding initiatives. What? I don't even know what that means, what that looks like. Um, but I think the, the lines are blurring, uh, in terms of how. I've always said, would you like some more tea?

Maria: Nej.

Interviewee: Yeah. Okay. How, uh, uh, how important culture is? Culture? I've said, well, since I started to find out about it, like reading and was studying at school. So, and this is what I work with here in, in Pådriv. Cause I think you'll see something cool. Culture is a weapon that is a TV show called Sergeant Bilko, an American TV show set on a, uh, I think an Air Force base. Okay. And it used to run on TV when I was growing up. Okay. And it's from the seventies or whatever. And that I took a photograph of the screen when I was at my first year of university, Cuz I, cuz yeah. I thought, yeah, taking photos of stuff that was on TV was some way to capture a moment. That's why I have that. Culture is the deciding point at which something passes from one space into another, from people's lives into the outside world, from the outside world into people's lives, from plan to practice culture, colours, shapes, sounds, voices, mediums, objects. It's all tools of culture and without a little bit of, uh, or I should be positive here with a little bit of critical thinking, everybody can notice that they are part of that flow of culture. If culture is seen as something that can be controlled, to a greater extent, then you can control to a greater extent how people do what they do. We've seen that now the last 20 years. Internet, social media. It's very easy and I, my, my concern is it would be some easy steps again, to just widen out how much businesses, institutions, and countries invest in the role of culture. It's maybe not the one that's bringing in all the mega millions. That might be technology or that might be energy. But the majority of people don't give a crap about the details of technology and the details of energy. They are daily interacting with culture, with what they're reading, what they're looking at. What they're listening to, what they're wearing. So the more those things can be appropriated, the more you can inform how people do what they do. The great role of culture and the arts really is to speak freely, to be innovative, to think differently, to look at what's going on around and say, oh, this is all happening, but maybe something else should happen. What about this? What about that? And people should be able to do that. So when there are bigger and bigger initiatives flagging up, that they are going to be proactive in organizing funding and appropriating art and culture. There should be one or two alarm bells there. I think that's just normal. That's just critical thinking. That's just common sense. Um, yeah. Yeah. You mean...

Maria: Men nu har du på nuværende tidspunkt ikke nævnt æstetik som egentlig er min indgangsvinkel til det og min undren og det er det her æstetik begreb der bliver brugt. hvad er det for noget og hvad skal vi forstå med det...

Interviewee: I forhold til?

Maria: I forhold til at det er blevet en af de 3 værdier i European Bauhaus. Æstetikken skal løfte sig samtidig med inklusion og bærekraft. Hvor ser du æstetik står i forhold til kunst og kultur? Hvad er forholdene imellem?

Interviewee: One of my favourite books of all time. Think about it. Uh, not, I'm not saying you think about this, but I'm saying what is the role of aesthetics in relation to art and culture? It all needs thinking about. It's... it's the way, it's the nuance. It's the details of how art and culture begin to influence, affect social, cultural, behavioral patterns. It's where..... It's the field in which it's like...I mean, again, this is only my understanding of it, which is not, um, any more than I have thought about and, responded to in my life. So this is not a proper answer, but it's my response to your question. But if art would be an object, the art object, thrown into a bucket of water, aesthetic would be the splash coming off going into the air. Sort of, it's, it would be the reverb or the echo. It would be the, the way in which an environment is affected by the object of art or culture. Hence why I read this last week, a book of film. Um, essays, film criticism essays by a writer called Bell Hooks. And she was writing in the seventies, eighties, nineties. The particular book I read had some essays about, for example, um, Quentin Tarantino. Bell Hooks was English, female, of colour. And her readings of some of these sort of popular nineties films is fascinating. But it also shows that not only from this period, like Adorno and the beginning of the 19 hundreds, but right up until what you could call, I studied media studies. I feel so lucky to have studied media studies because it just gave the basics of critical thinking of life, oh, that thing says that. That newspaper is using those words. This photo is being shown to me on a magazine. What do I actually think about that? Do I agree? Like, do i even understand the language? Do I, do I... How does it make me feel? And when you say, what is the... how is the aesthetic related to the art and culture? Um, I think that's the kind of the field of, um, response and reaction on a larger scale of, of what the art and culture might have done. So I think if the NEB-STAR process is looking specifically at, at what the, the aesthetics created. I, I think, I mean ideally that would have a, I think people would be thinking of architecture. You said you wanted to be an architect, uh, or we're thinking about it, but we're thinking about ??? or we're thinking about glass lines, or we're thinking about particular innovations in building style that have adapted over the decades and centuries. We think about movements in art that culminated in this or culminated in that, or arrived at different epochs of, style that we can all agree on as being that happened around that time and that happened around then. And it informed that. Um, modern aesthetics, I think is a different beast. The echo chamber of digital culture, I think is like taking that more classical idea of aesthetics, which I think is what they're referring to. Aesthetic. The study, the field of how things are perceived and communicated in the world. And I think our increased tendency to be kind of interacting with things online, it's slightly bugging up our ability to put it in nice words, to actually form informed judgments or opinions about things as nuances. Aesthetics, I think aesthetics are happening and forming, but they might not be what they appear to be.

Maria: I New European Bauhaus der bliver det beskrevet som ”quality of experince and style, beyond functionality”. Hvad tænker du, at de snakker om? Så det er klart at de refererer

til historiske Bauhaus “beyond functionality”. De har også 3 bullets points – sustainability, aesthetics, inclusion. Det er det, som står efter aesthetics. Hvad tænker du på, når der står det? ”Quality of experience and style, beyond functionality”? Hænger det sammen med det, som du ellers havde tænkt æstetik er? De refleksioner, du har haft nu, er de lidt fremmede eller?

Interviewee: It's, um, it's very odd sort of, uh.... it's very odd hearing something like that as a goal as opposed to as a result, if you say like a quality of experience and style over or before functionality?

Maria: Quality of experience and style beyond functionality.

Interviewee: I would rather have functionality than style, I think. Quality of experience is so subjective. Uh..... it, yeah, it's quite confusing. I, I would say just to, to try and process it in relation to what we've been talking about. Yeah. Because it's the, it's the exact kind of formulation of words and ideas that it's like, again, stating the obvious, but it's very hard to work out how you would practically achieve, quality of experience and style beyond functionality. I would challenge 10 people to achieve a quality of experience. How, like, how is that measurable? That's, and we get that with our work with Pådriv and kommune project. Measurability. Like how can you measure that a community project is successful if 10 people come. Did a hundred people come? What about if you haven't have to do it a year in advance or a few years in advance, like what is, quality of experience? Sometimes Norwegian works better, some condition as a premeditated goal is a, quite a strange thing. You can aim for it for sure, but maybe you're getting to something here in how you're asking your questions. But the success or the level of the quality of experience is to be decided by the individual, not mandated. You can't tell me I'm having a quality experience. I will decide, where my quality experiences occur because I don't know, specifically. You can take me to somewhere I love, but I might be having a really bad day. Then. I'm not gonna have a quality experience. You can show me something that has been constructed with the intention to give a quality experience. What if I can't afford to go? That's not a quality experience that's depressing or frustrating. And I think the sentence continues. I'm not being deliberately critical of the wording of this. I think, again, the goal is novel. The intention is good to a degree, but like I said, maybe towards the beginning about these goals in big terms need an equally strong underground bubbling creative movement to kind of interpret them and make sense of them to, quantify what quality of experience is. That requires, a population of independent-thinking individuals who can decide what they think is a quality experience and what the qualities of an experience might actually be. Perhaps that's part of the plan. Teach critical thinking to the public as well as creating new forms of construction... Brilliant. Your social duty is to meet up and learn more about critical thinking and aesthetic theory begins on Monday at eight o'clock. First you will be shown silent cinema from the 1950s for two hours and asked to write an essay about what you think it's about. And the second part, style beyond functionality. That's, that's almost deliberately, diffuse again. How, how do I decide whether the function of something has been achieved to a more or less, to a greater or less degree in

connection with how that object looks or is perceived stylistically. I don't have the tools to process that. Like what does that mean? I, and, and, and again, what does that mean.

Maria: Det spiller jo på den der form follows function.

Interviewee: Form follows function. Yeah. Of course. Of course. I know that. But you know that and I know that, yeah. The majority of people who have not been fortunate enough to hear about some degree of cultural and historical theory or design background won't know that simple phrase. And they won't know what form follows function means. They won't have done graphic design school or, or... They've probably done computer tech cuz a lot of people do more of that. But it, it's like an accepted aesthetic phrase. I mean, have you.... We also have the opportunity to think whether we even agree with that because that came out of design theory. Form follows function. It doesn't mean you can't argue with it, it doesn't mean you can't disagree with it as well. Does form follows function follow the idea of natural selection and evolution? Like, that would dictate that the form of all animals is only dictated by their functionality in the, in the atomic world. Is that true? That's something we can have fun discussing, but to say "style beyond function"... It's, um, it's, it sounds deliberately diffuse. Um, it, it sounds more like... "Does it work? Yeah. Are you having a nice time? I think so. Good." Uh, like, I don't even, what am I meant to do?

Maria: Nej men... Ja i mit hoved så er det der, man kan... Lave den adskillelse mellem det historiske og så det nye. At det bliver...

Interviewee: Yeah, but you've said it a couple of times now. "Det nye". Where do you see that point beginning? What, what makes you feel that there is a new epoch beginning? Is it simply...

Maria: Det er jo det, som er intentionen, ikke sandt? Altså så kan man jo så gå ind i og diskutere, om det er nyt, eller det ikke er det. Men jeg tænker... Når jeg læser det her, så ser det som forsøget på at sige... For vi ved at Bauhaus er associeret med form follows function, og så sætter vi det her functionality centralt, men så siger vi, at i fremtiden skal det være beyond functionality, fordi vi skal have "quality of experience and style"... Men igen, det bliver også såpas vagt, fordi jamen hvad er det så? Jamen var der ikke noget quality of experience med det før, eller...

Interviewee: And, and, and you can't, you can't get.....Both of those imply you can kind of plan... Maybe this is part of the thinking here. That you can plan for a, for a society and parts of a society to get where it's going quicker than it can get there itself. Style beyond functionality dictates that the functionality has already been fulfilled. And the style transcends that functionality. So that would be to say the nature of the functioning has already been optimised and cannot be improved upon. And that is across many different fields or details and beyond that, the style in which all of those functions operate within, is so overwhelming and so wonderful that your... "oh the style of this experience is profound. It

also happened to work utterly, perfectly, couldn't nothing could work better. Everything is working socially, and culturally, exactly as was planned, better than was planned. And my experience of it is, is... so quality that I am, I am glowing with satisfaction about how I am aesthetically responding to this societal situation.” That's the goal here. Maybe with that formulating of idea is that you can kind of plan and compartmentalize these potential experiences to a degree where the hypothetical response would be like a carbon copy for person to person. The hypothetical response to this hypothetical plan situation would be functionally top, aesthetically style perfect And the quality of experience that this hypothetical person has at this hypothetical moment would fulfil all of the criteria we are aiming to, cater to. When has that ever worked? That doesn't work. That doesn't work for more than one person at one time, because people have different backgrounds, different feelings, different ideas, different ways of perceiving things. That's what they should have. That's what they are. Where's words like mangfoldighet and difference and variety and ulikhet. Non-conformity. This is where we get, and again, philosopher, uh, this is where we get into tricky territory. I also, for my sins, work a bit with politics... Um, um, I'm just checking something from work, sorry. Um, about, um.....Um, about if you are sort of, um, sort of social or societal innovation. This is, I'm so sorry. This is so boring or so connected to things that I keep running off and coming back, but the point is I do think it is all connected. It's a conspiracy! I'm joking, I'm joking.

Maria: Jeg er også vant til... Altså tænke helhetligt. Det er umuligt ikke at gøre det.

Interviewee: Not for you. Lucky you. But, uh, like.... if you are going to plan systematically the art and culture, let alone experiences within them for a society, you have to also think that, there is possibilities for exclusion and inclusion for different groups. And to mandate for quality of experience and style beyond functionality will have to at some point have some... awareness of the difference of people who are interacting with that.

Maria: Men der er jo der her inklusionsbegreb også. De er jo vældig tydelige på, at de tre værdier skal løftes samtidig.

Interviewee: Well, I just think, how's that, gonna work in practice? Is it like, is it... isn't it a good idea to perhaps present these things as intentions based on the gradual development of these fields? Instead of, um, presenting them as what could sound quite, quite cold, um, slightly lacking in emotion, strategic goals. The strategic goal of quality of experience. Again, that's such a subjective thing that maybe that's why these programs are good because they will include artists and cultural, um, creators to, um, identify and furnish the, the middle ground of experience of daily life, uh, with things that seem interesting, enjoyable, palatable, um, quality to different degrees. But that also sounds a little bit like, um, brave New World in 1984. It sounds like furnishing a world with stuff so that people will, must, enjoy it. I don't know whether that's the right way to formulate it sometimes. It's, it sort of seems to be taking a lot of the human factor out of it. It sounds very dry.

Maria: Altså fordi det er jo bærekraft, men det er den miljømæssige bærekraft, de lægger vægt på. Det er den, der skal løftes, samtidig med æstetik og inclusion. Det er de tre ting, som New European Bauhaus adresserer.

Interviewee: Yeah, you could say that. And that's very good that you identify that and, and that you sort of see it like that because the social bærekraft, we've noticed in the Pådriv work is something very missing from a lot of strategies. Uh, social bærekraft, you don't know what it is until you get there. You can have every plan in the world to do one thing, and you'll get there and that person doesn't feel well. That person brought a friend and they can do something cool you hadn't expected. And that person has an intolerance and the electricians don't work, and the food producer couldn't do this, and the lights keep going off. And by the time you get to delivering your experience, several factors have happened that have made it something else. And you still have the responsibility to make it inclusive and relevant for the people there. Um, because maybe they're depending on that, maybe that's where they're getting their food that week, or that's where they're getting their one social interaction that week. You can plan, but it also takes a huge degree of flexibility when it happens. And some of these strategies sound more sort of dry strategic situations than they do. Um, yeah, the, the more sort of social bærekraft side of things. Um.

Maria: Ja fordi strategien... Den... Ja... Eller målet det er jo at matche style and sustainability. Det er den her idé om, at sustainability matches style. Det er det, som er kernen af New European Bauhaus. Så det... Du siger, at der bliver en strategisk indgangsvinkel til det, og det er i virkeligheden, at man vil matche bærekraft og stil. Den er den her catch phrase "match style with sustainability". Det er det, der er nødvendigt nu. Det er det, der skal ske nu. Det er det, vi skal stå sammen om. Det er, at vi skal sætte de to ting sammen, så det ikke bare bliver... Øh funktionalitet og det skal være miljømæssigt og økonomisk bæredygtigt, og ingeniører og økonomerne skal på banen. Nej, vi skal faktisk i den her bæredygtige fremtid, vi går i møde, der skal vi også have godt også. Vi skal... Altså der står jo, at det skal være "beautiful for eyes, minds and souls". Den her bærekraftige fremtid.

Interviewee: Yeah... I, yeah, again... Yeah. That kind of... I have a mixed response. I think, uh, on the one hand, as I've said, who is to decide what is beauty? "Beauty is in the eye of the beholder" to throw one phrase in the face of another. Who is to decide what is beautiful? And also... beautiful for eyes, minds, and souls. I... One of the hardest things to start doing my own work, and it took until I was in my late thirties, which is not that long ago, was to start to make images that I felt were necessarily ugly. Things that I felt reflected better, how I felt. And to not feel ashamed for doing that, um, to, create something in freedom or to feel free to create something that is, that is, um... that feels honest, does not mean that it will be beautiful to eyes, minds, and souls. It, it, uh, must be first and foremost honest, that's what art should be. And if there is the pre, um, agreed, the prerequisite or the, the mandate, that stuff should be more cultural or creative content. Should be beautiful for eyes, minds, and souls, then I think that risks excluding, if not, risking the most honest forms

of expression. And that's what really would be then deemed art and culture. So where does that end up? Uh, is, is that then deemed not relevant? Uh, is that deemed not worthy? Undesirable, transgressive, you are gonna hate me for saying this and I might, no, I shouldn't because this is just historical fact. Think who put on an exhibition of transgressive and um, um, what was the word? I think it was transgressive, uh, art to show what was undesirable in society. That was a small group of people in Germany in the early thirties, and they mounted an exhibition of artwork that was raw and represented different cultures and didn't look like everything else and was deemed unacceptable to the wider society, and was shown to be an example of what we don't want and what that group went on to do to its society. Do I need to spell that one out?

Maria: Nej.

Interviewee: No. That's dangerous. That's dangerous. If a society of arts and creativity is not inclusive to that, which it's society wants to say and needs to say based on its own experiences, be that ugly, raw, aggressive, full of turmoil, um, honest in relation to how it experiences itself, if that is not deemed, uh, a welcome part of society as a whole or its aesthetic experience. Then that risks, as I say, um, creating divisions and at worst stigmatizing the honest voices and the product that they deem as necessary to create. That's, would be an unwise set of goals if I was to say how big national or multinational programs proceed. And this, if we can interpret this from the word use, that means it's inherent in the word use. Like the way that the, some of the sentences are formulated. They encourage one to say, what does that mean if I don't fit that bill? Does that mean then I don't apply? Am I not part of this? Then, then it will manufacture dissent anyway, and people will say, "Well, I don't wanna be involved. Well, but if you're not involved, then you don't get any of the benefits. Oh. That sucks."

Maria: Var der lagt vægt på noget særligt i NEB-STAR til det møde? Hvad var det, der var... Altså blev der lagt nogen... Sat nogle ord på, hvad det var, som kunstnere og kunst skulle bidrage med i det tilfælde her? Altså i det projekt her.

Interviewee: It was presented more in a way that it was desirable that artists and creatives could... look outside the standard fields, interact with society, with businesses, with institutions, come up with projects and ideas, be quite proactive, uh, with how to, um... make stuff happen. Work towards community ideas, work towards inclusion goals. Uhm... yeah, uh, that, that was sort of the implied, uhm, thing, and that's what you could say that a lot of creatives are wanting to do anyway. You know, wanting to create stuff that's maybe connected to community activities in some way or another. Um, but the, the, the message there was can you do it anyway? Like, can these artists and like cook up some cool stuff and, uh, then we can, then we can, um..... show it as being something that has a beneficial function, uhm, to these wider values in the city. Yeah. I was very diplomatic there. Uh, yeah, because it, because again, that's what I expected to hear from my seat. I didn't expect there to be anything. And if there did come funding, I wouldn't expect to get it because I'm not a

union member. I'm not affiliated with any of the arts institutions. So I thought, well, I'm already trying to, I'm trying to make an arts group of people around this area trying to look at a building where people might be able to rent a bit cheaper than they normally do. That's kind of, Local orientated arts activity. That's probably as good as I can manage, really. Mm-hmm. Um, how to connect it to other businesses or, or whatever. Well, it's great if businesses can affiliate themselves with community projects and then they might come to an art show or buy a painting, not from a gallery, but from an artist or from like a pop-up show. That would be good. That's sort of positive. That's sort of the remit I'm existing on. The institute institutions being represented there, I think, are there on behalf of artists who need, if not expect, um, funds... to apply for funds. If they don't get the funds, they don't do the project.. It's as simple as that. So then you have a gap as to where arts and social bærekraft or arts and community activities don't connect unless there's some kind of initiative that connects them.

Maria: Men hvad er der sket siden da? Altså januar er alligevel lidt tid siden. Er der noget... Altså I var opfordret til at være proaktive...

Interviewee: I think...the, um, that final detail which came out towards the end of the meeting that there were no funds was a bit of a, uh, a bit of a disappointment for a lot of the people attending. Um, I've spoken with *** who had the presentation, um, several times since. Um, I have a reasonably good working dialogue with ***. *** is, uh, very much sort of in the know as to how the systems work inside and outside the community for funding. And, um, I've been made aware of, it was also *** that sent through the EIT stuff, so I've perhaps... My experience since January is that this is one of several larger initiatives trying to engage and encourage, um, cultural production, in a large scale. Um, but it's also shown how that's quite tricky to do. Um... What's happened since, what's relevant. Um, there's been a big case about street art festivals, which you might have picked up on in the, in the, in the news, uh, at least in local news, um, is that related? It's kind of related because there was, a big street art festival called New Art that happened here for many years, internationally celebrated, um, of the recent years, a very strong academic and research program. And they, the arts funding for that was knocked down and down and down, uh, some years ago. Until the point at which they said they would, um, it wasn't enough for them to apply for, to actually do anything formative with the festival. So they put it on ice. The current culture department of the government saw what a big boon that festival was for the city in terms of culture, in terms of tourism, in terms of, lots of different factors. And they approached the festival and said they would like to work out a four-year program to revive the festival and to give them some money for four years, some money each year, um, to do that. And that seemed, as good thing. When that agreement came to light, there was a huge kickback from more conservative parts of the, um, local government and, um, funding advisors within the kommune who said, um, you can't just give them direct money. Um, and it turned out that they had affiliations with a lot of other groups and they didn't particularly want that festival to come back. So they fought it very aggressively and it ended up with, um, that fund pot that had been made specifically to revive that festival, that fund pot was then put out for public application and six groups applied for it, including the one that was meant to have got it

anyway, and a different group got it and they have quite good long-term connections with the people who organize a lot of it. So that's slightly relevant and related to arts in the city, cuz that's now gonna have a knock-on effect at least this year and for the coming years as to who gets warped when there's something to be got. When all of this, uh, when all of the talk of themes and goals and values boils down to what's actually practically possible, who will end up being able to get the resources, um, and it will most likely be those who fit the quality of experience and style beyond function. Ones who fulfil that remit as the remit has been stipulated by those who write the remits and the guidelines. So I think that that's a bit of a...., it's, it's still ongoing. There's a big case around that. The, decision has been challenged now by an international law firm to say that it was, unnecessary to have, uh, made an agreement with the original group and then to overturn that agreement and then for the funds that were made specifically for that agreement to then be handed out for something completely different. But it depends where you sit on that discussion and there's a lot of different opinions. But I think it is, it involves a lot of the same lines of discussion that are connected with the construction two and the NEB-STAR process within Stavanger kommune for sure. Yeah. And it has a massive knock-on effect on art and culture in Stavanger.

Maria: Hvad tror du... Hvad håber du, der kommer til at ske med NEB-STAR? Om der kommer til at ske noget i løbet af... Er der noget der kommer til at ændre sig, for der er jo noget tid endnu. Tror du, der kommer til at ske noget nyt... Kommer kunst og kultur til at få en plads som er....

Interviewee: I mean, in relation to the, um, that first meeting, I think some of the initial goals for that project group were already next year, and this was before the budget thing was presented, or saying that there wasn't the funds... It was already said like already next year it's desired, or later this year or next year it's desired to have some something to show for this process. And even then the institutions went, 'oh, crikey that's quite a short timeframe'. When you are expecting the creation of art that can have a positive effect on the city. We're like, what do you expect? What? 'Where, where's the art? Oh, there it is. How is it having a quality effect of my experience from one to 10? It's a 10. Great.' Like it takes time. And... But they were factoring in the trickle-down of some resources, so maybe they could apply for some resources. It might take some months for them to be agreed. Yeah. So then they might have the museums and stuff, or the art galleries might have seen like, okay, right. It might take us six months to secure 50,000 kroner. And then we can say to an open call of artists, or to our group of artists, 'two of you get half of this each, and you go away and you make some art and it will then be shown and then it will be in connection with the process. And then it will be seen as art that directly contributes to the themes and values of this particular program. As far as I know, there's probably tons of discussions that have happened, uh, between all of these people in the weeks and months since I have no idea who's planning what. Not a clue. Um, but, uh, my, what is my hope, I mean, my hope would be that there was.... The hope would be that there was some efforts on behalf of the NEB-STAR process to interact with an arts community that is not limited to the ones that are around the institutions or the ones that are, um, familiar to, um, those who are just advising the

commune because that's not the whole art scene. Um, like if, if the NEB-STAR process is looking to take a litmus test – stikprøve – of what the culture is in Stavanger, I think it would be maybe a bit more of a wide-reaching discussion with quite a diverse group of people to find out what it's really like. And what sort of arts that could speak for the city as a whole.

Maria: Er det det afgørende punkt... Om NEB-STAR så fører noget med sig.. Er det at man rækker ud til?

Interviewee: Maybe. Um...

Maria: Hvis det skal ændre noget på kunst og kultur den måde man... Den rolle, som det så har... Hvis den skal blive bedre...

Interviewee: Yeah it has to be direct. If there's gonna be some response to, or connection with, or presentation of, art and culture in the city, then that set of wider European City goals and stuff has a duty to be plugged into the local community of arts and culture. And my hope is that that would be something that could happen in quite a direct way. Um, at the moment it seems like it's taking quite a long time and going through quite a lot of bureaucratic channels and... For one reason or another might... I... this comes back to who is NEB-STAR. I would hope that those representing NEB-STAR actually get to get in contact with some of the creatives who represent the city and not just those that represent the institutions. Because then there might be a way to maybe show a little bit of the, um, variety that's in the city, but also be a bit realistic that... things take time and, and the results might not look kind of how you think they would look. They might be a bit different. They might be a little bit...

Maria: Så det er ikke et spørgsmål om, at nu skal der et kunstobjekt på Site4016? Ville det være et godt....

Interviewee: The stupid, um, the stupid thing that pops into my head then is like... Should I be really proactive as an artist? And since I know about the process, write to Site 4016, because I know the people involved, and say, 'right, can I make six 10 paintings? Do you guys hang up? And then we'll say, that's part of the NEB-STAR process because I'll paint them and they're local. And I'm local. And then, um, then they'll be local and then I'll go down to the sea and I'll get some tang and I'll get some water and I'll mix that in with the paint and it'll be really local. And then I'll, uh... I'll write some of the use charcoal and write some of the names of the old farm owners who used to own the land here in this site, uh, in the paintings. And then that'll have some like cultural history as well. Should we do that?' I mean, they may say yes, but I mean, it doesn't mean that it's a very good idea. It, it's like... it's just something that you could do. So I don't know what plans they have for any art or culture installation of sculpture or pictures or anything like that... But someone's gonna have... Someone's gonna think, 'Oh, I got a good idea here' which would've been my impulse, like when I sat in that meeting. 'Oh, cool. Maybe I can suggest something all right to someone.' But I've been doing that for 20 years... Looking at empty buildings and trying

to fill empty shops in England when with paintings so that it looks cool and renting like spaces to put on exhibitions myself. And this would be following out from the implication of this process so far. This would be a similar thing. Self-sufficient artist uses own time, energy, and money to do some stuff to contribute to a bigger project. Some would say it's like Stockholm syndrome for people who actually want to be a bit innovative and think outside the box is that, yes, you could do something cool, but if you are one of those people who is used to doing it without funding, you'll do it anyway because you want to do it. But you are also making a bit of a fool of yourself, uh, because there's no return. You can't live off it, you can't... you're not selling anything. And there's that implied 'Do it for the case, do it for the cause, do it for the...Do it for the city.' And yeah I've done that. And loads of other people have for a long time. And they are still hanging loose and not getting a whole lot of, uh, return on their creative, uh, production. So, although the, like, the voice in my head at some point would've said or has said, 'do that', the other part of me just think I can't really be bothered. I'd just rather come here and paint some weird stuff, go home again. That's what makes me happier. But it's also a more honest representation of art here now because it's an individual's response to things. Um... So I have no idea how it will play out in, in terms of how any creatives will be upwardly mobile and think of any projects and suggest stuff and get it going. Um... I don't know. I dunno. I really.. I've got an image in my head of like, I don't know if you know the films of a guy called Matthew Barney. Very strange filmmaker. Um, but I used to be so like, uh, inspired to just do shit, just do something. I mean, I still do, but I focus my time and energy very much on what I'm trying to do. Uh, oh my God, I'm so sorry.

Maria: No, no, no. I was just checking.

Interviewee: Yeah. If that hadn't been recording, we'd be in real trouble.

Maria: Ja. Jeg skulle have tjekket tidligere, men jeg bliver også nødt til at stole på, at den...

Interviewee: Um, oh my God, I have to go soon. Um, just like the last time I really thought it was in 2019, and you could say I was really... I'm the kind of artist who this kind of stuff was in a way wanting to engage. I knew, uh, some people who worked in Equinor and ONS the big, um, oil conference. And yes, I have my views about oil, but I also know what the opportunities are for doing something creative. And they'd had an arts program some years and they were gonna have another in 2020. So I used a long time talking with those people to say, maybe you could resurrect the arts program. I could make some paintings. We could rent a space in the middle of town. But then I knew someone who had a big building in the middle of town that's like, could we use that? Yeah, you could use it. Great. Maybe I could talk with the oil museum to borrow like objects and then I could make like sculptures out of the objects and then put paintings around. And then the people, all the oil execs who probably wouldn't care, they'd still be an art event for them to interact with. And uh, I started planning out this series of work paintings that was gonna be one of them. Um, and then the pandemic happened. Yeah. And that was like, ah, shit, that would've been such a cool thing to do, but

more because it was something that I kind of thought would be cool to do. And again, I mentioned Matthew Barney. One of his films is, um, he got the Guggenheim Museum, the art museum with all the circular floors, and he put different bands and the different floors and he dressed up in a suit and climbed over there, climbed up the outside of the stairwells and filmed the whole thing and had theatre scenes playing out. It's crackers, but it's just like, what if you filled a hall in the middle of the town with loads of weird objects and paintings and tried to make a commentary on... It was actually based on the future of living. Like what would happen if oil companies also worked with, uh, communities and other sorts of sustainable innovation to innovate new ways of living under the sea or in the sky or shit like that. And it was like, wow, this would be, and I call it 'together'. Like what... Like if... this will be wild. But that's all your own time and your own energy. And you are having a crazy idea and you cuz you think something might be worth doing. No one's asked you to do it. Artists are quite contrary and want to do it cuz they want to do it. And when that got all knackered by the pandemic and I realized... I think how many times I've done that before and I've done it and loads of times with projects. I did it with this project as well. This is, um... I made 120 hand-painted plates together with Gladmat. Yeah. And a, um, hundred man, um, dinner of inclusion in sharing they have in the ????. And that was an idea I had out of nowhere for making arts relevant in a community. And I happened to know someone on the advising boards and like, would this be cool? Yeah. That would be cool. Right? Oh fuck. Then so, and I had to agree with the people who produced the plates. And then I got a group of artists together, all international, but living here, eight of us. Then we went out to Figgjo the ceramics place. Right. But that's art. It's a little crazy, like weird. That might work. To appropriate that process is a bit more problematic. You say to people 'Go out and have a crazy idea and do it.' You're like, ah, no I don't want to, but I maybe wanna do the thing I want to do. Um, so again, back to like what could happen in this process, I have no idea. I've been a bit, um...

Maria: Kanskje kan der jo nettop også være en modreaktion, som er gunstig.

Interviewee: Maybe. As long as that doesn't get appropriated as part of the program, because that's what, as we said, things that are disruptive, things that are alternative.... Like that comes back to our initial discussion about if the ring fencing of these initiatives is widened, then also motreaksjoner could be appropriated. And that would be... And if you diffuse the idea of a motreaksjoner before it's happened, by saying 'Hey, if you are critical to this, why not come and tell us why you're critical? Oh, that's a damn good idea. You being critical. Why don't you go away and you form that project to be in critical because we welcome criticism cuz this is an inclusive project. By the way, the project is now included in our remit.' Like, then you've disarmed the will to react. That's not very helpful either. So it also creates a climate where it's harder to be reactive and critical because it won't get given attention because if the channels that are distributing information, culture and aesthetics about this stuff... Hear a voice of dissent.... It's maybe 50/50, whether they'll give it their time or not. Maybe, maybe not. Um, so again, yeah, what maybe it will generate some interesting discussion. I don't think a lot of people know about it at this point, to be absolutely

honest. The institutions kind of know, but people on the ground, I only know cuz of Pådriv. I don't know... As an artist, there haven't been any open calls as far as I know for arts, um, to do with the NEB-STAR process. Um, yeah, I dunno. I think it's, uh, I think it's a very, very interesting chapter in cultural development, but also where quite a lot of different paths are converging. Um, I hope there are the channels necessary to capture a wide range of responses, positive, critical. Objective, uh, along the way. Because at the end of the day, this is about how a city's identity can be informed and formed by people living in it. Um, and so it should be inclusive, but it should be inclusive from the start. Um...

Maria: Co-creation.

Interviewee: Co-creation. Yeah. Open to creation and open for experience. It needs to be open the whole way. Um, and that's hard when there's goals to be fulfilled and funds to be got, and goals to be ticked because there's.. Some has to... There has to be some quantifiability, uh, målbarhet by it. Otherwise it's just a big old crazy world where people doing lots of different things. But it's still gonna be a big old, crazy world with people doing lots of different things. So I think it's gonna be really interesting to see how this develops.

Maria: Jep. Skal vi slutte af på det?

Interviewee: Yeah we are going to have to because the artist I am, I now have to, uh, go and dig, um, a....